

Romanian Journal of International Relations and Security Studies

Negocierile privind
schimbările climatice.
Incertitudini sau ignoranță.

CONSILIU EDITORIAL:

REDACTOR ȘEF: **SORINA CIOTÎRCĂ**

REDACTOR-ȘEF ADJUNCT: **ALEXANDRA NĂSTASE**

EDITOR ȘEF: **ALIN BOERU**

CORECTURĂ: **ROXANA ARĂȘ • LAURA NEAMȚ**

JURIU:

PETRE DUMITRU, *Information and Communication Officer, Reprezentanța Comisiei Europene la București*

FELIX ZAHARIA, *Director Adjunct Direcția Drept Internațional și Tratatate, Ministerul Afacerilor Externe, Cercetător Universitatea Bologna*

IONUȚ CEPRAGA, *Campaign Coordinator, Greenpeace Romania*

Revista Romanian Journal for International Relations and Security Studies este publicată
de Centrul Român pentru Relații Internaționale și Studii de Securitate

www.centrulriss.com

e-mail: contact@centrulriss.com

CUPRINS:

CUVÂNT INTRODUCATIV	4
ARTICOLE	
ENERGIA PENTRU VIITOR – O FALSĂ PROBLEMĂ - Silvana BOLOCAN	7
DEZBATERI DESPRE ENERGIE ÎN NOUL REGIM INTERNAȚIONAL AL MEDIULUI - Aura Carmen SLATE	15
THE GLOBAL CLIMATE GOVERNANCE - Ioana MILCU	31
GREEN BUSINESS – PROVOCARE SAU OPORTUNITATE – Crînguța – Irina PELEA	46
DIPLOMAȚIA DE MEDIU ȘI PRINCIPIUL SUBSIDIARITĂȚII – REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE – Ileana Daniela ȘERBAN	56
ASIA – PACIFIC. EȘECUL FORUMURILOR DE NEGOCIERE PE PROBLEME CLIMATICE - Raluca – Maria NICOARĂ	70
REGATUL SUEDEI: ECO-DIPLOMAȚIE ȘI POLITICĂ INTERNĂ VERDE - Alina Oana RADULOV	80
INTERVIURI ȘI RECENZII	
CALD, PLAT ȘI AGLOMERAT: DE CE AVEM NEVOIE DE O REVOLUȚIE VERDE ȘI CUM PUTEM SCHIMBA VIITORUL ÎNTR-O LUME GLOBALIZATĂ – RECENZIE – Sorina CIOTÎRCĂ	89
BE THERE AND WITNESS – INTERVIU CU DOMNUL IONUȚ CEPRAGA, <i>Campaign Coordinator Greenpeace București</i> – Alexandra NĂSTASE	91
ORAȘELE DURABILE – INTERVIU CU DOAMNA CLAUDIA PAMFIL, <i>Director Grupul de Dezvoltare Locală</i> – Alexandru GOTCĂ	94
EVENIMENTELE CENTRULUI ROMÂN	
PENTRU RELAȚII INTERNAȚIONALE ȘI STUDII DE SECURITATE	
CONFERINȚA EDUCAȚIE ȘI CERCETARE ÎN DOMENIILE RELAȚII INTERNAȚIONALE, STUDII DE SECURITATE, DIPLOMAȚIE ȘI GEOPOLITICĂ	97
TEME ȘI ZONE DE INTERES – SONDAJ	99
APEL PENTRU LUCRĂRI / CALL FOR PAPERS	101
DOCUMENTE OFICIALE	
DISCURSUL SECRETARULUI EXECUTIV AL UNFCCC, CHRISTIANA FIGUERES, LA DESCHIDEREA NEGOCIERILOR DE LA CUNCUN (DECEMBRIE 2010)	103
DECIZIILE LUATE ÎN URMA NEGOCIERILOR DE LA CUNCUN	105

CUVÂNT INTRODUCATIV

Centrul Român pentru Relații Internaționale și Studii de Securitate (Centrul RISS) este o organizație non-guvernamentală, non-profit și apolitică, înființată în anul 2011, la inițiativa unor tineri ce au resimțit lipsa unor dezbateri și a unui dialog interdisciplinar, pe teme legate de evoluția domeniului relațiilor internaționale și a culturii de securitate.

Centrul RISS răspunde la nevoia de excelență în educație în ceea ce privește relațiile internaționale și domeniile conexe, și la nevoia de încurajare și susținere a cercetării de calitate. Această organizație este formată dintr-un grup de tineri profesioniști, studenți și absolvenți în relații internaționale și alte domenii aferente, care au o experiență practică în organizarea de programe de educație non-formală, o experiență academică prin desfășurarea unor stagii de pregătire atât în țară, cât și în străinătate, dar și o experiență internațională, prin participarea la diverse rețele internaționale de tineret.

Pe lângă Biroul Executiv, Centrul Român pentru Relații Internaționale și Studii de Securitate și-a format un Consiliu Științific, alcătuit din academicieni și profesioniști cu experiență în domenii precum Relații Internaționale, Studii de Securitate, Geopolitică, Diplomatie, precum și o rețea internațională de tineri români și străini, care sunt colaboratori externi și care contribuie cu analize și articole științifice. În acest fel, Centrul are o componentă interdisciplinară și interculturală.

Noutatea pe care dorim să o impunem prin Centrul RISS nu vine atât prin conținut, cât prin calitatea proiectelor și prin abordarea inedită.

Ne propunem să promovăm standarde de excelență și să încurajăm gândirea creativă, atât în cercetare, cât și în practică, prin valorizarea educației non-formale și prin dezvoltarea unei rețele de tineret extinsă atât la nivel național, cât și internațional.

Studiul aprofundat al modelelor și teoriilor existente poate conduce la noi modalități de abordare ale unor probleme reale. Tocmai de aceea, pe lângă abordarea critică, folosită în cercetarea științifică, ne propunem să susținem gândirea creativă și dezbateră permanentă la nivel ideatic, care să conducă la soluții viabile și noi teorii.

Mai mult, domeniile noastre de interes sunt extrem de riguroase în modalitatea de analiză și practică. Pentru tinerii care își doresc performanța, educația primită pe băncile facultății, adică educația formală, este necesară, dar nu suficientă. Programele de formare, atent pregătite împreună cu specialiști în domeniul educației non-formale, completează cunoștințele teoretice cu unele aptitudini necesare pentru o carieră de succes. Pe lângă aceștia, avem alături de noi profesioniști, academicieni și studenți de excepție, care își doresc să ridice standardele în domeniile Relații Internaționale și Studii de Securitate.

Pe de altă parte, schimbul de informații și cunoștințe între actuali specialiști și cei care aspiră la o carieră în acest domeniu, crearea unui cadru propice networking-ului și împărtășirea experiențelor pot conduce către o comunitate de dezvoltare continuă și performanță.

Alexandra NĂSTASE,

Președinte Centrul Român pentru Relații Internaționale și Studii de Securitate

Revista Romanian Journal of International Relations and Security Studies își dorește a fi un forum științific de dezbateri a aspectelor de actualitate din domeniul relațiilor internaționale și a studiilor de securitate. Plecând de la premisa că formarea unei comunități de tineri cercetători și specialiști este esențială pentru o perspectivă înnoitoare asupra relațiilor internaționale și studiilor de securitate, ne dorim ca acest demers academic să aibă rigoare și consecvență în abordarea tematicilor alese și, de asemenea, să aducă în prim plan experți care, să se pronunțe asupra unor teme de importanță majoră pentru acest domeniu.

Tematica aleasă pentru acest prim număr al revistei este legată de negocierile privind schimbările climatice, alegerea venind pe fondul rezultatelor dezamăgitoare ale ultimelor două conferințe ONU, ce au avut loc la Copenhaga și Cancun. Acestea au demonstrat încă o dată slăbiciunea sistemului ONU de impunere a reglementărilor internaționale. Tema este importantă din mai multe perspective: preocuparea comunității internaționale pentru subiecte legate de criza economică și financiară a pus în umbră o serie de alte subiecte, determinând necesitatea încadrării problemelor precum negocierile climatice pe agenda cercetărilor din relațiile internaționale; aceste episoade de negociere reprezintă și un motiv puternic pentru a se discuta, cu un plus de atenție, atât despre rolul activ al principalilor actori din sistemul internațional actual, cât și despre modalitatea în care vom putea discuta despre o eficiență a implicării diplomatice în chestiunea problemelor climatice.

Discuțiile vor fi purtate pe aspecte precum: rolul diverșilor actori în competiția globală pentru dezvoltarea sectorului energiei regenerabile și a tehnologiilor verzi; necesitatea inovației tehnologice pentru asigurarea unor fluxuri de energie constante și la prețuri competitive corelată cu reducerea emisiilor de dioxid de carbon; necesitatea unor viziuni inovative pentru gestionarea regimului climatic; exemplificarea prin două studii de caz: primul prezintă eșecul forumurilor de negociere pentru zona Asia-Pacific, iar cel de-al doilea oferă un exemplu pozitiv de politică de mediu, cel al Suediei.

De asemenea, acest număr cuprinde și un grupaj de interviuri, comentarii și recenzii, toate legate de problemele de schimbări climatice, ce tratează, din unghiuri diferite și prin metode diverse, numeroase aspecte ale temei de referință.

Sorina CIOTÎRCĂ,

Vicepreședinte Centrul Român pentru Relații Internaționale și Studii de Securitate

ENERGIA PENTRU VIITOR – O FALSĂ PROBLEMĂ?

Silvana BOLOCAN, PhD¹

Abstract

Necesitatea asigurării fluxurilor de energie constante și la prețuri competitive în economie, cuplată cu imperativul reducerii emisiilor de dioxid de carbon deschide guvernelor și companiilor private un promițător teren de inovație tehnologică. În același timp, investițiile în dezvoltarea și aducerea pe piață a noilor tehnologii în domeniul energiei ar putea conferi avantaje competitive pe termen mediu, în contextul evoluției către o „economie cu emisii reduse de CO₂”.

Având în vedere contextul investițional incert creat de criza financiară globală și eșecul negocierilor internaționale de la Copenhaga, acest eseu își pune întrebarea care sunt actorii principali de la nivelul UE, care pot realiza acest salt tehnologic? În plus, care sunt coordonatele investiționale majore din domeniul energiei viitorului: dezvoltare tehnologică în domeniul noilor energii (regenerabile) sau al energiei convenționale (fosile)? Sunt analizate discursurile politice transpuse în formule legislative la nivelul politicii UE din domeniul energiei și al protejării mediului, precum și datele oferite de Agenții independente din domeniul energiei.

Direcția de evoluție a sectorului noilor tehnologii, deși consistentă la nivelul unor țări europene, rămâne totuși o necunoscută. Negocierile europene în domeniu au dus la afirmații de susținere politică și crearea cadrului legislativ necesar dezvoltării tehnologice a domeniului, însă fără o susținere financiară comunitară considerabilă. Efortul investițional rămâne în seama statelor membre, iar direcția de evoluție tehnologică ar putea fi puternic influențată de forțele pieței.

Cuvinte Cheie: energie; climă; competitivitate; energie curată; tehnologii curate; politici UE.

Abstract

The economic need of ensuring constant flows of energy at competitive prices, coupled with the imperative of reducing carbon emissions opens up a new and promising field of technological innovation to governments and private companies alike. At the same time, the investments in the development and marketing of new energy technologies could translate into competitive advantages in the medium term, in the context of a shift to a „low-emissions economy”. The economic need of ensuring constant flows of energy at competitive prices, coupled with the imperative of reducing carbon emissions opens up a new and promising field of technological innovation to governments and private companies alike. At the same time, the investments in the development and marketing of new energy technologies could translate into competitive advantages in the medium term, in the context of a shift to a „low-emissions economy”.

Given the uncertain investment environment in the wake of the global economic and financial crisis and the failure of the Copenhagen international negotiations, this essay tries to examine which are the main European actors who might bring about this technological leap? Also, what are the main investment benchmarks regarding the energy industry of the future: could we witness an equal technological development of both the renewable energy and the conventional, fossil energy? The essay will analyze the political discourse and its translation into the legislative framework at the level of EU energy and climate policies, as well as the data provided by independent Agencies in the field of energy.

The evolution of the new clean technologies, although consistent in some European countries, remains hard to predict. European negotiations in the field have led to affirmations of political support and the setting up of the necessary legislative framework for these technologies to develop, however, without a relevant financial backing. The investment effort remains, primarily, with the member states, and the technological evolution may well be strongly influenced by the market conditions.

Keywords: energy; climate; competitiveness; clean energy; clean energy technologies; EU policies.

¹ Silvia Bolocan este Doctor în Științe Politice, Universitatea Newcastle upon Tyne, Secția de Geografie, Politică și Sociologie, Departamentul de Politică. Lucrează ca Secretar III în cadrul Direcției Generale de Afaceri Europene, Secțiunea Politici UE din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

Introducere

Energia este un factor esențial pentru buna funcționare a societății și economiei contemporane și, în același timp, un motor al activității economice. Competitivitatea unei economii depinde de existența unor fluxuri continue, neîntrerupte de energie la prețuri accesibile, iar perturbarea acestora o afectează în mod direct. În același timp, producția și consumul de energie sunt, în cea mai mare măsură, responsabile pentru producerea gazelor cu efect de seră, a căror acumulare determină apariția schimbărilor climatice. Estimările realizate de specialiști în cadrul Rapoartelor IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change)ⁱ, care constituie cheia eforturilor de combatere a schimbărilor climatice, exercită o presiune puternică asupra guvernelor și companiilor private pentru a lua măsuri de reducere a gazelor cu efect de seră.

Este adevărat că măsurile de natură economică pentru combaterea schimbărilor climatice impun importante eforturi investiționale, care vizează în special modul în care energia este produsă și consumată. Analizele de cost efectuate (Raportul Stern, Raportul McKinsey)ⁱⁱ arată că în scenariul în care se acționează urgent pentru realizarea transferului către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon („low-carbon economy”), costurile ar fi de 1%, respectiv 0,5% din GDP global. Costul lipsei de acțiune se ridică, conform analizelor, la 20% din GDP global. Eșecul negocierilor de la Copenhaga, din decembrie 2009, a arătat că în ciuda perspectivelor sumbre – în plan economic, social și de mediu – descrise de aceste rapoarte, luarea măsurilor necesare nu este ușoară. Problema principală este accesul statelor angajate într-un acord global, la noile tehnologii verzi, prin acoperirea nevoilor de finanțare, transfer tehnologic și gestionarea impactului economic al deciziilor politice.

Acest eseu își propune să analizeze resorturile preocupării UE pentru energie, miza negocierilor internaționale pentru combaterea schimbărilor climatice, precum și să realizeze o scurtă analiză cu privire la continuarea angajamentelor UE pentru combaterea schimbărilor climatice și condițiile de evoluție a sectorului energetic în statele membre.

Politica UE în domeniul energetic

Energia a constituit o preocupare politică constantă a UE, care a dobândit mai multă

relevanță, în special în ultimii ani. Cea mai importantă schimbare o constituie afirmarea principiului că este necesar un demers comun, european, pentru a realiza mai eficient obiective naționale și pentru a dobândi sau menține, profilul UE în economia globală. Aceste considerente au stat la baza asumării politice a proiectului unei politici energetice la nivel european, de către Consiliul European din martie 2007.

Una dintre coordonatele politicii europene în domeniul energiei este securitatea aprovizionării, într-o Uniune ale cărei rezerve nu pot asigura întregul consum energetic și care se află într-o relație de relativă dependență cu principalii furnizori, în special Rusia. Această situație de dependență a devenit și mai evidentă în contextul politicii de afirmare externă susținută de exporturile de materii prime, promovate de fostul președinte Vladimir Putin. Conform estimărilor realizate, gradul de dependență de importurile de hidrocarburi va crește la nivelul UE, putând ajunge la 90% pentru petrol și 80% pentru gaz (din care, 60% este prevăzut să provină din Rusia)ⁱⁱⁱ, până în 2030. Cele mai afectate state sunt cele din Centrul și Estul Europei, noi membre ale Uniunii, care depind atât de importurile de combustibil fosil, cât mai ales de infrastructura (sau mai degrabă lipsa acesteia) de transport care nu le permite diversificarea importurilor. Perturbarea fluxului de energie provenit din Rusia a afectat statele UE, în mod repetat, în ultimii 5 ani, din cauza disputelor dintre Rusia și Ucraina, asupra tranzitului de gaz (ianuarie 2006, ianuarie 2009) și, respectiv, Belarus, asupra tranzitului de petrol (ianuarie 2007).

Din acest motiv, deciziile politice ale Consiliului European au urmărit, constant, măsuri pentru a reduce dependența, a diversifica sursele și rutele de transport ale energiei și a construi infrastructura de interconectare între statele membre, necesară dezvoltării unei veritabile piețe interne a energiei. Deși dialogul politic cu statele terțe producătoare și de tranzit al combustibililor fosili a fost constant promovat ca soluție pentru îmbunătățirea globală a securității energetice a UE, rezultatele acestuia sunt reduse. Potențialele beneficii pe care o *abordare comună a UE* le-ar fi adus au fost subminate de contractele bilaterale pe care diferite state membre le aveau cu principalii producători (în speță, Rusia).

O altă coordonată importantă a politicii UE în domeniul energiei privește necesitatea protejării mediului, în contextul combaterii schimbărilor

climatice. UE a urmărit să se afirme în plan global ca pionier al protecției mediului și combaterii schimbărilor climatice, ca vector global de schimbare a felului în care energia este exploatată și consumată. Prin urmare, interesul politic al UE s-a conturat în direcția dezvoltării și aplicării noilor tehnologii din sectorul energiei regenerabile și al eficienței energetice. Dezvoltarea și utilizarea noilor tehnologii ar avea impact pozitiv multiplu prin reducerea dependenței de furnizori externi și creșterea siguranței aprovizionării, prin protejarea mediului și reducerea nivelului CO₂ și, mai ales, extrem de important, prin revigorare și relansare economică pe baza noilor tehnologii „verzi” („*economic growth powered by low-carbon choices*”)^v.

Aceste două coordonate majore ale preocupărilor politice privind energia, la nivelul UE, se află într-o profundă sinergie cu necesitatea de a asigura competitivitatea economiei UE în plan global. Atât competitivitatea economică, cât și bunul mers al societății și activitatea economică a unei țări, sunt direct afectate de perturbarea fluxurilor de energie. Recent, criza economică și financiară, precum și afirmarea statelor emergente – cel mai relevant aspect al acestei afirmări fiind proeminența dobândită de G20 – a ascuțit competiția globală pentru resurse, piețe de desfacere și avans tehnologic. Acest lucru a determinat o competiție internațională pentru resursele globale, unii analiști vorbind de un „imperialism al resurselor și energiei”, dacă avem în vedere interesul și acțiunile economice ale Chinei în America Latină și Africa sau pendulările politice ale statelor din Caucazul de sud și Asia Centrală, bogate în depozite de combustibili fosili^{vi}.

Poziția UE la Summit-ul de la Copenhaga și mizele negocierii

Președinția suedeză a Consiliului UE a făcut eforturi deosebite pentru a pregăti poziția de negociere a UE în cadrul negocierilor internaționale de la Copenhaga și a depăși divergențele interne din cadrul Uniunii. Acestea au opus statele nordice (Suedia, Danemarca, Germania), campioane ale protecției mediului și combaterii schimbărilor climatice și, în același timp, deținătoare a tehnologiilor verzi și de eficiență energetică, statelor sudice (cu excepția Spaniei) și celor din Centrul și Estul Europei, dependente de combustibili fosili și aflate în plin proces de afirmare economică. Pentru acestea din urmă, dezvoltarea sectorului

energiei regenerabile și creșterea eficienței energetice ar presupune importante investiții într-un timp relativ scurt și ar avea ca efect, pe termen mediu, scăderea competitivității economice. La inițiativa politică a Poloniei au avut loc negocieri între statele din Centrul și Estul Europei (membre ale Grupului de la Vișegrad, împreună cu România și Bulgaria) pentru o poziție comună în interiorul UE, care să le reflecte interesele în deciziile din domeniul politicii energetice.

Dincolo de aceste divergențe interne, UE a reușit formularea unei poziții comune de negociere pentru Copenhaga^{iv}, în ceea ce privește reducerea, unilateral asumată, a CO₂ cu 20% până în 2020 și extinderea acestui angajament de reducere la 30%, dacă și celelalte state formulează angajamente similare. În același timp, UE s-a angajat să acorde asistență financiară în valoare de 2,4 miliarde de euro anual, în perioada 2010-2012 pentru dezvoltarea tehnologică a statelor emergente, în vederea combaterii efectelor schimbărilor climatice și efectuarea transferului tehnologic.

Miza UE în cadrul acestor negocieri era extrem de importantă, având în vedere viziunea de dezvoltare economică și tehnologică cu emisii scăzute, „low-carbon”, asumată de UE la nivel politic. Această viziune prevede, într-o mare măsură, regenerarea și relansarea economică prin dezvoltarea și punerea pe piață a noilor tehnologii verzi, repornirea motorului economic prin progres tehnologic, cu multiple efecte pozitive: securitatea aprovizionării cu energie, dezvoltare economică, protecția mediului, re-afirmare a UE în plan global. Obținerea unui angajament global la Copenhaga privind reducerea emisiilor de CO₂ ar fi scris regulile jocului în ceea ce privește dezvoltarea și evoluția tehnologică a sectorului energetic, prin favorizarea tehnologiilor verzi. În stadiul curent de dezvoltare, sectorul tehnologiilor verzi este scump și necesită importante investiții pentru a fi competitiv, în raport cu energia provenită din combustibili fosili.

Pe scurt, UE a propus lumii întregi o viziune de dezvoltare economică pe termen mediu și lung, pentru care era bine echipată tehnologic. Câștigul UE ar fi fost atât în plan etic, ca actor principal al protejării mediului și combaterii schimbărilor climatice, cât și economic, prin dezvoltare tehnologică și re-pornirea motorului economic pe baza noilor tehnologii verzi.

UE Post-Copenhaga

Eșecul negocierilor de la Copenhaga, altfel spus eșecul coordonării multilaterale globale în atingerea unui scop, a lăsat situația globală caracterizată de formula „business as usual”. Fără un acord la Copenhaga și în contextul investițional incert, determinat de criza economică și financiară, în interiorul Uniunii, angajamentul pentru eficiență energetică pare să piardă din avânt. Ținta UE de creștere a eficienței energetice cu 20% până în 2020 pare să fie ratată în acest moment, conform evaluărilor făcute de Comisia Europeană^{vii}. Dacă tendința actuală se menține, statele membre vor atinge, probabil, o creștere de doar 9-11% a eficienței energetice. Cu toate acestea, Consiliul European, reunit la 4 februarie nu a decis re-analizarea țintei de 20% înainte de 2013, evitând astfel să confrunte această situație.

În ceea ce privește sectorul energiei regenerabile, are loc o reanalizare a condițiilor necesare pentru dezvoltarea acestuia. Adoptarea Directivei privind Energia Regenerabilă, în 2009^{viii} conferă sectorului un cadru legislativ și de reglementare solid pentru dezvoltarea energiei regenerabile în Europa, precum și ținte naționale obligatorii. Evoluția sectorului la nivelul statelor membre, în cadrul circumscris de Planurile Naționale de Acțiune pentru energie regenerabilă, este evaluată pozitiv de Comisia Europeană. Aproape jumătate dintre statele membre (Austria, Bulgaria, Cehia, Danemarca, Germania, Grecia, Spania, Franța, Lituania, Malta, Olanda, Slovenia și Suedia) ar putea depăși țintele stabilite, oferind surplus de energie verde celorlalte state membre. La o evaluare globală a tendințelor, UE ar putea depăși ținta de 20% stabilită pentru anul 2020^{ix}.

Cu toate acestea, Comisarul european pentru energie, G. Oettinger, consideră că instrumentele de finanțare trebuie îmbunătățite, iar nivelul investițiilor trebuie să se dubleze, de la 35 la 70 mld. euro anual, pentru a atinge ținta din 2020^x. Sunt în continuare necesare investiții pentru a pregăti, din punct de vedere tehnic, infrastructura de electricitate, să poată primi în sistem energia provenită din surse regenerabile și pentru dezvoltarea rețelelor inteligente („smart grids”). În același timp, este necesară reconfigurarea, la un nivel tehnologic superior, a interconexiunilor dintre sistemele statelor membre, având în vedere estimările privitoare la prețul energiei provenite din surse regenerabile, care scad dacă se aplică economiile de scară pentru o piață care depășește

granița unei singure țări. Instalarea rețelelor inteligente avansate tehnologic trebuie să poată transporta atât energia eoliană din nordul Europei, cât și energia solară din zona mediteraneană, către regiuni centrale ale UE^{xi}.

Dar dezvoltarea energiei din surse regenerabile nu constituie unica preocupare în cadrul politicilor europene în domeniul energiei. Importanța pe care sectorul combustibililor fosili încă o are la nivelul statelor membre ale UE (în special cele din centrul și estul Europei) este reflectată de atenția pe care acesta în continuare, o primește în declarațiile programatice ale Consiliului European^{xii}. O abordare pragmatică a priorităților politicii energetice a UE include construirea și extinderea infrastructurii de transport a gazelor naturale și realizarea interconexiunilor între state membre, pentru a crește diversitatea surselor de aprovizionare și a reduce dependența de un furnizor unic din import (hub-uri de gaze, reverse-flow options). Ca și în cazul energiei regenerabile se urmărește interconectarea pieței interne de gaz astfel încât nicio țară membră a UE să nu rămână izolată și să nu se mai găsească în situația de a rămâne fără energie.

Proiectele prioritare din domeniul infrastructurii de gaz sunt în principal în zona Central și Est Europeană. Este vorba de proiectul Coridorului Sudic, prin care se urmărește transportul și utilizarea gazului provenit din regiunea Caspică, direct în statele membre ale UE. De asemenea, sunt interconexiunile rețelelor de gaz pe direcția Nord-Sud între statele din regiune, atât membre ale UE, cât și în cadrul Tratatului Comunității Energetice în Sud-Estul Europei. Realizarea proiectelor strategice prevăzute ar interconecta regiunile Mării Baltice, Adriatice și Egee și ar duce la creșterea securității aprovizionării, diversificarea rutelor și surselor de transport al gazului, reducerea incertitudinii de pe piață. De asemenea, pot influența și scăderea prețului la care energia este achiziționată^{xiii}. Din acest amplu plan fac parte și proiectele de interconectare a rețelelor de gaz dintre România și Bulgaria și dintre România și Ungaria.

Prin urmare, politica energetică a UE după eșecul negocierilor de la Copenhaga rămâne consecventă cu obiectivele trasate în documentele sale programatice, însă abordarea este evident pragmatică. Desăvârșirea pieței interne de energie avansează în paralel atât pe sectorul energiei regenerabile, cât și pe cel al energiei convenționale. Angajamentul pentru țintele de reducere a gazului cu efect de seră și de

introducere a noilor tehnologii verzi pe piață se menține la nivelul UE și continuă să fie susținut de Comisia Europeană, prin efortul Comisarului de origine germană, G. Oettinger.

Energia din combustibili fosili versus energia din surse regenerabile. Costuri - Investiții

Analizele cu privire la reducerea drastică și rapidă a depozitelor de combustibili fosili au fost, în ultima perioadă, completate cu informații referitoare la rezervele aflate în zone greu accesibile sau rezerve neconvenționale. Și în România, estimările companiilor de profil cu privire la nivelul resurselor de gaz și petrol de pe teritoriul țării și în special, în perimetre din Marea Neagră, sunt foarte optimiste. Accesarea acestora are, însă, dezavantajul că impune dezvoltarea unor noi tehnologii și, implicit creșterea costurilor extracției, ceea ce se reflectă, în ultimă instanță, în prețul plătit de consumator.

În scenariul menținerii cererii actuale pentru combustibili fosili, a continuării tendinței de creștere a prețului petrolului/gazului convențional și dezvoltării tehnologiilor necesare accesării acestor rezerve, sursele neconvenționale de gaz ar putea căpăta preponderență în cadrul mix-ului energetic. Deja, analizele realizate în SUA cu privire la ritmul accesării rezervelor de gaz neconvențional arată că ponderea gazului provenit din acestea ar putea crește în următorii 20 de ani^{xiv}, pentru a ajunge să acopere 45% din consumul de gaz.

Toți acești factori cumulați conduc către concluzia că sectorul combustibililor fosili nu va apune curând, chiar în condițiile dezvoltării sectorului energiei regenerabile. Dimpotrivă, într-un climat investițional propice pentru dezvoltarea tehnologică, extracția combustibililor fosili din depozite neconvenționale ar putea avea o evoluție surprinzătoare.

La rândul său, evoluția sectorului energiei produse din surse regenerabile reprezintă încă o necunoscută. Acest sector se caracterizează ca unul cu costuri crescute și nevoi investiționale mari pe termen scurt, furnizând deci o energie scumpă. De asemenea, tehnologia producerii de energie din surse regenerabile se află încă în proces de perfectare, iar absența infrastructurii necesare bunei funcționări a acestui sector încă pune probleme de natură tehnică. Discontinuitatea obiectivă, din cauze naturale, a furnizării de electricitate din surse regenerabile (în special

eoliene) creează probleme sistemelor energetice naționale integrate de la nivelul UE și se poate realiza doar în sisteme utilizate pentru asemenea branșări/debranșări. În plus, conform analizelor UE, pentru ca energia din surse regenerabile să fie competitivă, aceasta trebuie să poată fi tranzacționată pe o piață integrată, care depășește piețele naționale. Acest lucru impune existența interconectărilor și a unor condiții tehnice adecvate între statele membre, precum și capacități de stocare a energiei^{xv}.

Necesitatea investițiilor în infrastructură („rețele inteligente”) pentru preluarea energiei regenerabile în sistem, este recunoscută și asumată politic de Consiliul European, prin concluziile întâlnirii din 4 februarie a.c.^{xvi}. Dezvoltarea tehnologică și realizarea investițiilor necesare rămâne, însă, apanajul pieței, al sectorului privat, ajutorul financiar direct acordat de UE sectorului energiei regenerabile fiind foarte redus.

Pe parcursul ultimei decade, unele din statele membre au fost agenții principali pentru dezvoltarea sectorului energiei regenerabile, acestea investind, pe rând, în cercetare și dezvoltare, proiecte demonstrative și ulterior în lansarea acestor echipamente pe piață. Aceste state, conduse de Germania, Danemarca și Spania au dezvoltat sectorul energiei regenerabile și au, în acest moment, companii care operează global. Costurile asociate creșterii sectorului au fost acoperite din surse financiare naționale, mai exact, de consumatorii, care au plătit un cost crescut al facturilor, care acoperea costurile necesare dezvoltării sectorului energiei regenerabile^{xvii}. De fapt, toate statele membre, în cadrul oferit de Directiva privind regenerabilele, susțin dezvoltarea sectorului regenerabilelor prin diverse instrumente financiare: certificate verzi, tarife feed-in, stimulente fiscale, reduceri ale taxelor etc.

Rolul UE a fost și rămâne de a susține dezvoltarea sectorului energiei regenerabile prin măsuri legislative (Directiva privind Regenerabilele) și non-legislative (măsurile luate de ACER – Agenția de cooperare a autorităților de reglementare în domeniul energiei), care creează cadrul necesar pentru comerțul transfrontalier. În același timp, la nivelul UE se alocă sume relativ mici, în raport cu nevoile investiționale ale sectorului, pentru a susține proiecte concrete. În perioada 2007-2009 ajutorul financiar din partea UE însuma 9,8 mld. euro (3,26 mld/an), majoritatea sub forma împrumuturilor de la BEI (8,4 mld). Au mai fost alocate fonduri prin Planul de redresare economică (EERP), (565 mil.

euro), Programul „Energie inteligentă” (110 mil. euro), Programul FP7 (250 mil. euro) și prin Fondurile de coeziune și structurale (499 mil. euro)^{xviii}. Sume mici au mai fost alocate pentru diverse inițiative, cum este Planul solar mediteranean, din cadrul Uniunii pentru Mediterană, care a primit 5 mil. euro pentru crearea condițiilor favorabile (de natură instituțională, legislativă, tehnologică și de investiții) în regiune.

În analizele sale, Comisia Europeană dă asigurări că beneficiile creării unei piețe integrate europene de electricitate, capabile de a susține sectorul energiei regenerabile depășesc costurile investițiilor în rețeaua de electricitate^{xix}. O piață integrată a energiei, bazată pe infrastructura „inteligentă” și pe opțiuni cu emisii scăzute de dioxid de carbon va reduce costurile individuale ale statelor membre prin economii la nivel regional și european. O astfel de piață complet interconectată la nivel european va îmbunătăți siguranța aprovizionării și va ajuta la stabilizarea prețului plătit de consumator. Mai mult, acoperirea nevoilor investiționale în infrastructura de transport ar crea, conform estimărilor Comisiei, 775.000 noi locuri de muncă, în perioada 2011-2020 și ar crește GDP cu 19 mld. euro, până în 2020^{xx}.

Concluzii

Deși Conferința de la Copenhaga s-a dovedit a fi un eșec în ceea ce privește asumarea unor ținte globale obligatorii, dovedind slăbiciunea sistemului ONU de a impune reglementări internaționale, ecourile acesteia au reverberat cu putere la nivelul marilor economii ale lumii. Cu alte cuvinte, acest eșec al diplomației multilaterale nu împiedică China să investească în tehnologii verzi și să adopte politici care să le faciliteze dezvoltarea. Această țară a înțeles că dacă își dorește să fie un actor global major, trebuie să facă eforturi în acest sens. Industria chineză de echipamente pentru energie regenerabilă (fotovoltaic și eolian) este în plin avânt^{xxi}.

Acest lucru înseamnă că provocarea lansată de UE prin eforturile de a finaliza cu succes negocierile de la Copenhaga și a deschide drumul către o economie cu emisii scăzute de CO₂ nu a rămas fără ecou. Mai mult decât atât, pare să se profileze o competiție internațională pentru dezvoltarea sectorului energiei regenerabile și a tehnologiilor verzi, China fiind în poziția privilegiată a țării care deține materia primă necesară construcției echipamentelor din acest sector energetic.

Sectorul energiei regenerabile în UE a făcut pași importanți către dezvoltare tehnologică, însă ritmul dezvoltării trebuie menținut, pentru ca roadele investițiilor deja realizate să fie culese. Realizarea unei infrastructuri „inteligente” la nivelul UE cu preluarea, fără probleme tehnice, a energiei provenite din surse regenerabile, precum și tranzacționarea acestora într-o piață integrată constituie condițiile pentru a face pasul următor în dezvoltarea sectorului energiei regenerabile.

Cum am arătat, UE nu a intervenit și nu va interveni financiar, decât minimal, în dezvoltarea acestui sector, investițiile în dezvoltarea tehnologiilor verzi fiind decizia orientată pe profit a companiilor private sau a statelor membre prin companiile pe care le dețin. În aceeași logică, sectorul combustibililor fosili va continua să beneficieze, în continuare, de atenție în cadrul mix-ului energetic, depinzând, în mare măsură, la rândul său, de investiții în infrastructură și noi tehnologii. Prin urmare, viitorul energiei, la nivel global, nu poate fi descris în alb și negru, între opțiunile verzi și cele convenționale, ci mai degrabă sub forma unei combinații câștigătoare, a cărei caracteristică principală este inovația tehnologică. Competiția pentru *economia cu emisii scăzute a viitorului* a fost lansată, în condițiile unei relative suficiențe a resurselor, iar competiția se anunță acerbă. Preocuparea pentru energie este, într-o anumită măsură, o falsă problemă pentru viitor; provocarea reală este legată de avansul tehnologic și are la bază capacitatea de a transforma inovația tehnologică în supremație economică.

NOTE:

ⁱIPCC, 2007: Climate Change 2007: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, Pachauri, R.K. and Reisinger, A (eds.)] IPCC, Geneva, Switzerland.

ⁱⁱStern, N. (2006). "Stern Review on The Economics of Climate Change (pre-publication edition). Executive Summary, accesat la <http://www.webcitation.org/5nCeyEYJr>; Pathways to a low-carbon economy: Version 2 of the global greenhouse gas abatement cost curve, January 2009, McKinsey and company, accesat la <https://solutions.mckinsey.com/ClimateDesk/default.aspx>, accesat la 10 iunie 2011.

ⁱⁱⁱCommission Green Paper of 8 March 2006: *A European strategy for sustainable, competitive and secure energy*, COM (2006) 105.

^{iv} Communication from the Commission to the European Council and the European Parliament of 10 January 2007, *An energy policy for Europe*. COM (2007)1.

^v Friedberd Pfluger, World heading towards energy imperialism, interviu publicat la 11 ianuarie 2011 in www.euractiv.com, accesat la 10 iunie 2011.

^{vi} La Consiliul European din 30 octombrie 2009.

^{vii} Communication from the Commission Europe 2020, *A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth*, COM (2010) 2020.

^{viii} Directive 2009/28/EC.

^{ix} *Renewable energy: progressing towards the 2020 target*, COM (2011) 31.

^x *Commission Rapid Press Release Reference: IP/11/113 Date: 31/01/2011*.

^{xi} *Energy infrastructure priorities for 2020 and beyond - A Blueprint for an integrated European energy network*, COM (2010) 677.

^{xii} Concluziile Consiliului European din 4 februarie 2011.

^{xiii} *Energy infrastructure priorities for 2020 and beyond - A Blueprint for an integrated European energy network*, COM (2010) 677, pg. 11.

^{xiv} *The Annual Energy Outlook 2011 (AEO2011) Reference case released by the U.S. Energy Information Administration (EIA)*, 16 decembrie 2010. <http://www.eia.doe.gov/neic/press/press352.html>.

^{xv} *Energy infrastructure priorities for 2020 and beyond - A Blueprint for an integrated European energy network*, COM (2010) 677, pg. 6.

^{xvi} Concluziile Consiliului European, 4 februarie 2011.

^{xvii} *Renewable energy: progressing towards the 2020 target*, COM (2011) 31.

^{xviii} *Idem*, pg.11.

^{xix} *Idem*, pg.12.

^{xx} *Energy infrastructure priorities for 2020 and beyond - A Blueprint for an integrated European energy network*, COM (2010)677, pg. 9.

^{xxi} *Climate policies after Copenhagen*, European Centre for Foreign Relations, China Analysis: 27, http://ecfr.eu/page/-/china/China-Analysis_Climate-policies-after-Copenhagen.pdf.

Bibliografie:

Brillant, Gaëlle 2010, *Towards a low-carbon economy? in China Analysis: 27, Climate policies after Copenhagen*, European Centre for Foreign Relations. Disponibil la http://ecfr.eu/page/-/china/China-Analysis_Climate-policies-after-Copenhagen.pdf, accesat la 10 iunie 2011.

Energy Information Administration (EIA), 16 decembrie 2010, *The Annual Energy Outlook 2011 (AEO2011)*. Reference case released by the U.S. Disponibil: <http://www.eia.doe.gov/neic/press/press352.html>. Accesat la 10 iunie 2011.

Comisia Europeană, 2006, *Green Paper - A European strategy for sustainable, competitive and secure energy*, SEC (2006) 317, COM (2006) 105 final. Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu>. Accesat la 10 iunie 2011.

Comisia Europeană, 2007, *Communication from the Commission to the European Council and the European Parliament - An energy policy for Europe*. SEC (2007) 12, COM (2007) 1. Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu>. Accesat la 10 iunie 2011.

Comisia Europeană, 2010, (a) *Europe 2020, A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth*, COM (2010) 2020. Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu>. Accesat la 10 iunie 2011.

Comisia Europeană, 2010, (b) *Energy infrastructure priorities for 2020 and beyond - A Blueprint for an integrated European energy network*, COM (2010) 677. Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu>. Accesat la 10 iunie 2011.

Comisia Europeană, 2011, *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, Renewable energy: progressing towards the 2020 target*, COM (2011) 31. Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu>. Accesat la 10 iunie 2011.

Mckinsey and Company, January 2009, *Pathways to a low-carbon economy: Version 2 of the global greenhouse gas abatement cost curve*. Disponibil la <https://solutions.mckinsey.com/ClimateDesk/default.aspx>, accesat la 10 iunie 2011.

Oettinger, Gunther, 2011, Commission Rapid Press Release Reference: IP/11/113 Date: 31/01/2011)

Pachauri, R.K. and Reisinger, A (eds.) [Core Writing Team] IPCC, 2007: *Climate Change 2007: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* IPCC, Geneva, Switzerland. Disponibil la: http://www.ipcc.ch/publications_and_data/publications_ipcc_fourth_assessment_report_synthesis_report.htm, accesat la 10 iunie 2011.

Pflugger, Friedberd. *World heading towards energy imperialism*, interviu publicat la 11 ianuarie 2011 in www.euractiv.com, accesat la 10 iunie 2011.

Stern, Nicholas, 2006, *Stern Review on The Economics of Climate Change* (pre-publication edition). Executive Summary. Disponibil la <http://www.webcitation.org/5nCeyEYJr>, accesat la 10 iunie 2011.

DEZBATERI DESPRE ENERGIE ÎN NOUL REGIM INTERNAȚIONAL AL MEDIULUI

Aura Carmen SLATE¹

Our challenge is transformation.

We need a global clean energy revolution

– a revolution that makes energy available and affordable for all. (Ban Ki-moon, 2011)

Abstract

Limitările energiei convenționale și provocările energiei regenerabile sunt două aspecte stringente, cărora regimul internațional al mediului trebuie să le găsească un răspuns în viitorul apropiat. Studiul de față va dezbate capacitatea surselor de energie regenerabilă de a asigura pe viitor suficiente resurse, din punct de vedere cantitativ, la prețuri acceptabile și, de asemenea, va dezbate rolul organizațiilor internaționale și a altor actori proeminenți în securitatea energetică. Din acest motiv, vom face referire la conceptul integrat al mediului cu cel al energiei și ne vom concentra asupra actorilor internaționali care stabilesc cursul și evoluția regimului internațional al mediului. Acești actori anunță o nouă etapă de negociere în cadrul Organizației Națiunilor Unite și emergența de noi forumuri de dezbatere pentru securitatea energetică. Un actor internațional, precum Uniunea Europeană, a investit semnificativ în eficiența energetică și în tehnologia regenerabilă. În acest sens, nu este nevoie doar de investiții financiare, cât mai ales de politici coerente și de atitudini convergente asupra riscurilor de securitate a mediului. Următorii pași ar trebui să fie introducerea conceptului de energie integrat celui de mediu în noua paradigmă a energiei regenerabile, stabilirea de ani țintă pentru viitoarele etape de lucru, cât și atragerea celor mai importanți poluatori în tratate internaționale care să îi determine să își îndeplinească responsabilitățile globale.

Cuvinte Cheie: securitate energetică; conceptul integrat de energie și mediu înconjurător; energie regenerabilă; guvernarea de mediu.

Abstract

Conventional energy's limitations and renewable energy's challenges are two stringent issues to which the international environmental governance has to find a key answer in the next future. The study will debate over the renewable sources capacity to provide in the future sufficient supplies at affordable prices and over the role of international organizations in energy security. For that reason, we refer to the integrated concept of energy and environment and we focus on several international actors that tend to set the most important features of the environmental regime. They announce a new stage in the UN's classic framework and negotiations system and the emergence of new debate forums about energy security's political considerations. International actors, such as the EU, have significantly invested in energy efficiency and renewable energy technologies. Not only investments must be done, but also coherent policies and convergent attitude shall be taken into account. The aim for the next step in creating an integrated view of energy and environment in the new paradigm of renewable energy is to settle a target and a year base for the next period of time and to persuade the world's largest polluters to come to an agreement and to accomplish their responsibilities.

Keywords: energy security; integrated concept energy and environment; renewable energy; environmental governance.

¹ Aura Carmen Slate este absolventă al unui Master de Studii Europene și a unuiia de Istoria și Practica Relațiilor Internaționale, Universitatea București, România.

Introducere

Resursele energetice sunt astăzi considerate motiv de îngrijorare pentru comunitatea internațională, iar cauzele sunt ușor de intuit. Pe de o parte, vorbim despre scăderea în cantitate a resurselor de energie convențională, prin care înțelegem combustibilii fosili (petrol, gaze naturale, cărbune), care atrage după sine concurența sporită în viitorul apropiat a actorilor internaționali pentru zonele bogate în aceste resurse. Pe de altă parte, producerea și consumul energiei au dus la creșterea alarmantă a poluării, fapt pentru care, la nivel global se înregistrează modificări ale climei cu consecințe grave pentru întreaga planetă. Astfel, lipsa combustibililor și efectele nocive asupra mediului ne vor introduce într-o nouă paradigmă, cea a energiei regenerabile, cu efecte în procesul de finanțare, monitorizare, evaluare și producere a acestui tip de energie, cât și orientarea potențialului de negociere a statelor către companiile producătoare din acest sector. La fel de bine, putem spune că noua paradigmă este relaționată intrinsec și cu noul regim internațional al mediului, inaugurat prin demararea de negocieri în cadrul schemei de lucru a Națiunilor Unite. După cum vom vedea în paginile care vor urma, perspectiva integrată a conceptului de mediu cu cel al energiei va fi prezentă în cadrul studiului.

Plecând de la triada energetică, care presupune siguranța alimentării cu energie, competitivitatea economică și compatibilitatea cu cerințele de protecție a mediului (*energy triad: energy supply, economic competitiveness, environmental compatibility*) (Marquina, 2008), vom dezvolta următoarea întrebare de cercetare: *În ce măsură poate energia regenerabilă să susțină cererea tot mai mare de energie pentru viitor, fiind în același timp și în armonie cu legislația de mediu?*

Astfel, vom avea o secțiune dedicată alternativelor la energia convențională ce explorează prima generație de tehnologie de producție a energiei regenerabile, compatibilitatea cu mediul, conștientizarea publicului larg și nu în ultimul rând, proiectele deja inițiate. Ne vom sprijini pe exemplul oferit de Uniunea Europeană – în special ca principal actor Germania – care produce deja energie regenerabilă și are ca principal obiectiv pentru viitor să dezvolte suficientă cantitate în așa fel

încât, aceasta să însumeze un procent important din totalul energiei consumate la nivel național.

În aceeași ordine de idei, se conturează o a doua întrebare, și anume: *În ce măsură dezbaterile pentru producția energiei regenerabile ne vor introduce într-o nouă paradigmă, cea în care rolul ONU, ca singur for al legislației internaționale pentru regimul mediului, să fie suplimentat și de alte foruri și organisme internaționale?*

Pentru a argumenta în favoarea acestei opinii, vom aduce în prim-plan faptul că există o serie de limitări ale energiei convenționale care determină decidenții internaționali să își îndrepte atenția cu precădere spre energia regenerabilă. Implicarea companiilor private în finanțarea proiectelor de producere a energiei regenerabile, precum și investițiile masive în tehnologie și inovație, demonstrează aceeași tendință. De asemenea, vom prezenta la secțiunea reglementărilor din acest articol, felul în care negocierile pentru mediu și pentru energie, tratate împreună, se fac și în cadrul altor foruri, de pildă cele ale Grupului celor 8 plus 5 (G8 plus 5), Grupul celor 77 (G77), Major Economies Forum și altele.

Nu în ultimul rând, dezbaterile privind energia și alimentarea cu energie sunt de interes crescut mai ales pentru că pot duce la acțiuni de eliminare a sărăciei extreme din zonele în care accesul la sursele de energie este mult diminuat. Scena internațională a ajuns la un stadiu în care nu mai poate ignora situațiile de dezechilibru în ceea ce privește distribuția de energie (fiind considerată parte a justiției sociale între state) (Dröge, 2010) între zonele sărace ale lumii și cele dezvoltate, responsabilitatea statelor industrializate față de acestea fiind un subiect larg dezbătut. Viziunea, care combină pe agenda politică internațională obiective de îndreptare a situațiilor defavorizante cu obiective prin care se asigură buna implementare de noi proiecte de mediu și de energie, este parte din perspectiva “*freedom from fear*” și “*freedom from want*” (Marquina, 2008, pp. 244-272) și necesită eforturi susținute pentru buna ei îndeplinire. Siguranța energetică care constă în compatibilitatea cu mediul, în siguranța alimentării cu energie, în distribuția egală pentru toți, la prețuri convenabile, în măsura în care energia este un bun public de care ar trebui să se bucure fiecare persoană, este strâns legată de conceptul

de siguranță umană, *human security*, tocmai prin riscurile la care ființele umane sunt expuse în absența acesteia. Noua paradigmă, calea decarbonizării și a îmbrățișării surselor de energie regenerabilă, ar putea conduce la conștientizarea riscurilor care amenință planeta și comunitățile umane dacă nu se aplică măsuri imediate – *freedom from fear* –, dar și la conștientizarea necesității tratării cauzelor poluării și a riscurilor globale – *freedom from want*.

Provocări actuale în politica de mediu și de energie

Resursele energetice au fost asociate în perioada de după Războiul Rece conceptului de securitate națională. Acest lucru este valabil atât pentru statele producătoare de energie și pentru cele de tranzit, cât mai ales pentru statele consumatoare. Tranzacționarea acestor resurse pe piețele internaționale a determinat apariția și consolidarea de relații complexe între exportatorii și importatorii de energie, prin urmare o interdependență crescută. În sprijinul acestei idei, putem aminti relația energetică dintre Germania și Rusia, caracterizată prin interdependență, pe de o parte pentru resursele energetice, pe de altă parte pentru tehnologie și programe de eficiență energetică. A se vedea în acest sens organismul nou creat – *RuDEA* – Agenția Ruso-Germană de Energie care gestionează relația energetică dintre cele două state.

Dacă ne îndreptăm privirea către tendințele pieței energetice europene, putem observa că aceasta este orientată cu precădere spre importul de resurse energetice din țări producătoare precum Federația Rusă, țări din Orientul Mijlociu, țări din Africa de Nord. Nu de puține ori, aceste zone au fost surse de conflict, ceea ce face ca alimentarea cu energie din spații geografice instabile politic să devină o problemă pentru siguranța energetică a Europei. Asigurarea unui flux constant în aprovizionarea cu petrol și gaze naturale (*oil based mobility*) (Linke și Viător, 2010) se constituie într-o provocare căreia comunitatea internațională trebuie să îi găsească un răspuns, cu atât mai mult, cu cât nu de puține ori, energia a fost folosită drept instrument în politica externă.

Un alt factor de îngrijorare care trebuie menționat este diminuarea resurselor energetice convenționale la nivel global. Pentru viitor, se preconizează creșterea consumului de energie în țările cu economii emergente (China, India, Brazilia), precum și în cele cu economii dezvoltate (Statele Unite ale Americii, Japonia, Germania). Prin urmare, la nivel global este așteptată tranziția de la consumul surselor de energie epuizabilă (fossilă), către consumul energiei regenerabile, prin intermediul căreia să se asigure și un climat sustenabil. La fel de bine, reducerea resurselor de energie convențională a amplificat și concurența între statele consumatoare pentru zonele cu potențial energetic. De pildă, se estimează că în viitorul apropiat, India, China și Uniunea Europeană vor concura pentru zonele bogate în resurse din Orientul Mijlociu, Rusia și Asia Centrală.

Pe de altă parte, un factor de neliniște îl reprezintă și noua politică energetică a Rusiei, principalul furnizor de gaze naturale al Europei, care stipulează orientarea exportului de resurse naturale energetice către piața Asiei de Est, datorată atât creșterii ratei de consum din China, cât și diminuării considerabile a resurselor din subsolul Siberiei de Vest, zonă care asigură în prezent alimentarea cu energie a Europei. Strategia energetică a Rusiei (Ministry of Energy of the Russian Federation, *Energy Strategy*, 2009) trasează câteva linii clare asupra exportului de energie către China, India, Japonia și chiar Statele Unite, făcând din acești actori internaționali principalii săi parteneri energetici. Gazpromul plănuiește să preîntâmpine declinul producției din Siberia de Vest prin introducerea în exploatare a unor câmpuri petrolifere din Marea Barents, cum ar fi Zapolyarnoye și Shtokmanovskoye, precum și a altor câmpuri din Estul Rusiei (Harks, 2004).

Provocările actuale determină statele lumii să investească în programe de inovație și tehnologii regenerabile și, de asemenea, să deschidă negocieri productive în domeniul convențiilor de reducere a emisiilor poluante și a degradării mediului înconjurător, aspecte care încă întâmpină dificultăți de abordare la nivel internațional. Dezbaterile din ultimii ani converg spre un acord prin care statele construiesc bazele unui regim internațional al mediului, motiv pentru care asistăm la punerea în aplicare a politicilor

de guvernare internațională a mediului, *international environmental governance* (UNEP, *Options for a broader reform of international environmental governance*, 2010). Un exemplu în acest sens este reforma pentru mediu din cadrul Organizației Națiunilor Unite care, în luna mai a anului 2010, a trasat principalele linii de acțiune ale acestui demers complex: implicarea în promovarea globală a sustenabilității, implementarea de politici credibile care au fost în prealabil supuse dezbaterei opiniei publice, asigurarea de fonduri necesare desfășurării programelor, elaborarea de planuri adaptate profilului fiecărei țări (UNEP, *Options for a broader reform of international environmental governance*, 2010).

Documentul Programului de Mediu al ONU citat anterior este relevant pentru dezbaterile pe care o întreprinde cu privire la formularea conceptului integrat de energie și mediu despre care vom vorbi mai jos și chiar a conceptului de regim internațional al mediului – *environmental governance*. Astfel, energia este privită cu dublu sens: dezvoltă socio-economic comunitățile umane, dar, în același timp, contribuie și la degradarea mediului înconjurător. Cu toate acestea, accesul la producția și consumul de energie poate conduce la eradicarea sărăciei din multe zone ale Globului. Statisticile Organizației Națiunilor Unite prezentate în document arată că aproximativ 1,6 miliarde de locuitori ai planetei nu au acces la electricitate și 2,4 miliarde recurg la resurse tradiționale (biomasă) pentru asigurarea traiului zilnic. În această direcție progresul s-a făcut treptat, documentul menționează cum anul 2001 a fost marcat de succesul implicării celei de-a 9-a Comisii pentru Dezvoltare Sustenabilă (Commission on Sustainable Development - CSD9) (Economic and Social Council, *Report on the Ninth Session. Commission on Sustainable Development, 5 mai 2000 și 16-27 aprilie 2001, 2001*) în problematicile energetice. Cu timpul, energia de devenit parte constantă a discuțiilor în cadrul conferințelor internaționale despre mediu, astfel încât, la CSD14 și CSD15 în 2006 și respectiv 2007, tematica de dezbatere a inclus subiecte precum energia pentru dezvoltare sustenabilă, poluarea atmosferică și schimbările climatice. Principalul mecanism de colaborare al Națiunilor Unite pentru coordonarea problematicilor de energie este UN-Energy, amintit în document,

alături de alte programe și inițiative de colaborare, dintre care enumerăm: *Global Network on Energy for Sustainable Development, Policy Coherence and Operational Cooperation on Bio-energy, Policy guidance, capacity building, and awareness on Tools for policy integration at national level, Collaboration on Energy Conservation, Energy Sector Management Assistance Programme*.

Conceptul de energie integrat celui de mediu

Polivalența conceptului de energie ne determină să recurgem la analiza fiecărei componente subsumate, relevante pentru cercetarea noastră: socială, economică, politică și de mediu. Componenta socială, pentru care vom distinge între *energy social engineering* și *societal energy education*, explică utilizarea eficientă a surselor energetice, conștientizarea importanței eco-educației și metodologia evaluării dezastrelor naturale și a prevenirii acestora. Componenta economică sau *energy economics* presupune înțelegerea sustenabilității surselor de energie și a dinamicii proceselor de comercializare. Componenta politică denumită componenta de politică publică, *energy policy*, dezvoltată cu precădere în ultimele decade, cuprinde studii de securitate energetică și de implementare de politici energetice, care să asigure o alimentare corespunzătoare cu energie. Componenta de mediu, alăturată de curând studiilor energetice, este denumită în literatura de specialitate *energy ecosystems* sau *energy and environment* și dezbate problematica utilizării surselor regenerabile pentru producerea de energie neconvențională, precum și impactul tranzitului și al consumului acestui tip de energie asupra mediului înconjurător.

În acest studiu, interesul nostru se răsfrânge cu precădere asupra componentei de mediu, asupra celei sociale și asupra celei politice. Deteriorarea constantă a mediului înconjurător, creșterea temperaturii globale cu 2 grade Celsius și afectarea comunităților umane din zonele sărace în urma fenomenelor climatice spontane au determinat statele lumii să întreprindă măsuri de prevenire și de îndreptare a efectelor produse. Viziunea integrată a mediului și a energiei s-a concretizat la nivel de document oficial pentru

spațiul european abia în anul 2007. Acest an a marcat în Uniunea Europeană momentul în care politica de mediu și cea de energie au fost tratate împreună și nu separat, cum se obișnuia în practica politicilor publice. La nivel legislativ, schimbarea s-a produs la Consiliul Energiei din 15 februarie 2007 și la Consiliul de Mediu din 20 februarie 2007 (Dröge și Geden, 2008, pp. 44-45). Președinția Germană a Uniunii Europene, care urma să marcheze primul semestru al anului 2007, a făcut publică intenția de a corobora cele două politici, cea de mediu și cea de energie, în discursurile preliminare preluării mandatului (Steinmeier, 2006). După cum opina și Cancelarul german, „totul merge în direcția eficienței energetice”, în discursul său în fața Parlamentului European din 17 februarie, se dezvoltă intenția de a plasa siguranța energetică europeană în topul agendei politice a Președinției:

“Pentru a puncta esențialul, este evident că subiectul despre energie va juca un rol central în cadrul Consiliului de Primăvară din 8 și 9 martie. [...] Europa trebuie să fie un pionier”, “[...] Intenționăm să includem problematica eficienței energetice pe agendă dar vom dezbate și despre energia regenerabilă. Niciun stat membru nu își poate permite să se sustragă. Susțin acest lucru cu fermitate” (Merkel, 2007).

De la UNFCCC la noi foruri de dezbatere. Principalii actori în regimul internațional al mediului. Reglementări

Anul 1992 marchează începutul creșterii în importanță a politicii schimbărilor climatice la nivel mondial prin semnarea Convenției Națiunilor Unite (UNFCCC – United Nations Framework Convention on Climate Change), încununată de semnarea Protocolului de la Kyoto în anul 1997. Acest act reglementează în dreptul internațional noua politică de mediu care urma să se implementeze la nivel global. Anual au avut loc întâlniri ale Părților semnatare a Convenției ONU din 1992, care au culminat cu intrarea în vigoare în 2005 a Protocolului semnat la Kyoto încă din 1997, aceste întâlniri propunându-și printre altele și demararea negocierilor pentru adoptarea unui Protocol post-Kyoto înainte de 2012. Cu alte cuvinte, provocarea ultimelor întâlniri ale Părților, din 2009 (COP 15) și respectiv 2010 (COP 16) au fost axate pe negocierea unei noi perioade de

asumare a responsabilităților statelor semnatare a Convenției ONU după 2012.

De-a lungul timpului, negocierile pentru schimbările climatice au scos la iveală diferențe mari între scopurile, interesele și mai ales disponibilitatea fiecărui stat în parte de a implementa măsurile de protecție a mediului și de reducere a cauzelor poluării. Astfel, de cele mai multe ori, dezbaterile s-au concentrat pe atragerea țărilor mari poluatoare în cadrul convențiilor, după cum este cazul Statelor Unite, al Rusiei și al Chinei, și nu pe orientarea efectivă asupra finanțării proiectelor, a monitorizării și implementării măsurilor și a evaluării rezultatelor. Actorii internaționali responsabili de aceste politici nu au arătat întotdeauna flexibilitatea necesară pentru a negocia dincolo de interesele naționale și de nevoile politice, folosind de nenumărate ori negocierile pentru schimbările climatice cu scopul de a-și consolida rolul politicii externe și rolul de mediator la nivel global. Vom exemplifica prin poziția susținută de Statele Unite ale Americii (responsabile pentru peste 30% din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră la începutul anilor 2000) care nu au ratificat Protocolul Kyoto. De asemenea, Rusia a impus condiții pentru ratificarea Protocolului Kyoto în 2004, cum ar fi accesarea la Organizația Internațională a Comerțului.

Uniunea Europeană, prin multiplele sale voci în politica de mediu și de energie, a dat impresia în forurile internaționale că exprimă o poziție confuză în ceea ce privește atragerea în negocieri a Statelor Unite și a Chinei pentru asumarea de angajamente globale. În pofida faptului că este considerată a fi încă lider mondial în politica de protecție a mediului tocmai prin obiectivele sale ridicate, cum ar fi reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 20% (față de anul 1990) până în 2020 (European Union, *Communication from the Commission – 2020 by 2020*, 2008), Uniunea Europeană trebuie totuși să adauge o dimensiune nouă și eficientă în diplomația de mediu. La rândul lor, Statele Unite, privite ca partener dificil în negocierile pentru schimbările climatice, au anunțat de curând primii pași de modificare a legislației naționale în această privință, fapt ce dă speranțe celorlalți parteneri de negocieri.

De asemenea, exemplul Chinei este foarte important, aceasta fiind considerată a fi cel mai

mare poluator global. Guvernul acesteia a conștientizat pericolul atitudinii pasive față de măsurile de stopare a poluării și s-a arătat cooperant la nivel internațional prin demararea unei „Revoluții Verzi” (Dröge, 2010) pentru un consum eficient de energie. Problematic însă pentru situația Chinei este felul în care se poziționează față de Statele Unite în negocierile internaționale:

„[...] Decizia Chinei de a adopta standardele europene o face să fie cu zece ani înaintea celei mai noi legislații (n.a. legislație în domeniul mediului) propusă de administrația Obama în Statele Unite” (Mabey, 2009, p. 2).

China vede Națiunile Unite drept singurul organism internațional capabil să instituie un regim internațional al protecției mediului post-Kyoto în adevăratul sens al cuvântului. Mai mult decât atât, China este fondatoarea grupului BASIC (Dröge, 2010), alături de Brazilia, Africa de Sud și India, făcând astfel realizabile cererile sale la nivel internațional. În ceea ce privește India, principala sa cerere a fost ca statele industrializate să asigure necesarul de energie pentru întregul proces de dezvoltare economică pe termen lung în schimbul măsurilor de protecție a mediului. Brazilia, este considerată a fi un partener foarte important în negocierile climatice, fiind responsabilă pentru protecția Amazonului care este înțeleasă drept o chestiune de politică internă. Aceasta va găzdui în 2012 Summit-ul Rio plus 20 în cadrul Convenției ONU. Africa de Sud, de asemenea, dorește să joace rolul de stat protector și reprezentant al statelor mai mici și slab dezvoltate de pe continentul african, încercând să obțină finanțări din partea statelor industrializate pe care să le direcționeze spre acestea. Africa de Sud s-a dovedit a fi un partener dificil în procesul de negociere, în parte și din cauza faptului că a acordat importanță intereselor economice în defavoarea asumării unui angajament pentru implementarea măsurilor de protecție a mediului.

Rusia, un alt mare poluator, statut care i se datorează producției de gaze naturale și de petrol, dar mai ales consumului ineficient de energie și a infrastructurii energetice vechi, a beneficiat din plin de schema de comercializare a certificatelor de emisii a gazelor cu efect de seră. Cu toate acestea, relația sa energetică cu Germania o va ajuta nu doar economic, cât și

tehnologic, prin echipament performant de reducere a poluării.

Pentru viitor se anunță o posibilă schimbare de paradigmă, prin transformarea structurilor de guvernare globală și chiar înființarea de noi organisme care să coordoneze procesul de finanțare și monitorizare a măsurilor pentru protecția mediului. Convențiile ONU stabilesc, după cum am afirmat mai sus, doar cadrul legal internațional de acțiune.

„[...] Sunt necesare schimbări în structurile guvernării globale, atât în coordonarea politicilor naționale de protecție a mediului, de exemplu, prin sistemul de comercializare a emisiilor, și pe termen scurt prin crearea de organizații care contribuie cu ajutor financiar. În acest caz, trebuie să determinăm în ce măsură este nevoie de aceste noi instituții” (Dröge, 2010, p.10).

Se pare că această direcție a fost dată de retragerea Statelor Unite din Protocolul de la Kyoto în 2001, fapt ce a determinat diversificarea forurilor de negocieri, altele decât cele desfășurate sub egida ONU. Mai mult decât atât, principiul Kyoto de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, viziune determinată de *Zeitgeist-uli* anilor 1990, nu mai este suficient pentru a face față noilor provocări cu care se confruntă planeta. Moștenirea deficitară, anume poluarea masivă din trecut și persistența acesteia în prezent, necesită acțiuni conjugate ale mai multor foruri internaționale, ceea ce se poate numi „the contraction and convergence approach” (Müller, 2005, pp. 4-11). Iată una dintre motivațiile care explică această diversificare:

„[...] protecția mediului și consecințele schimbărilor climatice constituie provocări în domeniul politicilor al căror impact și presiune depășesc scopul Convenției pentru Schimbări Climatice a Națiunilor Unite adoptată în 1992 la Rio de Janeiro” (Dröge, 2010, p.15).

Concret, este vorba despre entități cu vocație politică și economică, care reunesc diverse state de pe Glob, de regulă pe cele mai puternic industrializate și tehnologizate și care se constituie în spații de dezbateră a problematicilor globale. În acest sens vom da câteva exemple care certifică faptul că Organizația Națiunilor Unite a pierdut rolul de unic arbitru și mediator pe scena internațională.

Grupul celor 8 și Grupul celor 8 plus 5 sunt două entități ce reunesc actori internaționali care

au conștientizat pericolele la care marile economii se expun pe viitor dacă nu adoptă măsuri care să facă parte din regimul internațional al protecției mediului. Anul 2005 marchează începutul acestei inițiative de a acorda atenția cuvenită schimbărilor climatice, a eficienței consumului de energie și a dezvoltării de energii regenerabile. Doi ani mai târziu, la Summit-ul de la Heiligendamm, desfășurat în perioada 6-8 iunie 2007, G8 obține sub președinția Germaniei acordul altor 5 state, Mexic, Brazilia, Africa de Sud, China și India (G8, *Joint Statement by the German G8 Presidency*, 2007), de a deveni parteneri stabili în cadrul negocierilor din viitorul apropiat, urmând să contribuie totodată la pregătirea lucrărilor Summit-ului de la Copenhaga din 2009.

Major Economies Forum (MEF) reunește cei mai mari 20 emițători de gaze cu efect de seră. A fost lansat în 2007, la inițiativa Statelor Unite, ca o contraofensivă la tendința de manifestare a Uniunii Europene ca lider în problemele de mediu, SUA dorind să obțină încrederea celor mai importante economii ale lumii prin convocarea acestora în *Major Economies Forum* (MEF, *The Global Partnership Fact Sheet*, 2007). Documentul *The Global Partnership Fact Sheet* explică scopul înființării acestui for internațional, de unde se poate observa că principalele obiective sunt legate de consumul de energie (eficiență energetică în domeniul construcției de locuințe și în sectorul industrial, bioenergie în Brazilia și Italia, scăderea emisiilor în India și Japonia, energie mareică în Franța, energie solară în Germania și Spania, energie eoliană în Germania și Spania).

Grupul celor 77 reunește țările în curs de dezvoltare și statele cu economii emergente și de curând s-a dorit ca aceste state să își articuleze mai bine interesele economice din zonă. De aceea, au inițiat presiuni asupra statelor industrializate cu scopul de a le determina să acorde contribuții financiare substanțiale pentru aceste zone dacă doresc ca țările sărace să implementeze măsurile de protecție a mediului și de reducere a poluării.

IRENA, cunoscută drept *International Renewable Energy Agency*, este un organism nou care își desfășoară activitatea sub tutela ONU începând cu anul 2009. Cu un buget fixat pentru anul 2011 de aproximativ 17 milioane de dolari (*IRENA, Preparatory Commission for the*

International Renewable Energy Agency, 2010) din contribuțiile voluntare ale celor 149 de state semnatare (până în momentul ianuarie 2011), *IRENA* își propune ca principal scop îndeplinirea rolului de mediator între actorii internaționali interesați de dezvoltarea de noi tehnologii care să asigure energie regenerabilă (Viător, 2009), prin elaborarea de proiecte pentru întrebuințarea energiei regenerabile la nivel global, prin informarea opiniei publice cu privire la importanța energiei regenerabile, prin îmbunătățirea gradului de eficiență energetică, prin promovarea independenței guvernelor față de importul de combustibili fosili, prin eliminarea sărăciei datorate lipsei de surse de energie (*energy poverty*) și, nu în ultimul rând, prin consolidarea securității energetice globale. De curând, *IRENA* a contribuit la organizarea celui de al 4-lea Summit Mondial pentru Energia Viitorului, *World Future Energy Summit*, de la Abu Dhabi, desfășurat în perioada 17-20 ianuarie 2011, unde au fost dezbătute principalele motive de îngrijorare pentru viitorul securității energetice, riscurile la care este supusă planeta dacă implementarea măsurilor va întârzia, precum și schițarea viitoarei politici energetice globale.

Problematica sustenabilității și relația cu consumul de energie. Alternative la sursele de energie convențională

Energia convențională este, în primul rând, limitată în cantitate, și în al doilea rând, distribuită în mod inegal pe glob. Odată conștientizat acest fapt, a evoluat și necesitatea de a dezvolta surse de energie regenerabilă, iar preocuparea s-a concretizat prin investițiile majore în programele de inovație și dezvoltare, capabile să ofere omenirii alternative la combustibilii fosili. În urma crizei mondiale de energie din anii 1970, energia regenerabilă a început să câștige teren și să fie investită cu încredere mai ales în țările dezvoltate care puneau accentul și pe protejarea mediului înconjurător. Perioada amintită marchează debutul unei dezbatere care introduce elemente de etică și de securitate socială în problematicele economice ale utilizării surselor de energie:

"[...] în prezent, traversăm un fenomen cu dublă semnificație – înglobarea principiilor economice în cadrul politicii de mediu și inserția

principiilor ecologice în cadrul afacerilor economice” (Bernow, Biewald și Raskin, 1994, p. 373).

Pe de o parte, s-a ridicat problema echității distribuirii resurselor energetice între state, iar pe de altă parte, s-a ridicat problema echității distribuirii resurselor energetice între generațiile prezente și cele viitoare. Astfel, în privința primei problematice s-a ajuns la concluzia că statele puternic dezvoltate și cu economii puternice consumau resurse energetice în cantități mari la prețuri relativ mici, în timp ce țări în curs de dezvoltare consumau cantități reduse de resurse. Odată cu trecerea timpului, în condițiile în care acestea din urmă ar fi reușit să recupereze decalajul față de statele dezvoltate, prețul resurselor energetice oricum ar fi crescut tocmai datorită diminuării acestora. La această problemă, se adaugă și distribuția inegală a resurselor pe glob și a capacității limitate a infrastructurii de a face accesibile aceste resurse în egală măsură și pentru zonele sărace. În ceea ce privește echitatea între generații, discuția s-a axat pe formularea conceptului de *sustenabilitate*, așa cum îl cunoaștem astăzi. Dezbaterile privind echitatea distribuirii resurselor între state și între generații, cu alte cuvinte, grija pentru a asigura acces echitabil la resurse atât în prezent, cât și în viitor, a suscitat un larg interes în rândul economiștilor și a liderilor politici. Aceștia au privit componenta generațională și pe cea de echitate între state ca fiind la fel de importante: “[...] in line with the demand for intergenerational equity follows the demand for international equity in the availability of energy resources” (Hohmeyer, 1994, pp. 405-425).

Intergenerational equity devine astfel ceea ce numim *dezvoltare sustenabilă*,

“[...] in its weaker sense, it would require that a combination of environmental and productive conditions be maintained at some level or exceeded; in its stronger sense, it would require that environmental conditions and the conditions of production are separately sustained at or above minimum acceptable levels” (Bernow et al., 1994, pp. 383-384).

Desigur că *sustenabilitatea* se referă mai ales la felul în care întrebuițăm resursele energetice, dar și la relația dintre *energie* – *obiectivele umane* – *condițiile de mediu*. Pentru o mai bună argumentare, vom enumera definiția

dată de organismele internaționale pentru două dintre cele mai importante concepte din secțiunea aceasta a studiului:

“Renewable energy – technologies of run-of-river and small hydropower, solar energy for heat and power, wind energy for mechanical and electrical power generation, and geothermal and biomass for power generation and heat”.

“Energy efficiency refers to support for energy efficient equipment and processes, the development of energy efficiency businesses and financing mechanisms, and investments to reduce the energy used in district heating” (World Bank, 2004, p. 3).

Energia verde este un concept care își face apariția în anii 1970 când a fost considerată un aspect revoluționar în domeniul energetic, deoarece cercetătorii își puneau speranța în sursele regenerabile care ar fi supliniit consumul de combustibili clasici. În continuare, vom proceda la expunerea pe scurt a avantajelor și dezavantajelor principalelor surse de energie regenerabilă.

Energia eoliană – *wind energy*. A înregistrat o creștere semnificativă în Europa, cu precădere în țări precum Germania și Spania, unde se găsesc două treimi din totalul câmpurilor tehnologice care produc energie eoliană pe teritoriul european. Avântul s-a resimțit mai ales între anii 2002-2006. Energia eoliană din Europa ar putea fi exportată către Statele Unite unde oferta nu acoperă cererea foarte mare de energie. În pofida potențialului foarte mare, acest tip de energie a fost de multe ori criticat, în primul rând, datorită poluării fonice, generate de limitările primei generații de tehnologie a turbinelor, ceea ce a determinat populația să fie reticentă față de instalarea câmpurilor de turbine în apropierea localităților, specialiștii numind această atitudine rezervată drept sindromul NIMBY (*not in my backyard!*) (Wengenmayr și Bührke, 2008). Totodată, această poluare fonică cauzează degradarea mediului de viață al păsărilor prin perturbarea ritmului natural al acestora. În altă ordine de idei, energia eoliană nu este o sursă permanentă de energie, ea variind în funcție de condițiile de mediu; aceste condiții, coroborate cu prețul ridicat al tehnologiei de producție, conduc spre un preț ridicat la nivelul consumatorului.

Hidroenergia – water power. Apa produce 1/6 din totalul electricității din lume (Wengenmayr și Bührke, 2008, pp. 30-45). Diferitele modele tehnologice de turbine, *Kaplan, Francis, Pelton* pot fi amenajate în funcție de necesitățile comunităților în *large-scale water power* sau *small-scale water power*. Deși hidroenergia este ușor de obținut, apa fiind o resursă disponibilă în mod constant (spre deosebire de energia eoliană), hidrocentralele distrug mediul înconjurător în spațiile lor de amenajare. Un exemplu este și hidrocentrala *Three Gorge Dam Project* din China (inaugurată în anul 2006), care a produs daune mediului și comunității din regiune. Cu toate acestea, hidroenergia nu este răspunzătoare pentru emisii de gaze cu efect de seră și în egală măsură nu este costisitoare așa cum sunt alte surse de energie regenerabilă.

Energia solară – solar energy. Aflată încă la început, tehnologia producerii energiei solare este promițătoare. Potențialul său foarte mare fiind o sursă de energie regenerabilă prin excelență. Costurile sunt evaluate a fi printre cele mai ridicate comparativ cu celelalte alternative de obținere a energiei regenerabile.

În cazul Europei, s-a pus mereu problema alimentării cu energie solară iar soluțiile au venit prin finanțarea a două proiecte care se vor dezvolta în Nordul Africii. Este vorba despre o finanțare publică pentru *The Solar Plan of the EU and Southern Mediterranean Countries* și despre o finanțare privată, anume *The Desertec Industrial Initiative* (Werenfels și Westphal, 2009). Cea din urmă inițiativă aparține giganților energetici germani E.ON și RWE și a debutat în iulie 2009 în urma investițiilor de aproximativ 400 miliarde de Euro, având drept obiectiv ca până în anul 2050 să acopere 15% din nevoia de energie a Europei. Noua tehnologie pentru care se pregătește Europa este una diferită de celulele foto-voltaice și prezintă în acest fel mai multe avantaje. Se produce mai multă energie care se stochează mai ușor indiferent de anotimp. Pe de altă parte, există și minusuri în ceea ce privește capacitatea de transport a acestui tip de energie. Se dorește construirea unei infrastructuri performante (*new high-voltage direct-current transmission lines*) care să aibă pierderi mici pe ruta de transport. Costurile acestui tip de energie sunt ridicate, dar interesul companiilor care finanțează aceste

proiecte este de a face tehnologia viabilă din punct de vedere economic în următorii 10-15 ani. În ceea ce privește locația în care noile centrale solare vor fi amplasate, anume Africa de Nord, este cunoscut faptul că aceste zone nu sunt stabile din punct de vedere politic și ridică semne de întrebare legate de securitatea producției de energie și de transportul ei. Cu toate acestea, riscurile de securitate par să fie depășite de importanța economică a acestor centrale solare pentru țările care ar urma să le găzduiască. Beneficiile acestui proiect sunt considerabile, nu doar pentru că este compatibil cu mediul, cât mai ales pentru că preîntâmpină cererea tot mai crescută de energie pe fondul diminuării combustibililor fosili.

Energia geotermală – geothermal energy. Tehnologia este încă în dezvoltare, dar potențialul energiei geotermale este foarte mare, fiind o sursă de energie disponibilă și regenerabilă în egală măsură.

Biogazul. A fost dezvoltat intens în Europa în ultima perioadă, dar prima generație de agro-biogaz nu a înregistrat balanța ecologică scontată. Fertilizarea intensă a câmpurilor pe care crește materia primă a biogazului a făcut ca prin arderea acestuia să se emită în atmosferă importante cantități de emisii de gaze cu efect de seră. A doua generație de agro-biogaz se dorește să întrunească standardele ecologice și să extragă materia primă din plante care nu sărăcesc solul în minerale. Printre avantajele utilizării biogazului, se numără nu doar îndeplinirea standardelor de mediu, ci și faptul că este un combustibil care poate fi întrebuințat tot timpul anului, fiind astfel o sursă de energie stabilă spre deosebire de energia eoliană. Flexibilitatea biogazului constă și în faptul că se poate introduce ușor în infrastructura obișnuită a gazului natural, numită de către specialiști "versatility of application" (Herr, Lermen și Rostek, 2010). Cel mai avansat stat din Europa în producția de biogaz este Germania, care a reglementat noua sursă de energie în baza promovării conceptului integrat al mediului cu cel de energie, în actul *Gas Network Access Ordinance* din aprilie 2008. Se dorește ca până în anul 2020 producția de biogaz să fie de 6% din totalul de energie consumată la nivelul Germaniei și de 10% până în 2030.

Energia mareică – energy wave. Este la fel de costisitoare ca și procesul de obținere al energiei eoliene. Dezavantajul principal este acela că infrastructura sa depinde de cabluri submarine de transport, dificil de utilizat. Avantajul cel mai mare este disponibilitatea continuă, precum și faptul că poate fi utilizată iarna, perioadă în care consumul de energie crește considerabil în Europa și în America de Nord. Specialiștii susțin dezvoltarea exploatarea acestei surse de energie, deoarece pe timp de iarnă marea este mai puternică în Oceanele Atlantic și Pacific, în apropierea zonelor de coastă ale Europei și Americii de Nord. Energia mareică poate fi o alternativă la energia solară, disponibilă pentru aceste zone mari consumatoare doar în anotimpul cald.

Beneficii în folosirea energiei regenerabile

Există multiple beneficii legate de dezvoltarea de tehnologii care produc energie alternativă. Prin folosirea energiei regenerabile statele dezvoltate și economiile emergente pot introduce un control asupra factorilor poluatori datorati producerii, transportului și utilizării de energie convențională, înlocuind aceste surse cu cele regenerabile. Statele sărace, acolo unde se manifestă fenomenul de *energy poverty*, pot fi ajutate să depășească aceste impedimente prin introducerea utilizării energiei regenerabile. Deși costurile sunt ridicate pentru aceste state cu economii în curs de dezvoltare, există mecanisme de finanțare la nivel internațional care pot investi în tehnologii regenerabile. Astfel, nu doar s-ar asigura accesul la energie, cât mai ales s-ar reduce dependența acestor state de țările producătoare din zonă, precum și dependența de combustibilii comuni și de volatilitatea prețurilor acestora.

În unul dintre rapoartele sale (The World Bank, Raport *Energy use – kg of oil equivalent per capita*, Raport *Fossil fuel energy consumption*, 2010), Banca Mondială estimează că 20% din populația cea mai bogată a Globului consumă 58% din totalul energiei, în timp ce, 20% din populația cea mai săracă a Globului consumă doar 4% din totalul de energie, în special fiind vorba de țări din Africa Sub-Sahariană și Asia de Sud. Pentru a concretiza proiectele susținute prin

tehnologii regenerabile în zonele sărace dominate de *energy poverty*, există o paletă largă de organisme internaționale care pot fi accesate să devină parteneri în investiții. Printre acestea enumerăm: The Global Environment Facility (GEF) înființat în anul 1991, United Nations Development Programme (UNDP), care colaborează cu Energy Sector Management Assistance Programme (ESMAP) înființat în 1983 și Asia Alternative Energy Program (ASTAE) din 1992. Alte organisme cu aceeași vocație, anume de schițare de proiecte și de finanțare a acestora, sunt Africa Poverty Targeted Energy Services Initiative (APTESI) 2004, Regional Program for the Traditional Energy Sector, Africa Rural and Renewable Energy Initiative, Global Village Energy Partnership (GVEP) introdus în 2002 la Summit-ul Mondial pentru Dezvoltare Sustenabilă (World Summit on Sustainable Development), Carbon Finance Business (CFB) 1999.

Energia regenerabilă este o alternativă la energia provenită din surse convenționale. Ea poate fi privită ca o soluție pentru depășirea obstacolelor economice și sociale, deoarece duce la îmbunătățirea calității vieții (calitatea produselor alimentare care prin procesul termic exclud astfel eventualele boli alimentare care provin de la consumul de alimente netratate termic), îmbunătățirea activităților sociale și de informare în masă (accesul la radio și televiziune), îmbunătățirea serviciilor din comunități (serviciile de sănătate, cât și scăderea riscului de îmbolnăvire cu aer poluat și monoxid de carbon în gospodăriile domestice prin dezvoltarea de boli respiratorii și boli asociate acestora, și mai ales protecția mediului înconjurător).

Inițiative ale Uniunii Europene în politica energiei regenerabile

Uniunea Europeană a făcut propunerea de a înființa Fondul Mondial pentru Eficientizarea Energiei și pentru Energie Regenerabilă - *The Global Energy Efficiency and Renewable Energy Fund* (GEEREF) – cu un buget de 100 de milioane Euro, pentru a mobiliza investițiile particulare în proiecte de promovare a eficientizării energetice și a energiei regenerabile în statele în curs de dezvoltare și în economiile emergente. Va aduce beneficii în ceea ce ține de mediul înconjurător,

schimbările climatice și calitatea aerului și va aduce de asemenea, beneficii sociale și economice în ceea ce privește mediul de afaceri, piața forței de muncă și creșterea veniturilor la nivel local. Va stabiliza chiar alimentarea cu energie în regiunile cele mai sărace ale lumii. GEEREF a inițiat un parteneriat public-privat oferind soluții pentru împărțirea riscurilor și pentru co-finanțarea proiectelor de investiție în energia regenerabilă și în eficientizarea energetică. Prin Decizia 1230/2003/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003, se pun bazele unui nou program multianual pentru măsuri în domeniul energetic. Prin aceasta se reflectă obiectivele curente ale Uniunii Europene în acest domeniu și anume dezvoltarea durabilă și securitatea alimentării energetice. Energia și transporturile joacă un rol important în schimbările climatice din momentul în care au devenit principala sursă a emisiilor de gaze cu efect de seră. De aceea politica energetică este în mod particular foarte importantă pentru strategia de dezvoltare durabilă a Uniunii Europene.

Uniunea este din ce în ce mai dependentă de energia importată din statele nemembre UE, lucru care generează riscuri economice, sociale și politice. Prin urmare, UE dorește să-și reducă dependența și să-și îmbunătățească securitatea energetică prin promovarea de surse alternative și prin micșorarea cererii de energie. Concomitent, pune accent, înainte de toate, pe îmbunătățirea eficienței energetice și promovarea surselor de energie regenerabilă (Parlamentul European și Consiliul, Decizia 1230/2003/EC, 2003). Acest program asigură continuarea acțiunii de dezvoltare durabilă a UE începută prin Programul-cadru anterior (1998-2002). Programul acesta este orientat spre oferirea de ajutor financiar pentru inițiative locale, regionale și naționale în domeniul energiei regenerabile, a eficientizării energetice, a eficientizării energetice a transporturilor și a promovării internaționale. Bugetul a fost de 200 de milioane Euro pentru perioada cuprinsă între 2003-2006. Țintele acestuia au fost următoarele: să promoveze eficientizarea energetică și dezvoltarea surselor de energie regenerabilă cu scopul reducerii consumului de energie și a emisiilor de CO₂; să dezvolte resurse și instrumente care să poată fi folosite de statele membre pentru monitorizarea și evaluarea impactului produs asupra mediului de

către măsurile adoptate de acestea; să promoveze proiecte eficiente pentru producerea și pentru consumul de energie, prin creșterea interesului opiniei publice și prin educație.

Prin Directiva 2006/32/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2006, directivă care abrogă Directiva Consiliului 93/76/EEC, Uniunea Europeană a adoptat un cadru juridic cu privire la eficiența energetică și a serviciilor energetice (*energy end-use efficiency and energy services*). Printre aceste măsuri se numără și un indicativ țintă pentru economisirea energiei și pentru producerea într-un mod eficient al energiei, precum și măsuri pentru promovarea eficienței energetice și a serviciilor energetice (Directiva 2006/32/EC, 2006). Obiectivul general al acestei Directive este următorul: „Statele membre adoptă și urmăresc să atingă un obiectiv indicativ național general privind economiile de energie de 9 % pentru al nouălea an de aplicare a prezentei directive, ce urmează să fie atins prin servicii energetice și alte măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice. Statele membre adoptă măsuri rentabile, realizabile și rezonabile menite să contribuie la atingerea acestui obiectiv”. Alte directive importante în acest sens sunt Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (Directiva 2009/28/EC, 2009) și Directiva 2003/30/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 mai 2003 de promovare a utilizării biocombustibililor și a altor combustibili regenerabili pentru transport (Directiva 2003/30/EC, 2003).

Soluția integrată a mediului cu energia – concept promovat de Uniunea Europeană

Calea pe care Uniunea Europeană a urmat-o a fost promovarea unei politici integrate privind energia și schimbările climatice, deoarece arderea combustibililor fosili pentru obținerea de energie este principalul factor care determină schimbările climatice. Politica soluției integrate a fost aprobată la nivelul Uniunii în martie 2007 și este fără precedent pe plan mondial. Pentru a limita încălzirea globală cu 2 grade Celsius, emisiile gazelor cu efect de seră trebuie să înceteze pentru viitorii 10 ani, iar apoi acestea trebuie să fie reduse până în anul 2050 la

jumătate față de cât erau acestea înregistrate în anul 1990. Astfel, Uniunea încearcă să obțină un acord global pentru atingerea acestor obiective. Ca prim pas, Uniunea consideră ca statele puternic industrializate ar trebui să reducă în mod colectiv până în 2020 emisiile de gaze cu efect de seră cu 30% sub nivelul înregistrat în 1990. La nivel mondial, China și India, state mari poluatoare vor trebui să limiteze creșterea emisiilor pe teritoriul lor, pentru a se produce o schimbare vizibilă în bine.

Pentru a fi un exemplu partenerilor săi de negocieri, Uniunea Europeană a convenit să reducă emisiile sale de gaze cu efect de seră cu cel puțin 20% până în anul 2020, indiferent care vor fi acțiunile altor state. Aceste acțiuni se doresc a fi prinse în programe clare care fac parte din politica integrată privind energia și schimbările climatice. Astfel, liderii Uniunii au decis deja câteva măsuri, cum ar fi cele de economisire cu 20% din consumul energiei prin sporirea eficienței energetice, creșterea până în 2020 cu 20% a energiilor regenerabile în cadrul consumului total de energie, creșterea de zece ori până în anul 2020 a proporției carburanților regenerabili, a biocarburanților din totalul general al benzinei și motorinei. Vor fi oferite stimulente financiare pentru dezvoltarea de biocarburanți din reziduuri și alte surse ne-alimentare. Se mai dorește dezvoltarea de tehnologii cu nivel de emisie cât mai aproape de 0%, o mai bună integrare a piețelor energetice ale Uniunii Europene și promovarea unor piețe de electricitate și gaz de o mai mare competitivitate economică. Se dorește astfel, transformarea politicii integrate a mediului și a energiei în politică orizontală pentru a o putea interconecta cu cea agricolă, cea comercială, precum și cea de cercetare.

CertIFICATELE DE COMERCIALIZARE A GAZELOR CU EFECT DE SERĂ – EU ETS

Elementul fundamental al strategiei europene de combatere a emisiilor cu gaze cu efect de seră a fost elaborarea unei scheme de comercializare a emisiilor – UE ETS, lansată în ianuarie 2005. Acest program este primul pe plan mondial și care contribuie în mod rentabil la reducerea emisiilor. UE ETS acoperă în prezent 11 600 de instalații în sectorul energetic și cel industrial care sunt responsabile în mod colectiv

pentru aproape jumătate din totalul emisiilor de dioxid de carbon din Uniune. Conform schemei, autoritățile naționale din fiecare stat membru alocă un număr de cote de emisii fiecărei instalații. Companiile care își păstrează emisiile sub nivelul cotelor alocate pot să vândă cotele de care nu au nevoie. Cele care întâmpină dificultăți în respectarea cotelor atribuite trebuie, fie să ia măsuri de reducere a propriilor emisii, de exemplu investind în tehnologii mai eficiente sau folosind resurse de energie mai sărace în emisii de carbon, fie să cumpere cote suplimentare pe piață, plătind efectiv o altă companie ca să îndeplinească în locul lor obligațiile. Companiilor vizate de schema UE ETS li se permite să utilizeze credite de emisii generate de proiecte de reducere a emisiilor în țări din afara Uniunii. Acest aspect se desfășoară în cadrul Protocolului de la Kyoto cu ajutorul mecanismului de dezvoltare nepoluantă. Cererea de astfel de credite este un puternic stimulent pentru investiții în idei care au ca obiectiv reducerea emisiilor din alte țări.

Actul care pune bazele acestei scheme de comercializare a certificatelor de emisii este Directiva Parlamentului European din 13 octombrie 2003 (*Directiva 2003/87/EC*, 2003). EU ETS este mecanismul european prin care s-a încercat îndeplinirea obiectivelor de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră din Protocolul Kyoto. Mecanismul se derulează în două etape, anume 2005-2007 și 2008-2012, perioadă care coincide cu angajamentele Kyoto. Din păcate, prima etapă a fost dominată de stabilirea de către fiecare țară în parte a cotelor naționale, ceea ce a dus la urmărirea de interese individuale și nu unitar-europene. Cu toate acestea, cea de-a doua etapă s-a dovedit încă de la debutul său a fi mai bine coordonată prin mecanisme de verificare și monitorizare. Prin amendarea Directivei din 2003, cu alte două acte, anume Directiva 2008/101/EC și Directiva 2009/29/EC, s-a putut face o extindere a categoriilor de activități considerate cauze pentru emiterea de gaze cu efect de seră. Uniunea a recurs la folosirea unui mai mare grad de centralizare, prin care nu a mai lăsat stabilirea cotelor naționale de emisii la discreția statelor membre, s-a concentrat pe sectorul industrial considerat a fi principalul responsabil de emiterea gazelor cu efect de seră și a încurajat prin programe de finanțare inovația în

tehnologiile de captare a dioxidului de carbon (*carbon capture*) (Tilford, 2008, pp. 13-27).

Investiția în tehnologie și inovație

Pentru a îndeplini obiectivele strategiei de la Lisabona și pentru a stimula creșterea economică în Europa, Parlamentul European a adoptat *Programul-cadru pentru Competitivitate și Inovație* (CIP), pentru perioada 2007 – 2013. Acest program conține măsuri pentru întărirea competitivității și a capacității de inovare în Uniunea Europeană, încurajând, în particular, folosirea tehnologiilor informaționale, a tehnologiilor de mediu și a surselor de energie regenerabilă. Iată câteva dintre obiectivele cuprinse în acest Program-cadru: creșterea competitivității întreprinderilor, în special a IMM-urilor; promovarea tuturor formelor de inovație, inclusiv cele în domeniul ecologic; accelerarea dezvoltării unei societăți competitive, inovative și informată; promovarea eficienței energetice și a surselor de energie regenerabilă în toate sectoarele de activitate, inclusiv în domeniul transporturilor (Parlamentul European și Consiliul, *Decizia 1639/2006/EC*, 2006). Programul de acțiune al Uniunii Europene pentru tehnologia de mediu acoperă un spectru larg de acțiuni de promovare a eco-inovației. Acesta promovează cercetarea și inovarea, mobilizează fonduri și îmbunătățește condițiile de piață. În cadrul celui de-al 7-lea Program-cadru pentru finanțarea cercetării în dezvoltări tehnologice pentru perioada 2007-2013, o parte semnificativă a fondurilor este alocată pentru cercetarea privind tehnologia cu emisii de carbon scăzute sau chiar zero. De asemenea, în cadrul Programului Uniunii pentru competitivitate și inovare sunt disponibile fonduri pentru cercetarea în domeniul energiei și pentru promovarea economisirii de energie. Acesta este un sub-program intitulat „Energie inteligentă - Europa”.

Concluzii și recomandări pentru analize viitoare

În ceea ce privește capacitatea energiei regenerabile de a răspunde cererii crescute de energie pe viitor, tendințele actuale arată că actorii internaționali fac investiții financiare considerabile în proiecte care să le asigure

producția de energie alternativă care să acopere cel puțin o mică parte din consumul total de energie. Într-o secțiune anterioară am expus principalele avantaje și dezavantaje ale surselor de energie regenerabilă, însă este de necontestat faptul că acestea dispun de un potențial foarte mare, care exploatat cu o tehnologie adecvată nu dăunează mediului înconjurător. Cu toate acestea, prima generație de tehnologie care produce energie regenerabilă nu a reușit să obțină compatibilitatea cu mediul în întregime și nici acordul opiniei publice. La acestea se adaugă și limitările adiționale ale surselor de energie regenerabilă, cum ar fi: limitările datorate infrastructurii (un exemplu: specificul surselor geotermale), competiția cu sectorul agricol pentru anumite zone favorabile instalării de stații pentru producerea energiei eoliene sau solare.

Referitor la cea de-a doua întrebare din debutul studiului nostru, putem spune că noua paradigmă de trecere la un regim internațional al mediului bazat pe sustenabilitate și energie regenerabilă, se află la început. Reglementările din acest domeniu denotă interesul statelor pentru siguranța energetică viitoare, dar eforturile lor nu se dovedesc a fi întotdeauna conjugate. Cu toate că, la prima vedere, noile foruri de dezbatere pentru chestiunile de mediu și energie par să submineze autoritatea ONU în materie de legislație internațională, MEF, G 8 plus 5, G77 și altele, ar putea să ajute statele să își articuleze proiecte fezabile pentru producerea de energie regenerabilă și protecție a mediului. În cadrul unei analize viitoare, se poate deschide o dezbatere care să prezinte evoluția legislației internaționale în domeniu, cadrul ONU de implementare a măsurilor, precum și potențialul de negociere a noilor foruri globale pentru problematica energiei regenerabile și a noii politici energetice. Rămâne de văzut în ce măsură statele vor deveni parteneri loiali ai acestor noi structuri politice și în ce măsură vor coopera de o manieră constructivă spre formularea unui răspuns unitar dat provocărilor majore cu care se confruntă siguranța energetică.

Un alt punct de plecare pentru o analiză viitoare este legat și de felul în care se percepe astăzi principiul responsabilității istorice al țărilor puternic industrializate față de statele slab dezvoltate și în curs de dezvoltare. Poate fi dorința de reducere a poluării un impuls spre crearea unei baze de cooperare solidare cu

nevoile și dificultățile reale cu care se confruntă multe state din Lumea a treia? Principiul responsabilității istorice a statelor industrializate (Dröge, 2010) este înscris în Protocolul de la Kyoto și angajează statele industrializate în măsuri de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Ultimele negocieri în privința reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră, în principal cele avute sub Acordul de la Copenhaga din 2009, au evidențiat importanța stabilirii de noi etape de realizare a obiectivelor de mediu și energie, a ceea ce specialiștii numesc *target concept*, atât pentru statele în curs de dezvoltare, cât și pentru cele cu economii emergente. Dacă

până în anul 2009 *target concept* se aplica statelor industrializate, în baza principiului responsabilității istorice, în ultima etapă a negocierilor, acestea au fost impuse și altor categorii de state (Conform Protocolului de la Kyoto există Anexa I care cuprinde statele industrializate și țările în tranziție și Anexa II care cuprinde statele dezvoltate) care nu sunt stabilite în baza Protocolului de la Kyoto. Noile *target concepts* și *base years* sunt flexibile și valabile pentru toți actorii internaționali începând cu anul 2009, ceea ce duce responsabilizarea față de mediu la un nivel mai avansat.

NOTE:

ⁱ*Zeitgeist* (germană) “spiritul timpului” – concept preluat din filosofie, astăzi folosit pentru a explica concordanța dintre concepția morală, socială, politică a unui grup sau a unei societăți cu o anumită perioadă de timp (*Zeit* – timp, *Geist* - spirit). În text, *Zeitgeist*-ul anilor 1990 face referire la *the grandfathering principle* pe baza căruia a fost elaborat Protocolul Kyoto, precum și alte mecanisme de protecție a mediului. Principiul pleacă de la premisa conform căreia statele cel mai puternic industrializate sunt pe cale de consecință și cei mai mari poluatori globali, fapt înfirmat în prezent de state slab industrializate cu un grad foarte scăzut de eficiență energetică. Mecanismele de protecție dezvoltate în anii '90 se dovedesc insuficiente astăzi în lipsa unei cooperări internaționale unanime și substanțiale și a unui angajament real.

Bibliografie:

- Ban, Ki-moon.** 2011. *Discurs al Secretarului General al Națiunilor Unite la cel de-al patrulea Summit pentru World Future Energy, Abu Dhabi, 17 ianuarie 2011.* Disponibil la: <http://www.un.org/News/Press/docs/2011/sgsm13352.doc.htm>, accesat la data de 05.02.2011.
- Bernow, S., Biewald, B. and Raskin, P.** "From Social Costing to Sustainable Development: Beyond the Economic Paradigm". În: Hohmeyer, O., Ottinger, R. L. (eds.). *Social Costs of Energy. Present Status and Future Trends.* Berlin: Springer-Verlag. 1994. pp. 373-404.
- Dröge, S.** (ed.). 2010. *International Climate Policy. Priorities of Key Negotiating Parties.* Berlin. Stiftung Wissenschaft und Politik.
- Dröge, S., Geden, O.** 2008. "Far-reaching Decisions in Favour of an Integrated Energy and Climate Policy". În Kietz, D., Volker, P. (eds.). *The Potential of the Council Presidency. An analysis of Germany's Chairmanship of the EU, 2007.* Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik. 2008. pp. 44-49.
- Economic and Social Council.** 2001. *Report on the Ninth Session. Commission on Sustainable Development, 5 mai 2000 și 16-27 aprilie 2001.* E/CN.17/2001/19. Disponibil la: <http://www.un.org/esa/sustdev/csd/ecn172001-19e.htm>, accesat la data de 20.01.2011.
- European Union.** 2008. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – 20 20 by 2020 Europe's climate change opportunity.* 23.01.2008. Brussels. Disponibil la: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52008DC0030:EN:HTML:NOT>, accesat la data de 15.11.2010.
- Harks, E.** 2004. *Europe's future oil and gas supply – north, east or south?.* Berlin. Stiftung Wissenschaft und Politik.
- Herr, M., Lermen, A. and Rostek, S.** 2010. *Biogaspartner – a joint initiative. Biogas Grid Injection in Germany and Europe – Market, Technology and Players.* Berlin. Deutsche Energie-Agentur GmbH (DENA).
- Hohmeyer, O.** "Beyond external costs – A simple way to achieve a sustainable energy future, international and intergenerational equity by a straightforward reinvestment surcharge regime". În Hohmeyer, O., Ottinger, R. L. (eds.). *Social Costs of Energy. Present Status and Future Trends.* Berlin: Springer-Verlag. 1994. pp. 405-425.
- International Renewable Energy Agency.** 2010. *Preparatory Commission for the International Renewable Energy Agency, Decision regarding the Provisional Work Programme and Budget on the Preparatory Commission for 2011.* Disponibil la: <http://www.irena.org/milestone/fourthSessionDocu.aspx?mnu=mil&page=3&subMnu3page=8>, accesat la data de 15.01.2011.
- Linke, K., Viëtor, M.** (eds.). 2010. *Prospects of a triangular Relationship? Energy relations between thr EU, Russia and Turkey.* Berlin. Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik.
- Mabey, N.** 2009. *Making choices over China: EU-China co-operation on energy and climate,* London, Centre for European Reform.
- Major Economies Forum.** 2009. *The Global Partnership Fact Sheet.* Disponibil la: <http://www.majoreconomiesforum.org/about.html>, accesat la data de 15.01.2011.
- Marquina, A.** (ed.). 2008. *Energy Security. Visions form Asia and Europe.* New York. Palgrave Macmillan.
- Merkel, A.** 2007. Interviu "Everything points in the direction of energy efficiency" 02.01.2007. În *Financial Times.* Disponibil la: http://www.bundestkanzlerin.de/nn_704306/Content/EN/Interview/2007/01/2007-01-03-merkel-ft.html, accesat la data de 20.04.2010.
- Merkel, A.** 2007. *Discurs al Cancelarului Federal în fața Parlamentului European, Strasbourg, 13 februarie 2007.* Disponibil la: http://www.bundestkanzlerin.de/nn_704298/Content/EN/Reden/2007/02/2007-02-13-rede-merkel-ep_en.html, accesat la data de 30.04.2010.
- Ministry of Energy of the Russian Federation.** 2009. *Energy Strategy of Russian for the period up to 2030.* Moscow. Disponibil la: [www.energystrategy.ru/projects/docs/ES-2030\(Eng\).pdf](http://www.energystrategy.ru/projects/docs/ES-2030(Eng).pdf), accesat la data de 10.09.2010.
- Müller, F.** 2005. *Kyoto's Grandfathering Principle as an Obstacle to be Overcome,* Berlin, Stiftung Wissenschaft und Politik.
- Parlamentul European și Consiliul.** 2006. *Decizia 1639/2006/EC din 24 octombrie 2006 cu privire la Programul cadru pentru Competitivitate și Inovare (2007 - 2013).* Disponibil la: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:310:0015:0040:EN:PDE>, accesat la data de 05.05.2010.
- Parlamentul European și Consiliul.** 2003. *Decizia 1230/2003/EC a din 26 iunie 2003 cu privire la*

programul multianual: *Intelligent Energy – Europe* (2003 - 2006). Disponibil la:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:176:0029:0036:EN:PDF>, accesat la data de 05.05.2010.

Parlamentul European și Consiliul. 2006. *Directiva 2006/32/EC a din 5 aprilie 2006*. Disponibil la: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:12:02:32006L0032:RO:PDF>, accesat la data de 05.05.2010.

Parlamentul European și Consiliul. 2009. *Directiva 2009/28/CE a din 23 aprilie 2009, privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE, L 140/16*. Disponibil la:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0016:0062:RO:PDF>, accesat la data de 20.05.2010.

Parlamentul European și Consiliul. 2003. *Directiva 2003/30/CE a din 8 mai 2003, de promovare a utilizării biocombustibililor și a altor combustibili regenerabili pentru transport*. Disponibil la: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:13:39:32003L0030:RO:PDF>, accesat la data de 20.05.2010.

Steinmeier, F.-W. 2006. "Rethinking Europe" 30.08.2006. Disponibil la: <http://www.auswaertiges-amt.de/diplo/en/Infoservice/Presse/Reden/2006/060830-Europa-Schwarzkopf.html>, accesat la data de 30.04.2010.

The European Parliament and the Council. 2003. *Directive 2003/87/EC of the establishing a scheme for greenhouse gas emission allowance trading within the Community*. L 275/32. Disponibil la: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0087:EN:NOT>, accesat la data de 15.11.2010.

The European Parliament and the Council. 2008. *Directive 2008/101/EC of the of 19 November 2008 amending Directive 2003/87/EC so as to include aviation activities in the scheme for greenhouse gas emissions allowance trading within the Community*. Disponibil la:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32008L0101:EN:NOT>, accesat la data de 15.11.2010.

The European Parliament and the Council. 2009. *Directive 2009/29/EC of the of 23 April 2009 amending Directive 2003/87/EC so as to improve and extend the greenhouse gas emission allowance trading scheme of the Community*. Disponibil la: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32009L0029:EN:NOT>, accesat la data de 15.11.2010.

The Group of 8. 2007. *Joint Statement by the German G8 Presidency and the Heads of States and/or Government of Brazil, China, India, Mexico and South Africa on the occasion of the G8 Summit in Heiligendamm, Germany, 8 June 2007*. Disponibil la: <http://www.g-8.de/Webs/G8/EN/G8Summit/SummitDocuments/summit-documents.html>, accesat la data de 15.01.2011.

The World Bank. 2010. *Raport Energy use – kg of oil equivalent per capita*. Disponibil la:

<http://data.worldbank.org/indicator/EG.USE.PCAP.KG.OE>, accesat la data de 15.01.2011.

The World Bank. 2010. *Raport Fossil fuel energy consumption*. Disponibil la:

<http://data.worldbank.org/indicator/EG.USE.COMM.FO.ZS/countries>, accesat la data de 15.01.2011.

Tilford, S. 2008. *How to make EU emissions trading a success*. London. Centre for European Reform.

United Nations Environment Programme. 2010. *Options for a broader reform of international environmental governance*. 17 mai 2010.

Viător, M. 2009. "IRENA and RuDEA – Germany Promotes Renewable Energy and Energy Efficiency Globally". Berlin. Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik.

Wengenmayr, R., Bührke, Th. 2008. *Renewable energy – Sustainable Energy Concepts for the Future*. Weinheim. Wiley – VCH Verlag.

Werenfels, I., Westphal, K. 2009. *Solar Power from the Desert: A sensible and feasible Energy Solution?*. Berlin. Stiftung Wissenschaft und Politik.

World Bank Group. 2004. *Renewable Energy for Development*. Washington.

THE GLOBAL CLIMATE GOVERNANCE

Ioana MILCU¹

Abstract

Global governance is an idea that has enticed and has startled humankind since its dawn and is currently going through the 21st century's turmoil of nowadays world. This paper looks at the UN climate negotiations as a possible step towards a world community aware of the need to have a legitimate biosphere policy. Its aim is to highlight some elements for the analysis of the UN strategy for climate change mitigation. After an introductory chapter, the second one looks into how the design of international climate politics has evolved during the last decades from a scientific forum for cooperation, the IPPC, to the adoption of a Framework Convention and the implementation of the Kyoto Protocol. In the third chapter, the paper summarizes the historical milestones of the international climate negotiations and enlists the challenges and expectations of a post 2012 climate regime, with a particular focus on the future role of UN institutions. The fourth chapter of this paper elaborates on the criticism of the Kyoto Protocol and the feasibility of the UN approach of the climate change mitigation. Some recent recommendations of politologists and sociologists who are picturing an idealistic role of the state in a future global agreement are depicted in the fifth chapter.

Keywords: *global governance; Cancun; post-2012 climate policy; multilateralism; world community; biosphere policy.*

¹ Ioana Milcu este absolventă de Master de Științe de Mediu și Management din cadrul Universității Libre de Bruxelles.

Introduction

Global governance has enticed and has startled humankind from its dawn and kept crossing the centuries. The idea was strongly resisted when questioning national boundaries, yet more easily embraced when facing global menaces. Understanding threats and distrusts associated with the idea of global governance is the key to unraveling the current status of interstate negotiations for climate, probably the most complex environmental diplomacy ever undertaken by the global political community (Okereke, 2010, p.45). The aim of this paper is to draw attention to some elements of analysis of the UN negotiations and strategy for climate change mitigation.

The first issue of dispute amongst states regarding the development of an international climate regime was who should have the authority to organize and conduct the negotiations (*ibid.*). Who exactly has the right to govern the global climate system? The United Nations Resolution of December 1990 stated, after debates, that **climate negotiations** should proceed under one negotiating process and under the direct authority of the UN. In opting for a **UN-organized process**, the developing countries wanted to ensure that the negotiations were conducted in a transparent manner and under a forum allowing them to participate effectively (Birnie and Boyle, 2002, p.523). For the developing countries, the "one country, one vote" and the universality of representation the UN system offers were seen as crucial conditions in securing an agreement that would be sensitive to their needs (Okereke. 2010, p.46). For developing countries a global climate agreement also served as an opportunity to address background issues of injustice in the international system (Okereke. 2008, p.102).

Global Governance of climate - the essential -

Scientists generally agree that there were four phases within the construction of international climate change politics (Schroeder, 2010; Gemenne, 2009). The first phase covers the process of climate change politicization and the institutionalization of the science resulting in the

creation of IPCC. The second phase spans the climate regime formation and the adoption of the UNFCCC. Third phase, the negotiation and implementation of the Kyoto Protocol strengthened the climate regime. Lastly, the fourth phase covers the negotiations and the instauration of a post 2012 climate regime.

International cooperation on climate change firstly had a scientific character. The body with most authority in monitoring climate change and its implications is the Intergovernmental Panel on Climate Change (**IPCC**), first established in 1988 by the United Nations Environmental Program (UNEP), and the World Meteorological Organization (WMO). It has an enormous influence propelling international concern about global warming (Giddens, 2009, p.20).

The IPCC does not have a mandate to carry out research on its own. Rather it assesses peer-reviewed and published scientific and technical literature, in order to produce state-of-the-art scientific reports (Schroeder, 2010, p.27). These assessment reports with their summaries for policy makers (SPM) are IPCC's main publications and are published every five-to-six years. SMP are, in the same time, scientific and political documents because they are harshly negotiated by government representatives. The IPCC is organized in three working groups that deal with the scientific basis, the impacts and the mitigation, respectively, plus one task force that deals with greenhouse gas (GHG) inventory. It gathers about 2500 scientists who are appointed by their national governments and who are working voluntarily. Since the first assessment report (AR1), the IPCC has been the subject of several attacks based mainly on the factual information it puts forward, (e.g.: the melting speed of glaciers in the Himalayas and the climatic research unit email controversy known in the media as "Climategate"). IPCC's public image was also the target of attacks (e.g.: scandals involving its chair person Rajendra Kumar Pachauri). The criticism against IPCC questions its authority and affects the international cooperation and the future negotiations. The IPCC is defending itself with scientific arguments, while some of the attacks are purely political.

The United Nations organized for the first time the international negotiations on climate change policy in 1992, at the Rio Earth Summit.

The result was the United Nations Framework Convention on Climate Change (**UNFCCC**), a non binding agreement aimed at stabilizing greenhouse gases at the 1990 levels by the year 2000, through voluntary measures taken by individual countries in order to achieve the **goal** of preventing dangerous anthropogenic interference with the Earth's climate system stated in Article 2 of the Convention. "Interference" was not among the terms defined in Article 1. In order to achieve the objective, the Convention emphasizes five guiding **principles** in Article 3:

1. Intra-/inter- generational equity and common but differentiated responsibilitiesⁱ and respective capabilities, implying that industrialized countries should take the lead in mitigating climate change as they bear the historical responsibility.

2. The specific needs and special circumstances of developing country Parties, especially those that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change should be given full consideration.

3. The precautionary principle i.e. lack of full scientific certainty should not be used as a reason for postponing such measures.

4. Sustainable development and climate policy integration.

5. The Parties should cooperate to promote a supportive and open international economic system that would lead to sustainable economic growth and development in all Parties, particularly developing country Parties.

No legally binding targets were set in the Convention but all Parties to the Convention were obliged to publish annual national inventories of anthropogenic emissions (Article 4). Countries were divided between **Annex I countries** (industrialized countries which took emission reduction targets as per Article 4.2 (a) and (b), **Annex IIⁱⁱ countries** which have a special obligation to provide financial resources and facilitate technology transfer to developing countries. During the following years, Annex I was subject to numerous controversies reflecting a need for its urgent updating.

The UNFCCC was signed and ratified by most of the countries in the world, including the USAⁱⁱⁱ, and went into force in 1994 (McKibbin and Wilcoxon, 2002, p.41). The institutional structure of the Convention included a secretariat, located

in Bonn, The Conference of the Parties (**COP**) and two subsidiary bodies of the COP: the Subsidiary Body for Implementation (SBI) and Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice (SBSTA), which is situated at the interface between science and decision-making. SBSTA plays the role of intermediate among IPCC and Governments' representatives. One of the biggest UN contributions to climate change policy was the introduction of a continuous negotiation process by providing that Parties to the UNFCCC meet annually within the Conference of Parties (COP). Quite soon, countries started negotiating in large blocs (EU, Umbrella group^{iv}, G77^v and China, Africa and the Alliance of Small Island States - AOSIS), which helped them overcome a disparate delegation size across parties and the inadvertency of the dichotomy between **Annex I^{vi}** and non-Annex I countries (Schroeder 2010:30). Decisions are made by the rule of consensus, there is no voting.

The **Kyoto Protocol** (KP) is an international treaty agreement and the fruit of the third Conference of Parties (COP 3) to the United Nations Framework Convention on Climate Change. The Convention defines an overall framework for intergovernmental efforts to tackle the challenges posed by climate change, while the Kyoto Protocol sets binding targets for industrialized countries and the European community for reducing greenhouse gas (GHG) emissions. These amounts to an average of 5% against 1990 levels, over the five-year period 2008-2012. In theory, the major distinction between the Protocol and the Convention is that while the Convention encouraged industrialized countries to stabilize GHG emissions, the Protocol commits them to do so. Romania was the first Annex I country to ratify the Kyoto Protocol. But it took eight years (until 2005) before the Kyoto protocol was finally ratified by enough states (which means 55 Parties with 55% of the CO₂ emissions from 1990) to allow its entry into force.

Annex B of the protocol lists the "assigned amount^{vii}" for each Annex I Party. These figures were mainly the result of political decisions and intense negotiations backed by diplomatic efforts (Schroeder, 2010:32). Targets of most Parties are based primarily on pledges or on a "willingness to pay^{viii}" which reflect more their domestic interest and intransigence than any sense of compromise

in the international process (Oberthür and Ott, 1999, p.128). This observation underpins many of the critics that are brought to the Protocol which are discussed in more detail in chapter 4.

Under the Protocol, countries must meet their targets primarily through national measures. However, the Kyoto Protocol offers them additional means of meeting their targets by way of **three market-based mechanisms**, therefore allowing them much more flexibility: emission trading, Clean Development Mechanism (CDM) and Joint Implementation (JI).

The emission trading (known as "the **carbon market**") is the first flexible mechanism by which an Annex I Party may transfer emission units to or acquire units from another Annex I Party provided that it meets specific eligibility requirements. International emission trading (IET) is defined under Article 17 of the KP.

The EU, considered as the good student of Kyoto, was first in implementing an emission trading scheme, after it had first strongly opposed the idea (Cléménçon, 2008, p.86). The **EU- ETS** (the European carbon market) that covers half of the European emissions was in its first phase of operations from 2005 to 2008 with national allocation plans being mostly *grandfathered*^x. The EU has been criticized for being inefficient and giving little incentive to reduce emissions to participating companies (Igielska quoted by Schroeder, 2010, p.37). In the next phase the EU tried to address these issues with the revision and strengthening of the first European Trading System. The new ETS Directive 2009/29/EC is part of the climate and energy package, EU's unconditional and unilateral commitment in the fight against climate change, that was agreed by Heads of State/Government at the European Council (11-12 December 2008) and was adopted by the European Parliament on December 17th, 2008. This package is also called the "20-20-20 plan" on account of the EU's climate and energy targets for the year 2020 (after Moussis, 2009). The free allocation of allowances will be progressively replaced by auctioning beginning in 2013 and rising to 70 % auctioning in 2020 and 100% auctioning in 2027 (Art. 10, §11).

Clean development mechanism (**CDM**) is the flexible mechanism through which developed countries may finance GHG reduction projects in

developing countries and receive credits which are called "certified emission reductions" (CER). They may use them to meet mandatory limits of their national emissions. CDM tries to combine development and climate with equity and efficiency. But despite costs being lower in developing countries, there is a natural tendency towards surcharge and overestimation. Unfortunately projects under CDM are far from promoting equity as the majority of them take place in China (41%), Brazil (14%) and India (14%) (UNFCCC). Moreover, CDM seems to promote the transfer of emissions and economic relocation rather than emission reduction and technology transfer.

Finally the Joint Implementation (**JI**), particularly interesting for Eastern European countries, is the mechanism through which a developed country^x may receive "emissions reduction units" (ERU) when it contributes to finance projects that reduce net greenhouse-gas emissions in another developed country (in practice a country with an "economy in transition"), provided that it meets specific eligibility requirements. Article 6 of the Kyoto Protocol specifies conditions for a JI project-based mechanism.

The History of International Negotiations

The first Conference of Parties (COP1) was held in Berlin in 1995. It resulted in the Berlin mandate, an agreement establishing a two-year process of review to strengthen the commitments made by developed countries in the UNFCCC. The second conference ended with a rephrasing of the second task of the mandate in a small but significant way: the new goal was to determine "quantified legally-binding objectives for emission limitations and significant overall reductions within specified time-frames" for developed countries (McKibbin and Wilcoxon, 2002, pp.42-43). COP 3 was held in Kyoto in December 1997. The result was the Kyoto Protocol, a treaty that formalized the targets and timetables approach that had been taking shape since COP 1. Institutional design of the JI and CDM mechanisms were discussed at COP 5, held in Bonn in 1999.

The goal of COP 6, begun in November 2000 in Hague and concluded in Bonn in July 2001, was to resolve all remaining

implementation details of the Kyoto Protocol. Although the Bonn Agreements were formulated at COP 6, they were not adopted as official decisions of the conference; instead further discussions and formal adoption were deferred until COP 7, which was held in Marrakesh in the autumn of 2001. The results were the Marrakesh Accords on international flexibility mechanisms, finalizing the accounting rules for sinks derived from land use change and forestry and designing an enforcement mechanism to discourage noncompliance (*ibid.* p.49).

At COP 8 in New Delhi (2002), an earlier attempt by the EU to put post-2012 discussions onto the agenda of negotiations failed and caused serious disturbances in the relationship between EU and the developing countries organized in the group of 77 & China (Wittneben *et al.*, 2006, p.90). Negotiations on mitigation targets post-2012 started at the first Conference of Parties to the Kyoto Protocol (COP/MOP1), held in Montréal in December 2005. A working group was established to consider further commitments of industrialized countries under the Kyoto Protocol for the period beyond 2012 and to complete its work in Copenhagen in 2009: **AWG-KP** Working Group (Ad Hoc Working Group on Further Commitments for Annex I Parties under the Kyoto Protocol). The group was intended to discuss amendments to the Protocol.

In 2007 at COP13, Parties adopted the Bali Roadmap, also referred to as the Bali Action Plan (BAP), which was a two-year process toward finalizing a new treaty (Schroeder, 2010, p.35), “recognizing that deep cuts in global emissions will be required to achieve the ultimate goal of the Convention” (UNFCCC, 2007). It contains key areas such as: emissions reductions from developed countries, limiting emissions in developing countries, adaptation, technology and capacity building, financing and a shared vision. Another tangible result of the Bali Conference was the agreement on establishing an Ad-hoc Working Group on Long Term Cooperative Action under the Convention (**AWG-LCA**) with the participation of USA and developing countries. It created the prerequisites for modifying the existing Convention or adopting a new protocol in Copenhagen. Hence discussions took place in parallel in the two ad-hoc groups mentioned previously (Ad Hoc Working Group on Further

Commitments for Annex I Parties under the Kyoto Protocol and Ad-hoc Working Group on Long Term Cooperative Action under the Convention).

The year 2008 was regarded as an example of wasted opportunities and procrastination with very little advancements. Romania attended the Climate Conference in Poznan, Poland (COP14) which was intended to be the midpoint of the negotiations, but one of the few key events at the Conference was an informal ministerial round table to share a vision on long-term cooperative action on climate change. Even the EU was criticized for focusing more on the negotiations of the “climate-energy” package in Brussels than on advancing in Poznan (Feiler *et al.*, 2009, p.8). Giddens (2009, p.195) notes that, as the crisis in financial markets started to bite, in October 2008 a rebellious group of member-states (n.r.: of the EU) pressed for a deferment of the date at which the EU’s plans for emission targets were supposed to be accepted as binding^{xi}.

In June 2009, meetings were held in Bonn, as part of the ongoing negotiations under the UNFCCC and KP. The EU proposed deleting the option on voluntary commitments for developed countries, stressing the need to establish binding targets in Copenhagen (Earth Negotiations Bulletin 2009). Several developed countries opposed to applying a specific formula to determine Annex I Parties’ individual targets, which created a lack of consensus in the other working groups. Two rounds of negotiations followed immediately after Bonn. Government delegates met in Bangkok, Thailand, in October and in Barcelona, Spain in early November 2009.

The main outcome of the multilateral negotiations on a new global agreement on climate change at the UN Conference on Climate Change (**COP15**) was a **political agreement**. In its Decision 2/CP.15 the Conference of the Parties, took note of the Copenhagen Accord. The long-awaited document with the purpose of regulating the international framework for cooperation in the field of climate change for the post-Kyoto period is not a legal instrument setting out obligations for Parties to the UNFCCC. It does not include concrete commitments to reduce emissions of GHG after 2012.

The main difficulties of the negotiations were to ensure a balance between commitments

to reduce emissions, financing commitments and mitigation measures taken by developing countries. Because the negotiating groups could not surpass the blocking of the negotiations to adopt a post-2012 legal agreement, in the last two days of the Conference they began negotiating for a political settlement, whose main elements are cited below. Just before 01.00 on Saturday morning, a number of heads of state and of government concluded on a climate agreement as the Swedish Presidency of the Council at that time announced. The final document was proposed and agreed as a first phase by a group of five countries only (USA, China^{xii}, India, Brazil and South Africa) which was viewed as a (clear) violation of multilateralism. It consisted of 2,5 pages of text and two empty annexes for quantified economy-wide 2020 emissions targets for Annex I parties and nationally appropriate mitigation actions (NAMAs) of developing countries.

The political agreement recognized the critical impact of climate change on developing states and the need to reduce GHG emissions in order to maintain global average temperature increase below 2°C (long-term goal of GHG reduction, respectively in 2050, was not included in the political agreement). Another element of the Accord is the strengthening of international cooperation on adaptation to climate change to help vulnerable countries, in particular the least developed, the insular states and Africa, by providing sustainable financing and technology transfer. Until January 31st 2010, Annex I Parties had to submit GHG reduction commitments for 2020 and non-Annex I parties had to announce national actions to reduce GHG emissions, actions that would be subject to verification and reporting through national communications every two years.

Another element of the agreement was the recognition of the crucial role of the reduction in emissions from deforestation and forest degradation, namely the establishment of a mechanism in this field to ensure adequate mobilization of financial resources. But the Copenhagen accord could not reach an agreement on accounting for LULUCF emissions.

The Copenhagen Accord also announced voluntary financial contributions from developed countries - U.S. \$30 billion (€21 billion) - for the period 2010-2012 (fast start financing). It also

committed developed countries to mobilize around U.S. \$100 billion (€70 billion) per year by 2020 from public and private sources, to finance adaptation measures in developing countries. An important part of this funding would be carried out by "Copenhagen Climate Green Fund". The accord also mentioned the creation of global mechanisms under the auspices of the UN Framework Convention ("High Level Panel", "Copenhagen Climate Green Fund", "Technology Mechanism") designed to ensure management actions on adaptation, finance, access to technology and institutional capacity building.

The Swedish EU Presidency as well as the European Commission considered that the result of the Copenhagen Conference fell well short of the European Union's goal. This was a political failure for the EU, which had assumed the leadership of actions related to combating global climate change and the most important commitments to reduce emissions. This role was not recognized at international level, which required a detailed evaluation of the EU negotiating strategy for the next stages of international negotiations. In contrast, the U.S. and China, whose positions were among the most visible "causes" of failure, appeared to be the promoters of the conclusions in Copenhagen.

The European Communication COM (2010) 86 final, stated that Submissions by Annex I parties under the Copenhagen Accord confirmed previously announced pledges with a few exceptions: Canada reduced its offer from a 20% reduction from 2006 to a 17% reduction from 2005 by 2020 (i.e. from -3% to +3% compared to 1990); Iceland increased its offer from -15% to -30% compared to 1990 levels; Switzerland and Ukraine have not yet made a submission. The overall level of emission reduction from 1990 level for all countries listed in Annex I to the UNFCCC (i.e. including the US) is in the range of -13% to -18%. This is insufficient to achieve the 2°C objective because current commitments are consistent with an increase in temperature of 3,5°C and would be further reduced if the questions of possible surplus of AAUs (for more details please see chapter 4.2.3.2) and LULUCF accounting rules are not adequately addressed.

Multilateral negotiations for finalizing the legal framework post-2012 continued in 2011 and a comprehensive agreement was expected to

be adopted at the 16th Conference of States Parties to the UNFCCC, which took place in **Cancun**, Mexico, in December 2010. In a certain manner, Cancun established the legitimacy of the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) process. Commentators argue that while the agreements do not actually represent a step forward on the road towards saving the climate, they do constitute a renewed commitment by the international community to the multilateral UN process. It is true that the Cancun agreements have not been universally applauded and many observers and parties alike have expressed concerns over the substance of the outcome, like in the case of Copenhagen. The emissions reduction targets that were agreed were still not sufficient to meet the objective of keeping global mean temperature rise below 2°C above pre-industrial levels. There is also still no agreement on the future legal architecture of a new climate deal – whether it will be a completely new single treaty or an amendment of the Kyoto Protocol (Sawyer, 2011). The agreements printed on paper may only be modest, but "there is now a very powerful momentum towards a low-carbon economy" said Nicolas Stern^{xiii} (Pearce, 2010).

The emerging post-2012 climate regime is the fourth phase of international climate change politics. The feeling remains very strong among many today that the negotiations of the global climate regime under the UN has helped to create a sense of universality and an atmosphere of solidarity needed for real interstate co-operation to take place (Dasgupta, 1994, quoted by Okereke, 2010, p.46). What is less clear though is the extent to which this process would actually facilitate a regime under which rapid emission reduction and international justice could be achieved (Okereke, 2010, p.46). Many papers have tended to draw the ideal post-2012 agreement. Ott (2007) highlighted the question of forum (UN, G20, G8), the question of timeframe, the design of targets, the differentiation between countries, the question of adaptation. Keohane and Raustiala (2008) have focused mainly on aspects like: participation, effectiveness and compliance. In the matter of power politics, Giddens (2009, p.212) reckons that rivalries that cross-cut efforts at international collaboration will determine the real opportunities that exist, the

points at which real purchase can be achieved for halting climate change.

Now it is still doubtful whether the **current system** of global carbon governance will secure a transition to low-carbon societies and a limitation of greenhouse gas emissions to safe levels, recently described as lying around an atmospheric carbon dioxide concentration of 350 parts per million (Biermann, 2010, p.284). Copenhagen gave fresh impetus to those research programs and political projects that focus on the critique of the 'UN system' and try to explore innovative ways of global governance that go beyond the current core system of multilateral diplomacy, legally binding intergovernmental agreements and regular mega-sized political and diplomatic summits (*ibid.* p. 287).

Is the UN strategy passé?

The KP is a top down approach to climate governance and, according to Hulme (2009: 311), it emerges from a hierarchical view of life. Both the UNFCCC/Kyoto processes are **state centered**. Nation-states, in the absence of a world government, seek a coordinated form of regulation. Emission targets are negotiated for countries. The UN system and especially the KP mean multilateralism and legally binding national emissions reductions. Taken as elements of the UN strategy, one can analyze their strengths and weaknesses.

According to Hulme (2009, p.294), there are those who applaud the combination of nation-state **multilateralism** and legally binding targets as essential cornerstones of any climate regime. They see the global climate governance as a unique, common framework that integrates quantified emission reduction targets of nations and serves as a locus for debate and decision making for all actors. Supporters of the Protocol also draw attention to distributional justice. Binding commitments are for those countries which have borne the greatest historical responsibility for emission and which generally have a greater ability to pay. This is consistent with the "polluter pays" principle.

Cléménçon (2008, p.88) points out that the criticism often leveled at the Kyoto Protocol misses the point that this agreement provides not only the essential legal backing that European countries

and Japan needed to push through significant energy and climate policies at home, but also has a significant **normative influence** on the public in many other countries, notably in the United States. It is difficult to imagine that the types of voluntary city- and state-level initiatives that have sprung up in recent years in the United States would have occurred without the normative legitimization provided by this international agreement. But how closely a follow-up agreement should be modeled after the Kyoto Protocol architecture remains an open question.

Walking on the same idea, a study on the perception of the **effectiveness** (Tompkins and Amundsen, 2008, p.11) of the UNFCCC confirms that the states are wary of relinquishing their **sovereignty**, yet the Convention has clearly been influential in facilitating the discourse about climate change and indirectly creating pressure on nation states to start responding to climate change. The international community clearly has a role in guiding climate policy, but the details need to be developed at the national or local scale to allow policy makers flexibility to ensure that local needs are being addressed in both adaptation and mitigation policies.

On the other side, the protocol was often criticized for its environmental liberalism or *market environmentalism* (Hulme, 2009). **Governing climate through the market** (*ibid.*) proved to be one of the major pillars of the KP. It shifted the responsibility from states with their command and control measures to markets and their traders. In Cléménçon's (2008, p.86), opinion although emissions trading works well among large businesses and industries, it may not be the most effective instrument for addressing emissions from smaller businesses and industries and is difficult to apply to the transportation and household sectors. Many problems arose with the carbon market: the volatile price of carbon and the number of emissions permits. Nordhaus^{xiv} (2006) argues that under conditions of uncertainty, volatility of carbon prices, potential for corruption and accounting, price-type approaches like internationally harmonized carbon taxes, are likely to be more effective and more efficient than quantity-oriented mechanisms.

One of the biggest flaws academics agreed upon is the failure of Kyoto in attracting **broad participation** (Barrett, 2009; Hulme, 2009;

Cléménçon, 2008). The obvious problem with Kyoto is that the United States is not a party. This is because the US Senate voted on a non-binding resolution in July 1997 (the Byrd Hegel resolution), before Kyoto was negotiated, saying that the US should not be a signatory to any treaty that "would result in serious harm to the economy of the United States" or that would not mandate "new specific scheduled commitments to limit or reduce greenhouse gas emissions for developing country parties within the same compliance period". This non-binding vote passed 95–0. Hence, it was clear even before Kyoto was negotiated that the US would not ratify it (Barrett 2009:2). Developing countries, particularly those with rapidly growing emissions, are not included. Countries like Canada and Russia in the end were given exceptionally attractive terms so as to ratify the Protocol (Cléménçon, 2008, p.88).

Kyoto has failed to ensure **compliance**. Canada is a party to the Kyoto Protocol. It is obliged to reduce its emissions 6% below the 1990 level throughout 2008 to 2012. In 2005, however, Canada's emissions were 30% above this target (Barrett, 2009, p.3). As one may notice few substantive policies were implemented since the process started and global emissions of greenhouse gases rose considerably. Most government experts attribute the failure to reach Kyoto targets with the originally planned measures not to the failure of policies to be effective, but rather to an unanticipated increase in demand for energy-consuming activities (Cléménçon, 2008, p.88). Multilateralism and legally binding national emissions reductions sound good in theory, yet have proved difficult to tailor and adjust in light of the many different interests that must be reflected in any serious international pact to control emissions (Victor, 2011). **Global reduction targets** and subsequent national emission targets have a compelling simplicity to them, but they are difficult to negotiate. Experience with other environmental agreements shows that countries' willingness to subscribe to mandatory commitments depends to a large extent on what a particular country believes it can easily achieve and much less on the push from above (Cléménçon, 2008, p.90).

Kyoto has failed in changing Parties **behavior** and in getting them to take substantial action. Participation in the Framework Convention

on Climate Change is nearly full (the only non-participants are Andorra, Iraq and Somalia). Moreover, compliance with this agreement is perfect. But this agreement does not require that parties reduce their emissions. International negotiations can, on the other hand, delay national-level efforts, because they provide incentives for states to postpone stringent mitigation efforts if they believe this may help them secure a comparatively better deal down the road as Cléménçon reveals it (2008, p.89). In order to better understand these barriers to collective action, we should not forget theoretical models like the prisoner dilemma^{xv} and the free riding effect.

The negotiation of flexible mechanism, the CDM, the inclusion of Russian **hot air**, leads to few substantial domestic measures being taken (Hulme, 2009, p.296). Authors anticipate as well that some parties to the future post 2012 climate accord will successfully negotiate overall emissions limits that exceed their projected emission i.e. hot air. Inconsistently with the *economy of esteem*^{xvi} of Keohane and Raustiala (2008, p.10) obtaining hot air will be the *sine qua non* condition of some countries to participate in a future regime. AAUs surplus is a common feature for countries in Central and Eastern Europe and the former Soviet Union. The so-called „economies in transition” hold a surplus of AAUs in the Kyoto commitment period (2008-2012) resulted from economic decline in the 1990s that followed the fall of the Soviet Union. The large amount of tradable emissions available from these countries is referred to as **hot air** because they resulted from an unintentional deviation from business as usual (BAU) emission patterns, rather than new investment in clean energy (Murphy, Drexhage and Wooders, 2009, p.4). The term is vehemently opposed by the seller countries, which instead emphasize the huge social and economic costs of the transition from planned to market economy which have enabled these reductions (Point Carbon 2009). This is the main reason why the carry-over policy of AAUs post 2012 is a vital matter for them.

Although hot air is essential to obtaining the participation of reluctant states, excessive hot air is troubling because it reduces actual emissions cuts: hot air given to reluctant states will merely shift more of the burden of real abatement to

committed states. However, as a political matter this cuts both ways. Those who want to see swift and aggressive emissions reductions will resist the granting of hot air, but the enterprises and other entities in the industrialized democracies, that will actually be taking on the largest commitments, will favor it as it will reduce the price of permits they will need to buy in a cap-and-trade system (Keohane and Raustiala 2008:12). That is why critics asserted that an excessive reliance on AAUs would significantly diminish the credibility of the Protocol. Meanwhile participants who have made investments that are contingent on the system's integrity will have a continuing stake in the success of the system (*ibid.* p.9) i.e. having strong green preferences drives governments to enforce domestic restrictions and to accept the granting of hot air permits to reluctant states (*ibid.*, p.19).

Added to efficiency issues and market environmentalism there might also be a policy **mismatch** among the scale of the problem, the scale and design of the international regimes and domestic policy agendas. The effectiveness of the Convention and of the protocol may also be hampered by the challenge of matching the scale of problem (global emissions) with the scale of solution (individual emissions and local responses to weather and climate). Reducing reliance on carbon-intensive industry is probably best achieved through initiatives at the **national scale**. In order to change individual behavior, locally available options that are affordable are needed. The **international scale** of the UN process may not be appropriate to generate these local level initiatives, where local education campaigns, locally targeted pilot projects, investment in local support networks or having a local climate change focal point may not be identified as a priority (Tompkins and Amundsen, 2008, p.11). “If we break up the problem into smaller pieces we’re more likely to have a dramatic impact in the end,” says S. Barrett. The Media seems to use the same arguments in order to explain the flaws of international climate negotiations. The failure to make progress is mainly due to bad strategy. The Guardian outlines that “one of the chief strengths of the UN system – that it involves every nation on the planet – is a huge liability for global warming”. By working in large groups, UN talks are often held hostage to the whims of particular players.

In the same vein, Global Governance 2020 (Au *et al.*, 2011, p.6) recommends the UNFCCC to expand **beyond its state-centric** and consensus-based structure to one which explicitly encourages a wider variety of approaches to climate governance. The UNFCCC can continue to play a vital role as the central forum of a UN+ approach, but if it fails to reach beyond the treaty making process it will become increasingly marginalized.

Another hypothesis that is worth investigating in order to explain the downfall of enthusiasm for the UN process is the interference of politics with the science of climate. All the steps that are taken within the UN forum are political decisions, negotiated by diplomats and implemented by government representatives after laborious work is undertaken. If we can distinguish clearly between the scientific and political aspects of the problem, we can focus on reaching solutions that are acceptable to all. Unfortunately, the distinction between science and politics can easily become blurred. This invariably happens when the scientific results have uncertainties (Philander, 1998, p.3). This reality is particularly displeasing to environmental NGO's and other non-governmental bodies that are sensitive to climate issues^{xvii}. They are calling for political will and stronger local initiatives. Meanwhile some are considering the restructuring of the IPCC so that it is equipped with a political dimension capable of responding to political attacks.

Hulme is approaching in his book "*Why we disagree about climate change*" the same kind of **mismatch** between the demands of climate governance and the traditional governing role of the nation-state. There is a vast and rather recent literature drawing on the elements of an ideal global agreement (Ott, 2007; Lewis and Diringer, 2007; Keohane and Raustiala, 2008; Olmstead and Robert, 2009). More and more politologists and sociologists are picturing the idealistic role of the state in fighting global climate change from an altruistic, therefore ecologist and holistic perspective.

A biosphere policy, a world community and an economy of esteem for climate change mitigation

After Copenhagen some could say that the current defeat of international cooperation marks the need of its replacement with a simple **coordination** between states (Gemenne, 2009), which sends us back to the legitimacy of world governance. The question of how the negotiations should be conducted and who should have the authority to organize the process remains unclear (Okereke, 2010, p.45). COP 15 failures and the modest success of COP 16 (Sawyer, 2011) might redirect the right to exercise authority over the global climate system to the institution of national sovereign governments. Hence, the following questions arise: what role is the **state** going to play then? And how should it foster other, non-governmental, interests that should be represented in any climate governance regime: the interests of indigenous peoples, multinational corporations, religious and social movements, individual citizens, non-humans (Hulme, 2009, p.287)?

Achieving **agreement** on any issue among approximately 190 sovereign governments is likely to be difficult. One possible reason might be the one stated by Giddens (2009, p.207): international institutions look weaker than they have been for some years, just at the time when the world needs more effective governance. No wonder since, instead of emphasizing common concerns and interests, negotiations are predominantly seen as a zero sum game, where one side "must lose" what the other one gains (Ott, 2007, p.17). All governments face deep dilemmas in reconciling climate change and energy policy with sustaining popular support, especially in times of economic difficulty (Giddens, 2009, p.30).

In *The Politics of Climate Change*, Giddens (2009, p.207) is trying to figure out whether today's **world community** is illusory or not. For arguments in favor of an "illusory international community", Giddens is quoting Robert Kagan and his book, *The Return of History and the End of Dreams*. We seem to be seeing a return to a form of authoritarian nationalism. The burst of enthusiasm at the turn of the century that heralded a new world order based on international agencies rather than nations [...] seems already to

have gone into reverse (Giddens, 2009, p.208). According to Kagan, the decline of the United Nations and other such international organizations is terminal: he speaks of the demise of the international community. Among others, The UN Security Council which had a brief moment of cogency just after the Cold War, "is slipping back into a long comma".

However the world context in which nations stake their claims of sovereignty has changed massively over the past two or three decades. Sovereignty does not have the same meaning as it did. **Interdependence** is a part of our lives in the twenty-first century, and states which act in denial of that situation will quickly be brought to heel in one way or another, prophesies Giddens (*ibid.* p.212). This is surely obvious at an economic level, where states, no matter how large, cannot govern their economic affairs in the way in which they were able to earlier in the early post-war period (*ibid.* p.211).

While **globalization** is easy to accept at economic level due to economic advantages it brings, culturally, institutionally and from the environment's point of view, globalization is rejected. In other words we want the benefits of globalization, but we do not want to take on its responsibilities. This means that contrary to all appearances we do not recognize economic development as our actual driver (Milcu, 2010, p.96).

When the planet is understood as a worldwide society characterized by cross border networks, as opposed to a collection of nation states colliding with one another like billiard balls, then, the distinction between internal and external affairs becomes obsolete (Sachs and Ott, 2007, p.17). With increasing interdependence comes increasing vulnerability. Furthermore if there is one ecosystem for all living organisms and what affects one, affects all because everything is connected to everything else^{xviii}, then why should one not have a *biosphere policy* (Milcu, 2010, p.98)?

Sachs and Ott (2007, p.21) say it is no longer possible to think in terms of national "containers" or in ministerial areas of competence. Internal and external factors belong together and foreign climate policy is senseless without national climate protection measures. Giddens (2008, p.9) recommends ensuring that all departments of

government register and react to these concerns. In other words, responding to climate change is not just one task among others, which can be left to a specialized department or agency; it has to be integrated into the activities of government as a whole across the board.

An effective foreign policy can no longer be satisfied with the defense of narrow "national interests". In essence, the national interest now encompasses the well-being of all people on this planet because **human security** comes before the security of national resources. This means that national welfare is no longer an effective frame of reference for enlightened foreign policy; it must be extended to encompass the common welfare of a world society (Sachs and Ott, 2007, p.22). In the same vein, a proposal should have a public negotiating mandate as it is a question of global interest that will influence the life of citizens from other countries, too. A compromise between governments might be to devote a dimension of their foreign and domestic policy to global welfare or at least not to seek national welfare at any cost (Milcu, 2010, p.98) and see the other side of the coin.

Sachs and Ott further develop the subject holding on the evolution of UN institutions. The UN Charter, the Human Rights Charter, and the Human Rights Covenants were initial measures, not bad but incomplete. Without an environmental organization with legal powers to combat global ecological crises and without an international social politics concerned with justice, there will never be peace, for rich and poor alike. It would be misplaced to think of resource conflicts simply as security issues. At the end of the day the **values** at stake are those of justice and injustice, power and powerlessness. Those who talk just about security are generally only thinking about their own security and not of the others. That is why it is important to understand the conflicts around the globe as the consequence of injustice, not simply as security problems (*ibid.* p.22).

In spite of power struggles that exist, Giddens (2009, p.229) understands climate change as a springboard for creating a more collaborative world. He says that it might be a means of reinvigorating the UN and other institutions of global governance, even if he expresses certain caution with regard to this reinvigoration.

Becoming aware of the "citizen of the world" identity can provide a correct basis for reflection to develop climate change policies both in Romania as in any other state. *Le Monde n'est plus simplement un espace économique et démographique* (Grataloup, 2007, p.242). A **sustainable third millennium world community** cannot be governed by economic, political and social reasons only. The world level needs to acquire a world consciousness (Milcu, 2010, p.99). The question remains valid at individual level too. Some authors go even further with this judgment, like Howard Bloom does in "The Global Brain".

It may be considered that **principles of systems ecology** are directly or indirectly applicable to international climate politics. For example: the functioning of ecological systems based on a hierarchy of programs (Botnariuc, 2003, p.25) and the emergence of the ecological systems.

At the bottom of the **hierarchy of programs**, lower programs of an ecological system are dedicated to self-preservation. We can assimilate the lower program to the national interests of states. Higher programs of an ecological system are designed to operate in order to ensure the functioning of the higher parts of the system. Thus we arrive at the concept of "biosphere policy" defined by the Wuppertal Institute and by Giddens's "global community", known for his holistic view of the modern societies.

Emergence helps us understand that at global level we have other things to fight for than the ones at individual level. In a simplistic way, emergence means that the whole is greater than the sum of its parts. Properties of ecological systems are not additive. When integrating different levels of organization, following the hierarchy of ecological systems, the superior levels have new emergent properties that are different from the ones owned by the integrated systems. **Connectedness** (Cunnigham and Saigo, 1995, p.78) of systems helps us to understand better the problems that accompany economic globalization and makes us address the climate problem

globally. When it comes to climate change, the distinction between what happens inside the borders of a country and what happens outside is obsolete (Sachs and Ott, 2007, p.17). We might have a world economy, but in spite of all evidence we do not have a "world environment" (Milcu, 2010, p.100).

Conclusion

The UN strategy for climate change mitigation is based upon multilateralism, interstate negotiations and binding quantitative targets. International climate change politics have passed numerous stages until their current status: from a scientific collaboration to an overall framework for intergovernmental efforts, moving afterwards to an international treaty agreement. Historically, the UN strategy had its ups (early '90, COP 6bis in Bonn in 2001) and downs (COP 15). Currently the future of negotiations is extremely confusing and uncertain and so is the role of UN institutions, especially of the UNFCCC Secretariat.

One of the pillars of the UN strategy is the Kyoto Protocol. Academic work has underlined its strengths and particularly its weaknesses concerning its market liberalism and effectiveness. Academics have also argued that national compliance with binding greenhouse gas emission targets may not be the most effective means of managing the climate change problem (Victor and Salt, 1995 quoted by Tompkins). The opponents and the advocates of Kyoto both admit that beyond the problems of effectiveness and legitimacy, the problem of the UN system, in general, and of the Kyoto Protocol, in particular, are essentially a question of **scale**.

Once we feel as part of the world community and we make decisions inspired by a biosphere policy, climate change will become just an instrument to humanize humankind as political decisions, economic interests, sovereignty marks or power attributes become senseless and powerless.

NOTE:

ⁱ The principle of differentiated responsibility was first stated as such in the Rio Declaration in 1992 at the United Nations Conference on Environment and Development (Earth Summit) and can also be found in the text of the UNFCCC and several international treaties.

ⁱⁱ During the years Annex II was put into shadow.

ⁱⁱⁱ With the notable exception of the USA and some other countries, participants at the COP and at the MOP (Meetings of the Parties to the Kyoto Protocol) are identical.

^{iv} A loose coalition of non-European Union developed countries formed following the adoption of the Kyoto Protocol. Although there is no formal membership list, the group usually includes Australia, Canada, Iceland, Japan, New Zealand, Norway, the Russian Federation, Ukraine, and the United States (UNFCCC Glossary).

^v A large negotiating alliance of developing countries that focuses on numerous international topics, including climate change. The G-77 was founded in 1967 under the auspices of the United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). It seeks to harmonize the negotiating positions of its 131 member states (UNFCCC Glossary).

^{vi} Annex I Parties include the industrialized countries that were members of the OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) in 1992, plus countries with economies in transition (the EIT Parties), including the Russian Federation, the Baltic States, and several Central and Eastern European States.

^{vii} The assigned amount unit (AAU) is the Kyoto Protocol unit equals to 1 metric tone of CO₂ equivalent. Each Annex I Party issues AAUs up to the level of its assigned amount, established pursuant to Article 3, paragraphs 7 and 8, of the Kyoto Protocol. Assigned amount units may be exchanged through emissions trading (UNFCCC, Glossary of climate change acronyms).

^{viii} Allusion to the methods to place a monetary value on ecosystem services where there are no market prices.

^{ix} Describes a situation in which an old rule continues to apply to some existing situations, while a new rule will apply to all future situations. Countries have acquired over time some user rights on the atmosphere which were imposed by past generations and that cannot be challenged by the fight against climate change. Consequently, permits in the case of grandfathering are given away freely.

^x Countries included in Annex B of the Kyoto Protocol (similar to Annex I of the UNFCCC).

^{xi} Early 2008, the European Commission put forward a new Directive, setting out a framework for the EU in terms of 2020 targets that member states will be expected to achieve.

^{xii} Some authors speak about a Chinese Dictatorship. China dictated the terms of the Copenhagen Agreement and prevented the other four countries: USA, Brazil, India, South Africa to quantify what they intend to do at home. Moreover China strongly rejected a binding mechanism of reporting and verifying emissions, interpreted as a way for the U.S. or other developed countries to control China's economic development.

^{xiii} Led the team of authors that wrote The Stern Review Report on the Economics of Climate Change a major review of the economics of climate change where climate change is described as an economic externality.

^{xiv} William Nordhaus, is one of the critics of the The Stern Review Report on the Economics of Climate Change for its use of a low discount rate.

^{xv} The prisoner's dilemma is a fundamental problem in game theory that demonstrates why two people might not cooperate even if it is in both their best interests to do so.

^{xvi} The concept was first developed by Geoffrey Brennan and Philip Pettit in „Economy of Esteem: an essay on civil and political society” from 2005.

^{xvii} The importance of the civil society is growing from COP to COP.

^{xviii} First law of Ecology of Barry Commoner, author of the book “The Closing Circle: Nature, Man, and Technology”.

References:

- Au**, Bruce, Conrad B., Deng L., Hale T., Leipprand T., Lieber A., Moore S. and Wang J., 2011. "Beyond a global deal: a UN+ approach to climate governance" for Global Governance 2020, Berlin. Disponibil la: <http://www.gg2020.net> accesat la data de 15 aprilie 2011.
- Barrett**, Scott, 2009. "Climate change negotiations reconsidered", Progressive Governance, London. Disponibil la: <http://www.policy-network.net> accesat la data de 15 aprilie 2011.
- Biermann**, Frank, "Beyond the intergovernmental regime: recent trends in global carbon governance". In: Current Opinion in Environmental Sustainability, no. 2, 2010, pp. 284–288.
- Birnie**, Patricia, and Boyle, Alan, 2002. "International law and the environment", 2nd edition, Oxford, Clarendon Press.
- Botnariuc**, Nicolae, 2003. "Evolutia sistemelor biologice supraindividuale", București, Editura Academiei Romane.
- Boykoff**, Maxwell (eds.). *The Politics of Climate Change: a survey*. London: Routledge, 2010.
- Cléménçon**, Raymond, "The Bali Road Map: A First Step on the Difficult Journey to a Post-Kyoto Protocol Agreement". In: The Journal of environment and development, no.17 (1), 2008, pp. 70-94.
- Cunningham**, William, and Saigo, Barbara, 1995. „*Environmental Science*”, Los Angeles, Wm. C. Brown Communications, Inc.
- Dasgupta**, Chandrashekhar, 1994. "The climate change negotiations". In Irving M. Mintzer and Amber J. Leonard (eds.). *Negotiating climate change: the inside story of the Rio Convention*. Cambridge: Cambridge University Press, pp.129-149.
- Feiler**, József, Ivany Z., Khovankaya M. and Stoycheva D., 2009. "Shaping the post-2012 climate regime: Implications for Central and Eastern Europe and Turkey". Disponibil la: <http://documents.rec.org> accesat la data de 11 aprilie 2011.
- Gemenne**, Francois, 2009. "Géopolitique du changement climatique", Paris, Armand Colin.
- Giddens**, Anthony, 2009. "The politics of climate change", Cambridge, Polity Press.
- Grataloup**, Christian, 2007. "Géohistoire de la mondialisation", Paris, Armand Colin.
- Hulme**, Mike, 2009. "Why we disagree about climate change: understanding controversy, inaction and opportunity", Cambridge, Cambridge University Press.
- Igielska**, Bogumila, "Climate change mitigation: Overview of the Environmental Policy Instruments". In: International Journal of Green Economics, no. 2(2), 2008, pp. 210-225.
- Kagan**, Robert, 2007. "End of Dreams, Return of History - International Rivalry and American leadership". *Policy Review*, no. 144. Disponibil la: <http://www.hoover.org> accesat la data de 11 aprilie 2011.
- Keohane**, Robert and Raustiala, Kal, 2008. "Toward a Post-Kyoto Climate Change Architecture: A Political Analysis", Research Paper no. 08-14, Law & Economics Research Paper Series, UCLA – School of Law. Disponibil la: <http://belfercenter.ksg.harvard.edu> accesat la data de 10 aprilie 2011.
- Lewis**, Joanna and Diringer, Elliot, 2007. "Policy-Based Commitments in a Post-2012 Climate Framework" prepared for the Pew Center on Global Climate Change, Arlington. Disponibil la: <http://www.pewclimate.org> accesat la data de 10 aprilie 2011.
- McKibbin**, J. Warwick and Wilcoxon, J. Peter, 2002. "Climate Change Policy after Kyoto. Blueprint for a realistic approach", Washington, The Brookings Institution.
- Milcu**, Ioana, 2010. "The post-2012 climate policy of Romania: challenges and expectations", dissertation paper, Bruxelles, Free University of Brussels.
- Mintzer**, M. Irving and Leonard, J. Alber, (eds.). *Negotiating climate change: the inside story of the Rio Convention*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994.
- Moussis**, Nicholas, 2009. „Access to European Union law, economics, policies”, Rixensart, European Study Service.
- Murphy**, Deborah., Drexhage, John and Wooders, Peter, 2009. "International Carbon Market Mechanisms in a Post-2012 Climate Change Agreement", Policy Dialogue with Civil Society on the UNFCCC Negotiations, Montreal, Quebec. Disponibil la: <http://www.iisd.org> accesat la data de 10 aprilie 2011.
- Nordhaus**, William, "After Kyoto: Alternative Mechanisms to Control Global Warming". In: American Economic Review, no. 96, 2006, pp. 31-34.
- Oberthür**, Sebastian. and Ott, E. Hermann, 1999. "The Kyoto Protocol: international climate policy for the 21st century", Berlin, Springer-Verlag.

Okereke, Chukwumerije, 2010. "The politics of interstate climate negotiations". In Boykoff Maxwell (eds.). *The Politics of Climate Change: a survey*. London: Routledge, pp. 42-95.

Okereke, Chukwumerije, 2008. *"Global justice and neoliberal environmental governance: ethics, sustainable development and international co-operation"*, Oxon, Routledge.

Olmstead, Sheila and Robert, Stavins, 2009. "An Expanded Three-Part Architecture for Post-2012 International Climate Policy", Discussion Paper no. 29, for the Harvard Project on International Climate Agreements. Disponibil la: <http://belfercenter.ksg.harvard.edu> accesat la data de 10 iunie 2011.

Ott, Hermann, 2007. "Climate policy post-2012 - Roadmap. The global governance of climate change", Wuppertal, Wuppertal Institute for Climate, Environment and Energy. Disponibil la: <http://www.wupperinst.org> accesat la data de 11 aprilie 2011.

Pearce, Fred, 2010. "Cancún analysis: Dawn breaks on low-carbon world". *The New Scientist*, December 2010. Disponibil la <http://www.newscientist.com> accesat data de apr. 02, 2011.

Philander, S. George, 1998. *"Is the temperature rising? The uncertain science of global warming"*, New Jersey, Princeton University Press.

Point Carbon, 2009. "Assigned Amount Unit Seller/buyer analysis and impact on post-2012 climate regime", CAN Europe. Disponibil la: <http://www.climnet.org> accesat la data de 29 martie 2011.

Sachs, Wolfgang and Ott, Hermann, "A New Foreign Policy Agenda - Environmental Politics is Resource Politics is Peace Politics". In: *International Politik, Journal of the German Council on Foreign Relations (IP-Global Edition)*, no. 8(1), 2007, pp. 16-22.

Sawyer, Steve, "Cancun: a modest success?". In: *Renewable Energy Focus*, no. 12(1), 2011, pp. 24-25.

Schroeder, Heike, 2010. "The history of international climate change politics: three decades of progress, process and procrastination". In Boykoff Maxwell (eds.). *The Politics of Climate Change: a survey*. London: Routledge, pp. 27-41.

Tompkins, Emma and Amundsen, Helene, "Perceptions of the effectiveness of the United Nations Framework Convention on Climate Change in advancing national action on climate change". In: *Environmental Science & Policy*, no. 11, 2008, pp. 1-13.

Victor, David, 2011. "Why the UN can never stop climate change". *The Guardian*, April 2011, London. Disponibil la: <http://www.guardian.co.uk> accesat feb.27, 2011.

Victor, David and Salt, E. Julian, "Keeping the climate treaty relevant". In: *Nature*, no. 373(26), 1995, pp. 280-282.

Witneben, Bettina, Sterk, Wolfgang, Ott, Hermann and Brouns Bernd, "The Montreal Climate Summit: Starting Kyoto Business and Preparing for post-2012". In: *Journal for European Environmental and Planning Law*, no. 2, 2006, pp. 90-100.

Administrative and legal documents

Directive 2009/29/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 amending Directive 2003/87/EC so as to improve and extend the greenhouse gas emission allowance trading scheme of the Community.

European Commission, 2010. COM(2010) 86 final, International climate policy post Copenhagen: Acting now to reinvigorate global action on climate change.

IISD Reporting Service, 2009. *Earth Negotiations Bulletin*, vol. 12, no. 416.

UNFCCC, 1998. Kyoto Protocol to the United Nations Framework Convention on Climate Change.

UNFCCC, 2007. Decision 1/CP.13, Bali Action Plan.

UNFCCC, 2009. Decision 2/CP.15, Copenhagen Accord.

Websites

UNFCCC – United Nations Convention on Climate Change. Disponibil la: <http://unfccc.int> accesat la data de 14 aprilie 2011.

IPCC – Intergovernmental panel on Climate Change. Disponibil la: <http://www.ipcc.ch> accesat la data de 10 aprilie 2011.

GREEN BUSINESS

-PROVOCARE SAU OPORTUNITATE-

Crînguța – Irina PELEA¹

Abstract

În contextul crizei economice actuale și al unei societăți confruntate cu nevoia stringentă de a economisi, asistăm în lumea afacerilor la un nou val de tendințe, alături de o serie de schimbări radicale de mentalitate ale populației; afacerile ecologice, cunoscute și ca „green business” reprezintă una dintre noile tendințe din arena afacerilor.

Studiul de față reprezintă o analiză amănunțită a sectorului de afaceri „green” și tratează probleme precum definirea conceptuală, identificarea factorilor principali care au condus la dezvoltarea acestui sector, evoluția istorică în patru „ere” green, analiza oportunităților și a provocărilor. Acest sector de afaceri oferă investitorilor foarte multe posibilități: produse organice, ecoturism, energii regenerabile, servicii de curățare ecologică.

Cu toate acestea, în evoluția unei afaceri „green” pot interveni bariere solide dar nu insurmontabile. Statutul afacerilor ecologice în România este unul aparte, în sensul că se remarcă o evoluție spectaculoasă a acestora, odată cu conștientizarea avantajelor produselor și serviciilor ecologice.

Concepte Cheie: *green business; ecologie; produse organice; energii regenerabile; Green Certificate.*

Abstract

In the context of the current economic crisis where there is a persistent need to save, we witness to a new wave of trends, together with a series of radical changes of mentality; the ecological business, known also as „green business” represents one of these new tendencies.

This article represents a detailed analysis of the “green business” sector and includes chapters as conceptual definition, identifying the main factors that lead to the development of this sector, the historical evolution in four green “eras” and a brief analysis of the opportunities and challenges implied by “green business”. This business sector offers to investors a variety of possibilities: organic products, ecotourism, sustainable energy, ecological cleaning.

Despite this, serious obstacles can interfere in the evolution of a “green business”. In Romania, ecological business has specific characteristics: a spectacular evolution can be noticed, together with the awareness about the advantages of ecological services and products.

Keywords: *green business; ecology; organic product; sustainable energy; Green Certificate;*

¹ Crînguța – Irina Pelea este doctorand în Științele Comunicării, Facultatea de Jurnalism, Universitatea din București și a absolvit Masteratul „Modele de Comunicare și Relații Publice”, cu studii de licență în „Comunicare Socială și Relații Publice, Universitatea din București”. A publicat volumul de cercetare „Gestionarea crizelor de imagine. Criza din Tibet. 2008-2009”, Editura Lumen, Iași, 2010, în urma câștigării Concursului de Promovare a Tinerilor Cercetători, organizat de Editura Lumen.

Definire conceptuală a domeniului

Într-o societate și implicit într-o economie globalizată prin excelență, în care profitul trebuie obținut prin orice metodă, apare întrebarea, firească de altfel, dacă „green business” deține toate premisele pentru a se putea afirma și impune în economia mondială.

Cu siguranță că există foarte multe exemple de „green business”, afaceri ecologice, care s-au bucurat de mult succes și care s-au dovedit a fi profitabile. În plus, spațiul public contemporan invocă tot mai des modelul societății responsabile față de mediu și necesitatea unei schimbări în această direcție. Acum zece ani, ideea ca o corporație să adopte modelul „green” părea insolită și nu avea mari șanse să fie pusă în aplicare.

Se impune, în primul rând, analizarea și definirea sintagmei de „green business”, în vederea stabilirii ulterioare a provocărilor și a oportunităților pe care le oferă această ramură.

Termenul de „green business” permite definiții multiple, iar faptul că nu există criterii clare de definire poate conduce la o ambiguitate conceptuală. O afacere poate fi încadrată în categoria „green business” dacă respectă și susține în același timp politicile de protejare a drepturilor oamenilor și a mediului înconjurător, aducând în același timp profit antreprenorului – ne referim aici la politica de tip „TBL” sau 3BL, abreviere care, în limba engleză, înseamnă „triple bottom line” și se referă la „people”, „planet” și „profit”, oameni, planetă și profit (Cooney, 2009).

Simultan, trebuie să se răspundă următoarelor patru criterii: în fiecare decizie adoptată să se regăsească politica de tip „TBL”; produsele sau serviciile oferite să protejeze mediul înconjurător și să reprezinte o alternativă pentru cele „non-eco”; afacerea sustenabilă să fie considerată a fi nepoluantă, spre deosebire de cea tradițională, aducând beneficii mediului înconjurător; în toate operațiunile sale să respecte principiile de protejare a drepturilor oamenilor și a mediului înconjurător, ca „într-un crez nescris”, după cum afirmă Cooney (Cooney, 2009).

Așadar, în aceste condiții, o afacere poate fi considerată sustenabilă și definită ca „green business” dacă respectiva organizație participă sau se implică în activități ecologice, menite să garanteze că toate procesele, produsele,

serviciile sau activitățile conexe răspund principiilor de protecție a mediului înconjurător și evident, în același timp aduc profit. Dacă o corporație dorește să se declare a fi „green business”, trebuie să elimine sau să minimizeze impactul pe care l-ar avea asupra mediului prin chimicalele, materialele nocive sau alte resturi provenite din procesul de manufacturare a produselor sale.

Spre exemplu, tot mai multe companii evită folosirea hârtiei, tocmai pentru a proteja mediul și implicit copacii sau recurg la acțiuni de reciclare a resturilor menajere, oferind în același timp un exemplu pozitiv comunității din care fac parte. Astăzi se optează tot mai mult pentru o comunicare electronică, prin e-mail și nu numai, datorită motivelor enunțate anterior.

Un alt criteriu pentru ca o companie să fie considerată „green” este și implicarea sa periodică în proiecte de CSR (responsabilitate social corporatistă) și în campanii de comunicare care să susțină, în principal, cauza ecologică (Cooney, 2009).

Apar însă numeroase întrebări: oare ideea de progres economic nu intră în contradicție cu protecția mediului, conform principiilor ecologice? Oare produsele ecologice sunt accesibile financiar publicului larg sau se adresează doar elitelor societății?

De ce green business?

Ideea de afaceri ecologice a depășit deja faza de trend, de a fi la modă și a devenit chiar o necesitate. O serie de factori au concurat pentru a se ajunge în acest punct.

În primul rând, **nevoia de transparență** a crescut în mod considerabil, ca urmare a modificărilor legislative, a crizei financiare, cât și a altor factori. De asemenea, ne confruntăm cu nevoia de a hrăni și de a susține social o populație în permanentă creștere. Mai mult, a crescut și **grija publică pentru degradarea rapidă și ireversibilă** a mediului înconjurător (poluare, alterarea biodiversității). În plus, schimbarea radicală a climei la nivel mondial a contribuit considerabil la mărirea numărului de afaceri ecologice, aceasta fiind în sine o provocare.

Acțiunile noastre influențează, cel puțin în mod indirect, mediul înconjurător și de multe ori, **poluează**. Aceasta din urmă este un fenomen care

afectează major sănătatea indivizilor și este cauza principală a multor boli; spre exemplu, poluarea afectează în mod negativ și ireversibil evoluția fătului, inteligența, dezvoltarea în adolescență, cauzează infertilitate, cancer de sân și de prostată, dizabilitate în învățare, boli neurologice etc.

Societatea actuală abundă în produse și servicii ecologice. Orice afacere cu un profil „green” este asociată instantaneu cu termeni ca „profitabilitate”, economie și satisfacție maximă – atât din punct de vedere al consumului, cât și al producției.

Un alt factor care a accentuat evoluția rapidă a sectorului „verde” au fost **scumpirile** fără precedent la petrol și gaze naturale. Energiile regenerabile (eoliană, solară etc.) devin o soluție viabilă, o alternativă optimă la aceste scumpiri, motiv pentru care au captat atenția marilor întreprinzători care s-au grăbit să le exploateze potențialul.

Chiar și în materie de mijloace de transport se observă schimbări: mașinile electrice și bicicletele sunt tot mai des utilizate, în detrimentul mijloacelor clasice de transport și denotă un comportament lăudabil pentru foarte mulți cetățeni, dornici să se implice activ în protejarea naturii.

Consumul apei a devenit o problemă spinoasă, motiv pentru care este absolut necesară economisirea sa, aceasta fiind unul dintre obiectivele principale ale ecologiei. Acesta a fost așadar un alt motiv care a accentuat viteza cu care ne îndreptăm spre o societate „green”.

În acest context, tehnologiile de conservare a apei sunt tot mai des uzitate, mai ales că foarte multe companii din sectorul agricol au la baza producției un consum abundent de apă. Putem discuta acum despre un management al apei deosebit de bine conturat, care vizează mai ales economisirea apei: se oferă soluții viabile precum folosirea apei de ploaie, desalinizarea apei de mare, utilizarea dușurilor cu jet mic, a toaletelor ecologice etc.

Nevoia stringentă de **a consuma mai puțină energie** este un alt factor care a contribuit cu siguranță la avântul luat de afacerile „green”. Ca și până acum, energia este folosită ineficient, fapt care produce anual pierderi de miliarde de dolari, pe mapamond. Utilizarea eficientă a energiilor regenerabile va avea rezultate

financiare pozitive și vor fi urmate de o creștere considerabilă a profitului net. Energiile sustenabile – geotermală, eoliană, hidroelectricitate, solară etc. – încep să fie din ce în ce mai des utilizate la scară largă.

Reglementări legislative solide în privința utilizării energiilor regenerabile în defavoarea resurselor energetice epuizabile sunt aplicate deja în țări precum Japonia, Liban și Noua Zeelandă.

În concluzie, ceea ce a semnalizat nevoia crescândă de afaceri „green” sunt o serie de tendințe globale precum poluarea, degradarea mediului înconjurător, încălzirea globală, creșterea alarmantă a populației etc.

Așadar, putem considera că **„green business is good business”** (afacerile ecologice sunt afaceri bune), având în vedere că acest tip de investiție are numeroase avantaje: productivitate, ofertă largă pentru forța de muncă, riscuri scăzute, capacitate maximă de inovare, conservarea resurselor minerale și protecția mediului și a planetei.

Evoluția green business

Se poate spune că „green business” a evoluat de-a lungul timpului în patru etape fundamentale, pe care le putem numi cele patru „ere” istorice ale afacerilor ecologice. O primă eră, numită simbolic **„Green 1.0”**, a avut ca principal obiectiv conservarea și protejarea resurselor naturale despre care se știe că sunt în mare parte, limitate (Croston, 2009). În această perioadă, doar 5% din populație a fost adeptă curentului „verde”, alegând produsele ecologice în locul celorlalte, chiar dacă acestea costau mai mult. Adevărata provocare o reprezintă implicarea celeilalte părți a populației de 95% și persuadarea ei în vederea schimbării atitudinii și în final, a comportamentului de consum. Aceasta este perioada în care încep să se producă mașini mai mici și mai eficiente, cu scopul clar de a proteja mediul împotriva noxele eliminate de autoturisme.

O a doua eră, **„Green 2.0”**, a fost cea a primei generații de lideri ai afacerilor ecologice, care au lucrat pentru a crea afaceri sustenabile, marjând în același timp pe productivitate alături de conservare. Acești lideri au urmărit mai ales convingerea acelu segment de 95% din

populație despre care discutam mai sus, în vederea adoptării atitudinii dorite în raport cu mediul înconjurător. Două exemple de succes în acest sens sunt Ray Anderson, cu firma „Interface” și Gary Hirschberg, cu „StonyField Farm”. Ei sunt pionieri în reciclare și în protejarea naturii și au demonstrat că o afacere „green” poate fi și profitabilă. Mai mult, au demonstrat că demararea și întreținerea unei afaceri „green” nu presupune niște costuri exorbitante, așa cum se credea până atunci.

În „**Green 3.0**”, ecologia devine curent principal al unei societăți în formare și în plină schimbare; anumite produse sau servicii „green” încep să devină atrăgătoare pentru consumatorii care până acum nu fuseseră preocupați de grija pentru mediul înconjurător.

Acum afacerile ecologice cresc și se dezvoltă în mod considerabil, iar populația care până acum nu era interesată de protecția mediului înconjurător, se implică direct și își modifică și comportamentul de consum. Beneficiile aduse de afacerile ecologice sunt evidente și incontestabile. Produsele și serviciile „green” devin competitive și în același timp accesibile ca preț și funcționalitate pentru clasa medie.

În viitorul apropiat, se anunță o nouă eră, „**Green 4.0**”, în care accentul se va pune pe tot ceea ce înseamnă „verde”. Vom ajunge astfel într-o perioadă în care toate afacerile încearcă să devină ecologice sau măcar tind să respecte anumite principii de protecție a mediului și a oamenilor.

Se înrădăcinează principiul potrivit căruia obținerea profitului nu ar trebui să fie făcut în detrimentul protejării naturii, un principiu fără valoare practică până în acest moment. Cheia principală pentru a ajunge în această perioadă este informarea și educarea constantă a tuturor categoriilor de stakeholderi, dat fiind faptul că majoritatea populației se confruntă cu o serie de prejudecăți privind afacerile „verzi”. Toate aceste stereotipuri sunt de fapt o serie de imagini false, de concepții care se transformă în bariere ce intervin în procesul de schimbare; acestea pot fi combătute printr-o informare mai bună și printr-o educație constantă a simțului civic, stereotipuri despre care vom discuta în continuare.

De la stereotip la realitate

„Green business” a dat naștere unei veritabile revoluții sociale, științifice, economice etc. Cu toate acestea, majoritatea consumatorilor sunt inhibați de o serie de stereotipuri care însoțesc domeniul „green business”.

În primul rând, **ecologia este asociată cu elita** și cu consumul societății elitiste – consumatorii din clasa medie presupun că astfel de produse nu li se adresează și le sunt inaccesibile din punct de vedere financiar. Totuși, în ultimul deceniu, s-a remarcat tendința evidentă de scădere a prețurilor produselor ecologice care erau, la început, de-a dreptul exorbitante. Dacă în trecut produsele organice puteau fi consumate, din cauza unui preț ridicat, doar de anumiți consumatori, acum, acestea sunt destinate și pot fi achiziționate de un public larg.

În mod eronat, se consideră că **afacerile ecologice presupun investiții financiare mult mai mari** decât afacerile tradiționale și că profitul este depășit în mod incontestabil de costurile de producție. Cu toate acestea, în multe cazuri, produsele ecologice ajung să fie chiar mai ieftine decât variantele clasice, tocmai pentru că au la bază o materie primă reutilizată. De asemenea, în ciuda mentalităților, afacerile „green” s-au dovedit a fi deosebit de profitabile din punct de vedere financiar, aducând constant un profit important, deși investițiile de acest gen au fost multă vreme considerate **un moft** care aduce prejudicii materiale importante.

O altă concepție în ceea ce privește afacerile „green” este faptul că acestea sunt doar **un trend**, o tendință care se dezvoltă în cadrul corporațiilor și că, mai devreme sau mai târziu, vor dispărea. Cu toate acestea, sprijinul guvernamental, piețele de afaceri în deschidere, schimbările economice, științifice, sociale, toate oferă un câmp fertil investițiilor ecologice.

Până de curând, afacerile de acest tip erau asociate cu anumite **mișcări politice sau sociale** – ONG pentru protecția mediului sau cu partidele politice liberale. Afacerile „green” au depășit însă sfera socială sau politică; spre exemplu, fostul director CIA, James Woolsey, includea chestiunea ecologică în domeniul intelligence.

Oportunități de dezvoltare – noul avânt al sectorului green

Analizând tendințele mediului de afaceri internațional, ajungem la concluzia că potențialul afacerilor de tip „eco” este mult subestimat. Această observație poate fi extrapolată și la România, țară care pare să se miște în direcția potrivită în această privință.

În prezent, ne confruntăm, inclusiv în România, cu o dorință acerbă a oamenilor de a trăi „ecologic” și de a se distanța de mediul poluat și de produsele nocive; antreprenorii pot găsi așadar în „green business” o ramură în plină dezvoltare, care oferă multiple oportunități de dezvoltare și de afirmare. Acest sector, al afacerilor „green”, este unul relativ tânăr, cu deosebit potențial financiar, în care competiția nu este încă una acerbă și lasă loc inclusiv micilor întreprinzători, nu doar marilor corporații.

Un studiu recent organizat de Pew Charitable Trusts a demonstrat că, și în timpul recesiunii, afacerile tehnologice de tip ecologic le-au depășit pe cele de tip clasic, în privința investițiilor și a ofertei de locuri de muncă. Indubitabil, există un potențial mare pentru investiții și pentru dezvoltare în acest sector.

Produsele organice constituie cel puțin o nișă a acestui tip de afacere. Cu toții cunoaștem explozia pe care a cunoscut-o industria produselor organice, care a invadat piața alimentară, oferind produse atât pentru copii, cât și pentru adulți (Esty, 2006).

Au apărut produse cosmetice organice, produse alimentare organice, ceaiuri eco, paste de dinți eco, balsam de buze etc. Succesul de care s-au bucurat produsele organice poate fi explicat astfel: consumatorii au tendința de a asocia produselor ecologice o calitate superioară, comparativ cu restul produselor. În plus, societatea actuală, măcinată de boli (spre exemplu, obezitatea devenită epidemie) a devenit obsedată de dorința de a trăi cât mai sănătos, curat și de a arăta cât mai bine. Produsele ecologice răspund din plin acestui tip de nevoi ale societății moderne, fiind varianta dezirabilă, spre deosebire de produsele crescute cu pesticide, chimicale și hormoni de creștere.

Apar, inspirate de această nișă, mici ferme care oferă produse organice, localuri ce servesc cafea organică sau restaurante ecologice, servicii

de catering etc. Toate etapele de manufacturare a produselor organice – preparare, producție, distribuție, promovare etc. – sau de oferire a unor astfel de servicii trebuie să respecte principiile unei afaceri ecologice. A fi „green” este un proces complet și nu poți considera „green” decât dacă respecti în totalitate aceste principii.

Bineînțeles că varietatea produselor green se referă și la alimente, îmbrăcăminte (WilloToons în San Francisco, California), produse de machiaj sau de îngrijire corporală (Sweet Beginnings în Chicago, Illinois), produse pentru uzul zilnic (pungi biodegradabile, saci menajeri biodegradabili) etc.

Energiile alternative reprezintă un alt tip de afacere cu un potențial deosebit, mai ales în contextul unei societăți care se confruntă cu o acută criză de carburanți. Pentru a atenua efectele încălzirii globale, trebuie să reducem consumul de carburanți și să ne orientăm către energiile alternative precum energia solară, eoliană, geotermală, hidroelectricitatea etc.

Pentru promovarea acestora, ar fi nevoie de modificări legislative consistente, inclusiv la nivelul taxelor guvernamentale, în sensul micșorării lor. De menționat este faptul că în ultimii cinci ani un avânt spectaculos îl au tehnologiile de producere a energiei eoliene și solare care încep să fie folosite din ce în ce mai des, iar guvernele marilor state creează programe cu obiectivul clar de administrare a acestora.

Spre exemplu, în Statele Unite ale Americii, doar 1% din totalul energiei produse în 2010 este de origine eoliană și solară; cu toate acestea, guvernul american și-a planificat ca până în anul 2012 energia solară și eoliană să reprezinte măcar 5% din energia produsă. Mai mult, conform programului guvernamental de dezvoltare energetică al administrației Obama, se dorește ca până în 2020 să se ajungă la 20% din totalul energetic produs anual.

Transportul tradițional, prin carburanții folosiți și implicit prin emisiile de gaze, contribuie la schimbarea climei; astfel, soluțiile de transport alternativ protejează atât mediul, cât și sănătatea cetățenilor. Apar biciclete electrice, companii de taxi ecologice, companii care au adoptat servicii de tip „Share a car” etc.

Asociat acestui nou tip de afacere, serviciile de consultanță și de pregătire a viitorilor angajați capătă un contur tot mai clar; piața

muncii se va modela de asemenea, în funcție de fluctuațiile pe care le vor cunoaște afacerile ecologice. Apar noi tipuri de funcții, total diferite de ce se cunoștea sau ce se cerea până acum, sunt de dorit noi aptitudini, noi cunoștințe și astfel se naște ceea ce am putea numi angajatul de tip „green collar” - parafrazând binecunoscutele clase sociale de muncitori „blue collar” sau „white collar”.

Resturile menajere reprezintă o altă „mină de aur” neexploatăată la maximul potențialului său (Makower, 2008). Anual, în Uniunea Europeană, sunt produse 1,3 miliarde de tone de gunoaie, iar această cifră este din păcate, în creștere constantă. Dintre diferitele tipuri de gunoaie produse, numai distrugerea celor considerate a fi periculoase costă UE peste 75 de miliarde de euro în fiecare an. Aceasta înseamnă că și câștigurile din industria eliminării gunoaielor sunt extrem de mari și ar urma să crească în mod considerabil în următorii ani.

Potrivit unui studiu elaborat de societatea de consultanță financiară britanică „Frost & Sullivan”, piața europeană a eliminării gunoaielor și a reciclării acestora înregistrează încasări anuale totale de 100 de miliarde de euro. Prin urmare, în întreaga Europă se marjează pe depășirea etapei gropilor de gunoi ca principal mijloc de eliminare a gunoaielor și se pune un accent mult mai mare pe reciclare și ardere. De altfel, în multe țări europene, în prezent, în gropile de gunoi sunt aruncate numai reziduurile rezultate în urma arderii gunoaielor.

Deșeurile, rezultat al unui consum exacerbat, devin inamicul public numărul unu, mai ales că societatea actuală modernizată și urbanizată prin excelență, se dorește a fi în același timp și o societate mai curată. Se încearcă, de asemenea, minimizarea consumului și a pagubelor produse prin utilizarea materialelor non-biodegradabile, precum pungile din plastic și caserolele pentru diferite produse alimentare, sau a altor mărfuri, mai mari și mult mai costisitoare (automobile, aparatură electrocasnică, mobilier de bucătărie și baie, computere, imprimante), produse în a căror compoziție s-a folosit material plastic.

Toate aceste probleme pot fi soluționate prin **reciclarea ecologică** a deșeurilor, care are ca scop principal protejarea mediului înconjurător și

crearea unui spațiu propice pentru conviețuire (Sitarz, 2008).

În acest context, ecologiștii nu s-au ferit să atace taboul creșterii economice, indicând cu claritate că acumularea capitalistă este cauza principală a crizei ecologice cu care ne confruntăm; reducerea PIB ar fi, după cum a declarat și secretarul general al ONU, Ban Ki Mon, o „măsură indispensabilă pentru a evita catastrofa ecologică în viitorul imediat”.

Politicile guvernamentale oferă nenumărate oportunități afacerilor de acest tip, chiar prin legislație: se oferă granturi și diverse fonduri europene nereturnabile tuturor afacerilor care reușesc să producă o schimbare pozitivă în societate, respectând în același timp politica de tip 3BL. Companiile de tip „green” pot, tot prin sprijin legislativ, să fie scutite de plata unor taxe, în funcție de specificul țării în care operează.

În ziua de astăzi, **stilul de viață „verde”** devine un „îmn” al sănătății individului; adepții au creat, pentru a facilita comunicarea, comunități online ai căror membri sunt persoane vegetariene, membri ai organizațiilor non-guvernamentale de protecție a mediului înconjurător sau a drepturilor animalelor („Green Singles”), firme de design interior precum „Vivavi”, angajați ai companiilor „green” etc. Există hoteluri sau bănci „green” („ShoreBank Pacific”), fiecare își poate construi o casă ecologică sau poate opta pentru serviciile unui cimitir ecologic („Memorial Ecosystems”). Avem așadar o gamă largă de opțiuni.

Odată cu conștientizarea impactului substanțelor toxice asupra sănătății noastre, **serviciile de curățare ecologică** au tot mai mult succes. Agenții de curățare tradiționali se pot dovedi toxici pentru oameni și mediu, motiv pentru care se dorește să se folosească forme alternative de curățare – ne referim aici la spălătoriile ecologice.

Chiar și în domeniul IT, putem identifica afaceri care s-au reprofilat pe directiva ecologică: există, spre exemplu, firme specializate pe reciclarea electronicelor (Earth E-Cycle, Oklahoma, SUA) sau firme care oferă consultanță pentru minimizarea costurilor produse de consumul de energie („MegaWatt Consulting”, Toronto etc.).

Mai mult, astăzi putem discuta și despre **„ecoturism”** care se dorește a fi o alternativă la turismul de masă, fiind o formă de turism

responsabil, în care primează educarea turistului în vederea respectării mediului și implicarea lui în protejarea faunei și florei prin acțiuni de voluntariat.

Așadar, întreținerea unei afaceri „green” presupune conjugarea unor strategii complexe de comunicare și „**green marketing**” care presupun susținerea publică a unor produse ecologice; în acest context, se creează confuzie în definirea termenului „green”, fapt care permite multor companii să se descrie în mod eronat, ca fiind „green”, cu scopul de a-și mări popularitatea și implicit, profitul.

Politica de green marketing este revoluționată de **eticheta ecologică**, oferind consumatorilor transparență totală privind compoziția produselor și grija față de mediu. Tot în aceeași arie se încadrează și strategiile respectiv ședințele de „**green consulting**”. Avantajele pe care le presupune o „green business” bine gestionată sunt nenumărate, iar plusurile aduse la capitalul de imagine al companiei se referă la loialitate, vizibilitate în sfera publică; incontestabil, codul etic va fi respectat într-un mod exemplar, iar clientela va fi, de asemenea, satisfăcută.

Tot mai multe **organizații non-guvernamentale** se preocupă de evaluarea activității marilor corporații, pentru a analiza în ce măsură acestea respectă politica de tip „green” (prin protecție și respect față de oameni și de mediu).

O astfel de organizație poate promova și sprijini mijloacele de transport ecologice, produsele bio, folosirea bicicletelor ca mijloc de transport alternativ, realizarea sistemelor de piste destinate bicicliștilor, educația ecologică și respectul față de mediul înconjurător, colectarea selectivă a deșeurilor de ambalaje, adoptarea de către autorități, companii private și de stat a unui comportament responsabil față de mediu, clădirile verzi, protejarea și extinderea spațiilor verzi din interiorul și din exteriorul orașelor, reducerea consumului de materii prime și energie, proiectele legislative de mediu etc.

Provocări – obstacole insurmontabile?

În ciuda capacității extraordinare de care dă dovadă această nouă ramură, investitorii și

susținătorii cauzei ecologice se confruntă și cu o serie de aspecte negative.

Un astfel de obstacol este **scepticismul și conservatorismul** oamenilor de știință și al indivizilor; în mod clar, majoritatea societății este obișnuită deja cu o serie de practici, obiceiuri, ritualuri care nu respectă principiile ecologiei (Hitchcock, 2008). Ne referim aici la stilul de viață „non-eco” care a devenit deja un obicei. Rezistența la schimbare și implicit la adoptarea unui nou stil de viață poate fi o piedică serioasă, mai ales din cauza noutății absolute implementate de acest domeniu.

O altă provocare pentru investitori este **lipsa unui model** după care să se ghideze – afacerile „green” sunt deosebit de noi și nu există un model anterior de practică de succes care să ofere reperele ce conduc la succesul investiției.

În condițiile unei economii aflate în dificultate, devine tot mai greu să identificăm **resursele și fondurile necesare** demarării unei afaceri ecologice (Croston, 2009). Cu toate acestea, constant se acordă subvenții companiilor dispuse să se conformeze principiilor ecologice, iar Comisia Europeană acordă, de asemenea, granturi consistente și fonduri nerambursabile pentru susținerea afacerilor de acest tip. Așadar, soluții de finanțare există, însă cel mai important este accesul la informație în legătură cu oportunitățile existente, situația economică, mediul de afaceri, competitorii și potențialii parteneri etc.

Dat fiind faptul că avem un domeniu relativ nou, ne confruntăm și cu o lipsă de metodologie specifică; deseori, în monitorizarea afacerilor „green” – cercetarea, planificarea, comunicarea și evaluarea afacerii – este folosit un portofoliu de metode hibrid, fapt care conduce la o ambiguitate terminologică evidentă. Spre exemplu, putem discuta despre „green marketing”, care este un tip de marketing folosit pentru produsele ecologice, „green branding” – dezvoltarea brandurilor ecologice sau „green PR”, care se referă la totalitatea activităților de CSR (responsabilitate social - corporativă).

Comunicarea și educarea tuturor stakeholderilor sunt alte probleme pe care le aduce acest nou domeniu, tocmai pentru că impun unele schimbări radicale în ceea ce privește stilul de viață și implicit mentalitatea. Sistemul educațional oferă extrem de puține ore sau cursuri care să clarifice nelămuririle viitorilor adulți

cu privire la importanța și respectarea mediului înconjurător. În aceste condiții, producerea unei schimbări se va dovedi a fi extrem de dificilă, tocmai pentru că trebuie surmontate mentalități și obiceiuri de o viață.

În plus, domeniul afacerilor ecologice se confruntă și cu o lipsă acută de credibilitate din partea consumatorilor, care nu cunosc avantajele acestui tip de produse. Percepția publică este dominată de confuzie, în condițiile în care termenii „bio”, „ecologic” și „natural” sunt considerați interschimbabili. Așadar, în final, totul se reduce la educarea stakeholderilor și comunicarea eficientă a avantajelor.

Tot mai multe studii și volume de cercetare care tratează această temă apar pe piață dar și autori care se impun ca adevărați „guru” ai domeniului, fiecare având o perspectivă proprie. Așadar consumatorii au o multitudine de surse de informare, care prezintă unor perspective radical diferite asupra ecologiei, motiv de confuzie pentru orice cititor.

Câteva dintre lucrările de referință asupra domeniului îi aparțin lui Anthony K. Van Jones, cunoscut ca un susținător fervent al cauzei „green” și implicit al afacerilor ecologice. În lucrări precum „The Green Collar Economy” sau „The Green Collar Economy” el tratează problema apariției unui nou segment pe piața muncii la nivel internațional – specialiști ai sectorului „verde”.

În aceeași idee, o lucrare de referință rămâne și „The Ecology of Commerce” (1994) de Paul Hawken în care se subliniază faptul că sistemul industrial distruge mediul înconjurător, că evoluția industrială poluantă este de fapt „o sinucidere lentă” a umanității. Această carte face parte dintr-o trilogie binecunoscută de către specialiștii domeniului, celelalte două lucrări fiind „The Next Economy” (1983) și „Growing a Business” (1987).

Pe scurt, putem observa că se conturează tot mai clar o **literatură de specialitate** care, pe de o parte, poate reprezenta o oportunitate, datorită faptului că furnizează modele specifice, informații detaliate și exemple concrete ale unei bune practici în domeniu. Pe de altă parte, poate fi și o provocare, prin punctele de opinie diferite, uneori chiar polemice, care pot induce în eroare cititorul mai puțin avizat și informat.

Competiția globală a afacerilor este o altă provocare care nu trebuie ignorată; existența

unor afaceri concurente și non-eco pe un același domeniu de activitate poate pune probleme serioase investitorilor care s-au orientat pe domeniul ecologic. În multe dintre situații, clientela deja formată va rămâne fidelă produselor pe care le-a consumat prima dată, indiferent dacă sunt sau nu ecologice.

Ceea ce pune mari probleme în continuare este **riscul de investiție**: reacția publicului față de produs nu poate fi intuită și apreciată corect întotdeauna și nu se cunoaște nici în ce măsură va avea succes investiția deja făcută.

Un alt obstacol pentru orice antreprenor al unei afaceri „green” îl reprezintă **parteneriatele** – în situația în care o firmă se declară „green” este necesar ca și partenerii săi să respecte aceleași principii ca și ea.

Este necesară respectarea unui cod deontologic, pentru că o companie nu poate fi considerată „green” dacă partenerii săi încalcă în mod deliberat principiile după care se ghidează. Etica de afaceri rămâne deosebit de importantă, mai ales într-un domeniu atât de sensibil precum cel al investițiilor ecologice.

În plus, avem un **nou profil de consumator**, total diferit în mentalitate, obiceiuri și stil de viață de tot ceea ce se știa până acum; acesta apreciază și consumă produse organice, optează pentru serviciile unei afaceri „green” în locul uneia tradiționale. În plus, are tendința de a fi deosebit de agresiv în atitudinea sa față de orice companie care nu este „green”; el nu se va da în lături de la a o boicota într-un mod chiar fanatic. Portretul său conține câteva repere clasice: majoritatea consumatorilor sunt de obicei tineri, născuți după 1950, cu un statut social solid, independenți financiar și fac parte din clasa „upper-middle”, adică stratul mediu superior.

Ceea ce complică în mod incontestabil situația acestor afaceri este necesitatea de a obține un **certificat** care să ateste statutul de afacere „green”. Există mai multe tipuri de certificate care atestă o afacere „green”, unele fiind valabile doar în anumite țări, iar altele recunoscute la nivel internațional.

Spre exemplu, cel cunoscut sub titulatura de „Green Certificate” este acceptat doar în Europa, cu excepția Italiei și a Belgiei. Astfel, deoarece eliberarea acestor certificate este de obicei valabilă pe teritoriul european, companiile americane care mizează pe extinderea afacerii

prin deschiderea de filiale în Europa întâmpină unele impedimente. Echivalentul său pe teritoriul american este numit „Renewable Energy Certificate”.

Un alt tip de certificat este cel pentru emisiile reduse de dioxid de carbon, cunoscut și sub numele de „CO₂ Reduction Certificate”, acesta fiind valabil la nivel internațional.

Aceste diferențe de nomenclatură dar și limitările teritoriale pun mari probleme afaceriștilor și investitorilor care doresc fie să se extindă prin deschiderea de filiale, fie să obțină recunoașterea internațională a eforturilor lor de respectare a naturii și a comunității locale.

Un alt posibil obstacol ar fi și că, pentru a avea o societate ecologică, este necesară și o **revoluție legislativă**, la nivel mondial, fapt care este puțin probabil să se întâmple prea curând, din cauză că statele lumii au nivele de dezvoltare diferite, priorități economice, financiare și sociale specifice, ritmuri, concepții de viață și mentalități diverse – toate acestea fac puțin probabilă și aplicabilă ideea unei legislații internaționale în privința problemei ecologice.

O perspectivă asupra sectorului „green business” în România

În momentul actual, în România, „green business” reprezintă o nișă, un domeniu aflat în plină evoluție. Pentru dezvoltarea domeniului pe măsura potențialului, este necesară producerea unei schimbări la nivelul mentalității – cetățenii români, în mare parte, sunt prea puțin educați să conștientizeze beneficiile produselor ecologice asupra sănătății sau avantajele pe care le aduce reciclarea, de exemplu.

Conservatorismul poporului român se dovedește a fi unul dintre obstacolele principale în dezvoltarea afacerilor ecologice în România. La fel, și lipsa de informație poate acționa ca un impediment în calea progresului pe care l-ar putea înregistra sectorul „green business” – mai ales în România, se cunosc prea puține informații despre starea sau potențialul acestui sector care a rămas încă la stadiul de „nișă”.

Un proiect care presupunea încurajarea practicilor de afaceri „green” a fost Green Business Index⁷¹, realizat de Asociația „Green

Business Revolution” în colaborare cu Ministerul Mediului. Documentul, considerat primul top al companiilor „verzi” din România, reprezintă prima inițiativă la nivel național de cuantificare a eforturilor depuse de către companiile românești în vederea protejării mediului. În vederea promovării consumului organic, se organizează periodic târguri de produse ecologice, iar companiile încearcă să minimizeze pagubele produse asupra mediului prin practici de RSC (responsabilitate social-corporativă).

Concluzie: Viitorul este verde!

Afacerile de tip „green”, caracterizate prin excelență de o grijă și un respect deosebit față de mediu, oferă așadar consumatorilor o alternativă la produsele sau serviciile clasice. În urma unei analize succinte a sectorului – încadrare conceptuală, factori ce au influențat evoluția, stereotipuri, oportunități și obstacole etc. - putem constata profitabilitatea domeniului, tradusă prin apariția unor noi afaceri „green” și prin extinderea celor vechi pe noi piețe de desfacere.

Pentru a proteja mediul înconjurător și populația, adoptarea politicii de tip “green” se dovedește a fi în zilele noastre singurul mod prin care o afacere poate prospera și extinde, eliminând deșeurile de producție și protejând în același timp natura.

Cu toate că trăim încă în era „Green 3.0”, adică într-o perioadă în care curentul principal este aderarea la o societate „verde”, nu putem omite faptul că există numeroase provocări în domeniu: lipsa unei metodologii, dificultatea comunicării și educării, conservatorism, lipsa de credibilitate, absența unor certificări recunoscute la nivel internațional, lipsa unor referințe clare în domeniul științific, metodologia hibrid etc. Toate acestea pot acționa în defavoarea curentului „green” aflat în zilele noastre în plină expansiune.

România se adaptează cu rapiditate noilor schimbări din ultimele decenii și domeniul „green business” se extinde cu o viteză covârșitoare, fapt care confirmă că și țara noastră a intrat în era „Green 3.0”, într-o încercare de revigorare a pieței de afaceri închistate de conservatorism.

NOTE:

Green Business Index (GBI) este indicatorul responsabilității față de mediu, exprimat de sectorul de afaceri românesc. GBI reprezintă așadar topul companiilor care își dovedesc grija față de mediu și resurse naturale și care investesc în soluții și tehnologii curate.

Bibliografie:

Carlson, Kim. *Green Your Work: Boost Your Bottom Line While Reducing Your Carbon Footprint*. Avon, MA: Adams Business, 2009.

Cooney, S. *Build A Green Small Business. Profitable ways to become an ecopreneur*. New York, The McGraw Hill Company, 2009.

Croston, Glenn. *Starting Green: An Ecopreneur's Toolkit for Starting a Green Business — From Business Plan to Profits*, Entrepreneur Media, Ontario, 2009.

Esty, Daniel C; Winston, Andrew S. *Green to Gold: How Smart Companies Use Environmental Strategy To Innovate, Create Value, and Build Competitive Advantage*. New Haven, CT: Yale University Press, 2006.

Gale, Sarah Fister. *Taking Green Initiatives to the Next Level*. GreenBiz.com, 2 Septembrie, 2008.

Hawken, Paul; Lovins, Amory; Lovins, L. Hunter. *Natural Capitalism: Creating the Next Industrial Revolution*. Boston: Little, Brown and Co., 1999.

Hitchcock, Darcy; Willard, Marsha. *The Step-by-step Guide to Sustainability Planning: How to Create and Implement Sustainability Plans in any Business or Organization*. London; Sterling, VA: Earthscan, 2008.

Makower, Joel. *Why Waste Is a Profitable Thing to Mind*. GreenBiz.com, 3 Noiembrie, 2008.

Mintzer, Rich. *101 Ways to Turn Your Business Green: The Business Guide to Eco-Friendly Profits*. Irvine, CA: Entrepreneur Press, 2008.

Sitarz, Daniel. *Greening Your Business: The Hands-on Guide to Creating a Successful and Sustainable Business*. Carbondale, IL: EarthPress, 2008.

Tripoli, Lori. *Sustainability from Scratch: How to Get Started and Why You Need to Get Going Now*, în *Sustainability: The Journal of Record* 1(3), 171-174, 2008.

DIPLOMAȚIA DE MEDIU ȘI PRINCIPIUL SUBSIDIARITĂȚII - REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE

Ileana Daniela ȘERBAN ¹

Abstract

Sfârșitul Războiului Rece a adus cu sine inovații în modul de a concepe politica externă și strategiile de securitate națională. În acest context, relațiile internaționale s-au construit pornind de la paradigme ce au adus în prim-plan noi concepte teoretice, dintre care în lucrarea de față vor fi aduse în discuție: *securitatea societală*, *societatea de risc* și *principiul subsidiarității*. Pentru a le putea relaționa se va porni de la ultimele decizii și documente în materie de diplomație de mediu. Noul context este unul complex, actorii statali sunt dublați de cei nonstatali, provocările sunt nu numai militare și economice, ci vin și de la nivel social, cultural sau de mediu. Din această cauză sunt necesare noi instrumente ce pot da răspunsuri adecvate, iar diplomația de mediu se încadrează între ele. Principiul subsidiarității va fi analizat în acest context ca structura ce poate coordona nevoia de implicare a societății internaționale, a statelor și a actorilor substatali în probleme de mediu care, deși sunt prezente de aproape două decenii pe agendele de securitate, rămân încă fără soluții clare.

Cuvinte Cheie: *diplomație de mediu; schimbări climatice; securitate societală; societate de risc; principiul subsidiarității.*

Abstract

At the end of the Cold War new foreign policy and national security strategies were introduced in the international relations scene. Consequently, international relations were built on paradigms that have brought new theoretical concepts to the forefront: *societal security*, *risk society* and the *principle of subsidiarity*. In order to correlate them we shall start this paper with the analysis of the most recent decisions and documents relating to environmental diplomacy.

The new context is complex, state actors are doubled by non-state actors and challenges are not only military and economic, but also cultural, social or environmental. For this reason, new tools are needed in order to provide adequate responses and environmental diplomacy being only one of them. The principle of subsidiarity is regarded as the structure that can coordinate the need to involve international society: the states and non-state actors in environmental issues. These issues have been on the security agendas for almost two decades but no clear results were reached up to this moment.

Keywords: *environmental diplomacy; climate change; societal security; risk society; the principle of subsidiarity.*

¹ Ileana Daniela Șerban este absolventă a unui Master de Studii de Securitate din cadrul Facultății de Sociologie, Universitatea București.

Motivație

Într-o societate a informațiilor cum este cea actuală dezbatările sunt numeroase, ajutând, dacă nu la rezolvarea problemelor, cel puțin la o conștientizare și planificare rațională. Problemele de mediu au fost în acest context amplu discutate, iar controversele privitoare la rezolvarea lor au fost multiple. Protocolul de la Kyoto a părut să ofere un cadru al dezbaterei recunoscut internațional reprezentând o formulă larg acceptată, dar care nu oferea și soluții viabile pe termen lung. Dezbatările au continuat îngreunate, de cele mai multe ori, de reticența statelor dezvoltate de a se implica în proiecte care le-ar fi periclitat economia internă.

Chestiune delicată, diplomația de mediu a devenit în ultimii ani o necesitate și nu o opțiune, iar întâlnirea de la Cancun pare să dea noi speranțe pentru o colaborare internațională activă și o conștientizare a degradării securității societale pentru care trebuie găsite soluții. Oferind drept nu cifre exacte, întâlnirea pune semn de egalitate între importanța pe care o au statele dezvoltate și cele în curs de dezvoltare pentru diplomația de mediu. Pentru prima dată pare să se tragă un semnal de alarmă clar pentru ca statele mari să găsească un echilibru între economie și dezvoltare durabilă, iar celelalte țări să aibă soluții sustenabile și realiste pentru a se implica în lupta pentru creșterea securității de mediu.

Martin Kremer (2010) afirmă că schimbările climaterice nu mai sunt doar o problemă de mediu, ci creșterea economică, securitatea energetică și sustenabilitatea mediului sunt chestiuni interconectate, aflate în centrul complexelor relații de putere. În acest context, de Ziua Pământului în 2009, secretarul de stat american, Hillary Clinton, își lansa inițiativa privind *diplomația green*, recunoscând impactul pe care îl au acțiunile diplomatice și economice asupra mediului și că leadership-ul înseamnă mai mult decât speech-uri, reprezentând puterea exemplului pentru a progresa. În Strategia de Securitate Europeană din 2008 (Kremer, 2010) securitatea energetică și schimbările climaterice sunt văzute ca zone cheie de acțiune. Raportul prezintă transformările de mediu ca un multiplicator de vulnerabilități.

După o încercare eșuată de negociere la Copenhaga, dezbatările de la Cancun vin să aducă o soluție pentru probleme care, deși sunt

recunoscute ca arzătoare la nivel declarativ, nu își găsesc o soluție clară și în planul înțelegerilor internaționale. Lucrarea urmează să surprindă elementele de noutate pe care le aduc aceste debateri și soluțiile găsite pentru a balanța vulnerabilitățile de mediu și creșterea economică. De asemenea, din perspectiva principiului subsidiarității, lucrarea va oferi o formulă de cooperare pentru soluționarea unor probleme presante. Va fi analizată maniera în care interacționează nivelul național și cel supranațional în acest context și se vor contura în final sugestii pentru posibile acțiuni viitoare din perspectiva datelor ce urmează să fie analizate.

Securitatea de mediu este gândită din prisma instrumentului său, diplomația de mediu, într-un context internațional în care subsidiaritatea pare soluția pe termen lung. Vor fi analizate diferențele dintre planul discursiv și cel al documentelor oficiale, unele cu implicații juridice, altele promotoare doar de bune practici. Scopul este acela de a face posibilă o imagine de ansamblu pentru a vedea în ce măsură subsidiaritatea este deja folosită și care pot fi alte instrumente utile pentru eficientizarea diplomației de mediu.

Cadru teoretic- securitatea un concept complex

Securitatea societală a apărut în primul planul dezbatelor la începutul anilor '90, o dată cu sfârșitul Războiului Rece și conștientizarea unor noi aspecte legate de responsabilitatea statelor față de propriii cetățenii. Deși perioada înfruntării bipolare s-a încheiat, acest lucru nu a însemnat sporirea securității individuale. Armele din timpul Războiului Rece au continuat să pericliteze siguranța cetățenilor, dublate fiind de alte pericole de tipul sărăciei, confruntărilor interetnice și degradării mediului. Școala de la Copenhaga, prin Ole Wæver (Buzan, 1991, p. 23), definește securitatea societală ca "abilitatea unei societăți de a-și păstra trăsăturile esențiale în contextul unor condiții schimbătoare și al unor pericole posibile sau reale [...] sustenabilitatea, în condiții acceptabile de evoluție, de patternuri tradiționale de limbă, cultură și identitate religioasă și națională". Pentru Barry Buzan (1991), ea este completată de securitatea culturală, politică, economică și de mediu. În definiția oferită de el, securitatea de mediu presupune grija pentru

biosfera planetară și locală ca suport esențial de care depind toate activitățile umane.

În viziunea lui Pinar Bilgin (2003) *dilema insecurității* a dus la o redefinire a amenințărilor și vulnerabilităților și la noi strategii de supraviețuire. Doar așa, spune autorul, se poate explica cum statele care s-au confruntat în două războaie mondiale pot coexista pașnic, iar populații care au trăit secole împreună au ales să se înfrunte (cum este cazul diferitelor grupuri din fosta Iugoslavie). Confruntările de acest tip sunt văzute de Bilgin ca o dovadă a nevoii de apărare a identității societale a unui grup, a sentimentului de *noi*. Citând-l pe McSweeney (*apud* Bilgin, 2003), autorul ajunge la concluzia că nu existența diferitelor identități sunt cauza problemelor de securitate, ci însăși dilemele de securitate care i-au determinat pe indivizi să își definească aceste identități. Așadar interesele și identitățile se redefinesc în funcție de context.

Următorul concept care trebuie adus în discuție este **securitatea umană**. Acesta a fost formulat ca urmare a constatării faptului că securitatea individuală și a comunităților nu decurge neapărat din securitatea statului ai cărui cetățeni sunt (Pinar Bilgin, 2003). Crimele a numeroase state împotriva propriilor cetățeni au deplasat atenția din plan extern în plan intern. După cum afirmă Bilgin (2003), acest lucru s-a întâmplat în special în statele puțin dezvoltate unde abuzurile guvernelor au periclitat cetățenii pentru a apăra interese proprii. În aceste cazuri deși granițele au fost securizate prin eforturi internaționale, pericolele la adresa securității individuale au venit din interior.

În viziunea ONU, conturată în documentul *Raportul dezvoltării umane* redactat de UNDP-United Nations Development Program (1994), focusul asupra securității trebuie mutat de la nivel teritorial la nivel uman și acest lucru trebuie atins nu uztând de forța armelor, ci prin dezvoltare durabilă. Așadar și la nivelul organizației internaționale care beneficiază de cele mai multe state membre, viziunea asupra securității a suferit modificări plasând atenția asupra cetățeanului și asupra necesității de a formula politici care să poată preveni pericolele la acest nivel.

Aceste dileme dau naștere unui nou mod de a gândi realitatea: **societate de risc**.

Riscul este definit de Beck (1999, p. 21) ca "o modalitate sistematică de a face față hazardelor și insecurităților induse și introduse de modernizare". Astfel "societatea modernă

industrială și-a produs și perpetuat propriile riscuri definind și calculând nivele acceptabile de risc. Văzute din această perspectivă, riscurile emană nu doar din surse care sunt necontrolabile de către indivizi (cum ar fi cutremurele de pământ), ci ele sunt produse și de oameni având ca rădăcină cunoașterea produsă de experții din întreaga lume (ca exemplu poluarea de mediu)" (Bilgin, 2003, p. 217). Pentru Beck (1999) ceea ce este paradoxal în societatea post-industrială este faptul că riscul și progresul coexistă. Teoria sa analizează cum modernitatea târzie devine o matrice a riscurilor, în care tehnologia și știința mediate de relațiile de piață și de diferitele instituții sociale construiesc viitorul. Globalizarea pune sub semnul întrebării, spune autorul, teritorialitatea și suveranitatea statului-național, reduce capacitatea statului și a cetățenilor săi de a acționa independent și compromite suveranitatea economică. Acest lucru se întâmplă deoarece piețele se denaționalizează, se creează pattern-uri internaționale de competiție pentru investiții externe. Efectele tranziției către noul tip de societate sunt de multe ori neintenționate. În această categorie de consecințe se încadrează și crizele ecologice. Ele au apărut ca urmare a industrializării și urbanizării, însă au dus la consecințe permanente de tipul încălzirii globale. Riscul radicalizat (Beck, 1999) ține tocmai de aceste riscuri necontrolate, care sunt incalculabile, nemăsurabile și înafara regimului de control al modernității. Societatea globală de risc se diferențiază la Beck de modernitatea industrială prin faptul că în noua societate riscurile scapă de sub control, bunăstarea este însoțită de fiecare dată de un nou risc.

Pentru Pinar Bilgin (2003) riscurile sunt răspândite inegal pe glob, iar politica a devenit un instrument important pentru a răspunde acestor provocări. În noul context omniprezența riscurilor este dublată de nevoia factorului politic de a se concentra pe managementul riscului. Misiunea multor actori a devenit aceea de a ține sub control viitoarele consecințe ale acțiunilor umane.

Securitatea societală și securitatea umană sunt astfel periclitare de *riscurile* care se multiplică și împotriva cărora trebuie luptat cu strategii ce implică toți actorii relevanți. Pentru a completa imaginea deja prezentată ar trebui introdusă ca actor, pe lângă stat, comunitate și individ, și societatea internațională. Perspectiva care pare să ofere o modalitate de relaționare a tuturor

actorilor în acest context și care va fi folosită în prezenta analiză este cea a **subsidiarității**.

Subsidiaritatea este un principiu organizatoric conform căruia problemele trebuie soluționate la cel mai puțin centralizat nivel competent. Conform dicționarului Oxford, subsidiaritatea își propune ca autoritatea centrală să aibă un rol subsidiar și să îndeplinească doar acele sarcini care nu pot fi îndeplinite eficient de către o instituție situată la nivel mai josⁱ. Referitor la acest concept Reid Buckley afirmă: "Va învăța poporul american vreodată faptul că a aștepta eficiență din partea guvernului este absurd? O să ne dăm vreodată seama că principiul subsidiarității este soluția, adică faptul că niciun agent public nu trebuie să facă ceea ce un agent privat poate să facă mai bine și că niciun agent public situat la un nivel mai înalt nu trebuie să încerce să facă ceea ce un agent de la un nivel inferior poate să facă mai bine?"ⁱⁱ.

Principiul subsidiarității implică în viziunea lui Paolo Carozza (2003) ca fiecare grup mai mare să servească interesele grupurilor mai mici și toate în final să servească interesul individului. Fiecare nivel este în acest fel conectat la un nivel superior. Autorul își continuă analiza și afirmă că subsidiaritatea este instrumentul conceptual care poate media între mulțimea actori pe scena internațională, într-o lume globalizată. Principiul a fost folosit în special în structura de putere și organizare a Uniunii Europene. În acest context, subsidiaritatea a fost văzută ca metoda de relaționare între unitatea supranațională și pluralitatea locală.

Așa cum o prezintă și Carozza (2003) subsidiaritatea poate fi privită ca variantă la statul suveran care în noul context devine o formă fără fond. Deși, după cum spune autorul, subsidiaritatea pune în centru individul, ea nu promovează o formă clasică de societate libertariană care reunește unități independente. Principiul pornește de la premisa că individul este o ființă socială, care prin forme multiple de interacțiune socială se desăvârșește. Același mecanism funcționează și atunci când interacțiunea are loc la nivelul comunităților sau grupurilor. Subsidiaritatea este un principiu care include contradicții: limitează sau amplifică nevoia de intervenție a statului în funcție de nevoile individului, însă în mod sigur garantează diversitatea și democratizarea societății.

Principiul subsidiarității este parte și din gândirea catolică. David Bosnichⁱⁱⁱ îl citează pe Papa Ioan Paul al II-lea și afirmă că statul bunăstării intră în contradicție cu subsidiaritatea deoarece intervine direct și deprivează societatea de responsabilitate. Acest lucru are drept consecință o retragere a individului din problemele publice și apariția a numeroase agenții care, nu doar cresc inutil costurile, dar în mecanismele lor birocratice sunt departe de a servi interesul individual. Bosnich contrazice afirmațiile conform cărora principiul subsidiarității trebuie privit ca relație a statului cu alte societăți. El spune că subsidiaritatea chestionează însăși esența statului, ea se aplică tuturor instituțiilor, incluzând statul, și acolo unde principiul este ignorat eficiența are de suferit. Bosnich își întărește argumentul citându-l pe Alexis de Tocqueville care a prevăzut că statul democratic modern se va transforma într-un stat paternalist ce va încerca să ghideze individul în toate aspectele vieții sale pentru a se asigura că toate nevoile sale pot fi satisfăcute. Ceea ce devine problematic, spune autorul, este faptul că în acest fel responsabilitatea și libertatea individuală sunt profund diminuate.

Pentru a încheia analiza conceptului de *subsidiaritate* trebuie adusă în discuție și perspectiva Uniunii Europene asupra principiului deoarece în prezenta lucrare principiul va fi folosit la acest nivel prin implicarea ONU și a societății internaționale. În Tratatul de la Lisabona^{iv}, în articolul 5.2, conform subsidiarității, în zone care nu cad sub exclusivă sa competență, Uniunea trebuie să acționeze doar dacă din diferite motive acțiunea respectivă nu poate fi îndeplinită la fel de bine la nivelul statelor membre, la nivel central sau regional. Articolul 12 împuternicește Parlamentele naționale în vederea supravegherii pentru respectarea principiului, iar în articolul 69 se subliniază importanța principiului Justiției și Afacerilor Interne. Din septembrie 2006, Comisia trimite spre Parlamentele naționale propuneri de legi, iar din noiembrie 2014 cincizeci la sută din Parlamentele naționale sprijinite de cincizeci și cinci la sută din guvernele naționale vor putea bloca o propunere a Comisiei.

Principiul *subsidiarității* este așadar o manieră de a coordona eforturile diferiților actori politici pentru a ajuta niveluri distincte de autoritate să coopereze în vederea realizării binelui comun. Aceste concepte urmează să fie folosite în prezenta

analiza pentru a fi adaptate unei situații particulare și anume rezolvarea problemelor de mediu. Problemele legate de securitatea de mediu vor fi abordate din perspectiva **diplomației de mediu**. Diplomația de mediu va fi înțeleasă în acest sens, așa cum a fost definită de Institutul american pentru studii germane contemporane, drept efortul statelor de a răspunde pericolelor globale de mediu. Acest lucru trebuie să se facă prin noi strategii economice, prin tehnologie și acorduri politice (Institutul american pentru studii germane contemporane, 1998).

Hillary French (1998) vorbește despre discrepanța dintre ritmul lent în care evoluează diplomația de mediu și cel alert în care problemele de mediu devin presante. O importantă provocare în viziunea autoarei vine din faptul că diplomația de mediu tratează probleme interrelaționate, dar prea puțin coordonate. În acest sens Programul de mediu al Națiunilor Unite a avut succes, dar a fost limitat la zonele unde a activat în calitate de secretariat. O altă importantă provocare este dată de maniera în care diplomația de mediu este coordonată cu sferile tradiționale ale relațiilor internaționale, incluzând comerțul, drepturile omului și securitatea militară. Teama că măsurile pentru protejarea mediului ar putea afecta agendele politice face ca diplomația de mediu să fie privită cu reticență de mulți dintre actorii implicați.

Pentru Sunita Narain (1998) în societatea actuală vorbim despre două globalizări: una economică și una ecologică. Acestea nu sunt însă însoțite de o globalizare politică, care să asigure interconectarea lor prin bună guvernare bazată pe egalitate, dreptate și democrație. Acest lucru se datorează și eșecului de constituire a unei societăți civile globale, dublat de predominanța paradigmei realiste în concepția și strategiile oamenilor politici. Ceea ce pare a fi soluția este principiul egalității între state pentru rezolvarea problemelor de ecologie: înțelegerile pentru problemele de mediu trebuie să fie unele Nord-Sud și nu unele nordice unilaterale. Fără o societate civilă globală nu se poate construi o strategie de mediu și nu se poate depăși perspectiva care pune accentul pe obiectivele de politică internă pentru a prioritiza și chestiuni presante internaționale. Diplomația de cabinet trebuie dublată de o politică ce implică societatea civilă pentru a avea legitimitate și reprezentativitate. Aici este punctul în care perspectiva Sunita Narain (1998) se intersectează

cu principiul subsidiarității: dilemele securității de mediu sunt aspecte esențiale al securității individuale și din această cauză trebuie tratate la nivelul corespunzător pentru a-și putea găsi răspunsuri adecvate.

Aspecte metodologice

Lucrarea va folosi o perspectivă constructivistă, încercând să surprindă maniera în care chestiunile care la nivel obiectiv au fost la fel de presante și până acum sunt văzute ca fiind de importanță vitală, rezolvarea lor nesuportând amânare. După protocolul de la Kyoto (1997) care își propunea să reducă efectul de seră, întâlnirea de la Cancun stabilește principii clare și un mecanism care urmează să susțină demersul pentru reducerea încălzirii globale aducând în prim plan deopotrivă statele dezvoltate și statele în curs de dezvoltare.

Pentru a face această analiză vor fi discutate articole din presa internațională apărute imediat după deciziile din Mexic, completându-le cu documente oficiale ONU pentru a avea o perspectivă cât mai completă. Analiza este calitativă și confirmatorie, iar articolele alese sunt din principalele surse internaționale care au scris pe această temă: *The Guardian*, *The Telegraph* și site-ul BBC. Va fi urmărită maniera în care statele participante au construit tabloul unei scene internaționale mai sigure din punctul de vedere al problemelor de mediu, cum este percepută balanța care ar trebui să echilibreze securitatea și economia și în ce măsură aceste decizii pot asigura un cadru sustenabil. De asemenea va fi prezentat modul în care statele și-au asumat responsabilități în cadrul organizațiilor internaționale ale căror membre sunt. Dincolo de Summiturile pe probleme de mediu încheiate prin documente în care angajamentele nu sunt ferme, documentele de acest tip vor ajuta la o înțelegere mai obiectivă a problemelor și provocărilor actuale. În acest sens, vor fi analizate documentele organizațiilor care în plan european ar putea avea cea mai mare influență în materie de probleme de mediu: UE, NATO și ONU.

Analiza pornește de la cel mai înalt nivel de organizare și anume ONU, organizația cu cele mai multe state membre și cea care pare să se implice în rezolvarea problemelor de mediu, pentru a surprinde maniera în care aceste măsuri sunt

propagate către nivelurile celelalte de organizare: organizații regionale, state și comunități, revenind în final asupra manierei în care ele afectează securitatea individuală.

Documentele oficiale ONU despre diplomația de mediu

Conform cu decizia CP.16 a ONU (2010) constituirea unui mecanism de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare este esențială pentru a asigura participarea efectivă și implementarea angajamentelor asumate cu ajutorul agențiilor internaționale, al sectorului privat și al organizațiilor interguvernamentale și non-guvernamentale. Se încurajează colaborarea dintre statele în curs de dezvoltare pentru împărtășirea expertizei acumulate din experiențe și contexte diferite, o colaborare de tip Sud-Sud și Nord-Sud. Grupuri de cercetare ar urma să stabilească indicatori de performanță și să ajute la propagarea bunelor-practici. *Global Environment Facility* trebuie să fie structura care va ajuta la eficientizarea comunicării cu țările mai puțin dezvoltate pentru a grăbi procesul de stabilire a unui termen în care acestea trebuie să acceseze fonduri și alte tipuri de resurse în vederea pregătirii și aplicării proiectelor naționale.

Decizia CMP.6 (2010) pune accentul pe rolul sectorului privat pentru implementarea mecanismului de dezvoltare durabilă. Acestor provocări trebuie să li se găsească răspunsuri în special în țările cele mai sărace, țările africane și alte regiuni și state vulnerabile; criteriile cele mai importante fiind distribuția geografică, lipsa expertizei tehnice și nevoia de pregătire a experților pentru implementare.

Decizia CP.16 (2010) prezintă și o sinteză a importanței pe care problemele de mediu o au, considerându-le una dintre cele mai mari provocări ale societății actuale pentru care toate părțile trebuie să împărtășească aceeași viziune în vederea unei cooperări pe termen lung. Implicarea trebuie să fie generală și să se facă în funcție de capacități financiare, dezvoltare tehnologică și transfer. Tot aici schimbările de mediu sunt văzute ca o atingere a drepturilor omului, ca o vulnerabilizare a unor segmente de populație deja afectate de geografie, gen, vârstă, status și dizabilități.

Documentul își propune să reducă emisiile de gaze și să limiteze creșterea temperaturilor la mai puțin de 2 grade Celsius. Reducerea efectului de seră până în 2050 pare a fi un obiectiv curajos chiar dacă pe un termen atât de lung, care ar urma să poată fi pus în practică dacă se pune accentul pe tehnologii inovative și pe un stil de viață, o producție și un consum durabile.

Păstrând cadrul discuțiilor de la Cancun, asumarea responsabilităților diferențiat ca și a capacităților asociate ar trebui să cuprindă planificarea, prioritizarea și implementarea strategiilor și programelor. Desigur că nu trebuie uitate considerentele legate de costurile adaptării la nivel economic, social și de mediu, ca și importanța cooperării inter-instituționale pentru reducerea vulnerabilităților. Aceasta cooperare(?) se poate realiza prin diversificare economică și un management durabil al resurselor naturale. În plus, trebuie gândite strategii pentru reducerea riscului de dezastre naturale, ca și migrări și relocări acolo unde problemele de mediu le impun. Toate acestea pot fi mai ușor aplicate dacă sunt susținute de un important sector de cercetare, ca și de promovarea și diseminarea bunelor practici în rândul opiniei publice.

Trebuie redus impactul pe care măsurile de protejare a mediului îl pot avea asupra creșterii economice susținute și reducerii sărăciei în țările aflate în curs de dezvoltare, un impact atât economic cât și social. 100 de miliarde de dolari ar trebui să fie suma care să meargă către țările în curs de dezvoltare până în 2020. *Green Climate Fund* este mecanismul prin care aceste sume ar trebui să poată fi distribuite transparent, bazându-se pe un comitet format din 24 de membri, deopotrivă din țările dezvoltate și în curs de dezvoltare. Un organism administrativ urmează să ajute pentru buna desfășurare a distribuției sumelor, iar în primii trei ani funcția va fi asigurată de Banca Mondială.

Viziunea din documentele oficiale ONU asupra manierei în care ar trebui să fie gândită și implementată o strategie de diminuare a încălzirii climei este una care lansează dileme clasice în dezbaterile internaționale. În ce măsură implicarea Băncii Mondiale poate păstra imaginea unei inițiative democratice și egale pentru toți participanții? Asumarea faptului că implicarea trebuie să se facă diferențiat în funcție de capacități chestionează o dată în plus acest

aspect. Pe de altă parte însă, principiul subsidiarității pare să fie susținut și promovat pentru a găsi și implementa soluții.

Presa internațională și întâlnirea de la Cancun

În articolul *Cancun meeting reaches climate change agreement* din *The Telegraph* (2010) Louise Gray prezintă deciziile de la Cancun, acceptate de 190 de țări, pentru a reduce emisiile de carbon, deși Bolivia a protestat față de forma finală. După încercarea eșuată de negociere din 2009 de la Copenhaga, Cancun a fost un punct critic pentru continuarea procesului ONU. Protestele Boliviei au fost motivate de faptul că înțelegerea poate fi genocid deoarece reducerile nu sunt suficiente pentru a opri încălzirea globală. În ciuda acestui protest, s-a ajuns la o înțelegere pe care președintele Mexicului, Felipe Calderon, o consideră istorică după o perioadă de inerție și lipsă de mijloace concrete pentru prevenirea efectelor negative. Conform cu documentul oficial ONU, pe care l-au semnat toate țările cu excepția Boliviei, creșterea temperaturii trebuie controlată și menținută sub două grade Celsius. Statele dezvoltate au acceptat o extindere a protocolului de la Kyoto, în timp ce țările sărace au semnat pentru prima dată un document pentru reducerea emisiilor. Chris Huhne, secretarul pentru Schimbări climatice și energie, consideră că s-a reușit mai mult decât s-a sperat și că dovadă stau angajamentele clare pentru reducerea efectului de seră asumate de statele dezvoltate și în curs de dezvoltare deopotrivă.

În *The Guardian*, John Vidal (2010) prezintă declarația lui Bruno Sekoli ca reprezentant al blocului celor 54 de țări cel mai slab dezvoltate, care atrage atenția asupra situației tragice din aceste zone și cere statelor dezvoltate să arate nu numai un leadership economic și militar ci și unul privitor la problemele de mediu. În plus, Vidal subliniază că noul acord este departe de a vorbi despre soluții concrete. Sumele promise (100 de miliarde de dolari până în 2020) urmează să fie controlate de ONU și nu de Banca Mondială, însă nu vor ajunge direct la statele care au nevoie de ele, ci vor veni prin surse publice și private. Astfel, statele bogate vor continua să controleze maniera în care țările sărace își cheltuie banii. Nici în ceea ce privește măsurile pentru prevenirea despăduririlor

nu pare că s-au făcut progrese din perspectiva acestui articol: nu există prevederi concrete despre locurile care vor beneficia de aceste măsuri, care este planul de măsuri, cum va fi evaluată eficiența sa sau cum vor fi tratate eventualele probleme apărute, cum ar fi cele de corupție. În plus, limitarea creșterii temperaturii la două grade Celsius va trece neobservată moartea a milioane de oameni în Africa pentru care cadrul actual nu poate oferi soluții.

Adam Vaughan (2010) subliniază într-un articol apărut tot în *The Guardian* că sumele promise pentru fondul de sprijinire a statelor în curs de dezvoltare rămân un angajament politic, o aspirație mai mult decât o măsură concretă ce ar trebui să intre în vigoare din 2012 printr-o sumă inițială de 30 de miliarde de dolari. O altă dilemă rămasă deschisă este dacă diminuarea efectelor despăduririi prin limitarea fenomenului va fi folosită ca o manieră a statelor dezvoltate de a preveni măsuri concrete care ar trebui luate în propriile teritorii ceea ce ar limita credibilitatea înțelegerii ca acord bazat pe principii democratice.

În articolul „UN climate change talks in Cancun agree a deal” (2010), Richard Black subliniază faptul că înțelegerea nu este una complexă și holistică așa cum au dorit activiștii și multe guverne, dar este o platformă pe care se poate construi o convenție care să cuprindă măsuri concrete. Conform cu declarațiile primului-ministru britanic David Cameron (BBC, 2010), acum lumea trebuie să construiască pornind de la propriile promisiuni și rămân multe aspecte pentru discutare și rezolvare la Conferința din Africa de Sud din 2011. O întrebare ce poate fi pusă legitim este dacă aceste măsuri, incluzând reducerea emisiilor, vor avea implicații legale. Pentru reprezentantul american Todd Stern, acordul este o bună bază pentru a progresa în negocieri, iar reprezentantul Chinei, Xie Zhenhua, păstrează nota optimistă recunoscând însă că în viitor dezbaterile vor continua să fie dificile. De partea cealaltă, Bolivia aduce în prim plan faptul că o reducere a emisiilor cu 13-16% înseamnă o creștere a temperaturilor cu peste patru grade ceea ce este inacceptabil, iar emisiile se vor măsura doar în țările în curs de dezvoltare care beneficiază de ajutor financiar vestic, ceea ce nu poate fi un control eficient pentru problemele de mediu în general.

Articolele alese au surprins principalele discuții și critici pe marginea noului acord. Au fost

prezentate aici articole care să acopere cele mai importante opinii exprimate ca urmare a întâlnirii din decembrie, fără a reveni asupra ideilor prin prezentarea altor texte care nu aduc elemente de noutate. Imaginea rezultată din presă asupra acordului este una mult mai controversată decât cea care a fost rezumată din documentele oficiale ONU, subsidiaritatea pare să fie absentă, în lipsa unor măsuri clare de acțiune în vederea rezolvării problemelor.

Ceea ce este de relevanță pentru lucrarea de față este maniera în care actorii implicați aleg să își definească realitatea. Așa cum se întâmplă pentru majoritatea chestiunilor cu implicații geopolitice și geoeconomice, două realități coexistă: realitatea statelor dezvoltate și cea a statelor sărace. Și în această situație cele două categorii de state aleg să își definească diferit interesele. Din comparația făcută asupra celor două tipuri de documente- documente oficiale ONU și articole de presă- se va încerca recompunerea unor realități concurente cu motivații ce țin de particularități naționale.

Decizii și realități

Participanții la discuțiile de la Cancun au avut dificila misiune de a se pune de acord asupra unei chestiuni care, deși este de importanță majoră, este diferit tratată în funcție de realitățile economice naționale.

Avem pe de-o parte statele dezvoltate pentru care Cancun nu este prima formă de angajare în dorința de rezolvare a problemelor de mediu. Pentru aceste țări, cadrul de la Kyoto pare să se mențină adăugând un mecanism de sprijin pentru statele mai sărace și dorind să găsească un debușeu pentru propriile probleme de mediu. Fondul care urmează să fie creat va distribui sume de bani folosindu-se de sectorul privat și de alte diferite organizații, însă nu există angajamente ferme, doar promisiuni politice că în acest sens vor fi alocate 100 de miliarde de dolari. Pentru statele dezvoltate problema este presantă însă ea nu se pune cel puțin deocamdată în termeni de pierderi de vieți omenești, ceea ce le permite să își propună o reducere a creșterii temperaturilor la două grade fără a pune limite foarte clare și fără a oferi soluții certe. Mențiunile din documentele ONU, conform cărora trebuie redus impactul economic, social și politic pe care aceste acțiuni de prevenire a

problemelor de mediu îl pot avea, apar în acest context ca fiind mai degrabă o formă de a construi un cadru legal pentru o problemă gravă, fără însă a face și compromisuri pe plan intern.

Pentru statele dezvoltate abordarea în ceea ce privește problemele de mediu constă în acorduri care trebuie să constituie baza pentru măsuri ce în viitor pot să fie aplicate, lăsând însă loc pentru dezbateri în vederea echilibrării balanței între aspecte economice și de securitate. Întâlnirea de la Cancun poate fi văzută din această perspectivă ca un pas înainte într-o problemă spinoasă, în care trebuie implicate și statele în curs de dezvoltare fără însă a periclita politicile naționale.

De cealaltă parte avem statele în curs de dezvoltare pentru care neadoptarea unor măsuri care să genereze soluții concrete poate însemna amenințarea imediată a securității cetățenilor și chiar pierderi de vieți omenești. În acest sens, reacția Boliviei este una extrem de relevantă: consideră termenii în care a fost pus pe hârtie acordul din Mexic drept ecocid și genocid și refuză să ia parte la o decizie care va trece neobservată moartea a milioane de oameni în Africa și va încuraja evoluția spre situația tragică în care alte miliarde de persoane ar putea fi private de resursele vitale pentru viață. Pentru această categorie de state, problemele de mediu nu mai par o formă de prevenire a unor posibile evoluții defavorabile, ci o manieră de supraviețuire și asigurare a securității propriilor cetățeni. Țările din acest grup cer de altfel ca statele cele mai dezvoltate să își asume un leadership în problemele de mediu.

Așadar realitatea internațională se negociază încă o dată la intersecția dintre viziunile actorilor, creând consens pe o scenă diferită de cea națională, care însă își propune să apere și interese interne. Abordările și valorile diferite nu fac totuși imposibilă obținerea cel puțin a unor acorduri și înțelegeri de tipul celei de la Cancun.

Ce face ca maniera în care statele au ales să rezolve aceste probleme să fie privită cu reticență de unele state? Cât de aproape este acest tablou de principiul subsidiarității și în ce măsură cadrul mai general al scenei internaționale poate fi un suport viabil în acest sens? Pentru a putea răspunde acestor întrebări, va fi analizat modul în care sunt gândite problemele de mediu în

documentele organizațiilor internaționale: ONU, UE și NATO.

Problemele de mediu și organizațiile internaționale

Prima organizație care va fi luată în discuție este ONU. În Raportul asupra Dezvoltării Umane (UNDP, 2010), se recunoaște că discuția despre schimbarea climatică a evoluat rapid și că însăși existența unor state insulare este amenințată. Dimensiunea ecologică este prezentată ca un important factor al dezvoltării umane și în acest sens este considerată ca subiect al politicilor sociale care trebuie să aducă îmbunătățiri în domeniu. Raportul subliniază faptul că măsurile trebuie să difere în funcție de context, însă în toate cazurile indivizii, grupurile și liderii care pot fi implicați în dezvoltarea umană sunt limitați în acțiunile lor de instituții și politici. Schimbarea climatică este încadrată în rândul problemelor care privesc societatea internațională în ansamblu, care depășesc capacitatea de rezolvare a statelor și care solicită un sistem de guvernare mondial. Pentru ca acest tip de probleme să poată fi rezolvat două elemente sunt de importanță vitală: responsabilitatea democratică și experiența instituțională. Responsabilitatea democratică presupune ca instituțiile mondiale să reprezinte adecvat viziunea tuturor popoarelor și țărilor și să nu adâncească diferențele de putere. Se cere de asemenea reprezentare proporțională a țărilor în curs de dezvoltare și experiență instituțională în sensul deschiderii spațiilor instituționale și normative pentru ca indivizii și societățile să poată fi implicați.

Se recunoaște faptul că actualmente răspunsurile la problemele de mediu sunt eforturi locale, naționale și internaționale lipsite de coordonare și se reafirmă faptul că astfel de răspunsuri sunt foarte puțin probabil o soluție viabilă. De asemenea, pentru eșecuri de tipul celor de la Copenhaga din 2009, cauza invocată este cea legată de reprezentarea neproporțională a statelor dezvoltate și a celor în curs de dezvoltare.

Pentru UE, va fi adus în discuție ultimul tratat semnat și ratificat de țările membre, cel de la Lisabona din 2007, intrat în vigoare la 1 decembrie 2009. Competențele sunt împărțite în trei categorii: domenii de competență exclusivă a Uniunii, competențe împărțite între state și Uniune și

competențe de sprijin al Uniunii pentru țările membre.

Problemele de mediu sunt încadrate în cea de-a doua categorie și anume cea a competențelor împărțite, însemnând că Uniunea și statele pot legifera documente în aceleași domenii, însă statele vor fi implicate doar în măsura în care Uniunea nu poate să o facă. Problemele de mediu sunt plasate de UE între problemele extrem de importante, a căror rezolvare nu suportă amânare. În capitolul 1, în *Dispoziții generale privind acțiunea externă a Uniunii*, Articolul 10A, Uniunea se angajează să promoveze dezvoltarea durabilă în țările în curs de dezvoltare pentru eradicarea sărăciei, să ia parte la elaborarea unor planuri de acțiune internațională pentru „îmbunătățirea calității mediului și gestionarea durabilă a resurselor naturale mondiale” (UE, p. 25). Uniunea își propune de asemenea să acorde asistență statelor care sunt victime ale dezastrelor, naturale sau provocate de om, să sprijine guvernarea globală, un concept pe care mai sus l-am întâlnit și în discursul ONU. Procesul decizional pentru acest domeniu urmează să fie următorul: “Consiliul hotărăște în unanimitate la propunerea Comisiei, după consultarea Parlamentului European, a Comitetului Economic și Social și a Comitetului Regiunilor” (UE, articolul 175, alineatul 2).

În cazul NATO, va fi adus în discuție ultimul concept strategic, din 2010. În acest document se reafirmă faptul că există diverse limitări, între care cele de mediu, care vor avea o influență majoră asupra planificării și aplicării ideilor din noul angajament al statelor membre. Ceea ce lipsește însă este o abordare a manierei în care aceste impedimente pot fi depășite, ca și menționarea nivelului la care ele ar trebui rezolvate. Deși limitările legate de problemele de mediu sunt recunoscute, inexistența unui plan concret de acțiune face ca și pentru NATO, asemeni angajamentelor luate la Copenhaga și Cancun, problemele de mediu să rămână la nivel declarativ importante însă fără șanse de a fi rezolvate.

Tabloul prezentat mai sus al celor trei organizații internaționale este unul eterogen. Abordările diferite pornesc de la o viziune democratică asemeni celei ONU, care dorește rezolvarea problemelor de mediu printr-o reprezentare proporțională a statelor dezvoltate și a celor în curs de dezvoltare, ajungând la o viziune axată pe misiunea preponderentă a organismelor

supranaționale de acțiune, cum este cazul UE, trecând printr-o perspectivă care deși constată nu își propune să rezolve problemele de mediu, ca în cazul NATO. Această imagine poate explica ezitățile și eșecurile negocierilor în materie de probleme de mediu. Mecanismele de colaborare între diferitele niveluri nu sunt clar stabilite, de cele mai multe ori niveluri diferite se suprapun, iar rezolvările întârzie să apară.

Teorie versus realitate – analiză și perspective

Așa cum a fost prezentată în partea teoretică a lucrării, societatea actuală este caracterizată de riscuri răspândite global și care trebuie combătute prin strategii adecvate unor provocări de asemenea amploare. Securitatea umană și securitatea societală depind de maniera în care aceste soluții sunt gândite și aplicate. Problemele de mediu apar ca una dintre dilemele pentru care răspunsurile găsite nu par să fie satisfăcătoare. Perspectiva din care ele au fost abordate este mai degrabă una supranațională, ceea ce le limitează eficiența.

Organizația internațională care reunește cele mai multe state- ONU- vorbește despre un sistem de guvernare mondial, un sistem democratic și reprezentativ atât pentru statele dezvoltate cât și pentru cele mai puțin dezvoltate. Într-o astfel de perspectivă, subsidiaritatea ar putea fi aplicată dacă soluțiile luate la un nivel mai înalt ar fi viabile pentru toți actorii implicați. Este însă greu de imaginat cum ar putea fi găsite aceste „rețete” universale, cum ar putea fi suplinită lipsa de experiență instituțională a unora dintre actori pentru a putea acorda șanse egale și a miza pe respectarea lor? Ceea ce pare să pericliteze eficiența unor astfel de planuri este lipsa de coordonare cu organizațiile regionale și instituțiile naționale. În timp ce ONU vorbește, atât în ultimele sale conferințe- dintre care cea de la Cancun este adusă în discuție în lucrarea de față- cât și în rapoartele privitoare la dezvoltarea umană, despre strategii coordonate și aplicate la nivelul adecvat, UE prezintă domeniul problemelor de mediu ca unul ce aparține sferei sale de competență și pentru care statele membre trebuie să îi delege autoritatea. Rămâne discutabil dacă UE poate fi actorul care să unifice perspectivele

europene asupra soluțiilor de aplicat în problemele de mediu și să ofere șanse egale.

Faptul că nu reușește însă să vorbească despre soluții integrate în planul mai larg și nici despre soluții aplicate la nivelul cel mai jos, regional sau local, minimizează șansele de reușită. Acest aspect este dublat de absența celeilalte importante organizații internaționale predominante în Europa și anume NATO, care, deși amintește problemele de mediu ca un factor de vulnerabilitate, nu își propune să se implice în niciun fel în soluționarea lor.

Diplomația de mediu văzută în acest context ca instrument al securității de mediu este împărțită între discurs și practici. Pe de o parte, discursul din Conferințele internaționale la nivel ONU pune în prim-plan nevoia unor soluții viabile iar, pe de altă parte, documentele oficiale nu aduc măsurile concrete în acest sens ci mai degrabă disipă responsabilitatea. Riscurile radicalizate legate de mediu nu sunt tratate așa cum subliniază teoria lui Bilgin (2003), folosind factorul politic, care nu se implică suficient de activ și nu reduce această sursă de insecuritate la nivel individual. Nefolosirea subsidiarității pune în pericol chiar subiectul ei: individul, care în această confuzie a multiplelor niveluri ce trebuie să acționeze și să găsească soluții își vede tot mai mult periclitată siguranța și, de ce nu, libertatea.

În timp ce în plan discursiv, individul devine subiectul principal al securității, în planul acțiunilor concrete, statul pare să primeze în continuare. Cele două planuri, discursiv și acțional, se află încă o dată în discordanță. Pe de altă parte, globalizarea prin provocările și noutatea ei pune individul în imposibilitatea de a răspunde în fața pericolelor, iar statul și organizațiile internaționale par să fie ultimul scut care ar putea să îl protejeze. Însă statul însuși se află într-o perioadă de metamorfozare, în care trebuie să învețe să își redefină rolul într-un context în care structurile supranaționale devin tot mai importante.

Diplomația de mediu apare în contextul problemelor de securitate de mediu ca un instrument imperfect și incomplet. Acest lucru poate fi datorat folosirii reduse a subsidiarității care ar putea să materializeze și să democratizeze inițiative de tipul celor de la nivel ONU. Maniera în care interacționează nivelul local-statal cu cel supranațional pentru a garanta securitatea individuală pare cel puțin în acest domeniu de

politică unul ce trebuie perfecționat. Individul este veriga lipsă în acest lanț, factorul insuficient protejat, deși trebuie să fie principalul beneficiar de securitate. Ca și în alte domenii- economic, politic, cultural- individul trebuie să primeze, iar soluțiile trebuie să pornească de la el.

Cum poate fi însă atins acest obiectiv? Ca în orice domeniu, sectorul de cunoaștere și dezvoltare trebuie să fie un important punct de sprijin. În acest sens, ONU este deținătoarea unui organism cu această misiune: Grupul Interguvernamental pentru schimbare climatică. Înființat de Organizația Mondială Meteorologică și de Programul pentru mediu al Națiunilor Unite, Grupul își propune să informeze guvernele lumii despre evoluția climatică a planetei. Apărut prin rezoluția 43-53 din 6 decembrie 1988 a Adunării Generale ONU, organismul a avut drept misiune prezentarea schimbărilor climatice și a unor recomandări pentru stoparea lor, a impactului economic și social, ca și a unei posibile viitoare convenții asupra mediului. Localizat în Geneva, grupul are drept misiune, prin Secretariatul său, și punerea în legătură cu restul guvernelor naționale pentru o coordonare a politicilor în domeniu (Grupul Interguvernamental pentru schimbare climatică, 2011). Acest tip de organisme poate ajuta la suplinirea lipsei de experiență instituțională, cu atât mai mult cu cât se revendică drept o structură neutră politic și poate servi în statele mai puțin dezvoltate ca motor pentru implementarea unor bune practici.

Printre activitățile sale se numără redactarea unui raport complet cu privire la principalele provocări de mediu și posibilele lor efecte, într-o manieră non-tehnică și neutră politic, pentru a putea fi folosit de actorii implicați în rezolvarea problemelor ecologice. Acest raport urmează să fie elaborat pe grupe de lucru și să fie finalizat în 2013 și 2014. Principalele teme vor fi: schimbările observate și cauzele lor, viitoarele schimbări- impacturi și riscuri, măsuri de adaptare și prevenire, transformări și adaptări în sisteme (Grupul Interguvernamental pentru schimbare climatică, 2011).

Noua arhitectură internațională în care diplomația de mediu trebuie să capete un rol tot mai important va fi cu siguranță una bazată pe cunoașterea științifică a problemelor de mediu și pe soluții care, deși pot veni de la structuri supranaționale, trebuie să fie încorporate în strategii naționale și locale, respectând principiul

subsidiarității pentru a-și demonstra eficacitatea. Doar abordări de acest tip- fără conținut politic și pornind de la adevăratele necesități de securitate ale indivizilor- pot fi cadrul pentru evoluții pozitive. Riscurile radicalizate cer intervenții globale, iar societatea civilă trebuie să fie parte din proces. Fără aplicarea principiului subsidiarității, acest lucru rămâne un deziderat fără șanse de reușită, iar efectele încep să se facă simțite și să fie tot mai presante. Dacă până acum forurile internaționale de discuție au reunit preponderent statele bogate, prezența statelor în curs de dezvoltare dă speranțe pentru fluidizarea și accelerarea negocierilor în vederea găsirii și aplicării unor măsuri concrete.

Concluzii

Lucrarea și-a propus să analizeze ultimele evoluții în materie de diplomație de mediu într-o abordare constructivistă și să vadă în ce măsură folosind datele existente noul cadru poate fi unul durabil. Pentru prima dată statele în curs de dezvoltare sunt implicate într-un cadru unanim acceptat și deși, metodologic vorbind, rămân multe aspecte de rezolvat, Cancun este un moment de importanță istorică pentru diplomația de mediu.

Acordul de la Cancun este rezultat din intersecția unor interese care, deși par identice, sunt formulate diferit, în funcție de poziția pe scena internațională a statelor. Este greu de gândit cum vor putea fi rezolvate probleme atât de presante și de grave fără a face serioase compromisuri pe plan intern, însă ele nu par să existe în acordul de față. Este clar că anul 2011 și întâlnirea din Africa de Sud vor trebui să elucideze o serie de dileme rămase deschise, însă este la fel de evident că statele sărace vor număra până atunci milioane de alte victime pentru care în cadrul actual nu se pot găsi soluții.

Diplomația de mediu este în continuare gândită în termeni economici și cu soluții mai degrabă vagi, care fac promisiuni fără a indica exact cum vor putea fi ele atinse. Noile mecanisme, între care fondul destinat statelor în curs de dezvoltare este cel mai important, par să răspundă unor nevoi practice. Însă implicarea Băncii Mondiale, chiar dacă doar ca organism de importanță secundară în acest context, trezește suspiciuni pentru statele care ar urma să beneficieze de noile fonduri.

Subsidiaritatea apare în acest context ca un principiu aplicat doar limitat. Ceea ce lucrarea a încercat să demonstreze este faptul că, deși la nivel declarativ principiul este acceptat și susținut, la nivelul documentelor organizațiilor internaționale, responsabilitățile sunt asumate de cele mai multe ori la niveluri superioare. Acest lucru face ca

eficiența acțiunilor să fie și ea parțială iar probleme de tipul celor de mediu să nu poată fi rezolvate eficient. O abordare științifică, completată de o societate civilă implicată și de măsuri bazate pe subsidiaritate, poate constitui un cadru sustenabil pentru diplomația de mediu ca instrument al securității de mediu.

Anexe:

Figura 1- The Changing Origins, Extensity and Controllability of Risk across Three Epochs

	Pre-Modernity	Industrial Society (Modernity)	Risk Society (Reflexive Modernity)
Risk Typology	Decisional	Risk Calculus	Radicalized Risk
Risk Originators	Natural hazards, dangers, and catastrophes (earthquakes, floods, droughts, famines, crop failures, pestilence, disease, self-injury, extreme weather occurrences).	Natural hazards associated with pre-modernity + risks at the workplace, industrial accidents, risk from the utilization / operation of technology and technology products.	Artificial catastrophes, self imposed risks, risks are generated by the nature of social, political, economic organization or derived from the operation of techno-scientific technologies.
Risk / Hazard as a function of individual decision	NO (Gods, Demons) De jure hazards as a result of natural events/disasters.	YES Risk as a result of industrialization and the utilization of industrial processes and technology products (driving, flying, workplace injuries, machine accidents, sickness from consumption of industrial age products (food types). The decision to utilize / not utilize these products / technologies can most be exercise by individual choice.	NO (Collectively taken decisions concerning the adoption / development / application of technologies mostly imposed on individuals / society). Individuals must navigate the risk environments of radicalized modernity with imperfect knowledge and with science and "experts" unable to control the risks created.
Scope of Destruction	People, cities, regions, countries, cultures.	Limited by space, time, social boundaries, or political calculations; controllable through indemnity by insurance.	Unlimited accidents; generative risks that often cannot be anticipated, intergenerational consequences;
Calculation of Destruction	Uncertain / act of god, seen as "fate", punishment, religious interpretation.	Calculable uncertainty (through probability analysis), level of destruction / harm quantifiable and known; insurable, compensation possible; blame attribution available; legal determination of liability possible.	Very small; likelihood level of destruction infinite; no calculation possible; outcomes unknowable; outcomes not quantifiable; legal determination of responsibility not possible; no legal determination of liability available; non-insurable; compensation not available.
Responsibility	Fate, supernatural being, or ascribed to acts of god/demons; hazard ascription through superstition / religious conviction, supernaturalism.	Rules of assignment through political / market institutions/ legal apparatus.	Yes and No: "Organized Irresponsibility" and incapacity of political institutions to respond to reflexive modernity's risks.

Source: Adapted from Drik Matten (2004), "The Impact of the Risk Society Thesis on Environmental Politics and Management in a Globalizing Economy—Principles,

Proficiency, Perspectives,” *Journal of Risk Research*, 7(4), p.380.

Figure 2- Beck and Mainstream Globalization Theory: Effects of Globalization on the Westphalian System

	Westphalian System	Post-Westphalian System
Constitution of Society	Contained in nation-state / concentrated / bordered	Evolves into World Society / diffuse / Porous
Location of Political Power	Monopoly held by national governments	Polopoly of governmental, domestic non-governmental and international actors (commercial actors, lobby groups, NGOs, professional bodies, state based institutions, etc).
Level of Regulation	Most recently decreasing as a result of neo-liberal ideational shifts / can be reflexive and is contingent on political-ideational norms in society.	Increasing through supranational regulations /rapid emergence of international regime formation / emergence of formalized regimes (WTO, IMF, NAFTA, EU, etc)
Democratic Control of Political Power	High	Low

Source: Adapted from Dirk Mattern (2004), “The Impact of the Risk Society Thesis on Environmental Politics and management in a Globalizing Economy—Principles, Proficiency Perspectives,” *Journal of Risk Research*, 7(4), p.390.

NOTE:

ⁱ <http://en.euabc.com/word/879>.

ⁱⁱ *Ibidem*.

ⁱⁱⁱ <http://www.acton.org/pub/religion-liberty/volume-6-number-4/principle-subsidiarity>.

^{iv} <http://en.euabc.com/word/879>

Bibliografie:

- BBC.** (2010), „UN climate change talks in Cancun agree a deal”, disponibil pe <http://www.bbc.co.uk/news/science-environment-11975470>, accesat la data de 12.03.2011.
- Beck, Ulrich.** (1999). *What Is Globalization?*. Cambridge, Polity Press.
- Bilgin, Pinar.** (2003). „Individual and Societal Dimensions of Security”, în *International Studies Review*, Vol. 5, No. 2, pp. 203-222, Blackwell Publishing on behalf of The International Studies Association, disponibil pe <http://www.jstor.org/stable/3186403>, accesat la data de 08.03.2011.
- Bosnich, David.** (2010). *Subsidiarity*, disponibil pe <http://www.acton.org/pub/religion-liberty/volume-6-number-4/principle-subsidiarity>, accesat la data de 17.03.2011.
- Buckley, Reid.** (2010). *Subsidiarity*, disponibil pe <http://en.wikipedia.org/wiki/Subsidiarity>, accesat la data de 03.03.2011.
- Buzan, Barry, Ole Waever, Jaap de Wilde.** (1998). *Security a new framework for analysis*. Londra, Lynne Rienner Publishers.
- Carozza, Paolo G.** (2003). „Subsidiarity as a Structural Principle of International Human Rights Law” în *The American Journal of International Law*, Vol. 97, No. 1, pp. 38-79, disponibil pe <http://www.jstor.org/stable/3087103>, accesat la data de 17.03.2011.
- Clinton, Hillary.** (2009). *Green diplomacy- One step further*, disponibil pe <http://www.voanews.com/policy/editorials/Green-Diplomacy-One-Step-Further-108491789.html>, accesat la data de 15.01.2011.
- French, Hillary.** (1998). „How can we reconcile the slow pace of international diplomacy with the growing urgency of global ecological decline” în Institutul american pentru studii germane contemporane, *Environmental diplomacy*, disponibil pe <http://www.aicgs.org/documents/environmentaldiplomacy.pdf>, accesat la data de 19.03.2011.
- Gray, Louise.** (2010). „Cancun meeting reaches climate change agreement” în *The Telegraph*, disponibil pe http://www.telegraph.co.uk/earth/environment/climate_change/8196634/Cancun-Climate-Change-Conference-agrees-plan-to-cut-carbon-emissions.html, accesat la data de 15.02.2011.
- Grupul Interguvernamental Pentru Schimbare Climatică.** (2011). *Activities*, disponibil pe <http://www.ipcc.ch/organization/organization.shtml>, accesat la data de 15.04.2011.
- Grupul Interguvernamental Pentru Schimbare Climatică.** (2011). *History*, disponibil pe <http://www.ipcc.ch/organization/organization.shtml>, accesat la data de 15.04.2011.
- Institutul American Pentru Studii Germane Contemporane.** (1998). *Environmental diplomacy*, disponibil pe <http://www.aicgs.org/documents/environmentaldiplomacy.pdf>, accesat la data de 19.03.2011.
- Kremer, Martin.** (2010). „Global Climate Governance Emerges as Test Case for EU” în *Spiegel*, disponibil pe <http://www.spiegel.de/international/europe/0,1518,681931,00.html>, accesat la data de 17.02.2011.
- Matten, Dirk.** (2004). „The Impact of the Risk Society Thesis on Environmental Politics and Management in a Globalizing Economy—Principles, Proficiency, Perspectives” în *Journal of Risk Research*, 7(4), s.n., s.l., p.380 și p.390.
- Nairan, Sunita.** (1998). „Environmental diplomacy in an unequal world” în Institutul american pentru studii germane contemporane. *Environmental diplomacy*, disponibil pe <http://www.aicgs.org/documents/environmentaldiplomacy.pdf>, accesat la data de 19.03.2011.
- NATO.** (2010). *NATO's new strategic concept*, disponibil pe <http://www.nato.int/strategic-concept/index.html>, accesat la data de 09.02.2011.
- ONU.** (2010). *CP.16*, disponibil pe <http://unfccc.int/2860.php>, accesat la data de 20.02.2011.
- ONU.** (2010). *CMP.6*, disponibil pe <http://unfccc.int/2860.php>, accesat la data de 20.02.2011.
- UE.** (2007). *Tratatul de la Lisabona*, disponibil pe <http://en.euabc.com/word/879>, accesat la data de 03.01.2011.
- UNDP.** (2010, 1994). *Programul dezvoltării umane*, disponibil pe <http://www.un.org/en/>, accesat la data de 19.03.2011.
- Vaughan, Adam.** (2010). „Cancun climate agreements at a glance” în *The Guardian*, disponibil pe <http://www.guardian.co.uk/environment/2010/dec/13/cancun-climate-agreement>, accesat la data de 15.03.2011.
- Vidal, John.** (2010). „Does the Cancun agreement show climate leadership?” în *The Guardian*, disponibil pe <http://www.guardian.co.uk/environment/2010/dec/13/climate-leadership-cancun>, accesat la data de 22.03.2011.

ASIA – PACIFIC.

EȘECUL FORUMURILOR DE NEGOCIERE PE PROBLEME CLIMATICE

Raluca-Maria NICOARĂ¹

Abstract

În mileniul informației, a rețelelor de interdependente și a dominației soft power, societatea internațională se confruntă cu dificultăți majore în ceea ce privește gestionarea problemelor determinate de schimbările climatice. Indiferent că analizăm la nivel regional sau internațional, constatăm existența unor deficiențe importante în ceea ce privește guvernarea privind chestiunile climate și a negocierilor duse cu scopul formulării unui răspuns mai bun din partea guvernelor și a oamenilor de știință față de problemele în cauză. În zonă Asia-Pacific, regiune afectată frecvent de multiple hazarde naturale, lipsa unei viziuni, a unei poziții unite și ineficiența soluțiilor organismelor din această arie se reflectă în creșterea numărului de victime an de an. Articolul de față își propune să discute implicațiile problemelor climate și efectele manifestărilor în zonă respectivă, cât și să arate felul în care negocierile actorilor naționali au eșuat atât în cadrul organizațiilor internaționale, cât și la nivel regional.

Cuvinte cheie: *Asia-Pacific; negocieri climatice; schimbări climatice; organizații și organisme regionale.*

Abstract

In the millennium of information, of interdependences network and of the *soft power* dominance, the international society faces major difficulties regarding the administration of the climate change's problems. Whichever level we choose to analyze (regional or international), we find many deficits concerning the governance of the climate issues and the negotiations for developing a response from the governments and the scientists. In the Asia-Pacific area, frequently affected by multiple natural disasters, the absence of a vision, a united position and the inefficiency of the organizations' solutions reflects the augmentation of the victims' number year by year. The present article intends to discuss the implications of the climate change problems and the effects of the disasters in this area. In addition, this article shows how the negotiations of the national actors in the international forums and at local level have failed.

Keywords: *Asia-Pacific; climate negotiations; climate changes; regional organizations and organisms.*

¹ Raluca – Maria Nicoară este absolventă a Facultății de Litere a Universității “Babeș Bolyai” Cluj Napoca, secția Japoneză – Franceză (din 2010) și absolventă a Facultății de Istorie și Filosofie a Universității “Babeș Bolyai” Cluj Napoca, secția Relații Internaționale și Studii Europene.

Introducere

Gestionarea problemelor determinate de schimbările climatice a fost introdusă pe agenda internațională din anii 1980 și a devenit prioritară în momentul în care guvernanții din întreaga lume au conștientizat puterea limitată a ființei umane în a face față problemelor naturii. Organizația Națiunilor Unite (ONU) și-a dezvoltat comitete specializate în care să se discute problematica schimbărilor climate și modalități de diminuare a efectelor cauzate de acestea. Mai mult decât atât, pentru a eficientiza acest proces, specialiștii de la ONU au propus tratarea pe segmente specifice, în sensul în care sunt analizate separat problemele ce țin de protecția grupurilor vulnerabile (femei, copii, bătrâni, persoane cu handicapuri), de cooperarea regională cu scop creșterii capacității de adaptare și de reacție a societății, securizarea zonelor locuite și diminuarea vulnerabilităților naționale.

Fiecare zonă a globului se confruntă cu propriile sale probleme, iar articolul de față încearcă să arate de ce zona Asia-Pacific este, din ce în ce mai mult, în centrul atenției Organizației Națiunilor Unite. Proliferarea dezastrelor naturale a căror intensitate au omorât peste 600 milioane oameni și au afectat 1,6 miliarde (UNESCAP, 2010, p. 219), atrage după sine un semnal de alarmă societății internaționale despre neputința omului în fața provocărilor naturii. Tsunamiul din 2004 ce s-a format în Oceanul Indian și, practic, a măturat coasta indoneziană și a încă 7 state asiatice, a șocat întreaga lume prin numărul mare de morți, ce a ajuns în final la 120.000.

În această ordine de idei, articolul de față își propune să trateze felul în care chestiunea schimbărilor climatice afectează zona Asia-Pacific, profund sensibilă, după cum se va vedea în continuare, dar și modul în care statele respective gestionează activitățile de pe teritoriul lor, dacă sunt luate în considerare sfaturile specialiștilor, cât și directivele venite din partea organizațiilor internaționale. Structura articolului urmărește să sublinieze importanța regiunii și vulnerabilitățile ei pe problematica abordată, felul în care conferințele interguvernamentale au încercat să diminueze efectele catastrofelor naturale prin minimizarea acțiunii distrugătoare a omului asupra mediului înconjurător.

Suportul documentar este constituit din rapoartele oficiale ale Organizației Națiunilor

Unite pe problema mediului și climei, analizele unor instituții de cercetare cu notorietate asupra zonei Asia-Pacific, lucrările pe probleme de geografie asiatică și pacifică. În ceea ce privește rolul organismelor internaționale și cele regionale, s-a făcut apel la pozițiile oficiale ale acestora și documentele publice din care rezultă proiectele și inițiativele derulate și cele de actualitate. Pentru formulare unei viziuni critice asupra eficienței acestora, s-au luat în considerare articolele publicate în jurnale de specialitate, dar și rapoartele privind vulnerabilitățile statelor și reducerea riscului dezastrelor.

Importanța regiunii APAC – vulnerabilități

Regiunea recunoscută prin coordonatele Asia-Pacific sau, pe scurt, prin acronimul APAC, este un mozaic al *diversității economice, culturale și ecologice*, a cărei importanță este determinată de atribute geografice, economice, comerciale, socio-umane, de securitate internațională și regională. Statisticile internaționale stipulează că această zonă reunește Asia de Sud-Est și Oceania, care împreună numără 60% din populația lumii, iar activitățile economice desfășurate aici sunt responsabile de 25% din produsul intern global (Preston, Suppiah, Macadam, Bathols, 2006, p. 2). În plus, prezența a două state din top 3 al puterilor economice mondiale, China și Japonia, reiterează importanța acestei regiuni în societatea internațională prin forța pe care o au acțiunile întreprinse de cele două. Pe lângă aceste națiuni, trebuie amintite și alte state emergente ce dețin o forță interioară extraordinară: India (resursele umane), Coreea de Sud (potențial tehnologic și științific), Coreea de Nord (potențial nuclear), Australia (importanță geostategică).

În ciuda atributelor (populație, economie, tehnologie) ce o plasează prin zonele fruntașe ale lumii, statisticile ONU din 2009 (UNESCAP, 2010, p. XVII-XXII) care arată că regiunea Asia-Pacific încă mai păstrează caracteristici ale subdezvoltării sau a națiunilor în curs de dezvoltare precum:

- În ciuda interesului crescut pentru desăvârșirea educației, rata analfabetismului este destul de ridicată;
- *productivitatea forței de muncă a scăzut între 2007 și 2008 de la 5,7% la 3,1%*;
- fiind cea mai mare consumatoare de energie – din 1990 consumul de energie a crescut cu două

treimi, iar acest lucru are, însă, o contribuție nefastă la emisiile de CO₂ - 48,8% în 2006;

- în această zonă încă se mai perpetuează segregarea între sexe, ceea ce determină ca femeile să fie lipsite de multe drepturi, să fie încă victime ale violenței conjugale/familiale;
- rata mortalității este foarte ridicată; printre cauze se regăsesc atât boli contagioase (malaria, tuberculoză sau holeră) a 40% din cazuri, cât și boli necontagioase (diabet, probleme respiratorii și vasculare, cancer) a 20% din cazuri;
- sistemele sanitare și educaționale sunt precare.

Aceste statistici definesc nivelul de dezvoltare al societății din zonă Asia-Pacific care diferă foarte mult de la statele dezvoltate la cele în curs de dezvoltare sau sub-dezvoltate, dar și incapacitatea guvernelor de a-și gestiona politicile sociale.

Dar, înainte de toate, trebuie să definim termenul de „vulnerabilitate” așa cum este el tratat de cel de-al Patrulea Raport de Evaluare al IPCC: „Vulnerabilitatea la schimbările climatice este gradul la care aceste sisteme sunt susceptibile sau incapabile să facă față impactele adverse” (Schneider, Semenov, Patwardhan, Burton, Magadza, Oppenheimer, Pittcock, Rahman, Smith, Suarez, Yamin, 2007, p. 778 – 810), iar atributele ei sunt expunerea, senzitivitatea și capacitatea de adaptare.

Mai întâi, datorită poziționării sale, regiunea cunoaște vulcanismul Lanțului de foc al Pacificului, activitate seismologică intensă și valuri uriașe din cauza proceselor de subducție a plăcii pacifice sub cea filipineză, de coliziune a plăcii australiene cu cea pacifică și a magnetismului existent în zonă. Apoi, prin analiza celui de-al Patrulea Raport de Evaluare al IPCC, observăm că zona Asia-Pacific (Cruz, Harasawa, Lal, Wu, Anokhin, Punsalmaa, Honda, Jafari, Li, Ninh, 2007, pp. 469-506; Hennessy, Fitzharris, Bates, Harvey, Howden, Hughes, Salinger, Warrick, 2007, pp. 507-540) se confruntă cu următoarele efecte ale modificărilor climatice:

- În primul rând, creșterea temperaturii cu 3°C până în 2050 și 5°C până în 2080, coroborată cu alternanțe perioadelor cu precipitații puternice cu a celor cu precipitații scăzute;
- Astfel, amintim statele ce au cunoscut modificări importante în condițiile climatice:
- Japonia - vară, temperatură medie zilnică a depășit 35°C, s-au înregistrat cantități mari de

precipitații care au determinat inundații masive și numeroase taifunuri (din 2004 s-au înregistrat 10 astfel de fenomene);

- India - valurile de căldură extremă au cauzat numeroase morți în rândul cetățenilor;

- Filipine - cazurile de secetă, din anii 1997 și 1998, au provocat o lipsă acută de apă potabilă și numeroase incendii; se înregistrează o medie de 20 de ciclone (o creștere de 4.2 a frecvenței între 1990 și 2003) ce sunt responsabili de alunecările de teren anuale.

- În plus, fenomenele de ariditate și inundațiile vor afecta sectorul agricol. Consecințele sunt cu atât mai mari, cu cât, acesta este responsabil de 20% din PIB-ul Thaiandei, 70% din veniturile statului Filipine din exporturile de produse agricole, iar majoritatea forței de muncă este canalizată în acest sector (Luo, Lin, 1999, p. 729). Se prefigurează o scădere a producției cu până 10% (2020), ceea ce va cauza foamete în rândul populației;

- Nu trebuie uitat nici cvasiperiodicul El Niño care afectează zona pacifică și aduce curenți de aer cald în Australia, și respectiv reci, în Noua Zeelandă;

- Efectele schimbării climatice sunt cu atât mai mari, cu cât floră și faună sunt, în continuare, amenințate, iar printre statele cele mai afectate amintim: Australia și Indonezia (peste 700 de specii de animale), Malaezia (aprox. 700 specii de plante și 500 specii de animale), Filipine, India, Thailanda (în jur de 350-400 specii de animale), China (înregistrează 450 de specii de plante în pericol), urmate de Papă Noua Guinee, Japonia (300 specii de animale) (UNESCAP, 2010, p. 186.);

- În cele din urmă, afectarea economiei statelor este o consecință de lungă durată și profundă pentru viața băștinașilor, iar organizații sau organisme regionale ca ASEAN, Bancă Asiatică pentru Dezvoltare sau APEC își focalizează atenția tocmai pentru găsirea unor soluții eficiente. Pagubele materiale cauzate de multiplele hazarde naturale sunt imense, trecând de ordinul miliardelor de dolari: Australia a înregistrat pierderi de 13,7 miliarde de dolari în urma secetelor succesive din perioadele 1982-1983, 1991-1995, 2002-2003; 216 milioane de dolari din cauza incendiilor; 415 milioane de dolari ca urmare a ploilor abundente, inundațiilor și a ciclonilor tropicali.

- Noua Zeelandă s-a confruntat, în special, cu inundații masive: pagubele s-au ridicat la 85 milioane de dolari pe an în perioada 1968-1998.

Acestea sunt doar câteva dintre deficiențele zonei APAC subliniate în raportul Comisiei Economice și Sociale pentru Asia și Pacific a ONU; pe lângă faptul că acestea influențează viața populației indigene, ele se reflectă și în modul de relaționare al omului cu mediul. Atât statele aflate de etapă postindustrializării, cât și cele care sunt încă într-o etapă anterioară, nu conștientizează întru totul importanța pe care o are protecția mediului în epocă informației. Astfel, se încalcă unul dintre principiile fundamentale ale Cartei Mondiale a Naturii din 1982, care stipula importanța participării publice (Mushkat, 2002, p. 185) a cetățenilor la protecția mediului înconjurător.

Asia-Pacific se confruntă, an de an, cu multiple fenomene care determină adevărate catastrofe naturale: temperaturi extreme, secetă, ploi torențiale, inundații, taifunuri, tsunamii, activitate vulcanică s.a. Însă eforturile guvernelor naționale pentru a diminua amploarea acestor dezastre sunt, practic, nule, având în vedere că sistemele de alertă în fața calamităților nu au demonstrat nicio utilitate. În fața acestei situații, comunitatea internațională se autosesizează și plasează această chestiune printre prioritățile agendei internaționale.

În plus, forță din ce în ce mai mare a dezastrelor naturale face, an de an, mult mai multe victime. Vom analiza, în continuare, cifrele privind victimele catastrofelor naturale (UNESCAP, 2010, pp. 217-224), prezentate de raportul statistic din 2009 al Comisiei Economice și Sociale pentru Asia și Pacific a Organizației Națiunilor Unite. În primul rând, anul 2009 a cunoscut o amploare extraordinară a inundațiilor, furtunilor tropicale, cutremure, cicloni, taifunuri; toate acestea au cumulat: 6.866.181 de persoane afectate, 155.850 de persoane lăsate fără adăpost, 227 de milioane de dolari pagube materiale. Lunile septembrie-octombrie au însemnat una din perioadele cele mai negre din istoria recentă întrucât, atunci, au acționat consecutiv mai multe hazarde.

Negocierile internaționale

Pentru un bun management al efectelor schimbărilor climatice, este necesară o colaborare strânsă între actorii politici și centrele de cercetare a căror expertiză este necesară. În aceeași ordine de idei se inscrie și teoria modernizării ecologice despre care vorbesc Jeffrey Mcgee și Ros Taplin (Mcgee, Taplin, 2009, pp. 215- 217), o nouă gândire ce a caracterizat, în special, politica de mediu a Uniunii Europene, și care consideră că știința este valoroasă în funcție de utilitatea pe care o oferă mediului înconjurător.

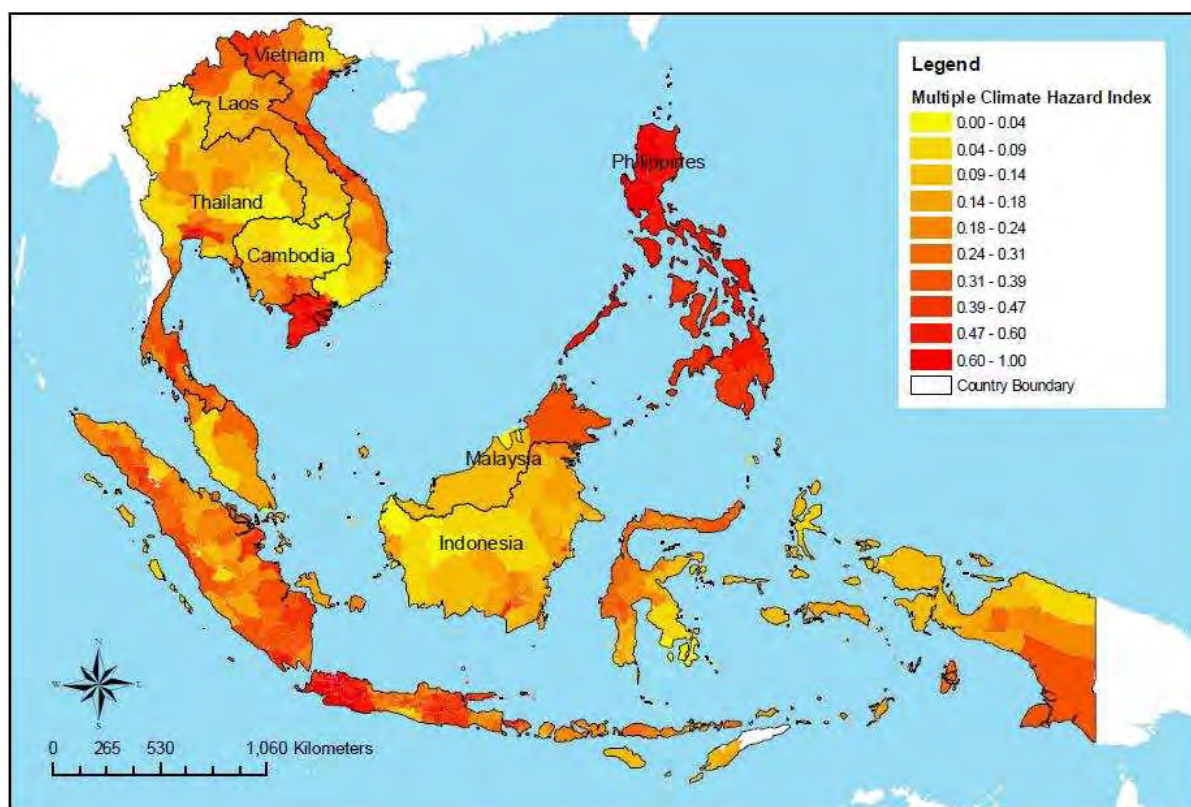
Zonă Asia-Pacific găzduiește unii dintre cei mai buni cercetători din domeniile științifice: fie că amintim de specialiștii japonezi care preferă să își desfășoare activitățile și educația în țara natală, fie de cei indieni sau sud-coreeni care aleg să traverseze Oceanul Pacific pentru a ajunge în Statele Unite. Eforturilor conluate ale specialiștilor, li s-au alăturat politică oamenilor de stat, dar și diplomația internațională care a încercat să găsească soluții în cadrul întâlnirilor la nivel înalt. Printre primele încercări de adoptare a unor reglementări în plan internațional pe mediu, se regăsesc semnarea Convențiilor privind poluarea marină, protejarea faunei și florei sălbatice din anii 1972, 1973, 1979 sau luarea de măsuri pentru protejarea stratului de ozon din anii '80 (Churchill, Ulfstein, 2000, p. 623). Dar tentative incipiente de implementare a unui sistem internațional de protejare a mediului sunt observabile prin „Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite privind schimbările climatice” de la Summitul de la Rio de Janeiro din 1992, prin care se dorea responsabilizarea guvernelor față de propriile emisii de gaze ce cauzează efectul de seră. Următoarele întâlniri s-au axat pe pregătirea unui protocol internațional care să reglementeze emisiile de gaze dăunătoare pentru atmosferă terestră. Astfel, în 1997, s-a ajuns la un compromis între cele două tabele opozante, statele ecologiste (AOSIS) și statele industrializate (JUSCANZ), iar acest compromis va purta numele de Protocolul de la Kyoto. Acesta descria o renunțare progresivă la emisiile de gaze, oferind statelor semnatare posibilitatea de a-și alege propriile mecanisme prin care să-și respecte angajamentele până la momentul termenului limită. Din cauza deficiențelor pe care acest tratat le prezenta (flexibilitatea interpretării sau lipsă unor mecanisme de coerciție

și de supraveghere), societatea internațională s-a confruntat cu o fragmentare progresivă, iar rolul găsirii unor soluții pentru modificările climatice a fost transferat în spațiul regional. Astfel, cu toate că ONU și-a continuat dialogul anual (UNFCCC) sub egidă FCCC, în 2005, concomitent cu punerea bazelor Planului de Acțiune Bali, statele industrializate din zonă Asia-Pacific decid să formeze Asia-Pacific Partnership on Clean Development and Climate. Pactul a reprezentat o coalizare a națiunilor care pe bază voluntară creează o zonă de schimb tehnologic și științific pentru promovarea eco-inovațiilor. Opunându-se modelului ONU de protocol prin care se impuneau restricții cantitative, APP urmărește atragerea sectorului privat în acest troc cu informații și comerț eco. Pe aceeași direcție a fragmentării politicii mondiale de mediu, se încadrează și organizațiile

(ASEAN) sau organismele cu profil economic (G8, G20, APEC, Bancă Asiatică pentru dezvoltare), ce și-au arătat interesul în a participa la diminuarea situațiilor dezastruoase provocate de hazardele naturale în APAC.

În primul rând, Organizația Asiei de Sud-Est s-a constituit în 1967 la Bangkok, numărând, la oră actuală, 10 state în curs de dezvoltare care au înregistrat pagube de aproape 600 miliarde de dolari (UNESCAP, 2010, p. 220) în ultimele două decenii din cauza dezastrelor naturale. Figura de mai jos (Yusuf, Francisco, Figură 2, p. 6.) arată gradele de vulnerabilitate a statelor din Sud-Estul Asiei în fața schimbărilor climatice. Acestea comprima numărul ciclonilor, inundațiilor, secetelor, alunecărilor de teren și procentul acțiunii lor asupra teritoriul statelor în cauză.

În fața acestei situații, politica de mediu a ASEAN-ului este construită în aceeași linie cu scopul primordial de asigurare a securității, și anume, urmărește promovarea securității energetice prin găsirea unor alternative la sursele convenționale (2007), și a securității climatice în fața crizelor succesive cu care s-au confruntat statele (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution, 2002).

APEC sau Cooperarea economică Asia-Pacific s-a constituit la inițiativa Australiei în 1989 ca un aranjament consultativ informal pentru a facilita dialogul între economiile regiunii Asia-Pacific pe chestiuni de comerț și liberalizarea investițiilor (McGee et al, 2009, p. 222). În 2007, la întâlnirea ministerială și a liderilor de la Sydney, țara gazdă a propus pe agenda de discuții negocierea unei poziții APEC privitoare la reducerile emisiilor de gaze. Lucrările s-au încheiat cu semnarea „Declarației APEC de la Sydney a liderilor pe schimbări climatice, securitatea energetică și dezvoltare curată”, ce nu a reprezentat decât un slab angajament de a conlucra la construirea unei viziuni comune asupra metodelor eficiente de reducereⁱⁱ a emisiilor de gaze (McGee et al, 2009, p. 224).

Un alt rol important în desfășurarea negocierilor pe probleme climate în zona Asia-Pacific, îi revine Băncii Asiatice pentru Dezvoltare, care și-a propus să ajute regiunea în diminuarea cauzelor și să se adapteze la consecințele climatice (Asian Development Bank) pe baza Strategiei 2020. Printre prioritățile acestei organizații se numără: *extinderea folosirii energiei ecologice, încurajarea transportului sustenabil și a dezvoltării urbane, administrarea utilității terenului și a pădurilor pentru limitarea Carbonului, promovarea dezvoltării climatice flexibile sau întărirea politicilor, guvernantei și capabilităților*. Inițiativele anterioare ale ADB număra suportului oferit statelor în curs de dezvoltare pentru a se alinia directivelor protocolului de la Kyoto pentru a fi reduse emisiile de gaze ce cauzează efectul de seră, cât și parteneriate cu Danemarca, Canada sau Olanda pentru cofinanțare de proiecte privind folosirea la scară largă a energiei curate. La oră actuală, proiectele în derulare (Asian Development Bank) au o arie de aplicabilitate națională și amintim, aici, nu mai puțin de 17 proiecte în majoritatea statelor din zonă Asia-Pacific care se confruntă cu efectele distrugătoare ale schimbărilor climatice:

India, Republică Populară Chineză, Filipine, Indonezia, Thailanda ș.a. Acestea vizează dezvoltarea capacităților de adaptare a statelor la schimbările climatice, modalități de micșorare a emisiilor de Carbon și alte gaze sau managementul eficient al resurselor. Alte proiecte au o arie de acțiune regională întrucât gestionarea problemelor regiunilor de coastă sau managementul resurselor de apă intră în sferă de interese a mai mult state.

Eficiența implicării diplomației în chestiunea problemelor climatice

Pentru a sublinia rolul mecanismelor, prezentate anterior, în rezolvarea problemelor ridicate de schimbările climatice este destul să constatăm lipsa unui front comun al organismelor care și-au luat angajamente în această direcție.

În primul rând, societății internaționale îi lipsește o poziție unanim acceptată de toate statele participante la negocierile pe probleme climatice. Prin retragerea sprijinului Statelor Unite asupra regimului construit la Kyoto, viitorului noului regim climatic, a stat sub semnul unei experiențe anterioare nefaste: Liga Națiunilorⁱⁱⁱ. Cursul evenimentelor și ineficiența protocolului de la Kyoto par să nu contrazică previziunile negative ale scepticilor: chiar dacă acesta a reprezentat un compromis între statele interesate, felul mult prea indulgent prin care acesta trasează obligațiile națiunilor, a oferit posibilitatea de a nu se respecta angajamentele luate. În plus, acestui document i s-a imputat faptul că este mult prea vag pentru scopul restrictiv pe care îl are, dar și lipsa unor mecanisme de verificare a datelor furnizate de fiecare națiune sau a bunei implementări a protocolului (French, 1998, pp. 232-236). Evoluția ulterioară a evenimentelor a urmat un alt curs decât cel preconizat: SUA, unul dintre statele cele mai poluante din lume ce și-au luat angajamentul să reducă emisiile de gaze până la 93% (Meyerson, 1998, p. 115), s-au retras din acest tratat în 2001. În plus, din cauza unei lipse de viziune asupra provocărilor pe care le poate aduce viitorul, artizanii protocolului de la Kyoto nu au prevăzut ascensiunea unor state aflate, inițial, într-o perioadă de dezvoltare și care au fost, astfel, plasate printre statele mai puțin poluante, în economii emergente, ale căror industrii au ajuns să elimine o cantitate asemănătoare cu statele considerate cele mai poluante la momentul Kyoto

1997. Este cazul Republicii Populare Chineze și a tigrilor asiatici (Coreea de Sud, Hong Kong, Singapore, Taiwan).

În această situație, tentativele ONU de a reitera importanță constituirii unui regim climatic post 2012, nu au adus la masă tratatelor decât un număr redus de actori (anumite companii, state emergente, afaceriști) (Karlsson-Vinkhuyzen, van Asselt, 2009, pp. 197-198), sectorial interesați de obținerea anumitor beneficii; întrucât state nu se arătau interesate de a conlucra la un nou protocol ca cel de la Kyoto. Ele urmăreau să semneze acorduri bi sau multilaterale regionale, a căror utilitate să se înscrie pe linia promovată de politică externă națională. Toate acestea au determinat creșterea fragmentării guvernantei climatice globale prin fenomenul de accentuare a coalițiilor interstatuale în pofida apropierei universale a tuturor statelor promovate de ONU.

În acest context, se constituie Parteneriatul Asia-Pacific, despre care am vorbit mai sus, și care este considerat de specialiștii în domeniu, o alternativă de față pentru națiunile care refuză să suporte costurile reducerii emisiilor de gaze ce favorizează efectul de seră. El se înscrie în noua diplomatie eco a secolului, întrucât pornește de la rațiunea că descoperirile științifice și tehnologice sunt valoroase întrucât oferă alte variante, cu o eficiență crescută față de cele deja consacrate, dar învechite pentru gândirea secolului nostru. Însă, beneficiile acestui pact sunt trăite de această elită de state și nu sunt exportate, decât cu mari costuri în alte teritorii. Astfel, per ansamblu, eficacitatea APP nu depășește pe cea a UNFCCC-ului, în ciuda scopurile inițiale.

De cealaltă parte, ONU și Planul de Acțiune de la Bali aduc în prim-plan ideea că statele trebuie să împărtășească aceeași viziune în ceea ce privesc dispozițiile ce ar trebui implementate și scopurile urmărite. Din păcate însă, într-o lume a diversității culturale, încercarea de uniformizare a viziunii despre mecanismele de relaționare cu mediul înconjurător diferă de la un stat la altul; mai mult decât atât, state au propuneri specifice.

În privința ASEAN-ului, în contextul în care specialiștii își pun problema existenței sale (Acharya, 2011), nu are niciun rost analiză aportului sau calitativ la evoluția negocierilor pe problematicile de mediu, din moment ce depășirea crizelor economice ale statelor componente s-a

datorat ajutoarelor externe venite în special din Europa.

În față eșecurilor consecutive ale organizațiilor internaționale, se cer noi viziuni inovative pentru gestionarea regimului climatic. O astfel de idee a apărut recent în Est Asia Forum și aparține unui consilier guvernamental japonez, pe numele sau Mutsuyoshi Nishimura. Acesta afirmă (Nishimura, 2011) că statele ar trebui să devină proprietare pe spațiul de carbon, având disponibilitatea de a-l vinde companiilor din lume. Se va forma o piață a carbonului care va stabili un preț global pentru el. Firmele cu emisii de carbon vor trebui să plătească o alocație înainte de arderea combustibililor. Statele în curs de dezvoltare vor avea astfel posibilitatea intrării pe piață de licitație și să obțină venituri suplimentare din moment ce, emisiilor lor de carbon pe cap de locuitor vor fi mai scăzute.

Concluzii

Asigurarea securității zonei Asia-Pacific reprezintă o provocare pentru organisme care își acordă autoritatea în negocierea acestei chestiuni. Viziunea wilsoniană a frontului comun mondial se dovedește încă o dată a fi un paradox: statele nu sunt dispuse în a renunța la autonomia națională asupra anumitor ramuri ale economiei în favoarea promovării statului eco. Soluția de mijloc, în această situație, este teoria modernizării ecologice adoptată de marile state industrializate ale lumii care au dorit să iasă din dogmatismul Protocolului de la Kyoto. Japonia, China, Australia, Coreea de Sud, India sunt state din zonă Asia-Pacific ce au ales spiriținirea diplomatiei regionale, ca alternativă la cea globală promovată de Organizația Națiunilor Unite. Inițiativă lor vizează o mai bună colaborare între statele dezvoltate pentru promovarea inovațiilor științifice eco, care prin utilitate și eficiență, vor înlocui practicile convenționale. Cu toate acestea, beneficiarii acestor practici vor fi doar populațiile statelor deja dezvoltate, ce își permit să se lanseze în acest comerț științifico-tehnologic.

Nici după trăirea unor catastrofe ca cea din 2004, națiunile nu par interesate în a colabora la construirea unui regim climatic; astfel, în lipsă unor alte alternative, instituționalizarea la nivel mondial a unei piețe a carbonului, reprezintă o soluție viabilă pentru societatea contemporană. Există

părerii împărțite cu privire mondializarea acestei rațiuni economice: părerii ce o combat apelând la argumente de natură morală (mici poluatori vor tranzacționa spațiul din atmosferă ce li se cuvine spre marii poluatori, care, astfel, nu își vor diminua emisiile) și părerii ce îi susțin utilitatea bazându-se pe bază principiului eficienței și a viabilității, statele vor urmări să reducă costurile care nu sunt rentabile pentru propria economie.

Cu toate acestea, se așteaptă ca în următorii ani să fie formulate și alte alternative de către centre de renume internațională sau a căror notorietate este în creștere. Ne referim aici la state ce au anunțat că lucrează la o asemenea soluție (Japonia), state cu economie în creștere (China), state ce își revin dintr-o perioadă lungă de letargie (Rusia), state ce doresc să-și păstreze monopolul mondial (SUA) sau state cu importanță geopolitică regională (Brazilia, India).

NOTE:

ⁱ Între 2000 și 2007, înscrierile la școala primară au crescut de 86 la 90% (UNESCAP, 2010).

ⁱⁱ Ținta de 25% este proiectată în a fi obținută până în 2030.

ⁱⁱⁱ Liga Națiunilor a fost o organizație internațională inspirată din cele 14 Puncte ale președintelui american Woodrow Wilson și care a devenit realitate la încheierea Primului Război Mondial în 1919 prin Conferința de Pace de la Paris. Creat în spiritul idealismului instituționalizat ce promova renunțarea la mecanismele realpolitik-ului, organizația a avut ca scop evitarea declanșării unei deflagrații mondiale asemenea cu cea ce tocmai s-a încheiat. Precedența la care se face referire în text este aceea că SUA nu au făcut parte din această organizație chiar dacă li se recunoaște paternitatea ideii și, mai mult decât atât, eșecul acestui forum din perioada interbelică a însemnat începerea celui de-al doilea război mondial.

Bibliografie:

Lucrări cu caracter general:

Churchill, Robin, R., Ulfstein, Geir, "Autonomous Institutional Arrangements in Multilateral Environmental Agreements: A Little-Noticed Phenomenon in International Law". În *The American Journal of International Law*, vol.94, nr.4, 2000, pp. 623- 659. Disponibil la: <http://www.jstor.org/pss/2589775>, accesat la data de 13.02.2011.

French, Duncan, "1997 Kyoto Protocol to the 1992 UN Framework Convention on Climate Change". În *Journal of Environment Law*, vol.10, nr.2, 1998, pp. 227- 239. Disponibil la: <http://jel.oxfordjournals.org/content/10/2/227.extract>, accesat la data de 12.02.2011.

Gacea, Ovidiu, 2007 "Asia, Oceania și Australia", Oradea, Editura Universității din Oradea.

McMichael, Anthony, J, Petz, Jonathan, Kovats, R, Sari, "Impacts of global environmental change on future health and health care in tropical country". În *British Medical Bulletin*, vol.54, nr.2, 1998, pp. 475-488. Disponibil la: <http://bmb.oxfordjournals.org/content/54/2/475.full.pdf>, accesat la data de 08.02.2011.

Meyerson, Frederick, A., B., "Population, Carbon Emissions, and Global Warming: The Forgotten Relationship at Kyoto". În *Population and Development Review*, vol.24, nr.1, 1998, pp. 115- 130. Disponibil la: <http://www.jstor.org/pss/2808124>, accesat la data de 13.02.2011.

Pizer, William, A., "The Evolution of a Global Climate Change Agreement". În *The American Economic Review*, vol.96, nr.2, 2006, pp. 26- 30. Disponibil la: <http://www.jstor.org/pss/30034608>, accesat la data de 14.02.2011.

Lucrări de specialitate:

Banca Asiatică pentru Dezvoltare, *The Economics of Climate Change in Southeast Asia: A Regional Review*, 2009. Disponibil la: <http://www.adb.org/Documents/Books/Economics-Climate-Change-SEA/PDF/Economics-Climate-Change.pdf>, accesat la data de 10.02.2011.

Breidenich, Clare, Magraw, Daniel, Rowley, Anne, Rubin, James, W., "The Kyoto Protocol to the United Nations Framework Convention on Climate Change". În *The American Journal of International Law*, vol.92, nr.2, 1998, pp. 315-331. Disponibil la: <http://www.jstor.org/pss/2998044>, accesat la data de 14.02.2011.

Cruz, R.V., H. Harasawa, M. Lal, S. Wu, Y. Anokhin, B. Punsalma, Y. Honda, M. Jafari, C. Li and N. Huu Ninh, 2007, "Asia. Climate Change 2007: Impacts, Adaptation and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change", Cambridge, Cambridge University Press, pp. 469-506. Disponibil la: http://www.ipcc.ch/publications_and_data/ar4/wg2/en/ch10.html, accesat la data de 12.02.2011.

Esty, Daniel, C., "Rethinking Global Environmental Governance to Deal with Climate Change: The Multiple Logics of Global Collective". În *The American Economic Review*, vol.98, nr.2, 2008, pp. 116-121. Disponibil la: <http://www.jstor.org/pss/29730006>, accesat la data de 13.02.2011.

Hennessy, K., B. Fitzharris, B.C. Bates, N. Harvey, S.M. Howden, L. Hughes, J. Salinger and R. Warrick, 2007, "Australia and New Zealand. Climate Change 2007: Impacts, Adaptation and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change", Cambridge, Cambridge University Press, pp. 507-540. Disponibil la: http://www.ipcc.ch/publications_and_data/ar4/wg2/en/ch11.html, accesat la data de 12.02.2011.

Karlsson-Vinkhuyzen, Sylvia, I., Asselt, Harro, van, "Introduction: exploring and explaining the Asia-Pacific Partnership on Clean Development and Climate". În *International Environmental Agreements*, vol.9, 2009, pp. 195 – 211. Disponibil la: <http://www.springerlink.com/content/mgg1272244q40523/>, accesat la data de 13.02.2011.

Luo, Qunying, Lin, Erda, "Agricultural vulnerability and adaptation in developing countries: The Asia-Pacific region". În *Climate Change*, vol. 43, nr.4, 1999, pp. 729- 743. Disponibil la: <http://www.springerlink.com/content/n260034113652682/>, accesat la data de 12.02.2011.

McGee, Jeffrey, Taplin, Ros, "The role of the Asia Pacific Partnership in discursive contestation of the international climate regime". În *International Environmental Agreements*, vol.9, nr.3, 2009, pp. 213- 238. Disponibil la: <http://www.springerlink.com/content/k7611456655863r6/>, accesat la data de 14.01.2011.

Mushkat, Roda, "Public Participation in Environment Legal Framework and the Asia-Pacific Perspective". În *Chinese Journal Of International Law*, vol.1, nr.1, 2002, pp. 185 – 224. Disponibil la: <http://chinesejil.oxfordjournals.org/content/1/1/185.full.pdf>, accesat la data de 11.02.2011.

Nordhaus, William, D., "After Kyoto: Alternative Mechanisms to Control Global Warming". În *The American Economic Review*, vol.96, nr.2, 2006, pp. 31- 34. Disponibil la: <http://www.jstor.org/pss/30034609>, accesat la data de 12.02.2011.

Preston, Benjamin, L., Suppiah, Ramasamy, Macadam, Ian, Bathols, Janice, "The Climate Change in Asia/Pacific Region – A Consultancy Report Prepared for The Climate Change and Development Roundtable", 2006. Disponibil la: <http://www.csiro.au/files/files/p9xj.pdf>, accesat la data de 7.02.2011.

Rajamani, Lavanya, "From Berlin to Bali and Beyond: Killing Kyoto Softly". În *International and Comparative Law Quarterly*, nr.57, 2008, pp. 909- 939. Disponibil la: <http://dx.doi.org/1017/S002058930800064X>, accesat la data de 14.02.2011.

Schneider, S.H., S. Semenov, A. Patwardhan, I. Burton, C.H.D. Magadza, M. Oppenheimer, A.B. Pittock, A. Rahman, J.B. Smith, A. Suarez and F. Yamin, 2007, *Assessing key vulnerabilities and the risk from climate change. Climate Change 2007: Impacts, Adaptation and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*, Cambridge, Cambridge University Press, pp. 779-810. Disponibil la: http://www.ipcc.ch/publications_and_data/ar4/wg2/en/ch19s19-1.html, accesat la data de 9.02.2011.

United Nations Economic and Social Commission for Asia and Pacific, *Statistical Yearbook for Asia and The Pacific 2009*, 2010. Disponibil la: <http://www.unescap.org/stat/data/syb2009/>, accesat la data de 8.02.2011.

Yusuf, Arief, Anshory, Francisco, Herminia A., *Climate Change Vulnerability Mapping for Southeast Asia*, 2009. Disponibil la: http://www.idrc.ca/uploads/user-S/12324196651Mapping_Report.pdf, accesat la data de 14.02.2011.

Surse WEB:

APP, Asia-Pacific Partnership on Clean Development and Climate. Disponibil la: <http://www.asiapacificpartnership.org/english/default.aspx>, accesat la data de 14.02.2011.

A-P Net, Asia-Pacific Networks on Climate Change. Disponibil la: <http://www.climateanddevelopment.org/ap-net/index.html>, accesat la data de 12.02.2011.

ASEAN, *The official Website of Southeast Asian Nations*. Disponibil la: <http://www.aseansec.org>, accesat la data de 14.02.2011.

ASEAN, ASEAN Environment Cooperation. Disponibil la: <http://environment.asean.org>, accesat la data de 13.02.2011.

Banca Asiatică pentru Dezvoltare, *Official Website*. Disponibil la: <http://www.adb.org>, accesat la data de 11.02.2011.

Climate Change Adaptation in Asia and in the Pacific, *Climate Change Adaptation Web Portal*. Disponibil la: <http://www.asiapacificadapt.net/>, accesat la data de 14.02.2011.

East Asia Forum. Disponibil la: <http://www.eastasiaforum.org>, accesat la data de 15.02.2011.

UNFCCC, *Arhiva întâlnirilor*. Disponibil la: <http://unfccc.int/meetings/archive/items/2749.php>, accesat la data de 14.02.2011.

REGATUL SUEDEI: ECO-DIPLOMAȚIE ȘI POLITICĂ INTERNĂ VERDE

Alina-Oana RADULOV ¹

This demands a real shift in perspectives. The impact of our consumption patterns on global biodiversity is an issue that needs to be addressed. Europe's current consumption patterns lead to an ever-growing "biodiversity footprint". In order to make a change, we need to get the business sector on board. Market forces and private capital need to be mobilized to encourage investments in green infrastructure, protection of biodiversity and the use of ecosystem services that sustainably maintain and build up the natural capital.

(Andreas Carlgren - ministru suedez pentru mediu, Nagoya, 2010)

Abstract

Uniunea Europeană și-a asumat de-a lungul timpului rolul de lider în lupta împotriva încălzirii climatice și a poluării industriale însă *tornada* financiară din ultimii ani a obligat statele europene la reducerea fondurilor alocate cercetării și dezvoltării așa-numitei *cleantech* și la diminuarea subvențiilor oferite sectoarelor verzi. Un *copil* precoce al gândirii durabile, Suedia a dezvoltat în ultimii ani o politică națională de mediu exemplară și s-a afirmat ca actor *environmentally friendly* pe scena relațiilor internaționale, pentru ca în prezent să putem vorbi despre *exemplul eco suedez*. Cum a fost construit acesta? Treptat, prin manevrarea exemplară a unei serii de instrumente până la urmă la îndemâna oricărui stat și prin mobilizarea acelor forțe ale societății care pot face diferența la momentul potrivit.

Cuvinte Cheie: Suedia; politică de mediu; diplomație *eco*; model de bună practică.

Abstract

The European Union has assumed over time the role of a leader in fighting global warming and industrial pollution. Nevertheless the financial *whirlwind* of the past years has obliged the European states to cut the research and development funding of the so-called „cleantech” and to diminish the subsidies offered to *green* sectors. A *precocious child* of sustainable thinking, Sweden has developed in the past years an exemplar environmental national policy and has become known as an *environmentally friendly* actor of the scene of international relations, which gives us the opportunity to consider this country an *eco example*. How was it built? Steadily, by manipulating a series of instruments that eventually are at hand for every state and by mobilizing those forces of society that can make the difference at a certain given time.

Keywords: Sweden; environment policy; *eco* diplomacy; best practice model.

¹ Alina-Oana Radulov este masterand în cadrul specializării Afaceri Europene și Management de Programe (Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Studii Europene, Cluj-Napoca).

Introducere

„Lupta pentru climă s-a terminat, acum începe adaptarea la încălzirea globală”, afirma climatologul ceh Jan Pretel (Lidovsky, 2010) în 2010, la finalul lucrărilor conferinței de la Cancun, rezumând astfel discuțiile aprinse care au avut loc în orașul mexican devenit peste noapte capitala „verde” a acestei planete. Fie că avea sau nu dreptate, această adaptare nu va fi mai puțin costisitoare decât lupta contracronometru împotriva schimbărilor climei, iar catalizatorii revoluției eco vor fi guvernele, cetățenii și așa-numitele „green business”.

Uniunea Europeană și-a asumat de-a lungul timpului rolul de lider în lupta împotriva încălzirii climatice și a poluării industriale, în special pe frontul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră și a inovațiilor tehnologice „eco-friendly”, făcând uz de influența sa diplomatică pentru a convinge și statele non-europene să se alăture (Kilian și Elgström, 2010, pp. 255-273).

În prezent, aceasta își poate păstra statutul de lider de opinie și de acțiune global, fiind obligată să facă acest lucru pentru că dincolo de componenta socială și economică, energia are și o componentă de securitate care poate să facă diferența între vulnerabilitatea și vigoarea unui stat în sistemul relațiilor internaționale al unui început de mileniu care stă sub semnul provocărilor de mediu.

Comisia Europeană a lansat primul program ce viza schimbările climatice în anul 2000. Ca urmare a efectelor poluării Uniunea a dezvoltat în 2007 un nou proiect pe termen lung - pentru 2020 - care a inclus reducerea consumului de energie la nivel european cu 20%, asigurarea unei cote de 20% din consumul energetic din surse regenerabile și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 20% față de nivelul anului 1990 (Comisia Europeană, 2010).

Recentul raport al Agenției Europene de Mediu (AEM), din 2010, scoate în evidență faptul că semnificativa scădere a emisiilor de dioxid de carbon din atmosferă în perioada 2008-2009 va permite statelor UE-15 depășirea obiectivului protocolului de la Kyoto care prevede o diminuare cu 8 procente a emisiilor de CO₂. Mai mult decât atât, documentul subliniază optimismul țărilor UE-27 cu privire la reducerea cu 20 %, până în 2020, a nivelului acelorasi emisii. (Agenția Europeană de Mediu, 2010)

Astăzi, liderul mondial al tehnologiilor „ecofriendly” - Europa - este treptat surclasat de China, printr-o politică agresivă de mediu care încurajează generarea profiturilor prin costuri mici de producției (Economy, 2007, pp. 28-30). „China aplică panourilor solare aceeași strategie pe care a aplicat-o tenișilor - o mulțime de oameni cu puține resurse vor putea să cumpere accesul la resurse curate de energie” (Thomas Friedman, 2010, p. 109) explica Thomas Friedman, editorialist New York Times, atrăgând atenția actorilor globali cu o politică de mediu cu tradiție asupra necesității de a investi masiv în economia „verde” și de a crește accesibilitatea tehnologiilor eco, care reprezintă viitorul. Viziunea sa este una corectă deoarece în timp ce fabricile „verzi” europene tind să își diminueze activitatea și consumatorii scot de pe lista priorităților proiecte precum „casa pasivă”, mulțumindu-se cu varianta clasică, dinamicul stat chinez crește producția de panouri solare și centrale eoliene, propunându-și să acapareze noi piețe (Yunyun, 2010, pp. 24-27).

„Tornada” financiară din ultimii ani a determinat în Europa scăderea cererii pentru energie regenerabilă, reducerea fondurilor alocate cercetării și dezvoltării din acest domeniu, mecanisme complicate de obținere și de mobilizare a capitalului necesar pentru construirea instalațiilor „verzi” - mecanisme alimentate astăzi de prudența sau reticența băncilor și a investitorilor - dar și diminuarea subvențiilor oferite de guvernele europene sectoarelor „green”.

În Spania, subvențiile pentru unele instalațiile ecologice s-au redus cu până la 45% (businessGreen, 2010), în timp ce Italia a anunțat o scădere cu până la 30%, din 2011, a finanțărilor acordate proiectelor dezvoltate în jurul energiei solare (businessGreen, 2010).

Vom ilustra în cele ce urmează exemplul oferit de Suedia cu privire la găsirea unor soluții eficiente în fața provocărilor schimbărilor climatice.

Încă din anii '60, Suedia a considerat că ar trebui să nu se mai tergiverseze găsirea unor soluții pentru problema pierderii rapide a resurselor naturale, motiv pentru care și-a asumat un rol major în desfășurarea primei conferințe de mediu a Organizației Națiunilor Unite (1972). În următoarele decenii, la fel ca Germania - un alt exemplu de bună practică eco - Suedia a dezvoltat o „nouă” politică națională de mediu (Jahn, 1992, pp. 383-417), una exemplară, și s-a afirmat ca

actor „verde” și pe scena relațiilor internaționale, pentru ca astăzi să putem vorbi despre „exemplul eco suedez”. Cum a fost construit acesta? Treptat, prin mânăuirea exemplară a unei serii de instrumente până la urmă la îndemâna oricărui stat și prin mobilizarea acelor forțe ale societății care pot face diferența la momentul potrivit.

Convergență și disciplină pentru un viitor verde: modelul suedez

Actuala politică de mediu a Suediei este rezultatul unei fructuoase cooperări între sectorului public, cel privat, societatea civilă și cetățeni, pe de o parte, și al unei convergențe exemplare a legislației, economiei, cercetării și tehnologiei de mediu.

Bugetul de mediu suedez pentru perioada 2010-2012 este de 537 milioane €/an (Sweden.se, 2010), obiectivul său principal fiind acela de „a transmite generațiilor viitoare o societate în care toate problemele majore de mediu au fost rezolvate” (Government Offices of Sweden, 2005).

Cu acest scop au fost stabilite 16 obiective specifice de calitate a mediului înconjurător, adoptate de Parlamentul suedez, care urmează să fie atinse până în 2020 sub atenta monitorizare și evaluare a Consiliul Obiectivelor de Mediu: reducerea impactului asupra climei; purificarea aerului; doar acidificare naturală; un mediu non-toxic; un strat de ozon protector; un mediu sigur al radiațiilor; eutrofizare zero; lacuri și râuri bogate; calitate ridicată a apei subterane; mediu marin echilibrat, zone de coastă și arhipelaguri bogate; zone acvatice prospere; păduri sustenabile; peisaje agricole variate; peisaj montan magnific; un mediu antropoc pozitiv; o diversitate a plantelor și a animalelor (Government Offices of Sweden, 2006).

Guvernul Regatului Suediei ia deciziile legate de mediu și de protejarea acestuia, împreună cu Ministerul Mediului (Government Offices of Sweden, 2009), iar politicile și programele sunt implementate de către agențiile guvernamentale, cu ajutorul organismelor regionale de profil. O serie de organizații de cercetare sau non-guvernamentale (Albaeco, Prietenii Pământului - Suedia, Nordic Greenpeace, Societatea Suedeză pentru Conservarea Naturii, Asociația Suedeză a Managerilor de Mediu etc.) vin să completeze sau să dubleze acțiunile statului în diverse sfere ale

politicii de mediu. ONG-urile colaborează cu agențiile guvernamentale, autoritățile locale, consiliile regionale și cu sectorului de afaceri și în cadrul Consiliului Obiectivelor de Mediu, formând un grup consistent de experți care oferă consultare în implementarea obiectivelor de calitate a mediului adoptate de către Riksdag (Parlamentul suedez).

La rândul său, Agenția Suedeză pentru Protecția Mediului înaintează propuneri pentru obiective și acțiuni strategice din sfera protecției mediului, diseminează informația și evaluează acțiunile desfășurate în domeniul său de intervenție, fiind și cea care coordonează și promovează politica regatului scandinav de protecție a mediului înconjurător în interiorul granițelor regatului și la nivel european sau internațional (Swedish Environmental Protection Agency, 2011).

Suedia a dezvoltat de-a lungul timpului nu doar instituții a căror activitate este rezervată protecției mediului, ci și o serie de instrumente menite să modifice comportamentul cetățenilor și stilul lor de viață, instrumente care au realizat tranziția spre o societate sustenabilă. Acestea pot fi împărțite în patru ample categorii: instrumente legislative (legi, ordonanțe etc.); instrumente economice (taxe, impozite, granturi, taxe verzi etc.); instrumente pentru informare (de conștientizare, transfer de cunoștințe, bună practică) și pentru modificarea comportamentului; instrumente de planificare teritorială (mijloace generale de încorporare a normelor privind dezvoltarea durabilă în planificarea construcției clădirilor, a drumurilor, căilor ferate și a altor infrastructuri de transport).

După cum era de așteptat, legislația „verde” suedeză este consistentă și cu o istorie bogată. În 1999, a intrat în vigoare Codul de Mediu, care a reunit 15 legi cu scopul de a promova dezvoltarea durabilă și de a oferi generațiilor prezente și viitoare un mediu echilibrat și sănătos. Documentul este divizat în 33 de capitole cu aproape 500 de secțiuni și conține standarde de calitate a mediului pentru pământ, apă, aer și mediu în general (Ministerul Mediului din Suedia, 1999), derivate din directivele Comisiei Europene. Acesta reglementează și activitatea așa-numitelor „curți de mediu” (curți regionale și Curtea de Apel pentru Mediu), cărora le sunt înaintate cazuri specifice: licențe pentru operațiuni acvatice,

depozitarea reziduurilor, pierderi și compensații legate de mediu etc.

Principalele instrumentele economice pe care Suedia le are la îndemână pentru finanțarea politicii de mediu sunt taxele și impozitele. Sectorul energetic și cel al transporturilor plătesc 95% din totalul taxelor și impozitelor din care sunt finanțate ulterior programele de protecție a mediului și de cercetare în acest sector național. Toate aceste direcții de acțiune se subsumează de fapt „economiei de mediu” („environmental economics”), managementului resurselor naturale limitate, având ca scop valorificarea la cel mai înalt grad posibil a „bunurilor” și „serviciilor” oferite de ecosisteme (Swedish Energy Agency, 2010, pp. 28-32).

În 1992 a fost introdusă taxa pentru emisiile de oxid de nitrogen, de care se făceau responsabile centralele energetice în anii '90, decizie care i se datorează reducerea considerabilă a cantității de NO_x în anii care au urmat. În perioada 2001-2008, pentru a încuraja consumul ecologic („ecofriendly”) și pentru a descuraja consumul nesăbuit de energie sau emansiile de dioxid de carbon în atmosferă (Swedish Energy Agency, 2010, p. 134), guvernul suedez a decis să crească taxele „verzi”, aducând la bugetul național 1,5 miliarde € (Government Offices of Sweden, 2009).

Cantitatea și tipurile de emisii în atmosferă ale statelor captează interesul și la nivel european, unde există o schemă a acestora (EU Emissions Trading Scheme), reglementată de Directiva privind Comerțul cu Emisii (Parlamentul European și Consiliul, 2003). Comisia Europeană consideră prevederile referitoare la comerțul cu emisii de dioxid de carbon esențiale pentru atingerea de către Uniunea Europeană a angajamentelor asumate prin Protocolul de la Kyoto (Organizația Națiunilor Unite, 1998). Obiectivul principal este acela de a crea o piață europeană eficientă în gestionarea emisiilor de gaze cu efect de seră, fără a afecta dezvoltarea economică și fără a crește nivelul șomajului la nivel european.

Un alt instrument esențial pentru aplicarea și dezvoltarea politicii de mediu naționale și internaționale suedeze este cercetarea. Regatul scandinav investește în medie anual 100 milioane SEK în cercetarea de mediu (Swedish Environmental Protection Agency, 2011), în efortul combinat al Agenției pentru Protecția Mediului, al universităților și al sectorului privat orientat spre valorificarea

acestui segment, pentru anul 2011 alocarea bugetară fiind de 92 milioane SEK (Swedish Environmental Protection Agency, 2011).

Cei mai importanți finanțatori ai cercetării de mediu sunt Consiliul Suedez de Cercetare pentru Mediu, Științe Agricole și Planificare Spațială (Formas), Fundația pentru Cercetare Strategică de Mediu (Mistra), Agenția Suedeză pentru Protecția Mediului și Autoritatea Suedeză pentru Siguranța Radiațiilor. Agenția Suedeză pentru Sisteme de Inovare (VINNOVA), Agenția Suedeză pentru Energie, Consiliul Suedez de Cercetare, Institutul Suedez de Meteorologie și Hidrologie, Institutul de Mediu din Stockholm, Institutul Geotehnic Suedez sunt alte instituții care conduc cercetări importante în domeniul protecției mediului.

Împreună formează un mecanism de cercetare și inovare exemplar prin organizarea, funcționarea și sustenabilitatea sa, performanță recunoscută și la nivel Uniunii Europene prin titlul obținut în 2010 de stat european cu cea mai mare capacitate de inovare (Uniunea Europeană, 2010, p. 4).

Din activitatea desfășurată de acești actori naționali rezultă nu doar rapoarte cu starea mediului în Suedia, ci și tehnologii vitale pentru protejarea acestuia. Ele sunt dezvoltate în parteneriat cu mediul privat și segmente întregi ale acestora sunt exclusiv rodul muncii antreprenoriale.

Tehnologiile de mediu sunt definite ca bunuri, sisteme, procese și servicii care oferă avantaje ecologice în raport cu alternativa existentă (Government Offices of Sweden, 2009). Le regăsim pe acestea sub forma instalațiilor pentru producerea căldurii și a electricității, sub forma motoarelor care funcționează pe baza combustibililor regenerabili, a panourilor solare, turbinelor eoliene, a instalațiilor de producere a biogazului, a sistemelor pentru managementul energiei casnice, a materialelor reciclabile, a tehnologiilor pentru managementul deșeurilor, pentru tratarea apei sau ca sisteme de curățare a gazului rezultat prin ardere.

Investind resurse uriașe în soluții pentru rezolvarea problemelor de mediu și pentru susținerea cooperării dintre autoritățile locale și sectorul de afaceri, Suedia a reușit să își creeze o bază de know-how esențială pentru asigurarea dezvoltării urbane sustenabile. Sistemul suedez de expertiză și de tehnologie a mediului este

reprezentat și definit de conceptul „SymbioCity” (<http://symbiocity.org/>).

Acesta este un concept de marketing și o platformă de comunicare creată de guvernul regatului scandinav și de către Consiliul Suediei pentru Comerț cu scopul de a facilita transmiterea know-howului „verde” între diverși actori sociali, economici, politici etc. „SymbioCity” a stârnit interesul și imaginația altor state, precum China, conturând oportunități pentru proiecte internaționale în domeniul schimbărilor climatice și a protecției mediului înconjurător (Swedish Association of Architects, 2011).

Pe lângă *SymbioCity*, în perioada 2008-2010 a funcționat „Delegația pentru Orașe Sustenabile”, care a adus la aceeași masă statul suedez, sectorul de afaceri și autoritățile locale în cadrul unei platforme naționale pentru dezvoltare urbană sustenabilă. Ambiția acestor actori activi este aceea de a încuraja viziunile sustenabile și dezvoltarea proiectelor urbane care permit protejarea mediului și reducerea impactului climatic, facilitând totodată exportul tehnologiei suedeze de mediu de ultimă generație (Government Offices of Sweden, 2009).

Ținând cont de toate aceste realități suedeze înțelegem cu ușurință de ce tehnologia de mediu este un sector economic înfloritor în regatul scandinav, mai ales cea legată de managementul reziduurilor și energia regenerabilă, care adună o multitudine de firme cu perspectivă eco. Dar ce oportunități asigură Suedia investitorilor atunci când vine vorba despre așa-numitele „tehnologii curate” („cleantech”) și implicit ce facilități oferă consumatorilor?

În Suedia, găsim mediul ideal pentru afaceri care valorifică bioenergia și care dezvoltă biocombustibili de primă și secundă generație. Mai mult, regatul scandinav este lider în cercetarea și producerea tehnologiei solare hibride și un exemplu de bună practică în construcția fermelor eoliene.

Suedia are cel mai mare număr de pompe instalate pentru încălzire geotermală din lume, fiind și „casa verde” a unora dintre cei mai mari producători din domeniu. 80 % din încălzirea cartierelor suedeze este realizată cu energie care altfel s-ar pierde, regatul scandinav consacrându-se ca stat pionier în răcirea orașelor, cu prima instalație care și-a început funcționarea în 1992 (InvestSweden, 2009).

Suedia are o lungă tradiție și în cercetarea, construcția și dezvoltarea clădirilor „verzi”, cu un consum scăzut de energie. Standardul „casei pasive”, un business de nișă încurajat de directivele Uniunii Europene și de reacția pozitivă a pieței, are un potențial ce va fi valorificat pe termen lung, în ciuda contextului economic actual defavorabil investițiilor imobiliare.

În majoritatea statelor europene, clădirile se fac vinovate de 40% din consumul de total de energie (www.pass-net.net), dar potrivit Directivei pentru Performanța Energetică a Clădirilor, din 2018, în întreg spațiul european, nu vor mai putea fi construite clădiri neperformante din punct de vedere energetic, ci numai „Net Zero Energy Buildings”, în cazul celor publice termenul limită fiind 2015 (Euractiv, 2009).

Conceptul de „casă pasivă” a fost utilizat pentru prima oară în 1988 de către germanul Wolfgang Feist și suedezul Bo Adamson și desemnează clădirile care asigură un climat confortabil atât vara, cât și iarna, fără a fi nevoie pentru acest lucru de o sursă convențională de încălzire. Acestea poartă denumirea de „passive house” deoarece „energia pasivă a radiațiilor solare captată din exterior și furnizată apoi ca energie calorică de unele dispozitive și de ocupanții casei este suficientă pentru a păstra locuința la o temperatură de interior confortabilă și în anotimpul rece” (Casepasive, 2006).

Prima casă pasivă a fost construită în 1991 în Darmstadt, iar în prezent în Europa sunt certificate de către Passivhaus Institut 25.000 de astfel de clădiri (sedii de companii, proprietăți private, școli, biserici etc.), cele mai multe fiind situate în țările scandinave, în Austria și în Elveția (Noel, 2011, pp. 30-31). Începând cu anul 2006, Agenția Suedeză pentru Energie a derulat un program destinat promovării și finanțării caselor pasive și a celor cu un consum foarte scăzut de energie, anul 2010 marcând debutul unui al doilea program de acest tip, LÅGAN (Intelligent Energy Europe și Pass Net, 2010).

Politică verde dincolo de granițe: Suedia pe tabla de șah a relațiilor internaționale

Problemele de mediu sunt o provocare care trece dincolo de granițele naționale, iar combaterea acestora este un pariu pe care Suedia știe că nu îl poate câștiga, ci doar îi poate atenua

efectele într-o proporție considerabilă, printr-o politică de mediu inteligentă și sustenabilă.

Acțiunile „verzi” ale Suediei au la bază deciziile luate la nivelul Uniunii Europene și sunt realizate prin cooperarea în cadrul organizațiilor internaționale. Experții Agenției Suedeze pentru Protecția Mediului fac parte din peste 150 de grupuri de lucru europene și din 90 de grupuri de lucru ale organizațiilor internaționale și ale acordurilor de mediu.

Agenția suedeză își desfășoară activitatea în strânsă legătură cu Agenția Europeană de Mediu, iar directorul general al acesteia, Maria Ågren, este reprezentantul regatului în board-ul de conducere al organismului european. Agenția Suedeză pentru Protecția Mediului este autoritatea națională competentă cu privire la instrumentul financiar al Uniunii Europene pentru mediu, LIFE+, care susține proiectele de conservare a mediului înconjurător la nivel european printr-un buget de peste 2 miliarde € alocat pentru perioada 2007-2013 (Swedish Environmental Protection Agency, 2011).

Ca și celelalte state membre ale Uniunii Europene, Suedia se conformează reglementărilor europene (Swedish Energy Agency, 2010, p. 17), fiind obligată să le încorporeze în legislația națională. Dar regatul scandinav nu este doar un executant exemplar, ci și un jucător „verde” global, parte a zeci de convenții și acorduri regionale sau internaționale pentru protecția mediului și managementul resurselor naturale.

Din perspectiva nordică a politicii de mediu, Suedia generează know-how-ul necesar implementării programelor Uniunii Europene și conlucrează cu state non-europene în domeniul protecției mediului înconjurător și a dezvoltării durabile (Swedish Energy Agency, 2010, p. 46). Cooperarea de mediu în nordul european este dirijată de Consiliul Nordic al Miniștrilor, în Suedia are o contribuție majoră atunci când vine vorba despre starea mediului marin și aerian, monitorizarea acestuia, produsele și reciclarea deșeurilor, relația dintre mediu și economie, dintre mediu și pescuit, despre schimbările climatice sau resursele genetice (www.norden.org).

Suedia este un stat activ și în Consiliul Arctic, care își propune să protejeze mediul arctic și să promoveze dezvoltarea economică, socială și culturală a regiunii. Agenția Suedeză pentru Protecția Mediului este o prezență activă în

grupurile de lucru care monitorizează contaminarea zonei arctice, care evaluează clima regiunii și modificările ce apar în timp, care luptă pentru conservarea florei și faunei arctice sau protejează mediul marin nordic (www.arctic-council.org).

Alături de activitatea desfășurată în cadrul Consiliului Arctic, o prioritate a politicii externe de mediu suedeze este și contribuția experților din regatul scandinav în programele și proiectele Consiliului Euro-Arctic Barents, un forum interguvernamental unde țările din nordul Europei cooperează pentru dezvoltarea nord-vestului rusesc și a celor mai nordice regiuni ale statelor nordice. Membrii acestui consiliu sunt Danemarca, Finlanda, Islanda, Norvegia, Rusia, Suedia și Comisia Europeană, iar alte 9 state, precum SUA sau Canada, au statut de observator. Regatul scandinav joacă un rol important în protejarea pădurilor din nord-vestul Rusiei și în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră care au un efect dramatic asupra nordului arctic (www.beac.st).

Agenția Suedeză pentru Protecția Mediului mai este implicată în activitatea de mediu a Comisiei Economice pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite (UNECE) - activitate care include încurajarea adoptării unei politici comune de mediu, dezvoltarea unei legislații de mediu similare în statele organizației și implementarea convențiilor europene de mediu (www.unece.org) - și în paralel asigură Programului de Mediu al Națiunilor Unite (UNEP) input-ul necesar evaluării mediului și detectării la timp a activităților care degradează natura (www.unep.org).

Agenția Suedeză pentru Protecția Mediului reprezintă regatul scandinav și în acțiunile de mediu ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, având ca obiectiv principal crearea unor punți de comunicare și acțiune între mediul natural și cel economic. Suedia consideră că strânsa cooperare a statelor care experimentează o creștere economică rapidă - acesta fiind cazul Chinei, Braziliei, Rusiei, Indiei, Malaeziei, Africii de Sud și al Argentinei - este esențială pentru rolul și viitorul OCDE. Agenția participă la 16 grupuri ale OCDE, cele mai importante discuții ale acestora din perioada 2009-2010 fiind cele legate de impactul crizei financiare globale asupra investițiilor pentru sustenabilitatea mediului înconjurător și de promovare a dezvoltării „verzi” a statelor (Swedish Environmental Protection Agency, 2011).

Diplomația „verde” a Suediei - cu toate liniile sale de negociere și acțiune încununate de succes de-a lungul timpului, în cadrul organizațiilor și convențiilor internaționale menționate anterior, precum și la nivelul Uniunii Europene - și-a văzut perspectivele „verzi” în care crezuse și pe care le promovase atât de energic dăruitate de alți actori internaționali majori (SUA, India și China) în discuțiile care au avut la Copenhaga în 2009 (7-18 decembrie), ocazie cu care Uniunea Europeană în ansamblul său a oferit o reprezentare de nivel inferior. Compromisul de la Copenhaga a fost unul greu de digerat cu atât mai mult cu cât Suedia anunțase la preluarea cămei Uniunii Europene în iunie 2009 ca prioritate a președinției găsirea unui acord internațional pentru protejarea mediului înconjurător înaintea expirării protocolului de la Kyoto (Falkner, Stephan, Vogler, 2010, pp. 252-262).

Semnat în 1997 și valabil până la sfârșitul lui 2012, Protocolul de la Kyoto este în prezent singurul tratat juridic care reglementează emisiile de gaze cu efect de seră pentru 40 de state industrializate, cu excepția SUA. Necesitatea unei noi înțelegeri post-Kyoto își relevă adevărata greutate diplomatică și de mediu raportată la trei indicatori extrem de importanți: un segment de 75% din cantitatea emisiilor de gaze cu efect de seră este atribuit unui număr de 20 de state (preponderent membre G-20) și 4 sectoare de activitate industrială: agricultură, transport, energie și industrie forestieră.

Dar, Suedia a asistat la un alt eșec diplomatic și un an mai târziu, la Cancun (29 noiembrie - 10 decembrie 2010), cu ocazia celei de-a 16-a Conferințe a statelor membre ale UNFCCC, unde s-a prezentat pregătită pentru o a doua perioadă de angajament sub protocolul de la Kyoto (Government Offices of Sweden, 2010).

Acordurile semnate la Cancun - limitate ca plajă de intervenție și criticate de organizațiile de mediu - au fost departe de nivelul de ambiție suedez, dar regatul scandinav își pune speranțele „verzi” în rezultatele conferinței pe tema schimbărilor climatice care va avea loc în decembrie 2011, în Africa de Sud, deși scenariile cu privire la viitoarele discuții nu sunt încurajatoare.

Indiferent de modul în care vor evolua negocierile, statele lumii trebuie să conștientizeze faptul că au din ce în ce mai puțin timp la dispoziție pentru a-și reduce dependența de tehnologiile care poluează și pentru a transforma comportamentul de consum al sectoarelor economice și al cetățenilor. Sintetizând, ele trebuie să se plieze noii ordini mondiale, care este rezultatul propriei vanități și al propriilor capricii. În lupta pentru climă, prestația lor a fost superficială, dezamăgitoare, întârziată și - se pare că Jan Pretel avea dreptate - le-a mai rămas doar adaptarea la încălzirea globală.

Suedia este un stat vizionar, care a intuit modul în care va arăta viitorul. Regatul scandinav a reușit să ofere sectorului economic și celui social alternative ecologice, a organizat instituții capabile să stimuleze și să supravegheze utilizarea tehnologiilor „curate”, a creat parteneriate cu lumea afacerilor și cu societatea civilă, a catalizat investițiile private în așa-numitele „greenbusiness” și „green tech”, a creat standarde de evaluare a consumului energetic, a încurajat cercetarea și inovarea în domeniul protecției mediului și a fost un actor „verde” și pe scena relațiilor internaționale. De aceea încă se vorbește astăzi, în ciuda convulsiilor financiare din ultimii ani, despre „exemplul suedez”, de la un capăt la celălalt al Globului, din China până în Statele Unite ale Americii. Poate nu ar strica să învățăm din experiența suedeză, în cele din urmă.

Bibliografie:

- Agenția Europeană de Mediu** : *Tracking progress towards Kyoto and 2020 targets in Europe Report*, 2010
- Agenția Suedeză pentru Protecția Mediului**. 2010. „OECD reviews national environmental policies”. Disponibil la: <http://www.swedishepa.se/en/In-English/Menu/EU-and-international-cooperation/Work-in-international-organisations/OECD/> - accesat la data de 10 martie 2011.
- Bertil, Kilian, Elgström Ole**. „Still a green leader? The European Union's role in international climate negotiations”. În *Cooperation and Conflict*, vol. 45, no. 3, 28 septembrie, 2010
- Comisia Europeană**. 2010. „Energy 2020. A strategy for competitive, sustainable and secure energy”. Bruxelles.
- Economy, Elizabeth**. „China vs. Earth: searching for a green path to growth”. În *The Nation*, 7 mai, 2007
- Falkner, Robert, Stephan Hannes, Vogler John**, „International Climate Policy after Copenhagen: Towards a 'Building Blocks' Approach”. În *Global Policy*, Volume 1, Issue 3, 2010, pp. 252-262.
- Foreign Policy România: Top 100 gânditori globali**. în nr. 20, ediția ianuarie-februarie, 2011
- Government Offices of Sweden**. 2009. „Economic instruments”. Disponibil la: <http://www.sweden.gov.se/sb/d/5400/a/43594> - accesat la 15 martie 2011.
- Government Offices of Sweden**. 2010. „Sweden wants the EU to prepare for a second commitment period under the Kyoto Protocol”. Disponibil la: <http://www.sweden.gov.se/sb/d/12872/a/141687> - accesat la 20 martie 2011.
- Government Offices of Sweden**. 2011. „Environmental quality objectives”. Disponibil la: <http://www.sweden.gov.se/sb/d/5400/a/43485> - accesat la 25 martie 2011.
- Government Offices of Sweden**. 2011. „Environmental quality objectives”. Disponibil la: <http://www.sweden.gov.se/sb/d/5400/a/43595> - accesat la 27 martie 2011.
- Government Offices of Sweden**. 2011. „Environmental technology”. Disponibil la: <http://www.sweden.gov.se/sb/d/5400/a/43595> - accesat la 17 martie 2011.
- Government Offices of Sweden**. 2011. „Political priorities for the Ministry of the Environment”. Disponibil la: <http://www.sweden.gov.se/sb/d/2066> - accesat la 25 martie 2011.
- Guvernul Regatului Suediei**. 2004/2005. „Environmental Quality Objectives: A Shared Responsibility”.
- Guvernul Regatului Suediei**. 2010. „Sweden wants the EU to prepare for a second commitment period under the Kyoto Protocol”. Disponibil la: <http://www.sweden.gov.se/sb/d/12872/a/141687> - accesat la 1 martie 2011.
- Innovation Union Scoreboard**. 2011. „The Innovation Union's performance scoreboard for Research and Innovation”.
- Intelligent Energy Europe, Pass Net**. 2010. „Current situation of Passive House in Europe. Final Report – Development in Partner Countries”.
- Invest Sweden**. 2009. „Cleantech”. Disponibil la: <http://www.investsweden.se/world/Industries/Cleantech/> - accesat la 17 martie 2011.
- Jahn, Detlef**. „Nuclear Power, Energy Policy and New Politics in Sweden and Germany”. În *Environmental Politics*, vol. 1, nr. 3, 1992
- Ministerul Mediului din Suedia**. 1999. *Codul Suedez de Mediu*.
- Murray, James**. 2010. „Spain proposes deep cuts to solar PV support”. Disponibil la: <http://www.businessgreen.com/bg/news/1801834/spain-proposes-deep-cuts-solar-pv-support> - accesat la 7 martie 2011.
- Noel, M.** „Eficiență pasivă”. În *Money Express*, nr. 164 (1), 2011
- Nylander, J.** 2010. „Green business opportunities boom in China”. *The Swedish Wire*. Disponibil la: <http://www.swedishwire.com/economy/7250-sweden-eyes-green-opportunities-in-china> - accesat la 15 martie 2011.
- Parlamentului European, Consiliul European**. 2003. „Directiva 2003/87/EC”. Disponibil la: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0087:EN:HTML> - accesat la 12 martie 2011.
- Swedish Institute: Environment: Environmental work for generations**, 2010. Disponibil la: <http://www.sweden.se/eng/Home/Society/Sustainability/Facts/Environment/> - accesat la 29 martie 2011.
- Swedish Association of Architects**. 2011. *Knowledge Exchange Sweden-China Report*.
- Swedish Energy Agency**. 2010. *Energy in Sweden 2010*.
- Swedish Environmental Protection Agency**. 2011. „Our research funding”. Disponibil la: <http://www.naturvardsverket.se/en/In-English/Start/Research/Research-and-results/Our-research-funding/> -
- Romanian Journal for International Relations and Security Studies, N°1 / 2011**

accesat la 16 martie 2011.

Swedish Environmental Protection Agency. 2011. „Environmental Research”. Disponibil la: <http://www.naturvardsverket.se/en/In-English/Start/Research/Applying-for-grants2/Environmental-Research/> - accesat la 17 martie 2011.

Swedish Environmental Protection Agency. 2011. „OECD reviews national environmental policies”. Disponibil la: <http://www.naturvardsverket.se/en/In-English/Start/EU-and-international-cooperation/Work-in-international-organisations/OECD/> - accesat la 18 martie 2011.

Swedish Environmental Protection Agency. 2011. „Role of the Swedish EPA”. Disponibil la: <http://www.swedishepa.se/en/In-English/Menu/Swedens-environmental-objectives--for-a-sustainable-society/Role-of-the-Swedish-EPA/> - accesat la 20 martie 2011.

Swedish Environmental Protection Agency. 2011. „Swedish EPA in the EU”. Disponibil la: <http://www.naturvardsverket.se/en/In-English/Start/EU-and-international-cooperation/Swedish-EPAs-work-in-the-EU/> - accesat la 23 martie 2011.

Yunyun, Liu. (2009, July 23). „China's wind power industry shifts into full gear, harnessing wind”. În *Beijing Review*, 23 iulie, 2009, pp. 24-27.

Zbyněk, P. 2010. „V Cancúnu skončila válka”. *Lidové noviny*. Disponibil la: http://www.lidovky.cz/v-cancunu-skoncila-valka-083-/ln_noviny.asp?c=A101213_000035_ln_noviny_sko&klic=240349&mes=101213_0 - accesat la 7 martie 2011.

Surse WEB:

Casepasive.eu. 2006. „Conceptul”. Disponibil la: <http://casepasive.clasaenergetica.ro/conceptul> - accesat la 23 martie 2011.

EurActiv Press Release Service. 2009. „Solar electricity key to reach net zero energy buildings”. Disponibil la: <http://pr.euractiv.com/press-release/solar-electricity-key-reach-net-zero-energy-buildings-8990> - accesat la 2 martie 2011.

Italy set to phase in solar incentive cuts. 2010. Disponibil la: <http://www.businessgreen.com/bg/news/1801297/italy-set-phase-solar-incentive-cuts> - accesat la 10 martie 2011.

Spain backs green growth to combat soaring unemployment. 2010. Disponibil la: <http://www.businessgreen.com/bg/news/1895650/spain-backs-green-growth-combat-soaring-unemployment> - accesat la 7 martie 2011.

PassNet. *Why Passive House standard?*. Disponibil la: <http://www.pass-net.net/why/index.htm> - accesat la 20 martie 2011.

CALD, PLAT ȘI AGLOMERAT: DE CE AVEM NEVOIE DE O REVOLUȚIE VERDE ȘI CUM PUTEM SCHIMBA VIITORUL ÎNTR-O LUME GLOBALIZATĂ

Thomas Friedman, Iași, 2010, 437 pagini

– RECENZIE –

Sorina CIOTÎRCĂ

Thomas Friedman, de trei ori câștigător al Premiului Pulitzer pentru articolele sale din The New York Times, este autorul a numeroase lucrări ce încearcă o descriere a viitorului prin prisma unor evenimente recente foarte importante, ce au jucat roluri cruciale pentru lumea contemporană.

Autorul explică modalitatea în care tragedia de la 11 septembrie 2001, uraganul Katrina și aplatizarea lumii prin intermediul internetului au contribuit la agravarea problemelor globale și atrage atenția asupra a două noi chestiuni presante: schimbările climatice dramatice și concurența tot mai acerbă pentru resursele energetice, care ar putea distruge lumea, dacă aceasta nu găsește o modalitate rapidă de a reacționa. Altfel spus, încearcă să facă un apel la conștientizarea pericolelor și oportunităților unei lumi cu tot mai puține resurse.

Friedman explică modalitatea în care lumea devine mai caldă, mai plată și mai aglomerată, prin diminuarea semnificativă a stabilității planetei. Mai precis, factorii responsabili pentru acest lucru sunt încălzirea globală, ascensiunea uimitoare a claselor de mijloc pe tot cuprinsul globului și înmulțirea rapidă a populației.

Soluția propusă este asumarea din partea Statelor Unite a rolului de exemplu pentru întreaga planetă. Este necesar în opinia autorului să se construiască un sistem complet nou de “energie

curată” – Cod Verde, bazat pe energie solară, eoliană și nucleară, care să înlocuiască practicile risipitoare și ineficiente deja existente și promovate prin consumerism. “Codul verde” propus de Friedman include stoparea emisiilor de CO₂, folosirea intensivă a energiilor regenerabile și gestionarea eficientă a resurselor actuale. Acest lucru reprezintă o provocare, dar și o mare oportunitate pe care Statele Unite nu își pot permite să o piardă.

Lucrarea este împărțită în două părți, prima jumătate a acestei cărți încercând să ofere un diagnostic pentru provocările cu care se confruntă lumea contemporană, pentru ca în partea a doua să fie discutate soluțiile pentru cum se poate răspunde acestor provocări.

Autorul vorbește despre o “foame de energie” dăunătoare nu numai pentru că aceasta înseamnă eliminarea dioxidului de carbon în atmosferă în cantități foarte mari ce determină creșterea temperaturii la niveluri periculos de ridicate, ci și pentru biodiversitate, efectul fiind cel de distrugere a unei specii la fiecare 20 de minute.

Romanian Journal for International Relations and Security Studies, N°1/ 2011

Salvarea, susține autorul cărții este folosirea resurselor regenerabile, arme imbatabile ale "Revoluției verzi", care înlocuiesc cu succes combustibilii fosili.

Modalitatea de a face acest lucru, explică Friedman, are legătură și cu "remodelarea pieței," nu numai pentru a determina un consum mai mic consumul de energie electrică, ci și pentru a convinge companiile să procure energie din surse curate. Efectele se vor vedea și printr-un regim cu totul nou de taxe, stimulente și prețuri avantajoase, toate stabilite de guvernul federal.

Întrebarea care se naște aici ar fi legată de faptul cum un susținător al forțelor de globalizare ajunge de această dată, prin ultima lucrare să fie nemulțumit și să deplângă consecințele acestora. Spre exemplu, acesta atrage atenția asupra consecințelor arderii pădurilor tropicale, citând un remarcant entomolog de la Universitatea Harvard, Edward O. Wilson, care spune că "distrugerea acestora, precum și a altor ecosisteme pentru a obține profit este ca și cum ai arde toate picturile de la Luvru pentru a pregăti cina". Cu toate acestea, el nu se referă la faptul că societățile multinaționale poartă principala responsabilitate pentru acest lucru. Problema este de fapt consumul exacerbă a unor resurse limitate, altfel spus sistemul capitalist american.

Toată lumea trebuie să accepte că petrolul nu va mai fi ieftin din nou și că tehnologiile poluante nu mai pot fi tolerate. Ultima inovație mare în producția de energie, observă autorul, este

energia nucleară, care reprezintă un domeniu ce se află în stagnare de aproximativ jumătate de secol.

Dar el nu sugerează că ar fi necesar un nou proiect Manhattan, ci doar de o "Revoluție verde". Secolul XXI va putea fi definit ca bătălia pentru verde, la fel cum ultima jumătate a secolului XX a fost reprezentat prin lupta pentru roșu (comunismul). Această revoluție va reprezenta cel mai inovativ proiect din istoria Statelor Unite ce va avea efecte surprinzătoare. Răsplata va fi mai mare decât obținerea unui aer curat, inspirând națiunea americană în eforturile sale de reconstituire. Pentru a se găsi soluții la aceste probleme sunt necesare instrumente noi, infrastructură nouă și orientarea spre descoperiri științifice, totalitatea acestora având rolul de a propulsa o națiune înainte și a lăsa în urmă o alta.

Este foarte interesantă modalitatea de abordare a autorului și numeroasele amănunte pe care acesta le oferă în sprijinul soluțiilor prezentate. Pe piața românească, acest autor mai este cunoscut pentru lucrările traduse la Editura Polirom, lași: „Pământul este plat. Scurtă istorie a secolului XXI”, în 2007 și „Lexus și măslinul”, în 2008.

ⁱ Sorina Ciofircă este vicepreședinte al Centrului Român pentru Relații Internaționale și Studii de Securitate. Ea este doctorand în sociologie și absolventă a unui Master de Studii de Securitate, în cadrul Universității București.

BE THERE AND WITNESS

Interviu realizat de Alexandra NĂSTASE¹

Schimbările climatice sunt un subiect ce nu poate fi ignorat în teoria și practica în relații internaționale. Dezbaterile privind acest subiect sunt permanent pe masa discuțiilor, fie că vorbim de oamenii de rând, *neinițiați* în chestiuni de drept internațional sau de mediu, fie că vorbim de specialiști în domeniu, oameni care, într-un fel sau altul, au în mână viitorul Planetei și care pot influența, prin deciziile lor modul în care ne raportăm la aceste schimbări.

Recent, Centrul Român pentru Relații Internaționale și Studii de Securitate (Centrul RISS) a stat de vorbă cu domnul **Ionuț Cepraga**, *Campaign Coordinator Greenpeace București*, despre negocierile care au avut loc la Cancun în decembrie 2010 despre implicarea societății civile, pe de o parte, dar și a companiilor, pe de altă parte, despre poziționarea Greenpeace în acest context și despre acțiunile sale, concentrate în această direcție. Împreună cu dumnealui am încercat să răspundem la câteva întrebări pe marginea acestei teme, să oferim o imagine cât mai clară și, nu în ultimul rând, o perspectivă avizată asupra problemei.

¹ Alexandra Năstase este președintele Centrului Român pentru Relații Internaționale și Studii de Securitate. Ea este absolventă a Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative și a unui master de Studii de Securitate, din cadrul Universității București.

A.N.: Cu siguranță, negocierile pentru schimbări climatice au deschis un capitol extrem de interesant pentru domeniul Relațiilor Internaționale, datorită dimensiunii globale a responsabilității și a necesității de cooperare între actori: de la indivizi, la business, ONG-uri, Guverne și organizații internaționale. Cum credeți că se poziționează societatea civilă în acest context? Ce rol are ea acum și ce rol ar putea să-și atribuie pe viitor?

I.C.: În acest moment, mai multe organizații fac eforturi să contrabalanseze presiunile exercitate de forțele de lobby ale industriilor poluatoare în privința schimbărilor climatice. În timp ce clienții tradiționali ai combustibilului fosil se coalizează și intervin la nivel național și regional pe lângă factorii de decizie pentru menținerea unei viziuni conservatoare, societatea civilă acționează pârghii din ce în ce mai diverse în sprijinul corectitudinii și transparenței decizionale. Cel mai ușor îmi vine în minte cazul organizațiilor neguvernamentale care se asociază pentru realizarea de studii și proiecții ale diverselor scenarii energetice, pe zone sau pe țări, pe care le pun ulterior la dispoziția celor interesați - foruri europene, presă, public sau guverne. Un rol foarte important îl au și cei care expun vicile diverselor sisteme, cei care sintetizează informația utilă pentru public și cei care încurajează publicul să își spună părerea sau îl capacitează. Pentru viitor, consider că este foarte importantă că societatea civilă să își consolideze poziția în cadrul mecanismelor de luare a deciziilor. În acest fel, interesul publicului va fi mai bine reprezentat, vor putea fi evitate eventualele abuzuri și va fi asigurat mediul propice pentru progres.

A.N.: Greenpeace este, cu siguranță, unul dintre actorii principali ai societății civile atunci când vine vorba despre schimbări climatice. Această poziție privilegiată presupune și responsabilități... Care este rolul pe care și l-a asumat Greenpeace în procesul de atenuare a schimbărilor climatice?

I.C.: Combaterea schimbărilor climatice este, într-adevăr, temă celei mai complexe campanii derulate de Greenpeace la acest moment. Aceasta atât datorită importanței subiectului, cât mai ales datorită dimensiunilor sale. Deoarece schimbările climatice afectează întreagă planetă, politicile de combatere angrenează tot mai multe guverne, iar aici intervine avantajul Greenpeace, acela de a fi reprezentată în toate zonele-cheie de pe glob. În mod coordonat, intervenim la diverse niveluri pentru stabilirea unui nou acord global de reducere a emisiilor de carbon, foarte necesar având în vedere că la finalul lui 2011 încetează protocolul de la Kyoto. Dorim adoptarea unor obiective mai ambițioase în acest sens pentru Europa.

A.N.: Cum apreciați rolul societății civile la întâlnirea de la Cancun?

I.C.: Prezența reprezentanților societății civile la Cancun a fost de bun augur. Unul dintre principiile Greenpeace, **"be there and witness"** (participă că martor), este la fel de actual și în zilele noastre, că și în anii '70, când activiștii organizației reușeau să împiedice astfel testele nucleare în oceane. De obicei, acolo unde se strâng reprezentanți ai guvernelor, este prezentă și presa și se crează astfel oportunități de exprimare pentru societatea civilă. Greenpeace a avut în permanență reprezentanți la Cancun, atât pentru intervenții la nivel diplomatic, cât și pentru transmiterea de informații proaspete către birourile locale. Am organizat inclusiv câteva acțiuni pentru susținerea punctelor noastre de vedere.

A.N.: După eșecul de la Copenhaga, opinia publică și-a pierdut încrederea în posibilitatea unui acord internațional pentru combaterea schimbărilor climatice. Ce a făcut Greenpeace în perioada de după Copenhaga și înainte de Cancun pentru a pregăti terenul unor negocieri cu șanse de reușită?

I.C.: Greenpeace s-a repliat rapid și a regândit campania, stabilind noi căi de acțiune pentru îndeplinirea aceluiași obiectiv. A contribuit la realizarea de studii privind oportunitatea asumării de către Europa a noilor obiective propuse, a abordat diverși factori de decizie prin activități de lobby și a reușit să atragă noi susținători în tabără celor buni.

A.N.: Societate civilă vs. Negocieri: în ce măsură considerați că poziția societății civile a reușit să influențeze negocierile pe schimbări climatice, în principal cele de la Copenhaga și Cancun?

I.C.: Rezultatele pe care societatea civilă le-a așteptat de la aceste negocieri au întârziat să apară. Nu s-a ajuns la un acord global, așa cum era de dorit la Copenhaga. Pentru Greenpeace, summitul de la Cancun a însemnat pregătirea terenului pentru negocierile din decembrie 2011 de la Durban, Africa de Sud. Sper că actuala coalitie Global Campaign for Climate Action, alcătuită din organizații precum Oxfam Internațional, Greenpeace, World Wildlife Fund, 350, Avaaz și Global Humanitarian Forum, împreună cu organizațiile locale, să contribuie la stabilirea unui acord internațional la Durban.

A.N.: Cum apreciați implicarea companiilor în procesul amplu de atenuare a schimbărilor climatice?

I.C.: Companiile se împart, în principal, în trei tabere. Într-o prima tabără sunt companiile conservatoare, militând iresponsabil pentru menținerea stării actuale, indiferent de consecințele climatice, de dragul câștigului. Acestea se coalizează, reușind eforturi de lobby cu mare putere de influență. **Dirty lobby** - de multe ori, cum ar fi, de exemplu, amenințările cu

externalizarea emisiilor de carbon către țări sau zone cu legislație permisivă, sau cu încetarea activității în anumite țări, cu efect direct în privința locurilor de muncă.

Cea de-a doua tabără, a celor care sprijină evoluția și trecerea la standarde și obiective noi la nivel global, nu este atât de puternică și nici atât de vocală. Strategia Greenpeace include atragerea cât mai multor companii de renume în această ultima tabără și transmiterea către public și guvernanți a unui mesaj unitar din partea acestora, în sprijinul acordului global. Că și lista susținătorilor din sferă politică - miniștri din Grecia, Suedia, Marea Britanie, Danemarca, Spania, Portugalia și Germania - lista companiilor susținătoare deja se extinde încurajator.

O a treia categorie, care însă nu se implică în această dispută, este cea a companiilor pentru care nu sunt preocupate de schimbările climatice, la momentul actual. Pe acestea dorim să le atragem de partea noastră.

A.N.: Care considerați că sunt perspectivele în ceea ce privește negocierile privind schimbările climatice?

I.C.: Întrucât protocolul de la Kyoto este la final, sper să fie stabilit un nou acord, care să țină cont de experiență și învățăminte acumulate în primul. În caz fericit, vor fi acționate pârghii pentru creșterea prețului emisiilor de carbon, pentru relansarea schemei și încurajarea investițiilor verzi. Vreau, de asemenea, să cred că va fi stabilit un obiectiv de reducere a emisiilor mai ambițios, de minim 30%, că Directiva pentru Tranzacționarea Emisiilor va fi îmbunătățită și că va fi pusă la punct distribuirea eforturilor în cadrul UE. În ceea ce privește Europa Centrală și de Est, ne dorim mecanisme financiare noi pentru încurajarea investițiilor private în modernizarea energiei și în măsuri de reducere a emisiilor.

Centrul RISS îi mulțumește domnului Ionuț Cepraga pentru timpul acordat și pentru răspunsurile oferite la problemele ridicate.

Romanian Journal for International Relations and Security Studies, N°1 / 2011

ORAȘELE DURABILE

Interviu realizat de Alexandru GOTCĂ¹

În contextul schimbărilor climatice și a responsabilității tot mai crescute pentru natură subiectul managementului urban integrate este unul delicat, imperios necesar dar prea puțin luat în considerare de profesioniștii din România. Până și termenul de management urban este folosit, exclusiv de mediul asociațiilor non-guvernamentale și cel academic, foarte rar și doar în câmpul ideilor.

Singurele locuri în care apare un interes pentru dezvoltare urbană în România par a fi programele academice de arhitectură și urbanism și sporadic cele de sociologie. Deși aproape jumătate din populația României locuiește la oraș, nicio facultate de studii economice din România nu pregătește studenți, viitori profesioniști în domeniului planificării urbane.

Drept exemplu, în mai 2011 Comisia Europeană a lansat un raport prin care suntem informați că România reciclează doar 1% din deșeurile municipale. Am discutat această problemă cu **Claudia Pamfil**, Director Grupul de Dezvoltare Locală. În continuare sunt prezentate ideile principale ale acestui interviu.

¹ Alexandru Gotcă este specialist în finanțe și economie urbană, absolvent al Academiei de Studii Economice. În iunie 2011 a absolvit Universitatea din București, specializându-se în antropologie și dezvoltare comunitară la facultatea de Sociologie și Asistență Socială. Din octombrie 2011 va urma un program de master în dezvoltare urbană la London School of Economics and Political Science.

A.G.: Care este părerea dumneavoastră în legătură cu managementul urban? Credeți într-o strategie generală urbană?

C.P.: Cred că, în primul rând, orașele ar trebui să gândească lucrurile pe termen mai lung. Discutând despre România și asta mi se pare cumva o problemă: lipsa unei judecăți pe termen lung. Adică cred că această amenințare că se schimbă clima, că e sănătatea noastră pusă în pericol, ar trebui să ducă în primul rând la gândire pe termen lung, sau cumva cu asta să începem. Hai să gândim lucrurile în termen mai lung decât o facem acum. Adică să ne gândim că orice planificăm într-un oraș, orice inducem într-un oraș are efecte pe termen lung: pozitive sau negative. Eu cred că e principala noastră lipsă.

A.G.: Planificarea urbană pe termen lung nu se concretizează în strategii?

C.P.: Se concretizează în strategii și după aceea în aplicarea strategiilor, dar vreau să spun că indiferent dacă există strategii și chiar dacă există pe termen lung, ele nu sunt încheiate, nu sunt făcute în mod integrat. De obicei orașele au câte o strategie de dezvoltare. Că se numește durabilă, Agenda locală 21, sau de dezvoltare economică locală, nu are importanță.

A.G.: Toate orașele trebuie să le aibă, nu?

C.P.: Nu-i obligatoriu conform legii, dar e absolut logic și cerut de fondurile europene. Dar până la urmă ele se termină în niște documente cu obiective sectoriale.

A.G.: Ce înseamnă obiective sectoriale?

C.P.: Adică în domeniul social facem asta, în domeniul economic atragem investitorii, pe transport facem asta. Și ele nu se întretaie și atunci ne trezim că din punctul de vedere al transportului este bună o stradă dar din punct de vedere social nu, și din punct de vedere al mediului nici atât. Asta este tot din pricina faptului că nu se analizează efectele din mai multe puncte de vedere și pe termen mai lung. (...) Știu exemple de proiecte care implică dezvoltarea de clădiri ce promovează energiile regenerabile, în care sunt implicate și orașe din România. Dar nu se întâmplă nimic concret, în afară de bifat pe o listă de activități derulate pe care să o folosim în campanie. Proiectul vrea să stimuleze printr-un

regulament de urbanism o zonă nouă, un nou cartier al orașului în care să fie impuse anumite materiale, o rețea de o anumită factură, să-și ia de undeva energia, dintr-o microcentrală, să fie cu panouri solare etc. Se poate, deși sunt puțin forțate. La altceva vroiam să ajung cu exemplul acesta. În țările în care acest sistem funcționează, cred că o forță de progres au fost firmele private. Cei care au adoptat reguli, au început să producă material de un anumit fel, centrale etc. Vrând-nevrând, oferta lor a cuprins și materiale eco.

A.G.: Să revenim la România. Care sunt principalele probleme de mediu ale orașelor noastre?

C.P.: Mie îmi vin în minte acelea referitoare la poluarea industrială. Nu cunosc detalii despre altele.

A.G.: Deșertificarea care se intensifică în Bărăgan. E inclusă pe vreo strategie?

C.P.: Nu știu să se întâmple ceva în sensul acesta.

A.G.: La Constanța se întâmplă ceva care să ia în calcul schimbările climatice? Faleza dispare din ce în ce mai repede.

C.P.: La Constanța se face ceva, invers decât ar trebui să se facă: se construiesc cazinouri fix pe plajă în zona dintre Mamaia și Vadu. Stagnează acum. Dar e doar o întâmplare, pentru că a venit criza.

A.G.: Din experiența ta, se pune în practică o strategie de acest tip?

C.P.: Nu se pune în practică și pot să spun ce aș face eu pentru asta. Am sugerat asta și primăriei municipiului București. Și altor primării cu care am mai lucrat. Un prim pas poate fi ca orice hotărâre din Consiliu, să aibă un paragraf, în expunerea de motive, care să arate în ce mod acea hotărâre contribuie la îndeplinirea unor obiective din strategia lor. Doar să nu se transforme într-o procedură de copiat dintr-o hotărâre în alta.

A.G.: Adică planuri de acțiune concrete?

C.P.: Exact! Pentru că altfel e mult mai greu de identificat implicația lor. (...) S-au mai

schimbat lucrurile în ultimul timp și cred că și oamenii, cetățenii devin mai dornici de implicare încet, încet. Și astfel și personalul primăriilor cred că o să se schimbe. Știu că în general direcțiile nu colaborează între ele. Direcția de investiții își face planul ei, cea de programe sociale își face planul ei și tot așa. Totul duce la ineficiență.

A.G.: Dar cum se poate rezolva o situație de genul acesta?

C.P.: Eu zic ca s-ar putea rezolva gândind altfel. De la o strategie cu măsuri corelate ar trebui să se dezvolte niște programe paralele. Primăria ar trebui să lucreze pe acele programe nu pe direcția de investiții. Se formează o echipă pentru programul X care are obiective și resurse măsurabile.

A.G.: Deci împărțire pe programe?

C.P.: Împărțire pe programe și urmărire a performanței pe programe. Pentru că, dacă dezvolți activitatea pe programe, ai indicatori clari, măsurabili, anuali: calitatea aerului sau zgomotul diminuate cu x% și astfel am economisit atât din banul public care se ducea pe medicamente spre exemplu. Au existat niște începuturi și trebuie să spun că acestea nu au venit de la sine, ci printr-o asistență americană. În anii 1998-1999. Atunci au fost niște orașe pilot: Baia Mare este unul dintre ele și acolo s-a mai și continuat. Alba Iulia, Mediaș dar nu mai e nimic concret care să mai fi rezistat schimbărilor politice. Au fost inițiative și la Iași, dar nici aici nu s-a concretizat. Orașe ca Slobozia sau Alexandria au început să se organizeze cu bugetul local, alocat pe programe. Este o gândire bazată pe modelul anglo-saxon de gândit activitatea și planificarea obiectivelor pe bază de performanță – o preluare din cultura privată. Noi nu avem nici această cultură și nici nu se dorește. Poate că nici nu se cunoaște. Dar în special pentru că acest mod de lucru, bazat pe performanță, este foarte transparent, având toată activitatea împărțită și clară, cu indicatori de performanță. E

evident: tot ce e neclar lasă loc de corupție. Alteori e pur și simplu indiferență și delăsare.

A.G.: Din discuție vreau să tragem niște concluzii și să identificăm niște recomandări. De exemplu, de ce nu apare Parcul Tineretului și Parcul Carol, simboluri principale din sectorul 4, în strategia de dezvoltare a sectorului? E ca și când ai ignora că Bucureștiul e situat pe Râul Dâmbovița. Sau că Bucureștiul are blocuri.

C.P.: Păi se ignoră că e pe Dâmbovița și că are blocuri. (...) Eu nu mă mir că oamenii nu identifică Bucureștiul cu Dâmbovița. Ea nu face parte din oraș. Ba chiar îl împarte în două. Este ca o autostradă. (...) Îmi spunea o colegă că numai în România, în special în București, a văzut că toată lumea își dă întâlnire în centru. Pentru că nu ai unde să mergi în altă parte. E o problemă de urbanism și de împărțirea a spațiului public. Nu există centre secundare, în cartiere, nu sunt biblioteci, nu sunt cluburi.

A.G.: Dar începe să se schimbe. Ștefan cel Mare se dezvoltă, Piața Sudului...

C.P.: Uite o altă valoare, piețele care dau sau ar trebui să dea o anumită valoare locului. Nu știu cum sunt percepute. (...) La nivel de cartier poți să speli și străzile dacă asta își dorește cetățenul. Dar mă gândesc că poate poți să le speli mai rar și în schimb să le reabilitezi și blocurile. Trebuie să le și explici. Eu am avut o mare surpriză în multe orașe de exemplu la Slatina, unde oamenii percep modul lor de locuire ca fiind foarte bun. Doar dacă îl scoți pe acel om din mediul lui și îi arăți altă formă de locuire comună, el și-ar da seama că e mai complicat decât ce suprafață are apartamentul. Ține de vecinătate, de magazine, de cum comunică școlile cu comunitatea și ce rol au ele, ce înseamnă aglomerația și spațiul liber. E un fel de locuire forțată, cu care oamenii s-au obișnuit. Ca o concluzie, să învățăm din greșelile altora, să ne pese mai mult și să schimbăm ceva odată, adică mai multă responsabilitate.

*Centrul RISS îi mulțumește doamnei **Claudia Pamfil** pentru timpul acordat și pentru răspunsurile oferite la problemele ridicate.*

Romanian Journal for International Relations and Security Studies, N°1 / 2011

EVENIMENTELE CENTRULUI ROMÂN PENTRU RELAȚII INTERNAȚIONALE ȘI STUDII DE SECURITATE

~ Educația în Relații Internaționale - între Pasiune și Necesitate ~

În data de 13 aprilie 2011, Centrul Român pentru Relații Internaționale și Studii de Securitate (RISS) a organizat conferința de lansare, cu tema *Educație și Cercetare în România: Relații Internaționale, Studii de Securitate, Geopolitică și Diplomatie*, care a avut loc la Biblioteca Centrală Universitară Carol I din București.

În cadrul acestui eveniment, au luat cuvântul Excelența Sa, **Ambasadorul Nicolae Ecobescu** (Director al Institutului Român pentru Studii Internaționale), **Lector Univ. Dr. Șerban Filip Cioculescu** (Lector în cadrul Institutului Diplomatic Român și colaborator extern al Facultății de Științe Politice, Universitatea București), **Lector Univ. Dr. Marius-Cristian Neacșu** (Academia de Studii Economice, Director adjunct al Masterului de Geopolitică și Relații Economice Internaționale), **Ana-Maria Aelenei**, Program

Romanian Journal for International Relations and Security Studies, N°1 / 2011

Associate la German Marshall Fund of the United States, precum și reprezentanți ai principalelor ONG-uri, fundații și think-tank-uri din România.

Conferința a debutat cu o prezentare generală a mediului academic și a celui de cercetare în domeniul relațiilor internaționale în România, ținută de domnișoara Alexandra Năstase, președintele Centrului RISS. Aceasta a accentuat nevoia de performanță, de inovare și de îmbinare a abilităților oferite de educația non-formală și a cunoștințelor oferite de educația formală, în contextul în care proiectele Centrului RISS oferă spațiul optim pentru dezvoltarea de astfel de activități.

Excelența Sa, domnul ambasador Nicolae Ecobescu a făcut o scurtă prezentare a practicii în domeniul studiilor de securitate, pornind de la o serie de concepte cheie precum dimensiunile securității, școlile de securitate sau cultura de securitate.

În continuarea discuției, domnul Șerban Cioculescu a pus accentul pe importanța cercetării în relațiile internaționale în România și despre necesitatea unui cadru interdisciplinar în studierea și cercetarea relațiilor internaționale.

Perspectivile cercetării în domeniul geopoliticii au fost abordate de domnul Marius-Cristian Neacșu, care a prezentat un studiu de caz pe programul de masterat: Geopolitică și Relații Economice Internaționale din cadrul Academiei de Studii Economice.

În completarea discursurilor primilor trei invitați, domnișoara Ana-Maria Aelenei, Program Associate la German Marshall Fund of the United States, a vorbit despre necesitatea experienței și a aplicării practice a informației teoretice acumulate în mediul academic.

La finalul conferinței, invitații și participanții au concluzionat că mediul de cercetare în cadrul relațiilor internaționale și a domeniilor conexe în România trebuie susținut și încurajat în vederea dezvoltării. În plus, necesitatea formării unei comunități de tineri cercetători și specialiști este esențială pentru o perspectivă învoitoare asupra relațiilor internaționale și studiilor de securitate. În acest sens, Centrul RISS își propune să contribuie la formarea acestei comunități prin diversele activități și proiectele desfășurate.

Conferința a fost realizată cu sprijinul **Bibliotecii Centrale Universitare Carol I** și al Masterului de **Geopolitică și Relații Economice Internaționale**.

Partenerii media ai acestui eveniment au fost: **Foreign Policy România, StartUB, Ambition, Hipmag, Evenimente Studentești, Metropotam, RegieLive, Resurse Tineret, OnlineStudent, Studentie.ro, BusinessLive.ro, Liga Studenților Români în Străinătate, Europe Direct Centras, Educativa, Global Romanian Students and Young Professionals Society, Lume Bună, Strada32.com.**

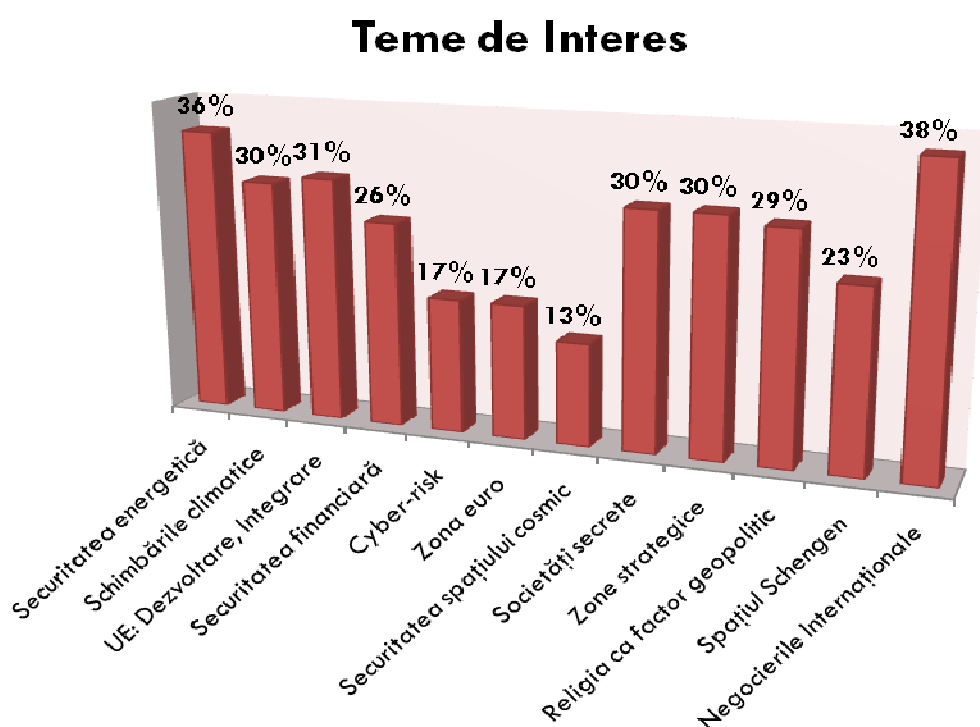
TEME ȘI ZONE DE INTERES

~Teme și Zone de interes pentru tineri studenți și absolvenți în domeniile de cercetare ale Centrului RISS (relații internaționale, studii de securitate, geopolitică și diplomatie)~

În perioada februarie - aprilie 2011, Centrul Român pentru Relații Internaționale și Studii de Securitate a realizat un studiu online, în rândul studenților și tinerilor absolvenți atât din România, cât și din străinătate, la care au participat 300 de respondenți, pentru a identifica temele și zonele principale de interes ale acestora.

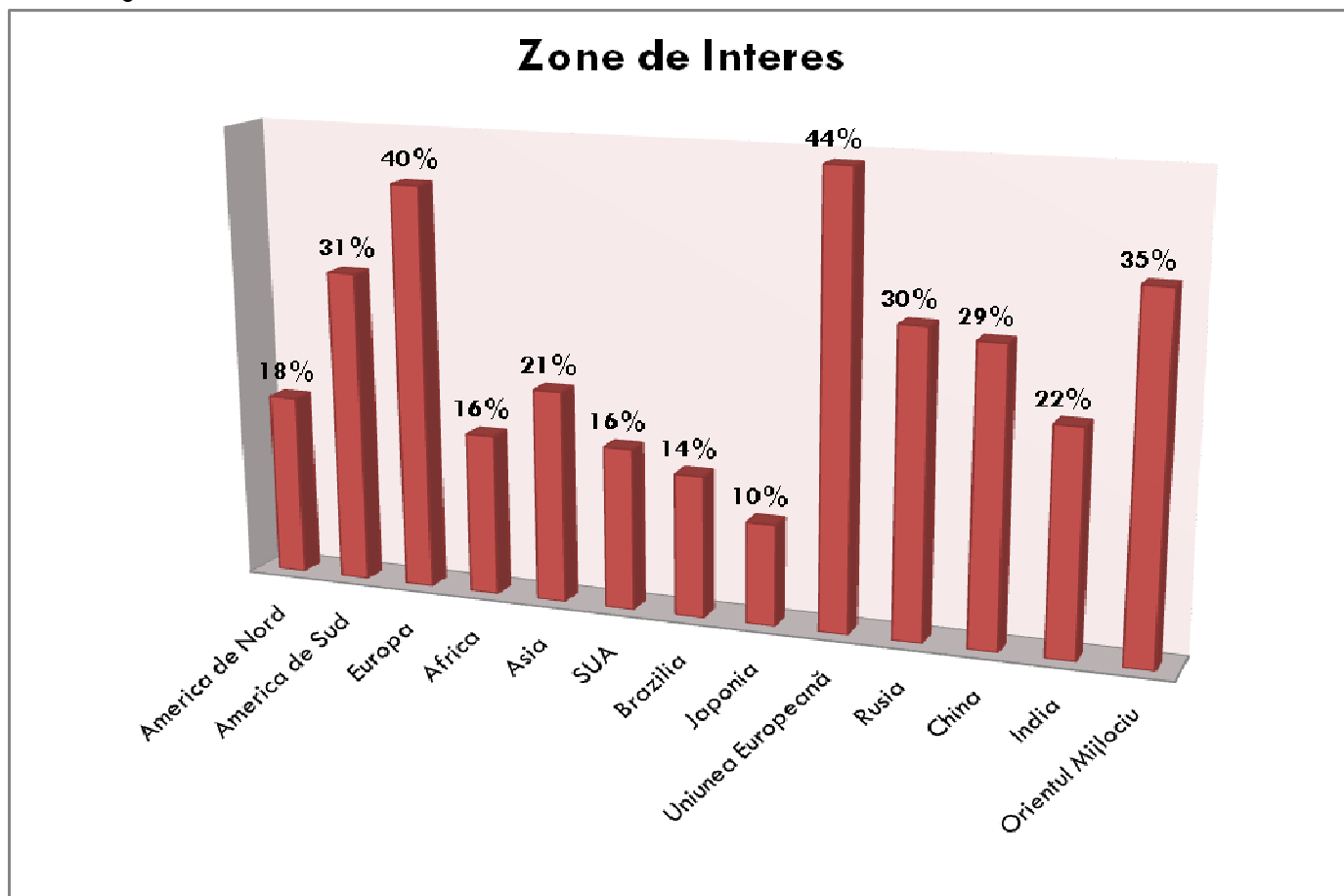
În urma acestei cercetări, care a constat în 2 întrebări închise, cu răspuns multiplu și o întrebare cu răspuns deschis, *Negocierile internaționale* și *Securitatea energetică* se află în topul preferințelor tinerilor în ceea ce privește temele de interes, la polul opus aflându-se *Securitatea spațiului cosmic* și *Cyber-risk*, fapt care arată o lipsă a preocupării în ceea ce privește aceste particularități care completează peisajul securității tradiționale.

Fig.1 Teme de Interes

Cu toate că *Zona Euro* se află pe ultimele locuri, *Uniunea Europeană* ocupă prima poziție în clasamentul ariilor geopolitice de interes, urmată de *Europa* și *Orientul Mijlociu*. În topul preferințelor, *Statele Unite ale Americii* și *Africa* se situează pe același loc, primind doar 16%, în timp ce *Japonia* a primit doar 10%, iar *Brazilia* 14 %.

Fig.2 Zone de Interes

APEL PENTRU LUCRĂRI

Romanian Journal of International Relations and Security Studies are drept scop dezbateră aspectelor de actualitate din domeniul relațiilor internaționale și a studiilor de securitate, precum și prezentarea rezultatelor științifice în domeniu, la nivel național și internațional. Publicată de către Centru Român de Relații Internaționale și Studii de Securitate, revista se adresează tuturor specialiștilor în domeniile de interes, cercetătorilor, profesorilor și studenților la nivelul licență, master, doctorat. Aceasta va apărea în format online pentru primele ediții. Articolele vor fi publicate în limbile română și engleză.

Tema:

Securitate și democrație în contextul internațional actual

The most telling aspect of the anti-regime demonstrations that have rocked the Arab world is what they are not about: They are not about the existential plight of the Palestinians under Israeli occupation; nor are they at least overtly anti-Western or even anti-American. The demonstrators have directed their ire against unemployment, tyranny, and the general lack of dignity and justice in their own societies. This constitutes a sea change in modern Middle Eastern history.

(Robert D. Kaplan, Special Report Foreign Policy, *Revolution in the Arab World*, 2011)

Evenimentele recent petrecute în Orientul Mijlociu au reprezentat un val extraordinar de schimbare politică, un suflu nou pentru lumea arabă, dar și un seism politic regional cu efecte globale ce trebuie gestionate cu atenție.

Sugestii tematice pentru autori:

- Orientul Mijlociu: cronologie, evenimente, studii de caz, implicații regionale, internaționale;
- Rolul organizațiilor internaționale și organizațiilor regionale în evenimentele din Orientul Mijlociu;
- Democrația și drepturile omului (aspecte naționale și internaționale);
- Creșterea influenței religioase sau etnice și efectele asupra securității internaționale;
- State eșuate: definire, studii de caz, vulnerabilități;
- Islam, islamism și terorism în Orientul Mijlociu.

Termenul limită de primire al **abstractului** este **15 august 2011**, împreună cu CV-ul autorului, Instituția/organizația de la care provine, statutul (student, absolvent, lector, profesor), precum și adresa de e-mail.

Termen limită de primire al **lucrării, în formă finală**, este **15 septembrie 2011**.

Note pentru autori:

- Articolele trebuie să aibă un minim de 4000 de cuvinte și nu trebuie să depășească 8000 - 9000 de cuvinte (bibliografia este inclusă).
- Autorii sunt invitați să trimită și recenzii pe această tematică.
- Articolele trimise trebuie să fie originale și nepublicate.
- Textul principal: Times New Roman, 12, spațiere 1,5.
- Pentru note/stil de citare și referințe folosiți sistemul Chicago.
- Limba de publicare este engleză.
- Drepturile de autor ale colaboratorilor sunt asociate cu Centrul Român pentru Relații Internaționale și Studii de Securitate, pentru ca acesta să poată folosi textele și în alte publicații decât cea pentru care se trimite articolul. Autorii vor fi înștiințați în acest caz.

Mai multe informații referitoare la normele de redactare puteți găsi în Ghidul Autorului, pe website-ul Centrului Român pentru Relații Internaționale și Studii de Securitate: www.centrulriss.com.

Așteptăm lucrările dumneavoastră la contact@centrulriss.com

Romanian Journal for International Relations and Security Studies, N°1 / 2011

CALL FOR PAPERS

The purpose of the *Romanian Journal of International Relations and Security Studies* is to encourage the debate on topics related to international relations and security studies and to present scientific research in these fields, at national and international level. Published by the Romanian Center for International Relations and Security Studies, the journal is open to professionals, researchers, teachers and also Bachelor, Master, PhD students. The first edition will be issued online. Articles will be published both in Romanian and English.

Theme:

Security and Democracy in the current international context

The most telling aspect of the anti-regime demonstrations that have rocked the Arab world is what they are not about: They are not about the existential plight of the Palestinians under Israeli occupation; nor are they at least overtly anti-Western or even anti-American. The demonstrators have directed their ire against unemployment, tyranny, and the general lack of dignity and justice in their own societies. This constitutes a sea change in modern Middle Eastern history.

(Robert D. Kaplan, Special Report Foreign Policy, *Revolution in the Arab World*, 2011)

The recent events that have taken place in the Middle East can be characterized as an extraordinary wave of political change, a new spirit to the Arab world, but also a regional political earthquake with global effects that need to be urgently managed and thoroughly analyzed.

Thematic suggestions for authors:

- **Middle East: timeline, events, case studies, regional and international implications;**
- **The role of international and regional organizations in Middle East;**
- **Democracy and human rights (national and international issues);**
- **Religious and ethnic influences and their effect on international security;**
- **Failed states: definition, case studies, and vulnerabilities;**
- **Islam, Islamism and terrorism in the Middle East.**

Please send **the abstract** until **August 15th, 2011**, together with the CV of the author, institution/organization they represent, status (student, graduate, lecturer, professor) and e-mail address.

Deadline for **final document** is **September 15th, 2011**.

Note to authors:

- **Articles must have a minimum of 4000 words and should not exceed 8000-9000 words (references included).**
- **Authors are also invited to submit book reviews on this topic.**
- **Articles submitted must be original and unpublished.**
- **Main Text: Times New Roman 12, spacing 1.5.**
- **For notes / references and citation use the Chicago style.**
- **Language of publication is English.**
- **Copyrights of the collaborators are associated with the Center for International Relations and Security Studies, so that the texts can be used in other publications. Authors will be notified in this case.**

More information about writing rules in the Author's Guideline, which can be found on website of the Romanian Center for International Relations and Security Studies: www.centrulriss.com.

Please send your application to contact@centrulriss.com

Romanian Journal for International Relations and Security Studies, N°1 / 2011

DOCUMENTE OFICIALE

Discursul Secretarului Executiv al UNFCCC, Christiana Figueres, la deschiderea negocierilor de la Cancun (decembrie 2010)

© ONU | http://unfccc.int/files/press/statements/application/pdf/101207_cop16_hls_cfg.pdf

Sixteenth session of the Conference of the Parties and the sixth session of the Conference of the Parties serving as the Meeting of the Parties to the Kyoto Protocol, Cancun, 7 December 2010.

Statement at the high-level segment by Christiana Figueres, Executive Secretary, United Nations Framework Convention on Climate Change.

*Su Excelencia, Presidente Calderón,
Honourable Presidents and Heads of State who are gracing this gathering
with their presence,
Secretary-General of the United Nations, Mr. BAN Ki-moon,
Su Excelencia, Secretaria Espinosa,
Distinguished Ministers, Ambassadors, Delegates,
Ladies and gentlemen, Señoras y Señores,*

Quiero darles una calurosa bienvenida a COP16 y CMP 6 en este espectacular Cancún. Nuevamente agradezco al Sr. Presidente Calderón, a la Canciller Espinosa, al Secretario Elvira, y todos los miembros de sus equipos por su tesonera dedicación a este proceso, y por la manera tan transparente e inclusiva en que han conducido estas deliberaciones.

Ladies and gentlemen,

The beauty of the surroundings in which we are working cannot hide the fact that the stakes at this particular conference are very high. The political stakes are high because the effectiveness and credibility of your multilateral intergovernmental process are in danger. And the environmental stakes are high because we are quickly running out of time to safeguard our future.

When it comes to measuring our actions in life, we can never afford to assess them with respect to their impacts on the most privileged; rather we should honestly assess them with respect to their effect on those who are most vulnerable to our actions.

In the arena of climate change, the list of vulnerable nations is long, and growing.

Tuvalu, Maldives, Kiribati, Vanuatu are looking for ways to evacuate their entire population because of salt water intrusion and rising sea levels. Sooner rather than later, island nations will have to seek refuge in other, higher lying countries.

Their fate is a wake-up call to all of us:

- *The floods that devastated Pakistan, Venezuela and Colombia this year are a wake-up call.*
- *The wildfires that gripped Russia are a wake-up call.*
- *This year's hottest summers to date in Japan and China are a wake-up call.*
- *There will be worse impacts, and no country will be exempt.*

The question is: has the world woken up and can the world respond to this? The answer, my friends, is in your hands here and now.

In my opening speech last Monday, I mentioned that we are in the land of the ancient Mayan goddess Ixchel, goddess of reason, creativity and weaving. Over the past week, I have found it

Romanian Journal for International Relations and Security Studies, N°1 / 2011

encouraging to see that she has inspired you to use reason and creativity to weave together some of the elements of your response to climate change. Much good work has already come out of the draft decisions you have prepared under both the SBI and the SBSTA. You have also used creativity and reason to begin to fill in some of the holes in the tapestry of the KP and the LCA. But we all know that is not enough.

You have come to a crucial stage in your work. You are now at the juncture at which you need to prove that the governments of the world are indeed ready to respond.

A solid response to climate change demands nothing less than putting international climate policy firmly back on track. You can only do that by moving beyond the boundaries of short-term national interests to converge in that space which is common to all of us, that space where we are all human beings dependent on the well-being of this now fragile planet, and where we are all jointly accountable to future generations. And you can reach that space only through conciliation with each other now.

Your task over the next very brief three days is to reach conciliation in a balanced manner on all outstanding elements of the Bali Road Map, including:

Conciliation on the future of the Kyoto Protocol, and its mechanisms and on avoiding a gap beyond 2012;

- Conciliation on how and where to anchor mitigation proposals that have been put forward this year;
- Conciliation on the accountability for the implementation of mitigation proposals and the accompanying financial support;
- Conciliation on long-term funding to assist developing countries and specifically the most vulnerable of these;
- Conciliation on response measures; and
- Conciliation on an understanding of fairness to guide long-term mitigation efforts.

Excellencies, Ministers, ladies and gentlemen, Señoras y Señores, I know that in many areas, you are already exploring beyond your national positions. In other areas, less so. If you find your national position is in opposition to that of others, don't ask for compromise - think of our common planet, and offer the compromise first.

The deal here in Cancun will not guarantee all your short-term national interests, but reaching no outcome here in Cancun will endanger everyone's long-term well-being.

Cancun must deliver!

Believe me, the eyes of the world are measuring our work, they will be reporting, and they will certainly verify!

Thank you!

Conference of the Parties
Report of the Conference of the Parties on its sixteenth session,
held in Cancun from 29 November to 10 December 2010

Deciziile luate în urma negocierilor de la Cancun

© ONU | http://unfccc.int/files/meetings/cop_16/application/pdf/cop16_lca.pdf

Addendum

Part Two: Action taken by the Conference of the Parties at its sixteenth session

Contents

Decisions adopted by the Conference of the Parties

United Nations FCCC

Framework Convention on

Climate Change

Decision 1/CP.16

The Cancun Agreements: Outcome of the work of the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention

The Conference of the Parties,

Recalling its decision 1/CP.13 (the Bali Action Plan) and decision 1/CP.15,

Seeking to secure progress in a balanced manner, with the understanding that, through this decision, not all aspects of the work of the Ad Hoc Working Group on Longterm Cooperative Action under the Convention are concluded, and that nothing in this decision shall prejudice prospects for, or the content of, a legally binding outcome in the future,

Reaffirming the commitment to enable the full, effective and sustained implementation of the Convention through long-term cooperative action, now, up to and beyond 2012, in order to achieve the ultimate objective of the Convention,

Recalling the principles, provisions and commitments set forth in the Convention, in particular its Articles 3 and 4,

Recognizing that climate change represents an urgent and potentially irreversible threat to human societies and the planet, and thus requires to be urgently addressed by all Parties,

Affirming the legitimate needs of developing country Parties for the achievement of sustained economic growth and the eradication of poverty, so as to be able to deal with climate change,

Noting resolution 10/4 of the United Nations Human Rights Council on human rights and climate change, which recognizes that the adverse effects of climate change have a range of direct and indirect implications for the effective enjoyment of human rights and that the effects of climate change will be felt most acutely by those segments of the population that are already vulnerable owing to geography, gender, age, indigenous or minority status, or disability.

I. A shared vision for long-term cooperative action

1. *Affirms* that climate change is one of the greatest challenges of our time and that all Parties share a vision for long-term cooperative action in order to achieve the objective of the Convention under its

Romanian Journal for International Relations and Security Studies, N°1 / 2011

Article 2, including through the achievement of a global goal, on the basis of equity and in accordance with common but differentiated responsibilities and respective capabilities; this vision is to guide the policies and actions of all Parties, while taking into full consideration the different circumstances of Parties in accordance with the principles and provisions of the Convention; the vision addresses mitigation, adaptation, finance, technology development and transfer, and capacity-building in a balanced, integrated and comprehensive manner to enhance and achieve the full, effective and sustained implementation of the Convention, now, up to and beyond 2012;

2. *Further affirms that:*

- (a) Scaled-up overall mitigation efforts that allow for the achievement of desired stabilization levels are necessary, with developed country Parties showing leadership by undertaking ambitious emission reductions and providing technology, capacity-building and financial resources to developing country Parties, in accordance with the relevant provisions of the Convention;
- (b) Adaptation must be addressed with the same priority as mitigation and requires appropriate institutional arrangements to enhance adaptation action and support;
- (c) All Parties should cooperate, consistent with the principles of the Convention, through effective mechanisms, enhanced means and appropriate enabling environments, and enhance technology development and the transfer of technologies to developing country Parties to enable action on mitigation and adaptation;
- (d) Mobilization and provision of scaled-up, new, additional, adequate and predictable financial resources is necessary to address the adaptation and mitigation needs of developing countries;
- (e) Capacity-building is essential to enable developing country Parties to participate fully in, and to implement effectively, their commitments under the Convention; and that the goal is to enhance the capacity of developing country Parties in all areas;

3. *Recognizes* that warming of the climate system is unequivocal and that most of the observed increase in global average temperatures since the mid-twentieth century is very likely due to the observed increase in anthropogenic greenhouse gas concentrations, as assessed by the Intergovernmental Panel on Climate Change in its Fourth Assessment Report;

4. *Further recognizes* that deep cuts in global greenhouse gas emissions are required according to science, and as documented in the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, with a view to reducing global greenhouse gas emissions so as to hold the increase in global average temperature below 2 °C above preindustrial levels, and that Parties should take urgent action to meet this long-term goal, consistent with science and on the basis of equity; *also recognizes* the need to consider, in the context of the first review, as referred to in paragraph 138 below, strengthening the long-term global goal on the basis of the best available scientific knowledge, including in relation to a global average temperature rise of 1.5 °C;

5. *Agrees*, in the context of the long-term goal and the ultimate objective of the Convention and the Bali Action Plan, to work towards identifying a global goal for substantially reducing global emissions by 2050, and to consider it at the seventeenth session of the Conference of the Parties;

6. *Also agrees* that Parties should cooperate in achieving the peaking of global and national greenhouse gas emissions as soon as possible, recognizing that the time frame for peaking will be longer in developing countries, and bearing in mind that social and economic development and poverty eradication are the first and overriding priorities of developing countries and that a low-carbon development strategy is indispensable to sustainable development; in this context, *further agrees* to work towards identifying a time frame for global peaking of greenhouse gas emissions based on the best available scientific knowledge and equitable access to sustainable development, and to consider it at the seventeenth session of the Conference of the Parties;

7. *Recognizes* the need to engage a broad range of stakeholders at the global, regional, national and local levels, be they government, including subnational and local government, private business or civil society, including youth and persons with disability, and that gender equality and the effective participation of women and indigenous peoples are important for effective action on all aspects of climate change;

8. *Emphasizes* that Parties should, in all climate change related actions, fully respect human rights;

9. *Confirms* that Parties, especially developing country Parties that would have to bear disproportionate or abnormal burden under the long-term cooperative action under the Convention, should be given full consideration;

10. *Realizes* that addressing climate change requires a paradigm shift towards building a low carbon society that offers substantial opportunities and ensures continued high growth and sustainable development, based on innovative technologies and more sustainable production and consumption and lifestyles, while ensuring a just transition of the workforce that creates decent work and quality jobs;

II. Enhanced action on adaptation

11. *Agrees* that adaptation is a challenge faced by all Parties, and that enhanced action and international cooperation on adaptation is urgently required to enable and support the implementation of adaptation actions aimed at reducing vulnerability and building resilience in developing country Parties, taking into account the urgent and immediate needs of those developing countries that are particularly vulnerable;

12. *Affirms* that enhanced action on adaptation should be undertaken in accordance with the Convention, should follow a country-driven, gender-sensitive, participatory and fully transparent approach, taking into consideration vulnerable groups, communities and ecosystems, and should be based on and guided by the best available science and, as appropriate, traditional and indigenous knowledge, with a view to integrating adaptation into relevant social, economic and environmental policies and actions, where appropriate;

13. *Decides* to hereby establish the Cancun Adaptation Framework encompassing the provisions laid out below, with the objective of enhancing action on adaptation, including through international cooperation and coherent consideration of matters relating to adaptation under the Convention;

14. *Invites* all Parties to enhance action on adaptation under the Cancun Adaptation Framework, taking into account their common but differentiated responsibilities and respective capabilities, and specific national and regional development priorities, objectives and circumstances, by undertaking, inter alia, the following:

- (a) Planning, prioritizing and implementing adaptation actions, including projects and programmes,¹ and actions identified in national and subnational adaptation plans and strategies, national adaptation programmes of action of the least developed countries, national communications, technology needs assessments and other relevant national planning documents;
- (b) Impact, vulnerability and adaptation assessments, including assessments of financial needs as well as economic, social and environmental evaluation of adaptation options;
- (c) Strengthening institutional capacities and enabling environments for adaptation, including for climate-resilient development and vulnerability reduction; Including in the areas of water resources; health; agriculture and food security; infrastructure; socio-economic activities; terrestrial, freshwater and marine ecosystems; and coastal zones.
- (d) Building resilience of socio-economic and ecological systems, including through economic diversification and sustainable management of natural resources;
- (e) Enhancing climate change related disaster risk reduction strategies, taking into consideration the Hyogo Framework for Action, 2 where appropriate, early warning systems, risk assessment and management, and sharing and transfer mechanisms such as insurance, at the local, national, subregional and regional levels, as appropriate;
- (f) Measures to enhance understanding, coordination and cooperation with regard to climate change induced displacement, migration and planned relocation, where appropriate, at the national, regional and international levels;
- (g) Research, development, demonstration, diffusion, deployment and transfer of technologies, practices and processes, and capacity-building for adaptation, with a view to promoting access to technologies, in particular in developing country Parties;
- (h) Strengthening data, information and knowledge systems, education and public awareness;
- (i) Improving climate-related research and systematic observation for climate data collection, archiving, analysis and modelling in order to provide decision makers at the national and regional levels with improved climate-related data and information;

15. *Decides* to hereby establish a process to enable least developed country Parties to formulate and implement national adaptation plans, building upon their experience in preparing and implementing national adaptation programmes of action, as a means of identifying medium- and long-term adaptation needs and developing and implementing strategies and programmes to address those needs;

16. *Invites* other developing country Parties to employ the modalities formulated to support the above-mentioned national adaptation plans in the elaboration of their planning effort referred to in paragraph 14 (a) above;

17. *Requests* the Subsidiary Body for Implementation to elaborate modalities and guidelines for the provisions of paragraphs 15 and 16 above, for adoption by the Conference of the Parties at its seventeenth session;

18. *Requests* developed country Parties to provide developing country Parties, taking into account the needs of those that are particularly vulnerable, with long-term, scaled-up, predictable, new and additional finance, technology and capacity-building, consistent with relevant provisions, to implement urgent, short-, medium- and long-term adaptation actions, plans, programmes and projects at the local, national, subregional and regional levels, in and across different economic and social sectors and ecosystems, as well as to undertake the activities referred to in paragraphs 14–16 above and paragraphs 30, 32 and 33 below;

19. *Acknowledges* the need to strengthen, enhance and better utilize existing institutional arrangements and expertise under the Convention;

20. *Decides* to hereby establish an Adaptation Committee to promote the implementation of enhanced action on adaptation in a coherent manner under the Convention, inter alia, through the following functions:

(a) Providing technical support and guidance to the Parties, respecting the country-driven approach, with a view to facilitating the implementation of adaptation activities, including those listed in paragraphs 14 and 15 above, where appropriate;

(b) Strengthening, consolidating and enhancing the sharing of relevant information, knowledge, experience and good practices, at the local, national, regional and international levels, taking into account, as appropriate, traditional knowledge and practices;

(c) Promoting synergy and strengthening engagement with national, regional and international organizations, centres and networks, in order to enhance the implementation of adaptation actions, in particular in developing country Parties;

(d) Providing information and recommendations, drawing on adaptation good practices, for consideration by the Conference of the Parties when providing guidance on means to incentivize the implementation of adaptation actions, including finance, technology and capacity-building and other ways to enable climate-resilient development and reduce vulnerability, including to the operating entities of the financial mechanism of the Convention, as appropriate;

(e) Considering information communicated by Parties on their monitoring and review of adaptation actions, support provided and received, possible needs and gaps and other relevant information, including information communicated under the Convention, with a view to recommending what further actions may be required, as appropriate;

21. *Invites* Parties to submit to the secretariat, by 21 February 2011, views on the composition of, and modalities and procedures for, the Adaptation Committee, including on proposed linkages with other relevant institutional arrangements;

22. *Requests* the secretariat to compile these submissions into a miscellaneous document, to be made available by the fourteenth session of the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention, and to prepare a synthesis report based on those submissions by the fourteenth session of the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention;

23. *Requests* the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention, taking into account the above-mentioned submissions and synthesis report, to elaborate the composition of, and modalities and procedures for, the Adaptation Committee, for adoption by the Conference of the Parties at its seventeenth session;

24. *Also requests* the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention, in elaborating the above-mentioned modalities and procedures, to define, as appropriate, linkages with other relevant institutional arrangements under and outside the Convention, including at the national and regional levels;

25. *Recognizes* the need to strengthen international cooperation and expertise in order to understand and reduce loss and damage associated with the adverse effects of climate change, including impacts related to extreme weather events and slow onset events;

26. *Decides* to hereby establish a work programme in order to consider, including through workshops and expert meetings, as appropriate, approaches to address loss and damage associated with climate change impacts in developing countries that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change;

27. *Requests* the Subsidiary Body for Implementation to agree on activities to be undertaken under the above-mentioned work programme;

28. *Invites* Parties and relevant organizations to submit to the secretariat, by 21 February 2011, views and information on what elements should be included in the work programme, including the following:

- (a) Possible development of a climate risk insurance facility to address impacts associated with severe weather events;
- (b) Options for risk management and reduction, risk sharing and transfer mechanisms such as insurance, including options for micro-insurance, and resilience building, including through economic diversification;
- (c) Approaches for addressing rehabilitation measures associated with slow onset events;
- (d) Engagement of stakeholders with relevant specialized expertise;

29. *Requests* the secretariat to compile these submissions into a miscellaneous document and to prepare a synthesis report based on those submissions, to be made available for consideration by the Subsidiary Body for Implementation at its thirty-fourth session, and with a view to making recommendations on loss and damage to the Conference of the Parties for its consideration at its eighteenth session;

30. *Invites* Parties to strengthen and, where necessary, establish regional centres and networks, in particular in developing countries, with support from developed country Parties and relevant organizations, as appropriate, and to facilitate and enhance national and regional adaptation actions, in a manner that is country-driven, encourages cooperation and coordination between regional stakeholders and improves the flow of information between the Convention process and national and regional activities;

31. *Notes* that an international centre to enhance adaptation research and coordination could also be established in a developing country;

32. *Invites* all Parties to strengthen and, where necessary, establish and/or designate national-level institutional arrangements, with a view to enhancing work on the full range of adaptation actions, from planning to implementation;

33. *Decides* that all Parties should use existing channels to provide information, as appropriate, on support provided and received for adaptation actions in developing countries and on activities undertaken, including, inter alia, progress made, experiences, lessons learned, and challenges and gaps in the delivery of support, with a view to ensuring transparency and accountability and encouraging best practices;

34. *Invites* relevant multilateral, international, regional and national organizations, the public and private sectors, civil society and other relevant stakeholders to undertake and support enhanced action on adaptation at all levels, including under the Cancun Adaptation Framework, as appropriate, in a coherent and integrated manner, building on synergies among activities and processes, and to make information available on the progress made;

35. *Requests* the secretariat to support the implementation of the Cancun Adaptation Framework, including related institutional arrangements under the Convention, in accordance with its mandate and subject to the availability of resources;

III. Enhanced action on mitigation

A. Nationally appropriate mitigation commitments or actions by developed country Parties

Emphasizing the need for deep cuts in global greenhouse gas emissions and early and urgent undertakings to accelerate and enhance the implementation of the Convention by all Parties, on the basis of equity and in accordance with their common but differentiated responsibilities and respective capabilities,

Acknowledging that the largest share of historical global emissions of greenhouse gases originated in developed countries and that, owing to this historical responsibility, developed country Parties must take the lead in combating climate change and the adverse effects thereof,

36. *Takes note* of quantified economy-wide emission reduction targets to be implemented by Parties included in Annex I to the Convention as communicated by them and contained in document FCCC/SB/2011/INF.14 (to be issued);

37. *Urges* developed country Parties to increase the ambition of their economy-wide emission reduction targets, with a view to reducing their aggregate anthropogenic emissions of carbon dioxide and other greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol to a level consistent with the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change;

38. *Requests* the secretariat to organize workshops to clarify the assumptions and the conditions related to the attainment of these targets, including the use of carbon credits from the market-based mechanisms and land use, land-use change and forestry activities, and options and ways to increase their level of ambition;

39. *Also requests* the secretariat to prepare a technical paper based on Parties' submissions with the aim of facilitating understanding of the assumptions and conditions related to the attainment of their emission reduction targets and a comparison of the level of emission reduction efforts;

40. *Decides*, building on existing reporting and review guidelines, processes and experiences, to enhance reporting in the national communications of Parties included in Annex I to the Convention on mitigation targets and on the provision of financial, technological and capacity-building support to developing country Parties as follows:

(a) Developed countries should submit annual greenhouse gas inventories and inventory reports and biennial reports on their progress in achieving emission reductions, including information on mitigation actions to achieve their quantified economy-wide emission targets and emission reductions achieved, projected emissions and the provision of financial, technology and capacity-building support to developing country Parties;

(b) Developed countries shall submit supplementary information on the achievement of quantified economy-wide emission reductions;

(c) Developed countries shall improve the reporting of information on the provision of financial, technology and capacity-building support to developing country Parties;

41. *Also decides* to enhance the guidelines for the reporting of information in national communications by Parties included in Annex I to the Convention, including the development of common reporting formats and methodology for finance, in order to ensure that information provided is complete, comparable, transparent and accurate;

42. *Further decides* to enhance guidelines for the review of information in national communications with respect to the following:

(a) Progress made in achieving emission reductions;

(b) Provision of financial, technology and capacity-building support to developing country Parties;

43. *Decides* that developed countries should establish national arrangements for the estimation of anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of all greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol;

44. *Also decides* to establish a process for international assessment of emissions and removals related to quantified economy-wide emission reduction targets under the Subsidiary Body for Implementation, taking into account national circumstances, in a rigorous, robust and transparent manner, with a view to promoting comparability and building confidence;

45. *Further decides* that developed countries should develop low-carbon development strategies or plans;

46. *Decides* on the following work programme for the development of modalities and guidelines described above, building on existing reporting and review guidelines, processes and experiences:

(a) The revision of guidelines, as necessary, on the reporting of national communications, including the biennial report:

- (i) The provision of financing, through enhanced common reporting formats, methodologies for finance and tracking of climate-related support;
- (ii) Supplementary information on achievement of quantified economy-wide emission reduction targets;
- (iii) Information on national inventory arrangements;
- (b) The revision of guidelines for the review of national communications, including the biennial report, annual greenhouse gas inventories and national inventory systems;
- (c) The establishment of guidelines for national inventory arrangements;
- (d) Modalities and procedures for international assessment and review of emissions and removals related to quantified economy-wide emission reduction targets in accordance with paragraph 44 above, including the role of land use, land-use change and forestry, and carbon credits from market-based mechanisms, taking into account international experience;

47. *Invites* Parties to submit views on the items mentioned in paragraph 46 above, including with respect to the initial scheduling of the processes described in this section, by 28 March 2011;

B. Nationally appropriate mitigation actions by developing country Parties

Recognizing that developing country Parties are already contributing and will continue to contribute to a global mitigation effort in accordance with the principles and provisions of the Convention, and could enhance their mitigation actions, depending on provision of finance, technology and capacity-building support by developed country Parties,

Reaffirming that social and economic development and poverty eradication are the first and overriding priorities of developing country Parties, and that the share of global emissions originating in developing countries will grow to meet their social and development needs,

48. *Agrees* that developing country Parties will take nationally appropriate mitigation actions in the context of sustainable development, supported and enabled by technology, financing and capacity-building, aimed at achieving a deviation in emissions relative to 'business as usual' emissions in 2020;

49. *Takes note* of nationally appropriate mitigation actions to be implemented by Parties not included in Annex I to the Convention as communicated by them and contained in document FCCC/AWGLCA/2011/INF.15 (to be issued);

50. *Invites* developing countries that wish to voluntarily inform the Conference of the Parties of their intention to implement nationally appropriate mitigation actions in association with this decision to submit information on those actions to the secretariat;

51. *Requests* the secretariat to organize workshops to understand the diversity of mitigation actions submitted, underlying assumptions and any support needed for the implementation of these actions, noting different national circumstances and the respective capabilities of developing country Parties;

52. *Decides* that, in accordance with Article 4, paragraph 3, of the Convention, developed country Parties shall provide enhanced financial, technological and capacity-building support for the

preparation and implementation of nationally appropriate mitigation actions of developing country Parties and for enhanced reporting by these Parties;

53. *Also decides* to set up a registry to record nationally appropriate mitigation actions seeking international support and to facilitate matching of finance, technology and capacity-building support for these actions;

54. *Invites* developing country Parties to submit to the secretariat information on nationally appropriate mitigation actions for which they are seeking support, along with estimated costs and emission reductions, and the anticipated time frame for implementation;

55. *Also invites* developed country Parties to submit to the secretariat information on support available and provided for nationally appropriate mitigation actions;

56. *Requests* the secretariat to record and regularly update in the registry the information provided by Parties on:

- (a) Nationally appropriate mitigation actions seeking international support;
- (b) Support available from developed country Parties for these actions;
- (c) Support provided for nationally appropriate mitigation actions;

57. *Agrees* to develop modalities for the facilitation of support through the registry referred to in paragraph 53 above, including any functional relationship with the financial mechanism;

58. *Decides* to recognize nationally appropriate mitigation actions of developing countries in a separate section of the registry;

59. *Requests* the secretariat to record, and regularly update, in a separate section of the registry, information submitted by Parties on the following:

- (a) Mitigation actions contained in document FCCC/AWGLCA/2011/INF.1;
- (b) Additional mitigation actions submitted in association with paragraph 50 above;
- (c) Once support has been provided, internationally supported mitigation actions and associated support;

60. *Decides* to enhance reporting in national communications, including inventories, from Parties not included in Annex I to the Convention on mitigation actions and their effects, and support received, with additional flexibility to be given to the least developed country Parties and small island developing States:

- (a) The content and frequency of national communications from Parties not included in Annex I to the Convention will not be more onerous than that for Parties included in Annex I to the Convention;
- (b) Parties not included in Annex I to the Convention should submit their national communications to the Conference of the Parties, in accordance with Article 12, paragraph 1, of the Convention, every four years or in accordance with any further decisions on frequency by the Conference of the Parties, taking

into account a differentiated timetable and the prompt provision of financial resources to cover the agreed full costs incurred by Parties not included in Annex I to the Convention in preparing their national communications;

(c) Developing countries, consistent with their capabilities and the level of support provided for reporting, should also submit biennial update reports containing updates of national greenhouse gas inventories, including a national inventory report and information on mitigation actions, needs and support received;

61. *Also decides* that internationally supported mitigation actions will be measured, reported and verified domestically and will be subject to international measurement, reporting and verification in accordance with guidelines to be developed under the Convention;

62. *Further decides* that domestically supported mitigation actions will be measured, reported and verified domestically in accordance with general guidelines to be developed under the Convention;

63. *Decides* to conduct international consultations and analysis of biennial reports under the Subsidiary Body for Implementation, in a manner that is non-intrusive, non-punitive and respectful of national sovereignty; the international consultations and analysis will aim to increase transparency of mitigation actions and their effects, through analysis by technical experts in consultation with the Party concerned and through a facilitative sharing of views, and will result in a summary report;

64. *Also decides* that information considered should include the national greenhouse gas inventory report, information on mitigation actions, including a description, analysis of the impacts and associated methodologies and assumptions, progress in implementation and information on domestic measurement, reporting and verification, and support received; discussion about the appropriateness of such domestic policies and measures is not part of the process; discussions should be intended to provide transparency of information related to unsupported actions;

65. *Encourages* developing countries to develop low-carbon development strategies or plans in the context of sustainable development;

66. *Agrees* on a work programme for the development of modalities and guidelines for: facilitation of support to nationally appropriate mitigation actions through a registry; measurement, reporting and verification of supported actions and corresponding support; biennial reports as part of national communications from Parties not included in Annex I to the Convention; domestic verification of mitigation actions undertaken with domestic resources; and international consultations and analysis;

67. *Invites* Parties to submit views on the items mentioned in paragraph 66 above, including with respect to the initial scheduling of the processes described in this section, by 28 March 2011;

C. Policy approaches and positive incentives on issues relating to reducing emissions from deforestation and forest degradation in developing countries; and the role of conservation, sustainable management of forests and enhancement of forest carbon stocks in developing countries

Affirming that, in the context of the provision of adequate and predictable support to developing country Parties, Parties should collectively aim to slow, halt and reverse forest cover and carbon loss, in accordance with national circumstances, consistent with the ultimate objective of the Convention, as stated in Article 2,

Also affirming the need to promote broad country participation in all phases described in paragraph 73 below, including through the provision of support that takes into account existing capacities,

68. *Encourages* all Parties to find effective ways to reduce the human pressure on forests that results in greenhouse gas emissions, including actions to address drivers of deforestation;

69. *Affirms* that the implementation of the activities referred to in paragraph 70 below should be carried out in accordance with appendix I to this decision, and that the safeguards referred to in paragraph 2 of appendix I to this decision should be promoted and supported;

70. *Encourages* developing country Parties to contribute to mitigation actions in the forest sector by undertaking the following activities, as deemed appropriate by each Party and in accordance with their respective capabilities and national circumstances:

- (a) Reducing emissions from deforestation;
- (b) Reducing emissions from forest degradation;
- (c) Conservation of forest carbon stocks;
- (d) Sustainable management of forests;
- (e) Enhancement of forest carbon stocks;

71. *Requests* developing country Parties aiming to undertake the activities referred to in paragraph 70 above, in the context of the provision of adequate and predictable support, including financial resources and technical and technological support to developing country Parties, in accordance with national circumstances and respective capabilities, to develop the following elements:

- (a) A national strategy or action plan;
- (b) A national forest reference emission level and/or forest reference level⁶ or, if appropriate, as an interim measure, sub-national forest reference emission levels and/or forest reference levels, in accordance with national circumstances, and with provisions contained in decision 4/CP.15, and with any further elaboration of those provisions adopted by the Conference of the Parties;
- (c) A robust and transparent national forest monitoring system for the monitoring and reporting of the activities referred to in paragraph 70 above, with, if appropriate, sub-national monitoring and reporting as an interim measure,⁷ in accordance with national circumstances, and with the provisions contained in decision 4/CP.15, and with any further elaboration of those provisions agreed by the Conference of the Parties;
- (d) A system for providing information on how the safeguards referred to in appendix I to this decision are being addressed and respected throughout the implementation of the activities referred to in paragraph 70 above, while respecting sovereignty;

72. *Also requests* developing country Parties, when developing and implementing their national strategies or action plans, to address, inter alia, the drivers of deforestation and forest degradation, land tenure issues, forest governance issues, gender considerations and the safeguards identified in paragraph 2 of appendix I to this decision, ensuring the full and effective participation of relevant stakeholders, inter alia indigenous peoples and local communities;

73. *Decides* that the activities undertaken by Parties referred to in paragraph 70 above should be implemented in phases, beginning with the development of national strategies or action plans, policies and measures, and capacity-building, followed by the implementation of national policies and measures and national strategies or action plans that could involve further capacity-building, technology development and transfer and results-based demonstration activities, and evolving into results-based actions that should be fully measured, reported and verified;

74. *Recognizes* that the implementation of the activities referred to in paragraph 70 above, including the choice of a starting phase as referred to in paragraph 73 above, depends on the specific national circumstances, capacities and capabilities of each developing country Party and the level of support received;

75. *Requests* the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice to develop a work programme on the matters referred to in appendix II to this decision;

76. *Urges* Parties, in particular developed country Parties, to support, through multilateral and bilateral channels, the development of national strategies or action plans, policies and measures and capacity-building, followed by the implementation of national policies and measures and national strategies or action plans that could involve further capacity-building, technology development and transfer and results-based demonstration activities, including consideration of the safeguards referred to in paragraph 2 of appendix I to this decision, taking into account the relevant provisions on finance including those relating to reporting on support;

77. *Requests* the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention to explore financing options for the full implementation of the results-based actions⁸ referred to in paragraph 73 above and to report on progress made, including any recommendations for draft decisions on this matter, to the Conference of the Parties at its seventeenth session;

78. *Also requests* Parties to ensure coordination of the activities referred to in paragraph 70 above, including of the related support, particularly at the national level;

79. *Invites* relevant international organizations and stakeholders to contribute to the activities referred to in paragraphs 70 and 78 above;

D. Various approaches, including opportunities for using markets, to enhance the cost-effectiveness of, and to promote, mitigation actions, bearing in mind different circumstances of developed and developing countries

Acknowledging the need to maintain consistency with the principles of the Convention,

Emphasizing the importance of contributing to sustainable development, including through technology transfer and other co-benefits,

Recognizing the importance of enhancing sustainable lifestyles and patterns of production and consumption,

Aware of the need to provide incentives in support of low-emission development strategies,

80. *Decides* to consider the establishment, at the seventeenth session of the Conference of the Parties, of one or more market-based mechanisms to enhance the cost-effectiveness of, and to promote, mitigation actions, taking into account the following:

- (a) Ensuring voluntary participation of Parties, supported by the promotion of fair and equitable access for all Parties;
- (b) Complementing other means of support for nationally appropriate mitigation actions by developing country Parties;
- (c) Stimulating mitigation across broad segments of the economy;
- (d) Safeguarding environmental integrity;
- (e) Ensuring a net decrease and/or avoidance of global greenhouse gas emissions;
- (f) Assisting developed country Parties to meet part of their mitigation targets, while ensuring that the use of such a mechanism or mechanisms is supplemental to domestic mitigation efforts;
- (g) Ensuring good governance and robust market functioning and regulation;

81. *Requests* the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention to elaborate the mechanism or mechanisms referred to in paragraph 80 above, with a view to recommending a draft decision or decisions to the Conference of the Parties for consideration at its seventeenth session;

82. *Invites* Parties and accredited observer organizations to submit to the secretariat, by 21 February 2011, their views on the matters referred to in paragraph 81 above;

83. *Undertakes*, in developing and implementing the mechanism or mechanisms referred to in paragraph 80 above, to maintain and build upon existing mechanisms, including those established under the Kyoto Protocol;

84. *Decides* to consider the establishment, at the seventeenth session of the Conference of the Parties, of one or more non-market-based mechanisms to enhance the cost effectiveness of, and to promote, mitigation actions;

85. *Requests* the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention to elaborate the mechanism or mechanisms referred to in paragraph 84 above, with a view to recommending a draft decision or decisions to the Conference of the Parties for consideration at its seventeenth session;

86. *Invites* Parties and accredited observer organizations to submit to the secretariat, by 21 February 2011, their views on the matters referred to in paragraph 85 above;

87. *Also invites* Parties and accredited observer organizations to submit to the secretariat, by 21 February 2011, information on the evaluation of various approaches in enhancing the cost-effectiveness of, and promoting, mitigation actions, including activities implemented jointly under Article 4, paragraph 2(a), of the Convention and any other relevant activities, for synthesis by the secretariat;

E. Economic and social consequences of response measures

Reaffirming the importance of the objective of the Convention, and the relevant principles and provisions of the Convention related to economic and social consequences of response measures, in particular its Articles 2, 3 and 4,

Recognizing that the implementation of response measures to mitigate climate change taken by a Party may result in negative economic and social consequences for other Parties, and the need to take into consideration in the implementation of the commitments of the Convention the situation of Parties, particularly developing country Parties, with economies that are vulnerable to the adverse impact of the implementation of measures to respond to climate change, referred to in Article 4, paragraphs 8, 9 and 10, of the Convention,

Affirming that responses to climate change should be coordinated with social and economic development in an integrated manner, with a view to avoiding adverse impacts on the latter, taking fully into account the legitimate priority needs of developing country Parties for the achievement of sustained economic growth and the eradication of poverty, and the consequences for vulnerable groups, in particular women and children,

Recognizing the importance of avoiding or minimizing negative impacts of response measures on social and economic sectors, promoting a just transition of the workforce, the creation of decent work and quality jobs in accordance with nationally defined development priorities and strategies, and contributing to building new capacity for both production and service-related jobs in all sectors, promoting economic growth and sustainable development,

Taking note of relevant provisions of the United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples,

88. *Urges* Parties, in the implementation of measures to mitigate climate change, to take into consideration the economic and social impacts of response measures and the needs of Parties, in particular developing country Parties, impacted by response measures, consistent with relevant provisions of the Convention;

89. *Also urges* developed country Parties to strive to implement policies and measures to respond to climate change in such a way as to avoid negative social and economic consequences for developing country Parties, taking into account Article 3 of the Convention, and to assist these Parties to address such consequences by providing support, including financial resources, transfer of technology and capacity-building, in accordance with Article 4 of the Convention, to build up the resilience of societies and economies negatively affected by response measures;

90. *Reaffirms* that the Parties should cooperate to promote a supportive and open international economic system that would lead to sustainable economic growth and development in all Parties, particularly developing country Parties, thus enabling them better to address the problems of climate change; measures taken to combat climate change, including unilateral ones, should not constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination or a disguised restriction on international trade;

91. *Agrees* that information relating to response measures should be considered in a structured manner in order to enhance the implementation of Article 4, paragraph 1(g) and (h), of the Convention, recognizing the needs of developing country Parties identified in Article 4, paragraphs 8, 9 and 10;

92. *Decides* that Parties should cooperate fully to enhance understanding of the economic and social consequences of response measures, taking into account the need for information from those affected, and evidence of actual impacts, and of both positive and negative effects; and *further decides* to consider how existing channels, such as national communications, including the possible submission of supplementary information, as considered by the Subsidiary Body for Implementation, could be improved and built upon;

93. *Further decides* to provide a forum on the impact of the implementation of response measures, and to that end requests the Chairs of the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice and the Subsidiary Body for Implementation to convene such a forum at the thirty-fourth and thirty-fifth sessions of these bodies, with the objective of developing a work programme under the subsidiary bodies to address these impacts, with a view to adopting, at the seventeenth session of the Conference of the Parties, modalities for the operationalization of the work programme and a possible forum on response measures;

94. *Invites* Parties and relevant intergovernmental organizations to submit to the secretariat, by 28 March 2011, their views on the issues referred to in paragraph 93 above for consideration by the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice and the Subsidiary Body for Implementation at their thirty-fourth sessions;

IV. Finance, technology and capacity-building

A. Finance

95. *Takes note* of the collective commitment by developed countries to provide new and additional resources, including forestry and investments through international institutions, approaching USD 30 billion for the period 2010–2012, with a balanced allocation between adaptation and mitigation;

funding for adaptation will be prioritized for the most vulnerable developing countries, such as the least developed countries, small island developing States and Africa;

96. *Invites*, in order to enhance transparency, developed country Parties to submit to the secretariat for compilation into an information document, by May 2011, 2012 and 2013, information on the resources provided to fulfill the commitment referred to in paragraph 95 above, including ways in which developing country Parties access these resources;

97. *Decides* that, in accordance with the relevant provisions of the Convention, scaled-up, new and additional, predictable and adequate funding shall be provided to developing country Parties, taking into account the urgent and immediate needs of developing countries that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change;

98. *Recognizes* that developed country Parties commit, in the context of meaningful mitigation actions and transparency on implementation, to a goal of mobilizing jointly USD 100 billion per year by 2020 to address the needs of developing countries;

99. *Agrees* that, in accordance with paragraph 1(e) of the Bali Action Plan, funds provided to developing country Parties may come from a wide variety of sources, public and private, bilateral and multilateral, including alternative sources;

100. *Decides* that a significant share of new multilateral funding for adaptation should flow through the Green Climate Fund, referred to in paragraph 102 below;

101. *Takes note* of the relevant reports on the financing needs and options for the mobilization of resources to address the needs of developing country Parties with regard to climate change adaptation and mitigation, including the report of the High-level Advisory Group on Climate Change Financing;

102. *Decides* to establish a Green Climate Fund, to be designated as an operating entity of the financial mechanism of the Convention under Article 11, with arrangements to be concluded between the Conference of the Parties and the Green Climate Fund to ensure that it is accountable to and functions under the guidance of the Conference of the Parties, to support projects, programmes, policies and other activities in developing country Parties using thematic funding windows;

103. *Also decides* that the Fund shall be governed by a Board of 24 members, comprising an equal number of members from developing and developed country Parties; representation from developing country Parties shall include representatives of relevant United Nations regional groupings and representatives of small island developing States and the least developed countries; each Board member shall have an alternate member; with alternate members entitled to participate in the meetings of the board only through the principal member, without the right to vote, unless they are serving as the member; during the absence of the member from all or part of a meeting of the Board, his or her alternate shall serve as the member;

104. *Further decides* that the Green Climate Fund shall have a trustee; the trustee for the Green Climate Fund shall have the administrative competence to manage the financial assets of the Green Climate Fund, maintain appropriate financial records and prepare financial statements and other reports required by the Board of the Green Climate Fund, in accordance with internationally accepted fiduciary standards;

105. *Decides* that the trustee shall administer the assets of the Green Climate Fund only for the purpose of, and in accordance with, the relevant decisions of the Green Climate Fund Board; the trustee shall hold the assets of the Green Climate Fund separate and apart from the assets of the trustee, but may commingle them for administrative and investment purposes with other assets maintained by the trustee; and the trustee shall establish and maintain separate records and accounts to identify the assets of the Green Climate Fund;

106. *Decides* that the trustee shall be accountable to the Green Climate Fund Board for the performance of its fiduciary responsibilities;

107. *Invites* the World Bank to serve as the interim trustee for the Green Climate Fund, subject to a review three years after operationalization of the Fund;

108. *Decides* that the operation of the Fund shall be supported by an independent secretariat;

109. *Also decides* that the Green Climate Fund shall be designed by a Transitional Committee in accordance with the terms of reference contained in appendix III to this decision; the Transitional Committee shall have 40 members, with 15 members from developed country Parties and 25 members from developing country Parties as follows:

- (a) Seven members from Africa;
- (b) Seven members from Asia;
- (c) Seven members from Group of Latin America and the Caribbean;
- (d) Two members from small island developing States;
- (e) Two members from the least developed countries;

110. *Invites* the Executive Secretary of the secretariat, in consultation with the President of the Conference of the Parties, to convene the initial meeting of the Transitional Committee, with members having the necessary experience and skills, notably in the area of finance and climate change; the meetings of the Transitional Committee will be open to observers;

111. *Requests* the secretariat, in consultation with the President of the Conference of the Parties, to make arrangements enabling relevant United Nations agencies, international financial institutions and multilateral development banks, along with the secretariat and the Global Environment Facility, to second staff to support the work of the Transitional Committee for the design phase of the Green Climate Fund;

112. *Decides* to establish a Standing Committee under the Conference of the Parties to assist the Conference of the Parties in exercising its functions with respect to the financial mechanism of the Convention in terms of improving coherence and coordination in the delivery of climate change financing, rationalization of the financial mechanism, mobilization of financial resources and measurement, reporting and verification of support provided to developing country Parties; Parties agree to further define the roles and functions of this Standing Committee;

B. Technology development and transfer

Recalling the commitments under the Convention, in particular Article 4, paragraphs 1, 3, 5, 7, 8 and 9,

Confirming the importance of promoting and enhancing national and international cooperative action on the development and transfer of environmentally sound technologies to developing country Parties to support action on mitigation and adaptation now, up to and beyond 2012, in order to achieve the ultimate objective of the Convention,

Recognizing that an early and rapid reduction in emissions and the urgent need to adapt to the adverse impacts of climate change require large-scale diffusion and transfer of, or access to, environmentally sound technologies,

Stressing the need for effective mechanisms, enhanced means, appropriate enabling environments and the removal of obstacles to the scaling up of the development and transfer of technology to developing country Parties,

113. *Decides* that the objective of enhanced action on technology development and transfer is to support action on mitigation and adaptation in order to achieve the full implementation of the Convention;

114. *Also decides* that, in pursuit of this objective, technology needs must be nationally determined, based on national circumstances and priorities;

115. *Further decides* to accelerate action consistent with international obligations, at different stages of the technology cycle, including research and development, demonstration, deployment, diffusion and transfer of technology (hereinafter referred in this decision as technology development and transfer) in support of action on mitigation and adaptation;

116. *Encourages* Parties, in the context of Article 4, paragraphs 1(c) and 5, of the Convention and consistent with their respective capabilities and national circumstances and priorities, to undertake domestic actions identified through country-driven approaches, to engage in bilateral and multilateral cooperative activities on technology development and transfer and to increase private and public research, development and demonstration in relation to technologies for mitigation and adaptation;

117. *Decides* to establish a Technology Mechanism to facilitate the implementation of actions for achieving the objective referred to in paragraphs 113–115 above, under the guidance of and accountable to the Conference of the Parties, which will consist of the following components:

- (a) A Technology Executive Committee, to undertake the functions contained in paragraph 121 below;
- (b) A Climate Technology Centre and Network, to undertake the functions contained in paragraph 123 below;

118. *Also decides* that the Technology Executive Committee and the Climate Technology Centre and Network, consistent with their respective functions, should facilitate the effective implementation of the Technology Mechanism, under the guidance of the Conference of the Parties;

119. *Further decides* that the Technology Executive Committee shall further implement the framework for meaningful and effective actions to enhance the implementation of Article 4, paragraph 5, of the Convention adopted by decision 4/CP.7 and enhanced by decision 3/CP.13;

120. *Decides* that priority areas that could be considered under the Convention may include:

- (a) Development and enhancement of the endogenous capacities and technologies of developing country Parties, including cooperative research, development and demonstration programmes;
- (b) Deployment and diffusion of environmentally sound technologies and know-how in developing country Parties;
- (c) Increased public and private investment in technology development, deployment, diffusion and transfer;
- (d) Deployment of soft and hard technologies for the implementation of adaptation and mitigation actions;
- (e) Improved climate change observation systems and related information management;
- (f) Strengthening of national systems of innovation and technology innovation centres;
- (g) Development and implementation of national technology plans for mitigation and adaptation;

121. *Also decides* that the functions of the Technology Executive Committee shall be to:

- (a) Provide an overview of technological needs and analysis of policy and technical issues related to the development and transfer of technologies for mitigation and adaptation;
- (b) Consider and recommend actions to promote technology development and transfer, in order to accelerate action on mitigation and adaptation;
- (c) Recommend guidance on policies and programme priorities related to technology development and transfer with special consideration given to the least developed country Parties;
- (d) Promote and facilitate collaboration on the development and transfer of technologies for mitigation and adaptation between governments, the private sector, nonprofit organizations and academic and research communities;
- (e) Recommend actions to address the barriers to technology development and transfer in order to enable enhanced action on mitigation and adaptation;

(f) Seek cooperation with relevant international technology initiatives, stakeholders and organizations, and promote coherence and cooperation across technology activities, including activities under and outside of the Convention;

(g) Catalyse the development and use of technology road maps or action plans at the international, regional and national levels through cooperation between relevant stakeholders, particularly governments and relevant organizations or bodies, including the development of best practice guidelines as facilitative tools for action on mitigation and adaptation;

122. *Further decides* that the Technology Executive Committee shall have the mandate and composition as contained in appendix IV to this decision;

123. *Decides* that the Climate Technology Centre shall facilitate a network of national, regional, sectoral and international technology networks, organizations and initiatives with a view to engaging the participants of the Network effectively in the following functions:

(a) At the request of a developing country Party:

(i) Providing advice and support related to the identification of technology needs and the implementation of environmentally sound technologies, practices and processes;

(ii) Facilitating the provision of information, training and support for programmes to build or strengthen capacity of developing countries to identify technology options, make technology choices and operate, maintain and adapt technology;

(iii) Facilitating prompt action on the deployment of existing technology in developing country Parties based on identified needs;

(b) Stimulating and encouraging, through collaboration with the private sector, public institutions, academia and research institutions, the development and transfer of existing and emerging environmentally sound technologies, as well as opportunities for North–South, South–South and triangular technology cooperation;

(c) Facilitating a network of national, regional, sectoral and international technology centres, networks, organization and initiatives with a view to:

(i) Enhancing cooperation with national, regional and international technology centres and relevant national institutions;

(ii) Facilitating international partnerships among public and private stakeholders to accelerate the innovation and diffusion of environmentally sound technologies to developing country Parties;

(iii) Providing, at the request of a developing country Party, in-country technical assistance and training to support identified technology actions in developing country Parties;

(iv) Stimulating the establishment of twinning centre arrangements to promote North–South, South–South and triangular partnerships, with a view to encouraging cooperative research and development;

(v) Identifying, disseminating and assisting with developing analytical tools, policies and best practices for country-driven planning to support the dissemination of environmentally sound technologies;

(d) Performing other such activities as may be necessary to carry out its functions;

124. *Also decides* to terminate the mandate of the Expert Group on Technology Transfer at the conclusion of the sixteenth session of the Conference of the Parties;

125. *Further decides* that the Technology Executive Committee shall convene its first meeting as soon as practicable following the election of its members and shall elaborate its modalities and procedures taking into account the need to achieve coherence and maintain interactions with other relevant institutional arrangements under and outside of the Convention, for consideration by the Conference of the Parties at its seventeenth session;

126. *Decides* that the Technology Executive Committee and the Climate Technology Centre and Network shall report, on an interim basis⁹ and without prejudice to the relationship between the Technology Executive Committee and the Climate Technology Centre and Network as referred to in paragraph 128 (a) below to the Conference of the Parties, through the subsidiary bodies, on their respective activities and the performance of their respective functions;

127. *Also decides* that the Climate Technology Centre and Network and the Technology Executive Committee shall relate so as to promote coherence and synergy;

Work programme for the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention in 2011 on technology development and transfer

128. *Underlines* the importance of continued dialogue among Parties in 2011 through the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention, including on the following matters, with a view to the Conference of the Parties taking a decision at its seventeenth session, in order to make the Technology Mechanism fully operational in 2012:

- (a) The relationship between the Technology Executive Committee and the Climate Technology Centre and Network, and their reporting lines;
- (b) The governance structure of and terms of reference for the Climate Technology Centre and Network and how the Climate Technology Centre will relate to the Network, drawing upon the results of the workshop referred to in paragraph 129 below;
- (c) The procedure for calls for proposals and the criteria to be used to evaluate and select the host of the Climate Technology Centre and Network;
- (d) The potential links between the Technology Mechanism and the financial mechanism;
- (e) Consideration of additional functions for the Technology Executive Committee and the Climate Technology Centre and Network;

129. *Requests* the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention to convene an expert workshop, in conjunction with one of its sessions in 2011, on the matters contained in paragraph 128 above, drawing upon the preliminary work undertaken by the Expert Group on Technology Transfer, and to report on the results of this workshop at that session;

C. Capacity-building

Reaffirming that capacity-building is essential to enable developing country Parties to participate fully in addressing the challenges of climate change, and to implement effectively their commitments under the Convention, *Recalling* the provisions related to capacity-building for developing country Parties contained in relevant decisions adopted by the Conference of the Parties, especially decision 2/CP.7,

Taking into account that the scope of capacity-building and related needs as contained in the annex to decision 2/CP.7 and the key factors identified in decision 2/CP.10 remain valid,

Acknowledging that capacity-building is cross-cutting in nature and an integral part of enhanced action on mitigation, adaptation, technology development and transfer, and access to financial resources,

Also acknowledging that, in addition, there may be specific capacity-building activities that require support to enable developing countries to undertake the enhanced implementation of the Convention,

Reaffirming that capacity-building should be a continuous, progressive and iterative process that is participatory, country-driven and consistent with national priorities and circumstances,

130. *Decides* that capacity-building support to developing country Parties should be enhanced with a view to strengthening endogenous capacities at the subnational, national or regional levels, as appropriate, taking into account gender aspects, to contribute to the achievement of the full, effective and sustained implementation of the Convention, by, inter alia:

- (a) Strengthening relevant institutions at various levels, including focal points and national coordinating bodies and organizations;
- (b) Strengthening networks for the generation, sharing and management of information and knowledge, including through North–South, South–South and triangular cooperation;
- (c) Strengthening climate change communication, education, training and public awareness at all levels;
- (d) Strengthening integrated approaches and the participation of various stakeholders in relevant social, economic and environmental policies and actions;
- (e) Supporting existing and emerging capacity-building needs identified in the areas of mitigation, adaptation, technology development and transfer, and access to financial resources;

131. *Also decides* that financial resources for enhanced action on capacity-building in developing country Parties should be provided by Parties included in Annex II to the Convention and other Parties in a position to do so through the current and any future operating entities of the financial mechanism, as well as through various bilateral, regional and other multilateral channels, as appropriate;

132. *Encourages* developed country Parties to continue to report through their national communications, in accordance with the “Guidelines for the preparation of national communications by Parties included in Annex I to the Convention, Part II: UNFCCC reporting guidelines on national communications”, on the support they have provided for capacity-building in developing country Parties;

133. *Invites* developed country Parties in a position to do so to provide information, through annual submissions to the secretariat and other appropriate channels, on the support they have provided for capacity-building in developing country Parties;

134. *Encourages* developing country Parties to continue to report through their national communications, in accordance with the “Guidelines for the preparation of national communications from Parties not included in Annex I to the Convention”, on progress made in enhancing their capacity to address climate change, including on the use of the support received;

135. *Invites* developing country Parties in a position to do so to provide information, through annual submissions to the secretariat and other appropriate channels, on progress made in enhancing their capacity to address climate change, including on the use of the support received;

136. *Requests* the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention to consider ways to further enhance the monitoring and review of the effectiveness of capacity-building, for consideration by the Conference of the Parties at its seventeenth session;

137. *Also requests* the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention to further elaborate the modalities regarding institutional arrangements for capacity-building, for consideration by the Conference of the Parties at its seventeenth session;

V. Review

138. *Decides* to periodically review the adequacy of the long-term global goal referred to in paragraph 4 above, in the light of the ultimate objective of the Convention, and overall progress towards achieving it, in accordance with the relevant principles and provisions of the Convention;

139. *Also decides* that:

(a) This review should be guided by the principles of equity, and common but differentiated responsibilities and respective capabilities and take into account, inter alia:

(i) The best available scientific knowledge, including the assessment reports of the Intergovernmental Panel on Climate Change;

(ii) Observed impacts of climate change;

(iii) An assessment of the overall aggregated effect of the steps taken by Parties in order to achieve the ultimate objective of the Convention;

(iv) Consideration of strengthening the long-term global goal, referencing various matters presented by the science, including in relation to temperature rises of 1.5 °C;

(b) The first review should start in 2013 and should be concluded by 2015; (c) The Conference of the Parties shall take appropriate action based on the review;

140. *Requests* the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention to further define the scope of this review and develop its modalities, including the required inputs, with a view to their adoption by the Conference of the Parties at its seventeenth session;

VI. Other matters

Parties included in Annex I to the Convention undergoing the process of transition to a market economy

Recalling Article 4, paragraph 6, of the Convention and relevant decisions of the Conference of the Parties, especially decisions 3/CP.7 and 3/CP.13 relating to Parties included in Annex I to the Convention undergoing the process of transition to a market economy,

Noting that Parties included in Annex I to the Convention undergoing the process of transition to a market economy are not included in Annex II to the Convention and as such are not subject to the provisions of Article 4, paragraphs 3 and 4, of the Convention,

Recalling that Article 4, paragraph 6, of the Convention provides that a certain degree of flexibility shall be allowed by the Conference of the Parties to Parties included in Annex I to the Convention undergoing the process of transition to a market economy,

Taking note of the submissions from Parties contained in document FCCC/AWGLCA/2010/MISC.6/Add.2,

141. *Requests* the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention to continue consideration of these issues with a view to promoting access by Parties included in Annex I to the Convention undergoing the process of transition to a market economy to technology, capacity-building and finance in order to enhance their ability to develop low-emission economies;

Parties included in Annex I to the Convention whose special circumstances are recognized by the Conference of the Parties

Recalling decision 26/CP.7 that amended the list in Annex II to the Convention by deleting the name of Turkey,

Recalling decision 26/CP.7 that invited Parties to recognize the special circumstances of Turkey, which place Turkey in a situation different from that of other Parties included in Annex I to the Convention,

Recognizing that Turkey is in a situation different from that of other Parties included in Annex I to the Convention,

Noting that Turkey is not included in Annex II to the Convention and as such is not subject to the commitments of Article 4, paragraphs 3–5, of the Convention and that Turkey is eligible for support under Article 4, paragraph 5, of the Convention,

Taking note of the submission from Turkey contained in document FCCC/AWGLCA/2010/MISC.8,

142. *Requests* the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention to continue consideration of these issues with a view to promoting access by Turkey to finance, technology and capacity-building in order to enhance its ability to better implement the Convention;

VII. Extension of the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention

143. *Decides* to extend the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention for one year, in order for it to continue its work with a view to carrying out the undertakings contained in this decision and present the results to the Conference of the Parties for consideration at its seventeenth session;

144. *Requests* the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention to continue its work drawing on the documents under its consideration;

145. *Also requests* the Ad Hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention to continue discussing legal options with the aim of completing an agreed outcome based on decision 1/CP.13 (Bali Action Plan), the work done at the sixteenth session of the Conference of the Parties and proposals made by Parties under Article 17 of the Convention;

146. *Further requests* the secretariat to make the necessary arrangements in accordance with any guidance from the Bureau of the Conference of the Parties;

147. *Mandates* the host country of the next session of the Conference of the Parties to undertake inclusive and transparent consultations in order to facilitate the work towards the success of that session.

Appendix I

Guidance and safeguards for policy approaches and positive incentives on issues relating to reducing emissions from deforestation and forest degradation in developing countries; and the role of conservation, sustainable management of forests and enhancement of forest carbon stocks in developing countries

1. The activities referred to in paragraph 70 of this decision should:

- (a) Contribute to the achievement of the objective set out in Article 2 of the Convention;
- (b) Contribute to the fulfilment of the commitments set out in Article 4, paragraph 3, of the Convention;
- (c) Be country-driven and be considered options available to Parties;
- (d) Be consistent with the objective of environmental integrity and take into account the multiple functions of forests and other ecosystems;
- (e) Be undertaken in accordance with national development priorities, objectives and circumstances and capabilities and should respect sovereignty;
- (f) Be consistent with Parties' national sustainable development needs and goals;
- (g) Be implemented in the context of sustainable development and reducing poverty, while responding to climate change;
- (h) Be consistent with the adaptation needs of the country;
- (i) Be supported by adequate and predictable financial and technology support, including support for capacity-building;
- (j) Be results-based;
- (k) Promote sustainable management of forests;

2. When undertaking the activities referred to in paragraph 70 of this decision, the following safeguards should be promoted and supported:

- (a) That actions complement or are consistent with the objectives of national forest programmes and relevant international conventions and agreements;
- (b) Transparent and effective national forest governance structures, taking into account national legislation and sovereignty;
- (c) Respect for the knowledge and rights of indigenous peoples and members of local communities, by taking into account relevant international obligations, national circumstances and laws, and noting that the United Nations General Assembly has adopted the United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples;
- (d) The full and effective participation of relevant stakeholders, in particular indigenous peoples and local communities, in the actions referred to in paragraphs 70 and 72 of this decision;
- (e) That actions are consistent with the conservation of natural forests and biological diversity, ensuring that the actions referred to in paragraph 70 of this decision are not used for the conversion of natural forests, but are instead used to incentivize the protection and conservation of natural forests and their ecosystem services, and to enhance other social and environmental benefits;
- (f) Actions to address the risks of reversals;
- (g) Actions to reduce displacement of emissions.

Appendix II

Work programme of the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice on policy approaches and positive incentives on issues relating to reducing emissions

Romanian Journal for International Relations and Security Studies, N°1 / 2011

from deforestation and forest degradation in developing countries; and the role of conservation, sustainable management of forests and enhancement of forest carbon stocks in developing countries

In the development of its work programme, the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice is requested to:

- (a) Identify land use, land-use change and forestry activities in developing countries, in particular those that are linked to the drivers of deforestation and forest degradation, identify the associated methodological issues to estimate emissions and removals resulting from these activities, and assess the potential contribution of these activities to the mitigation of climate change, and report on the findings and outcomes of this work to the Conference of the Parties (COP) at its eighteenth session on the outcomes of the work referred to in this paragraph;
- (b) Develop modalities relating to paragraphs 71 (b) and (c) and guidance relating to paragraph 71 (d) of this decision, for consideration by the COP at its seventeenth session;
- (c) Develop, as necessary, modalities for measuring, reporting and verifying anthropogenic forest-related emissions by sources and removals by sinks, forest carbon stocks, and forest carbon stock and forest-area changes resulting from the implementation of the activities referred to in paragraph 70 of this decision, consistent with any guidance on measuring, reporting and verifying nationally appropriate mitigation actions by developing country Parties agreed by the COP, taking into account methodological guidance in accordance with decision 4/CP.15, for consideration by the COP at its seventeenth session.

Appendix III

Terms of reference for the design of the Green Climate Fund

1. The Transitional Committee shall develop and recommend to the Conference of the Parties for its approval at its seventeenth session operational documents that address, inter alia:

- (a) The legal and institutional arrangements for the establishment and operationalization of the Green Climate Fund;
- (b) The rules of procedure of the Green Climate Fund Board and other governance issues related to the Board;
- (c) Methods to manage the large scale of financial resources from a number of sources and deliver through a variety of financial instruments, funding windows and access modalities, including direct access, with the objective of achieving a balanced allocation between adaptation and mitigation;
- (d) The financial instruments that the Fund can use to achieve its priorities;
- (e) Methods to enhance complementarity between the Fund's activities and those of other bilateral, regional and multilateral funding mechanisms and institutions;
- (f) The role of the Fund's secretariat and the procedure for selecting and/or establishing the secretariat;
- (g) A mechanism to ensure periodic independent evaluation of the Fund's performance;
- (h) Mechanisms to ensure financial accountability and to evaluate the performance of activities supported by the Fund, in order to ensure the application of environmental and social safeguards as

well as internationally accepted fiduciary standards and sound financial management to the Fund's activities;

- (i) Mechanisms to ensure the provision of appropriate expert and technical advice, including from relevant thematic bodies established under the Convention;
- (j) Mechanisms to ensure stakeholder input and participation.

2. In the conduct of its work, the Transitional Committee shall:

- (a) Convene its first meeting by March 2011;
- (b) Encourage input from all Parties and from relevant international organizations and observers;
- (c) Take into account the findings contained in relevant reports.

Appendix IV

Composition and mandate of the Technology Executive Committee

1. The Technology Executive Committee shall comprise 20 expert members, elected by the Conference of the Parties (COP), serving in their personal capacity and nominated by Parties with the aim of achieving a fair and balanced representation, as follows:

- (a) Nine members from Parties included in Annex I to the Convention (Annex I Parties);
- (b) Three members from each of the three regions of the Parties not included in Annex I to the Convention (non-Annex I Parties), namely Africa, Asia and the Pacific, and Latin America and the Caribbean, one member from a small island developing State and one member from a least developed country Party.

2. Decisions will be taken according to the rule of consensus.

3. Parties are encouraged to nominate senior experts to the Technology Executive Committee, with a view to achieving, within the membership, an appropriate balance of technical, legal, policy, social development and financial expertise relevant to the development and transfer of technology for adaptation and mitigation, taking into account the need to achieve gender balance in accordance with decision 36/CP.7.

4. Members shall serve for a term of two years and shall be eligible to serve a maximum of two consecutive terms of office. The following rules shall apply:

- (a) Half of the members shall be elected initially for a term of three years and half of the members shall be elected for a term of two years;
- (b) Thereafter, the COP shall elect every year a member for a term of two years;
- (c) The members shall remain in office until their successors are elected.

5. The Technology Executive Committee shall elect annually a chair and a vice-chair from among its members for a term of one year each, with one being a member from an Annex I Party and the other

being a member from a non-Annex I Party. The positions of chair and vice-chair shall alternate annually between a member from an Annex I Party and a member from a non-Annex I Party.

6. If the chair is temporarily unable to fulfil the obligations of the office, the vice-chair shall serve as chair. In the absence of the chair and vice-chair at a particular meeting, any other member designated by the Technology Executive Committee shall temporarily serve as the chair of that meeting.

7. If the chair or vice-chair is unable to complete the term of office, the Technology Executive Committee shall elect a replacement to complete the term of office, taking into account paragraph 5 above.

8. If a member of the Technology Executive Committee resigns or is otherwise unable to complete the assigned term of office or to perform the functions of that office, the Technology Executive Committee may decide, bearing in mind the proximity of the next session of the COP, to appoint another member from the same constituency to replace said member for the remainder of that member's mandate, in which case the appointment shall count as one term.

9. The Technology Executive Committee, in performing its functions, should draw upon outside expertise, including the UNFCCC roster of experts and the Climate Technology Centre and Network, to provide advice, including as expert advisers at its meetings.

10. The Technology Executive Committee should seek input from intergovernmental and international organizations and the private sector and may seek input from civil society in undertaking its work. It may invite advisers drawn from relevant intergovernmental and international organizations as well as the private sector and civil society to participate in its meetings as expert advisers on specific issues as they arise.

11. The meetings of the Technology Executive Committee shall be open to attendance by accredited observer organizations, except where otherwise decided by the Technology Executive Committee.

12. The secretariat shall support and facilitate the work of the Technology Executive Committee.

**9th plenary meeting
10 – 11 December 2010**

contact:

WEBSITE: www.centrulriss.com

E-MAIL: contact@centrulriss.com

TELEFON: +40 741 072 775

CONT FACEBOOK: <http://www.facebook.com/CentrulRISS>

CONT YOUTUBE: <http://www.youtube.com/centrulriss>

